CODEX REGVLARVM

QVAS SANCTI PATRES MONACHIS ET VIRGINIBVS

Sanctimonialibus seruandas præscripsere,

COLLECTVS OLIM A S. BENEDICTO ANIANENSI ABBATE.

LVCAS HOLSTENIVS VATIC. BASIL. CANONICVS, Et Bibliothecæ Præfectus in tres partes digestum, auctumque edidit,

CVM APPENDICE, IN QVA *SS. PATRVM EXHORTATIONES ad Monachos & Virgines de Obseruantia vitæ Religiosæ.*

PRODIT NVNC PRIMVM IN GALLIIS.

PARISIIS,
Apud LVDOVICVM BILLAINE, in Palatio Regio.

M. DC. LXIII.
Cum Priuilegio Regis, & Licentiis.

SANCTISSIMO DOM. NOSTRO

ALEXANDRO VII. PONT. OPT. MAX.

CODICEM ANTIQVVM

REGVLARVM MONASTICARVM

Ante annos octingentos

A S. BENEDICTO ANIANENSI ABBATE

COLLECTVM,

Et ab ipso

FABIO CHISIO

NERITINORVM TVNC EPISCOPO,
& apud Vbicos Apostolico Apocrisario, ex
veteri Coloniensi Manuscrip. Codice accuratè

DESCRIPTVM, & COLLATVM,
Nunc bono publico Typis

EDITVM,

Cum humillimo Pedum osculo

OFFERT, DAT, DICAT, CONSECRAT,
Sedis Apostolicæ obsequiis deditissimus
LVCAS HOLSTENIVS.

D LVCAS Holstenius Vir Illustriss. in quo nuper mortuo Respublica Litteraria jacturam fecit irreparabilem, inter alia monumẽta Veterum, quæ tenebris eruta luci publicæ plurima, & optima parabat, hanc Regularum collectionem antiquã è Coloniensi descriptam Codice meis dudum Typis excudendam curauerat; Editionem interim differens, spe eius tum collatiõne nouorum Codicum emendandæ, ac locupletandæ, tum Dissertationibus, & Animaduersionibus, quarum materiam vndiq; corradebat, muniendæ ornandæq; Sed Deo aliter visum: cui placuit Ministrũ fidelem, vtilissimam indefesso studio Ecclesiæ operam nauantem, ad laborum (vti meritò speramus) euocare præmia, priùs quàm is, vel huic, vel aliis multis eius generis, & meriti Operibus, quæ patienter elimabat, imposuisset vltimã manum: Hinc jam omnes facilè sentiunt sublatam omnem editionis huius distinendæ causam, consumptosq; prætextus morarum. Ergo me haud parem sentio ferendo amplius cõuitio expectationis publicæ, à fide mea repetenti opus in commune vtilissimum jam pridem apud me depositum. Accedit eodem Iudicium supremum Editoris ipsius; quem Amici recordantur enixè commendasse morientem, vt quam primũ hic liber emitteretur. Cuius etiam dedicationes tres trium eius Partium, paucis verbis, cum per mortis viciniam pluribus non posset, vltima quam in terris vidit luce dictauit; Easdem ipsas quarũ primam primæ, ac secundæ partibus, secundã parti tertiæ, tertiam deniq; Appendici præfixas vides. Præfationem amplam, Notas vberes, eruditum Glossarium, quæ ille destinabat, nec exhibere opis meæ, nec tuæ Humanitatis sit, Lector benigne, flagitare. Verũ, vt post subitos incendiorum, aut rapinarum casus, qui desolatas in ædes veniunt Hospites, quantũuis lauti, & splendidis assueti, tamen æqui consulũt pro solito argento instrui Samiis mensas, sterni cœnacula Tegetibus, pauperiem deniq; mundam, procul Attalicis, aut Persicis apparatibus, placidi renidentesq; patiuntur: sic te nunc quidem eam moderationem inducere in animum res exigit, vt possis cõtemnere opes, ac præterquã nudum ipsum Opus per se ornamenti & pretij secum affert, non aliam à Scitamẽtis, aut Choragio gratiam sperare; iis vnicè contentũ, quæ dare possumus; sc. pro Præfatione, præfationis materiam, prout eam ex Aduersariis τοῦ μακαρίτου descripsimus: Vice autem Notarum, notulas paucas, quas è schedis ejusdem, & marginibus editorum foliorũ ipsius manu subinde notatis, attento spicilegio sublegimus: deniq; loco ampli & accurati Glossarij, quod ab Editore expectabatur, indiculum declaratorium inusitatiorũ huius Codicis vocabulorũ, ad calcem adjecimus. Vale: Et tua causa conãtibus faue.

CATALOGVS REGVLARVM

ET ALIORVM TRACTATVVM qui continentur in hoc opere.

CODICIS REGVLARVM.

Pars prima continet

Pars secunda continet

Pars tertia continet

CODICIS REGVLARVM Appendix,

In qua SS. PATRVM exhortationes ad Monachos & Virgines de Obseruantia vitæ Religiosæ, sc.

Idem S. Benedictus Anianensis Abbas, Regularum Concordiam cum Regula sancti Benedicti Abbatis Cassinensis, composuit, quam R.P.D. HVGO MENARDVS *Congregat. S. Mauri Monachus edidit, & obseruationibus doctissimis illustrauit, quæ loco esse possunt earum, quas doctissimus* HOLSTENIVS *in hunc Codicem meditabatur, quæ quidem Concordia in eadem officina* LVDOVICI BILLAINE *venalis prostat, qui pollicetur* SVPPLEMENTVM *huius Codicis, in quo* SS. PATRVM *Regulæ & Constitutiones ab* HOLSTENIO *prætermissæ & alia plurima ope doctorum virorum ex variis Bibliothecis conquisitâ continebuntur.*

Imprimatur, Si videbitur Reuerend. Patri Magist. Sacri Palatij Apostolici.

C. *Archiepisc. Patracen. Vicesg.*

Imprimatur, Fr. Raimundus Capisuccus Magist. Sacri Palatij Apostolici.

LVDOVICVS XIV. Galliarum & Nau. Rex Christianiss. Diplomate suo sanxit, ne quis *Codicem Regularum cum Appendice ex Luca Holstenij Editione* vllo modo intra septennium præter L. BILLAINE imprimat vœnalemve habeat; qui secus faxit, confiscatione Librorum, & alia graui pœna mulctabitur, vti latius patet in Priuilegio dato Lut. Paris. 14. Ianuarij, Anno 1663. Signat. FALENTIN.

MATERIA

MATERIA

Dissertationis Proœmialis ad Regulas Monasticas
è schedis posthumis

LVCÆ HOLSTENII

CAPVT I.

Origines Instituti Monachorum, & eorum diuersæ species.

FRVSTRA sunt, qui verum & perfectum Monachismum Christianismo vetustiorem faciunt. Eius in veteri testamento figura magis quam forma, præsagia potius quam exempla reperiuntur. Anachoresis Eliæ, huius & Elisæi discipulorum conuictus, Nazaræorum & Recabitarum instituta, tum si quæ occurrunt alia eius generis, videri possint quædam quasi rudimenta gratiæ Monachos facere exordientis. Esseni quoque, quorum Hebræi meminerunt; vti & quos Philo libro proprio describit (quamquam hos S. Hieronymus fuisse Christianos putat) multis, vt palam est, differentiis à Monachorum nstituto discrepabant. Indicat Metaphrastes initio vitæ S. Paiuli Eremitæ, non defuisse primis duobus Ecclesiæ sæculis multos vitæ monasticæ Professores. Sanè vita S. Eudoxiæ Ma rtyris, quæ temporibus Trajani floruit, Monasteriorum jam tum institutorum meminit. Verùm vt alia multa Ecclesia stica monumenta illorum temporum, sic memoria distinctior primæuæ illius vitæ regularis Diocletiani flammis, quibus Christiana tabularia conflagrarunt, abolita fuerit; ex his porrò quæ supersunt monumentis ætati Con-

ſtantini magni vitæ Regularis initia imputanda ſunt; tunc ſcilicet per Eccleſiæ pacem ea perpetuari ſine interpellatione, dilatari ſine obſtaculo potuit. Auctores porrò eius primi Paulus, & Antonius fuere, quorum exemplis duo genera Monachorum informantur, alterum Eremitarum ſeorſim ſine arbitro degentium, Cœnobitarum alterum in domo communi conuiuentium, & miſcebantur in illis principiis hæc duo genera plerumque; vt idem ex Eremo in Cœnobium, ac viciſſim è vita communi in ſolitariam tranſirent. Quamquam hæc cum multis experimentis eſſet deprehenſa periculoſior, cæpit præ illa Cœnobitica celebrari diſciplina, præſertim poſt editam à Pachomio regulam exceptam dictante Angelo, quam Latinè Hieronymus tranſtulit. Ex hoc tempore duo laudabilia diſtingui Monachorum genera cœperunt Solitariorum, & communiter viuentium, quibus alterum ſubmiſtum eſt non probum, Sarabaïtarum, vt vocabant, qui bini, aut terni paſſim per vrbes, aut caſtella proprio arbitratu viuerent.

CAPVT II.

Propagatio Monachiſmi ex Ægypto in omnes terras.

INſtituta per hunc modum in Ægypto vita monaſtica auctoribus Paulo, Antonio, Pachomio, in omnes inde ſe terras ſalutari propagatione diffudit. Primus Hilarion ex Antonij ſchola monaſticam in Syria diſciplinam & exercuit, & docuit. Baſilius Magnus monaſticam profeſſionem ex Ægypto acceptam in Pontum, & Aſiam minorem intulit. Audeus relegatus Monaſteria in Gothia fecit. Penetrauit quoque idem inſtitutum in Æthiopiam, Perſidem, & Indiam, ex quibus Prouinciis turmas Monachorum ſe Bethlemi ſuſcepiſſe ſcribit S. Hieronymus. In Italiam inſtitutum monaſticum partim ex Ægypto, partim è Syria tranſiit. Primum enim Romam adueniens S. Athanaſius, cum vitam à ſe ſcriptam S. Antonij publicaſſet, iuuentutem vtriuſque ſexus plurimam ad eius imitationem inflammauit. At S. Euſebius Vercellenſis diſciplinam monaſticam è Syria petitam in ſuam Eccleſiam intulit, & Clerũ etiam ſuum ſub regulam adegit. Sanctus quoque Iſaac Syrus propè Spoletũ in loco deſerto Monaſterium poſuit, vt docet S.Gre-

gorius Dialogorum lib. 3. cap. 14. Ex alterutra istarum originum Ægyptia, vel Syra, prodiisse videntur Monasteria, quæ multa per Italiam fuisse SS. Ambrosius, Hieronymus, Gregorius, aliique testantur: Abbates quoque & Asceta insignes Eutychius, Florentius, similesque multi à S. Gregorio memorati ante S. Benedicti ætatem: Item Virgines, & Sanctimoniales. Non solum autem in Continenti Italiæ, sed & in Insulis Dalmatiæ, & maris Etrusci plurimos fuisse per ea tempora Monachos S. Hieronymus indicat. In Sicilia quam ingens iam olim multitudo Monachorum fuerit, Rocchus Pirrhus testatur in Notitia Abbatiarum eius Insulæ, vti & de aliis majoribus Mediterranei maris Insulis alij, qui de iis propriè scripserunt. E Capraria Insula, vbi greges fuisse Monachorum indicat Rutilius Numatinus, scribens circiter annum Christi 416. missi ad S. Augustinum Monachi id institutum in Aphricam intulerunt: quod ibi receptum est, nequicquam Donatistis obstantibus. Monasteria Carthagine, Tagaste, Hyppone fuisse testatur Paulinus Caprariense postea, & Palmariæ Monasteria reformauit S. Gregorius Magnus. Sed inter Insulas Monachismo claras Lerina in primis celebrata est, vbi, Authore Honorato, sancti Senes diuisis cellulis Ægyptios Patres in Galliis æmulabantur, vt S. Eucherius tradit. Hinc eductus ad Episcopatum est S. Honoratus, anno Christi 426. Quod exemplum postea frequentatũ legitur, vt meritò Lerina seminarium Episcop. diceretur. Quintum inde sæculum Barbarorum irruptionibus Imperio, & Ecclesiæ funestum, multos publicorum malorum pertæsos ad vitam monasticam locis secretis colendam perpulit, tutum asilum pandens humanarum miseriarum. Per Gallias nihilominus floruisse professionem monasticam ex historiis Regum primæ stirpis, actis SS. Hilarij, Martini, aliorumque, tum ex Gregorio Turonensi, aliisque monumentis manifestum est. In Insulas Oceani per eadem tempora Monachismus penetrauit authore Patritio Brittone, qui peragratis Gallia atque Italia, Insulisq; Tyrrheni maris, cum in iuuentute S. Martinum vidisset, & S. Germano Autissiodorensi præceptore vsus esset, missus postea à S. Celestino Papa ad conuertendos Hibernos anno Christi 431. Monasteria ibi plurima instituit, vt ex antiquis monumentis Vsserus docet. Obiit S. Patritius anno 490. Dauid Menariensis Episcopus nobile Monasterium construxit. Monasterij Bancoriensis meminit Beda. S.

Columbanus Armaccanum,&Tyrrhense Monasteria fundauit anno 565. Hæc erant in Hibernia,& Britanniæ illa parte, quam non occupauerant Anglosaxones: ad quos deinde ipsos monasticum institutum simul cum Christiana religione penetrauit; magnis & paribus vtriusq; incrementis: S. Augustinus Monachus, & monasticarũ Regularũ peritus missus deinde à S. Gregorio Magno in Angliam, monasticam ibi disciplinam propagauit, Dorouerniensi præsertim Monasterio fundato, vt auctor est Beda. Apud Nortumbros, & Septentrionales illius Insulæ populos Aidanus vitã religiosam induxit. Prodierat hic è schola S. Columbani, & in Lindisfarnensi Insula Monasterium habuit. Hæc omnia confirmant celebratæ in Historiis illarum Gentium dissensiones inter vtriusq; scholæ Monasteria variæ, præsertim de Paschate ac tonsura; & videntur per ea tempora Monachi in Ecclesiis Episcopalibus sacras functiones obiisse, quod indicat Beda; vnde Cathedrales Ecclesiæ Munster, siue Monasteria Anglis dicuntur. De Hispaniis, Germania, Dacia, Pannonia, Sarmatia, cæterisque Regnis, ac Prouinciis dicere sigillatim infinitum sit. Extant Historici cuiusque, qui planè doceant: vbicumq; Christi Religio viguit, etiam Regulare institutum floruisse. Porrò vbiuis Gentium viri Ascesim coluere, fœminæ quoque eos æmulatæ, pro captu sexus perfectioni studuerunt; idque vel Cœnobiis, aut cellulis clausæ, vel in domibus propriis virginitatem Deo sacratam, aut sanctam viduitatem exercentes, sed de his satis.

CAPVT III.

Vnitas Regularis Instituti vsque ad Sanctum Benedictum. Obiter de Patria Caßiani.

EX hactenus dictis de multitudine vbiq; colentium vitam monasticam in vtroque sexu, facilè cuipiam vetera ex præsentibus æstimãti persuadebitur fuisse primis illis temporibus diuersos, & certo caractere discriminatos Monachorum ordines, prout postea institutum, præsertim in Mendicantibus, quorũ vniuersæ quamuis latè sparsæ familiæ, sub vno peculiari capite certis, & cuiq; propriis officiis, ac legibus Deo militant. Valde fallor, si iam tum primis sex septemue Ecclesiæ sæculis iste vsus inualuerat. Certè vestigia mihi quidem non apparent, qui quocumq; intueor, vniformem vbique Monachatus ratio-

nem,& facilem, ac promiſcuum inuicem tranſitum,mutuumq; commeatum profeſſionum,& Cœnobiorum cerno. Orientales Monachi quando in Occidentem venerant, cum ibi profitentibus religioſam vitam ſine diſcrimine cenſebantur: viciſſim Occidentales in Oriente; quod cum innumeris exemplis demonſtrari poſſit,vnum tantum hic afferam Caſſiani,& Germani Gallorum Monachorum, qui Ægypti Monaſteria peragrarunt inſtituti monaſtici cognoſcēdi cauſa,& animo in patriam referendi hauſtam inde notitiam diſciplinæ,in ſuum,& popularium ſuorum vſum; vnde ſatis apparet exiſtimaſſe ipſos vnum eſſe in commune omnium vbique Monachorum modum, & vſum Religionis profitendæ. Mouerit fortè quempiam (vt hunc obiter ſcrupulum Lectori eximam cōtraria vulgi opinione præoccupato) quòd Caſſianum Gallum dixi. Quid ni verò id ego ipſi de ſe affirmanti crederem? Legimus cap.1. coll.24. Caſſianum cum ſuo vnanimo Abbate Germano faſſos eſſe Abbati Abrahamo: *Quia* (verba ſunt ipſius) *ad repetendam Prouinciam noſtram,atque ad reuiſendos parentes,quotidianis acriùs æſtibus vrgebamur.* Quam aliam hìc Prouinciam intelligamus, niſi illam Orienti obuerſam Galliæ oram,quæ iam tum quaſi proprio nomine,quod hodieque retinet, Prouincia vocabatur: in quam deinde certò conſtat rediiſſe Caſſianum, in eaq; vixiſſe, conſenuiſſe,obiiſſe. Addit de parentibus ſuis,fuiſſe illos magna religione, & pietate præditos; vnde non impedituri putarentur, ne monaſticam ibi vitam coleret; tum eoſdem copioſos, qui affatim præbituri neceſſaria eſſent,& ſollicitudinem victus parandi dempturi.Quæ omnia mirè conueniunt indigenis illarum vberrimarum Regionū, vbi præcipuus tum erat Religionis vigor; & paſſim nobiliſſimi quique Lerinum confluebant profitendæ cauſa vitæ monaſticæ. Vnde ſibi(quod mox ſubdit) meritò ambo blandiebātur ſpe veriſimili de conuerſione multorum,*qui velut noſtro eſſent* (inquit) *ad viam ſalutis exemplo & monitis dirigendi.* Videant autem qui in ſolitudines Scytharum Caſſiani patriam ſummouent,quam aptè illi deſertorum ſquallori,& caucaſeis rigoribus conueniat quod de ſua patria Caſſianus ſubjicit. *Tum præterea ipſorum locorum ſitus, in quibus erat à majoribus noſtris auita poſſeſſio, ipſarumque amœnitas iucunda regionum ante oculos pingebatur, quam gratæ & congruæ ſolitudinis ſpatiis tenderentur: ita vt non ſolum delectare Monachum poſſent ſecreta ſyluarū,ſed etiam magna victus præbere compendia.* Deni-

que dictio ipsa, & stylus, quã non Scythiæ barbariem redoleat palam est. Qua etiam ratione refellũtur, qui Atheniensem Cassianum putant. Inde enim potius Atticam Græcismi proprietatem ducere potuisset, quam eum, quem præfert vbique latinitatis gallicanæ genuinum succum, ac leporem, qualis in Eucherio, in Vincentio Lirinensi, in Fausto, in aliis eius tractus Scriptoribus passim floret. Sed de his plura dicendi locus hic non est: Ad vniformitatem instituit monastici reuertamur, aduersus quam nihil præscribit Regularum hoc Codice relatarum numerus, & diuersitas. Etenim illæ à singulis, vt præsens vsus poscebat, Patribus scriptæ, aliorum similia cupientium studiis descriptæ in commune proponebantur, vt ex his quique pro locorum, & nationum differentia, vitam vniformi, quoad præcipua, disciplina temperarent. Primaria sanè, & quasi fundamentalis Monachorum regula Euangelium erat: illa, inquam, Christi consilia, quæ castrare seipsum propter regnum cœlorum, quæ abnegare se, & crucem tollere, quæ patrem, & matrem, vxorem, agros propter Christum relinquere, quæ vendere patrimonia, & dare pauperibus, sicque nudos Christum sequi suadebant. Regulæ particulares nihil nisi eius primæ, ac vniuersalis regulæ applicationes, aut declarationes locis & personis plerumq; aptatæ habebantur. Quod adeo verum est, vt ne ipse quidem Sanctus Benedictus, qui antiquum quem reperit in Ecclesia monasticum ordinem suscepit, excoluit, dilatauit, regulam vniuersalem suis vbique omnibus promulgauerit; sed peculiarem dumtaxat Cassinensi Cœnobio, cui præerat: quæ inde priuata diligentia descripta, & imitandi studio publicata, adeo non quasi abrogasse priores cæteras est credita, vt S. Benedictus Amanensis huius, quam damus, collectionis auctor, idem aliud opus elucubrauerit nuper à viro doctissimo Hugone Menardo luci publicæ cum eruditis obseruationibus datum, cui Concordiæ Regularum * nomen fecit, quo singulorum Benedictinæ Regulæ capitum consensionem cum cæteris omnibus aliis regulis clarè demonstrat. Hæc disputari pluribus debebant: verum metus erat, ne in contentionem res abiret ab hoc aditu tranquilli pacificique operis alienam: certorum quippe hominum, quos abundare in suo sensu facilè sinimus, obnixa in contrarium armataque studia noueramus, cum quibus rixari nunc quidem nolumus.

* Impress. Paris. apud LVD. BILLAINE apud quem prostat.

CAPVT IV.

De hoc Codice Regularum, eius Appendice, & vtriusque Compilatore.

CIrciter annum Christi 820. floruit in Galliis opinione sanctitatis, atque doctrinæ Benedictus Abbas Anianensis, qui ortus è nobilissima Comitum Magalouensium stirpe, ex Aulico gratioso, & forti milite, Deo ad meliora vocante, primum religiosam vitam suscepit in Monasterio S. Sequani; vnde postea in patriam reuersus Monasterium Anianense in paterno fundo, tum non procul inde Gellonense in gratiam Gulielmi Comitis instituit. Mox aliis permultis Ludouici Pij Imperatoris voluntate pręfuit. Ad extremum aulam sequi coactus, quòd Imperator eius consiliis iuuari cuperet, erecto propè Aquisgranum, vbi plerumque degebat Imperator, Monasterio Indensi, sanctam ibi vitam sancta morte conclusit. Extant eius Acta ab ipsius discipulis conscripta, quæ primus edidit Hugo Menardus; tum Bollandus, & Henschenius de nouo illustrata recitant ad diem 11. Februarij. In iis Actis ita legitur: *Fecit librum de regulis diuersorum Patrum.* Ad quem locum sic adnotat Menardus: *An iste liber adhuc extet, non mihi compertum est. In testamento S. Gennarij Episcopi Asturicensis, inter libros, qui ab eo dantur Monasterio S. Petri de Montibus, recensetur liber Regularum virorũ illustrium, qui an idem sit cum eo, qui à nostro Benedicto collectus est, non adeo constat.* Hæc ille, qui si vidisset Codicem nostrum titulo Benedicti Abbatis Anianensis prænotatum, non opinor, dubitasset, quin hoc opus illud ipsum sit, cuius Auctor vitæ eius loco recitato meminit. Seruatur, vt aiunt, apud S. Maximinũ prope Treueros antiquissimum exemplar huius collectionis; vnde Apographum exscriptum custoditum apud Canonicos Regulares domus B. Virginis Coloniæ cum vidisset ante hos annos circiter viginti Illustrissimus tunc Fabius Chisius Episcopus Neritinorum, & Nuntius illic Apostolicus, hodie S.D.N. Alexander VII. Pontifex Maximus, describendum curauit, & exemplum inde sumptum nobis benignissimè communicauit, nos ex eo editionem hanc curauimus. Sed vt subinde occurrebant antiqui Codices exhibentes aliquam ex hisce regulis, edita nostra cum iis conferebamus, diuersitates adnotabamus ad marginem: inde notulæ paucæ ad

calcem operis conjectæ formatæ sunt. Cum autem eo studio ferremur conquirendi antiqua monumenta, ex quibus hæc editio locupletari posset, occurrunt ecce nobis in lectissima Bibliotheca Serenissimæ Dominæ Christinæ Alexandræ Gothorum, Wandalorum Suecorumque Reginæ, vetusti duo Codices exhibentes parænetica quædam opuscula antiquorum Patrum ad instituta Monachorum vtriusque sexus accommodata, quæ cum statim iudicassemus aptissimè vtiliterque posse adjungi ad iam editum Regularum Codicem: tum ad idem nos multo magis illud impulit, quod satis verisimilis conjectura esset, hanc quoque collectionem parænescon ad vitam monasticam, ejusdem esse manus, atque ipsam collectionem Regularum. In hunc videlicet modum scribit Auctor vitæ S. Benedicti Anianensis: *Alium nihilominus composuit librum ex sanctorum Doctorum Homiliis*, quadrat satis hoc indicium in nostrum hoc opus ex Patrum variorum opusculis contextum, qui partim Monachos, partim Sanctimoniales erudierunt. In quo aptè respondet hæc Appendix suo operi regulas virorum mulierumque perfectionis studentium digerenti. Scio Hugonem Menardum, cum in fine Codicis, ex quo Concordiam Regularum edidit, reperisset congesta quædam fragmenta Patrum ad virtutes & vitia, quæ in Monachis desiderantur aut cauentur pertinentia, opinatum, esse illum ipsum librum contextum ex Sanctorum Doctorum Homiliis, quem fuisse à Sancto Benedicto compositum Auctor eius vitæ refert; sed mihi quidem non persuadet, qui non Homilias, aut opuscula integra Patrum, sed sententias dumtaxat, & testimonia ipso fatente Menardo congestà sciam in illam farraginem Codici concordiæ Regularum assutam: nostra autem collectio integras exhibet adhortationes, aut conciones Patrum aptissimè congruentes ad argumentum Regularum: quare consentaneè iis subjici æquus, opinor, & prudens Lector, vbi cognouerit fatebitur. De singulis Regulis, vel Auctoribus earum nihil hîc præfari opus duximus; præmisimus enim suis locis ad singulas testimonia veterum, quæ notitiam, quanta ferè haberi potest, tum ipsarum, tum Auctorum legenti suggerent.

CODICIS
REGVLARVM
PARS PRIMA.

In qua SS. Patrum Orientalium Regulæ ad Monachos.

S. ANTONII ABBATIS.

S. ISAIÆ ABBATIS.

SS. PATRVM SERAPIONIS, MACARII, PAPHNVTII, ET ALTERIVS MACARII.

SS. PATRVM alia.

S. MACARII Abbatis Nitriensis.

S. PACHOMII Abbatis Tabennensis.

EIVSDEM ET THEODORI EPISTOLÆ.

S. ORSIESII Doctrina Monastica.

INCERTI REGVLA ORIENTALIS.

S. BASILII Episcopi Cæsariensis.

S. ANTONII ABBATIS
REGVLA AD MONACHOS.

DE S. ANTONIO ABBATE VETERVM quædam testimonia.

MARTYROL. Rom. a. d. XVII. Ianüarij.

IN Thebaïde S. ANTONII Abbatis, qui multorum Monachorum pater, vita & miraculis præclarissimus vixit: cuius gesta S. Athanasius insigni volumine prosecutus est.

S. HIERONYMVS de illustr. Script. cap. LXXXVIII.

ANTONIVS Monachus, cuius vitam Athanasius Alexandrinæ vrbis Episcopus insigni volumine prosecutus est, misit Ægyptiace ad diuersa Monasteria Apostolici sensus sermonisque epistolas vij. quæ in Græcam linguam translatæ sunt; quarum præcipua est ad Arsenoïtas. Floruit Constantino & filijs eius regnantibus. Vixit anno CV.

S. ATHANASIVS in vita S. Antonij, cap. XV. Interprete Euagrio.

Quadam die cum sanctus Antonius à congregatis fratribus rogaretur, vt eis INSTITVTORIA largiretur PRÆCEPTA, cum prophetica fiduciæ exaltans vocem aiebat: Ad omnem quidem mandatorum disciplinam scripturas posse sufficere, &c.

REGVLÆ AC PRÆCEPTA S. P. N. ANTONII ad filios suos Monachos,

Petentes hoc ipsum ab eo in Monasterio Nacalon.

IN PACE DOMINI.

DICAM Canones siue Regulas, prout loquetur Dominus per os meum, illis qui sese tradere volunt sub graui hoc iugo, scilicet Monachatu. Oportet ergo vt audiant hæc præcepta: qui vero soluerit aliquid ex eis, *vilis vocabitur in regno cælorum.* *Matth. 5. 19.*

I. Ante omnia ora sine intermissione, & gratias Deo age pro omnibus, quæ tibi eueniunt.

II. Cum autem surrexeris mane singulis diebus, inquire de ægrotis qui apud te sunt, & ieiuna vsque ad Nonam singulis diebus, excepto Sabbato & Dominico die; adueniente vero Nona ne adeas cellam cuiusquam fratrum. Et cum sederis ad comedendum, ora prius, tum comede. Ora & lege perpetuo.

III. Ne loquaris cum iuuene, neque cum puero; & ne conuerseris omnino cum illo: nec ligabis illum Monachum, nec assumes in filium, antequam induat habitum, ne reconciliet hostem diabolum; neque cubes super eadem storea cum minore te.

IV. Serua etiam horas orationum, nec prætermittas vllam earum; ne rationem pro illa reddas.

V. Ne obstringas ægrotum ad manducandum; nec retrahas ab illo cibum; ne conturbes animam illius afflictam.

VI. Si venerit ad te aliquis frater post temporis interuallum, lætare de illo: gratias enim aget Deo & tibi. Seculari nullo modo commiscearis: nec ostentes teipsum, sicut Pharisæus ille, qui ad ostentationem omnia sua agebat.

VII. Ne appropiare sinas ad te mulierem, nec permittas ingredi domicilium tuum; ira enim graditur post illam. Neque reuertaris inuisere consanguineos tuos carnales, nec faciem tuam illis videndam præbeas, nec adeas illos.

VIII. Ne reserues tibi plus quam indiges; nec elargiaris plus quam potes: sed eroga eleemosynam infirmis Monasterij.

IX. Persolue orationem tuam noctu priusquam adeas Ecclesiam.

X. Ne comedas cum aliquo, qui impendat pro te.

XI. Si scandalum ortum fuerit de iuuene aliquo, qui hactenus habitum non induerit, ne induat illum: & eijce eum à Monasterio; nec loquaris cum puero penitus, ne fiat tibi offendiculum.

XII. Si coëgerit te necessitas adire ciuitatem, ne contendas illuc solus.

XIII. Ne feras terram tributis subiectam, nec societatem & contractum ineas cum magnatibus.

XIV. Ne commoreris in loco, vbi vinum exprimitur: nec comedas carnem omnino.

XV. Ne frangas ieiunium, feria quarta & sexta nisi ob grauem morbum.

XVI. Ne murmures in opere manuum tuarum: nec improperes alicui vlla de caussa.

XVII. Si adieris aliquem fratrem, ne diu moreris in domicilio eius.

XVIII. Ne loquaris in Ecclesia; nec resideas in exedris Monasterij.

XIX. Non iurato penitus vel veritatem vel dubium.

XX. Ne petas Ecclesiam, ad quam congregantur homines. Eroga eleemosynam, quantum potes. Ne sepelias mortuum in Ecclesia.

XXI. Ne facias conuiuia; nec ad symposium vocatus accedas.

XXII. Addisce quotidie disciplinam à senioribus: nec vllum aggrediaris opus, nisi consulto Patre Monasterij.

XXIII. Cum abis ad hauriendam aquam, interim dum iter conficis, lege quantum potes.
XXIV. Si erogaueris eleemosynam, ne ostentes illam. Si adfueris aliquo in loco, vbi erogatur eleemosyna, comede, & gratias age Deo.
XXV. Contristare noctu diuque pro peccato tuo. Esto deuinctus in cuculla tua, & in tunica tua noctu atque die. Accende lampadem tuam oleo oculorum tuorum, nempe lacrymis. Si pietatis actus edideris, ne glorieris. Ne dimittas quemquam, qui quærit Christum. Ne propales cogitationes tuas cunctis hominibus, sed solum ijs, qui possunt saluare animam tuam.
XXVI. Si abieris ad messem, ne moreris, sed cito reuertere ad Monasterium.
XXVII. Ne induas vestimenta, quibus extollaris. Ne ostentes vocem tuam, nisi in oratione præcepta. Ora in domo tua antequam venias ad Ecclesiam.
XXVIII. Mortifica temetipsum quotidie.
XXIX. Ne improperes cuiquam causa dolorum & afflictionum, quas patitur.
XXX. Ne glorieris, neque rideas omnino. Da operam vt lugeas ob peccatum tuum, sicut luget is penes quem aliquis mortuus est. Fac quantum potes, vt glorificetur Pater tuus, qui est in cœlis.
XXXI. Corrige filium tuum, nec parcas: damnatio enim illius à te exigetur.
XXXII. Ne comedas ad satietatem, nec dormias, nisi parum & moderate; & venient ad te Angeli.
XXXIII. Cum oraueris, & memor fueris Dei, fac tibi indumenta tua sint alæ, & euolabis super mare igneum.
XXXIV. Visita ægrotos & infirmos, & imple mensuras seu vasa eorū aqua.
XXXV. Ne pugnes lingua. Ita te præsta, vt benedicant te omnes. Et Dominus Iesus Christus opem nobis afferat ad operandum secundum ipsius beneplacitum: cui gloria cum Patre suo, & Spiritu suo sancto in sæculum. Amen.

Quæ sequuntur habentur in alio Exemplari.

XXXVI. Coge teipsum in opere manuum tuarum, & timor Domini inhabitabit in te.
XXXVII. Si conspexeris fratrem aliquem perpetrantem peccatum non ad mortem, ne contemnas & despicias, neque condemnes illum: incides quippe in manum inimicorum tuorum.
XXXVIII. Caue tibi ne seducatur intellectus tuus, memorando peccata tua priora; ne renouentur in te.
XXXIX. Dilige humilitatem, quæ proteget te à peccato. Ne sis pertinax ad statuendum verbum tuum, ne occupet te malum. Ne reputes te sapientem, & gloriaberis, & incides in manum inimicorum tuorum. Assuescat lingua tua dicere: Ignosce mihi; & consequeris humilitatem.
XL. Cum sederis in cella tua, solicitus esto de tribus hisce rebus perpetuo: nimirum, de opere manuum tuarum, de meditatione tuorum psalmorum, & de oratione tua.

XLI. Cogita apud temetipſum & dicito: vtique non manebo in hoc mundo niſi præſenti hac die, & non peccabis Deo.
XLII. Ne ſis helluo ciborum; ne reſuſcitentur in te priora peccata.
XLIII. Ne tædeat te laboris, & ſuperueniet tibi cito requies. Sicuti parietinæ ruinarum extra ciuitatem fiunt locus fœtoris omnibus, ita anima pigri, qui cœpit Monachatum, fiet manſio paſſionibus & fœtoribus.
XLIV. Coge teipſum, vt ores perpetuo cum lacrymis, vt forte miſereatur tui Deus, & exuat te veteri homine.
XLV. Perſeuera in hiſce rebus quas dicam; ſcilicet, in labore, paupertate, peregrinatione, afflictionibus & quiete, & afferent tibi humilitatem; humilitas vero dimittet omnia peccata. Humilitas autem eſt, vt homo reputet ſeipſum peccatorem, & quod nihil boni perpetret coram Deo; & adhæreat quieti, & non æſtimet ſeipſum quicquam; & non ſit pertinax ad ſtatuendum verbum ſuum: vt abſcindat concupiſcentiam ſuam, & demittat vultum, ponatque ſibi mortem ante oculos, & ſeruet ſemetipſum à mendacio, & non loquatur verba otioſa; nec reſpondeat Superiori; & opprobrium ſuſtineat, & odio habeat deſidiam, & inſtet laboribus & mœroribus.
XLVI. Curate igitur fratres mei hæc ſeruare præcepta, ne vita veſtra ſit ſine fructu. Et ſolicitus eſto ſemper ad ſingula verba quæ audis, vt dicas: Ignoſce mihi: quia humilitas fugat omnia negotia inimici. Ne reputes teipſum quidquam propter opera tua.
XLVII. Sit triſtis vultus tuus, niſi aduenerint tibi exteri fratres; tunc gaude cum illis, vt inhabitet in te timor Domini. Si iter feceris cum fratribus, ſecede ab illis parumper, vt ſis in ſilentio, & dum incedis per viam, ne te conuertas ſiniſtrorſum & dextrorſum; ſed meditare pſalmos tuos, & ora in mente tua ad Deum quocunque in loco ingrederis; nec præfidenter agas cum incolis illius.
XLVIII. In omnibus rebus tuis eſto modeſtus, & ad ea quæ apponentur tibi, extende manum tuam lente. Si vero fueris iuuenis, ne extendas manus tuas primus ad cibos: nec ingeras quidquam ciborum in os alterius. Et ſi cubaueris in aliquo loco, ne tegas te vno eodemque ſtragulo ſimul cum alio: & ora multum antequam cubes. Et Dominus noſter Ieſus Chriſtus opem nobis præſtet ad operandum ſecundum ipſius beneplacitum. Amen.

Explicit Regula S. Antonij Abbatis.

ISAIÆ ABBATIS
REGVLA AD MONACHOS.

DE ISAIA ABBATE VETERVM testimonia.

RVFFINVS in Vitis Patrum lib. I. cap. X. & Palladius lib. VIII. cap. LV.

ABBAS Syrus aliquando, & ISAIAS, & Paulus occurrerunt sibi inuicem ad ripam fluminis; erant autem viri isti iusti, summæ abstinentiæ & totius religionis. Hi pergebant visitare quendam nomine Anuph. &c.

IBIDEM lib. v. de verbis Seniorum.

Interrogauit eundem sermonem Abbas ISAIAS, dicit Abbas Pastor: sicut capsa plena vestibus, &c.

R. BELLARMINVS S. R. E. CARD. de Script. Eccl.

ESAIAS Abbas, qui quo tempore vixerit, inuenire non potui, scripsit homilias XXVIII. *valde vtiles, præsertim Monachis ad perfectionem tendentibus.*

PRÆCEPTA SEV CONSILIA ABBATIS ISAIÆ

POSITA TYRONIBVS IN MONACHATV:

Eius orationes nos custodiant, Amen.

FRATER dilectissime, si iam reliquisti mundum hunc vanum, & Deo teipsum dedidisti, pœnitentiam age de peccatis tuis, & serua propositum quod amplexus es; & ne auscultes cogitationibus tuis, cum animum tuum affligent, & dicent: Nequaquam peccata tua priora tibi condonata sunt; & serua hæc præcepta.

I. Caue ne comedas cum muliere, aut fraternitatem ineas cum puero, aut dormias cum adolescente super eadem storea. Cùm exuis vestem tuam, ne aspicias corpus tuum.

II. Si ad potum vini coactus fueris, ne bibas plus quam tres scyphos mediocres: caue ne soluas præceptum propter amicitiam.

III. Ne persoluas horarias preces negligenter, ne incidas in manus inimicorum tuorum: Da operam quantum potes meditationi psalmorum; quia hoc seruabit te ab immunda vita.

IV. Dilige laborem & afflictionem, vt leuentur passiones tuæ. Ne repu-tes teipsum quidquam in vlla re, & vacabis gemitibus pro peccatis tuis.

V. Custodi teipsum à mendacio; quia expellit à te timorem Domini. Ne aperias omnibus tua benefacta, ne rapiat illa inimicus tuus.

VI. Aperi morbos tuos patribus tuis, vt experiaris opem per ipsorum consilium.

VII. Coge te ipsum ad opus manuum tuarum, & habitabit in te timor Domini.

VIII. Ne iudices fratrem tuum cum peccat, nec despicias illum; incides enim in manus inimicorum tuorum.

IX. Ne sis contentiosus ad statuendum verbum tuum, ne inhabitent in te mala.

X. Dilige humilitatem, & non acquiescas tuo consilio. Assuescat lingua tua dicere: Ignosce mihi, & superueniet tibi humilitas.

XI. Cum sederis in cella tua, de tribus sollicitus esto, nempe de assidui-tate in oratione, meditatione psalmorum, & opere manuum tuarum.

XII. Cogita apud te: vtique non sum superstes in hoc mundo, nisi hac die, & eripieris à peccato.

XIII. Ne sis helluo, ne renouentur in te priora peccata tua. Ne pigeat te la-boris; & da operam meditationi psalmorum, & adueniet tibi requies à Deo.

XIV. Coge teipsum ad fletum in orationibus, & Deus miserebitur tui, & exuet te homine vetere.

XV. Scito, quod labor, & paupertas, & peregrinatio, & afflictio, & silen-tium afferunt humilitatem; Humilitas autem peccata omnia condonat. Hu-militas autem est, vt homo reputet seipsum peccatorem, & iniustum, & ne statuat verbum suum, & abscindat suam concupiscentiam, & defigat oculos ad terram, & sustineat iniuriam, & laborem, & odio habeat hono-rem, & requiem, & dicat in omnibus: Ignosce mihi; beneficio autem hu-militatis fugantur hostes.

XVI. Perpetuo tristis esto; si verò venerint ad te fratres, exhilareris cum illis, vt inhabitet in te timor Dei.

XVII. Si iter feceris cum fratribus, secede ab illis, vt silere possis; nec te conuertas huc & illuc, sed meditare psalmos tuos, & ora ad Deum in mente tua. Et quemcumque locum ingressus fueris, ne præfidenter agas cum habitatoribus eius. Serua modestiam, & verecundiam in omnibus, & ad ea quæ apponuntur coram te, manum non nisi inuitus extendas.

XVIII. Ne cubes cum alio sub eodem stragulo. Ora multum ante cubi-tum, quamuis defatigatus sis ab itinere.

XIX. Ne permittas vt quisquam vngat oleo corpus tuum, nisi propter grauem morbum.

XX. Cum sederis ad mensam cum fratribus, ne comedas cum delecta-tione, & extende manum tuam tantum ad ea quæ sunt ante te. Et compli-cata sint genua tua, nec eleues visum tuum ad alium. Nec bibas aquam auidè, nec cum sonitu.

XXI. Si

XXI. Si excreandi te vrserit necessitas, cum sederis inter fratres, surge, & longius proijce ab illis. Ne pandiculeris inter homines, & si accident tibi pandiculatio, ne hies ore tuo, & deseret te.

XXII. Ne aperias os tuum ad risum, hoc enim indicat tibi deesse timorem Dei.

XXIII. Ne concupiscas rem alienam. Si feceris librum, ne exornes illum, hoc quippe affectum tuum ostendit.

XXIV. Si peccaueris in aliquo, non pudeat te confiteri illud, neque excuses te mendacio, sed genua flecte, & confitere delictum tuum, & pete veniam, & condonabitur tibi.

XXV. Si quis mentitus fuerit apud te, ne irascaris, sed dicito: Ignosce mihi, non reuertar.

XXVI. Non pudeat te quærere à tuo Magistro.

XXVII. Si quis pulsauerit ianuam cellæ tuæ dum sedens incumbis operi tuo, desere opus tuum, & cura eius requiem.

XXVIII. Ne loquaris cum quoquam, nec attendas verbis cuiusquam sine vtilitate.

XXIX. Si miserit te Magister tuus ad iter faciendum, postula ab illo quomodo te regas, & fac iuxtà mandatum eius. Ne transferas verba. Si custodieris oculos tuos, & aures tuas, minimè peccabis lingua tua.

XXX. Si habitaueris cum aliquo fratre, esto cum illo vt peregrinus, nec præcipias illi quidquam, nec te superiorem illi facias, nec præfidenter agas cum illo: & si præceperit tibi aliquid quod nolles, abscinde voluntatem tuam, & ne contristes illum, ne abscindatur pax à vobis; & scias quod obediens est maior.

XXXI. Si habitaueris cum fratre aliquo, & dicet tibi: coquito, Dic: quid vis? & si electionem tibi reliquerit, coquito quod tibi venerit ad manus cum timore Dei.

XXXII. Cum è somno surrexeris, ora antequam vllum opus attingas, & meditare prius verba Dei; tunc aggredere impigrè opus.

XXXIII. Hilariter occurre extero, & saluta illum: ne discessus vester ab inuicem fit cum detrimento: & caue ne statim atque aduenerit ad te, interroges illum inutilia tibi, sed postula ab illo vt oret, & cum sederit, dic illi: Quomodo vales frater mi? & exhibe illi librum aliquem legendum. Si verò est defatigatus ab itinere, permitte illi quiescere, & laua pedes eius. Si autem loquetur verba inania, dic ei cum caritate: Parce mihi frater mi, quia infirmus sum, & non valeo audire hæc. Si autem dilluta fuerint eius vestimenta, consue illa. Si verò infirmus est, & eius vestimenta sunt sordida, laua illa. At si vagus est, & fuerint apud te sancti, ne permittas ingredi ad illos, sed fac ei misericordiam, & dimitte illum. Si est autem pauper, ne tristem illum dimittas, sed da ei quod concesserit tibi Deus.

XXXIV. Si quis frater deposuerit apud te aliquid, ne perscruteris depositum, nisi ipso præsente.

XXXV. Si quis reliquerit te in cella sua, & egressus fuerit, ne eleues

visum ad perspiciendum quid in ea sit, sed dic ei dum egreditur; Da mihi opus aliquod, cui operam nauem, donec reuertaris; & quidquid tibi præceperit diligenter perfice.

XXXVI. Ne ores cum pigritia & indiligenter; hac enim ratione pro eo quod Deo placeas, ad iracundiam eum prouocabis; sed sta cum timore & tremore, & ne innitaris muro, nec remittas pedes tuos, vt vno stes, & alium extendas. Obsiste cogitationibus tuis, nec permittas, vt solicitæ sint de rebus carnalibus, vt sit accepta Deo oratio tua.

XXXVII. Si autem adfueris Missæ, custodi cogitationes tuas, & sensus tuos, & stes coram Deo altissimo cum timore; vt dignus fias, qui sumas corpus Christi & sanguinem eius, & sanes passiones tuas.

XXXVIII. Dum iuuenis es, ne induas vestem bonam, donec peruenias ad senectutem.

XXXIX. Si iter feceris cum maiore te, ne præcedas illum. Si assurrexerit maior te ad alloquendum alios, ne parui ducas illum, & maneas sedens; sed sta cum illo, donec tibi vt resideas præcipiat.

XL. Cum vrbem aut oppidum ingressus fueris, ad terram dimitte visum tuum, ne visa abs te sint tibi certaminis causa in cella tua.

XLI. Ne dormias in loco, in quo corde peccare times. Ne comedas cum muliere, nec aspicias illam, neque etiam vestimenta eius, si potes.

XLII. Si iter feceris cum sene, ne permittas vt ille portet quidquam. Si autem fueritis iuuenes, vnusquisque portet partem aliquam. Si verò fuerit modicum, portet illud vnusquisque per horam, & præcedat qui portat, & præeat infirmus, vt si lassus sederit ad capiendam requiem, sedeatis cum illo.

XLIII. Si quem senem interrogaueris de cogitationibus tuis, aperi illas liberè vti se habent ei, quem tua arcana seruaturum confidis: nec rationem habeas illius, qui prouectæ ætatis est, sed qui doctrina, opere, & spirituali experimento pollet, ne referas damnum si augeantur passiones tuæ.

XLIV. Adnitere vt multum ores noctu, vt illuminetur intellectus tuus. Pensita peccata tua, & deprecare Deum pro illis, & ipse parcet tibi.

XLV. Si quis fratrem suum te præsente iudicare apponat, quamuis iudicatus ex eorum sit numero, qui te iudicant, dicito illi cum humilitate: parce mihi frater mi, quia peccator & infirmus sum, & obnoxius illis quæ dicis, quare illa audire non possum.

XLVI. Præfer fratres tuos in omnibus, & si quis amicus præstiterit tibi honores, dicito: Propter vos hos mihi præstitit honores; neque gustes quidquam absque sociis.

XLVII. Mutuo aliquid à te postulanti, ne deneges.

XLVIII. Ne frequentius corde verses memoriam eorum, quos propter Dei caritatem deseruisti; sed mortis & damnationis memento, & quod nullus illorum eo tempore tibi opem ferre poterit.

XLIX. Si dum sederis in cella tua, memineris, quod aliquis tibi malè fecerit, surge statim, & ora pro illo in corde tuo, vt parcat illi Deus;

ira enim passio quam eius causa pateris, euanescit.
L. Si corpus Christi sumere velis, caue ne cordi tuo ira aut odium insit contra quempiam: & si quem aduersus te iratum noueris, pete ab illo prius veniam, quemadmodum præcepit Dominus noster. *Matth. 5.*
LI. Si oppugnatus fueris noctu à libidine, caue ne cogitatione repetas species illas interdiu, ne delectatione coinquinetur cor tuum: sed prosterne te coram Deo, & ipse miserebitur tui; nouit quippe infirmitatem hominum.
LII. Si operam dederis nimio ieiunio, & continuæ orationi, ne fidas, quod hæc te saluabunt; sed confide, quod Deus miserebitur afflictioni corporis tui, & infirmitati tuæ opitulabitur.
LIII. Si morbo correptus fueris, ne tædeat te, & deficiat spiritus tuus; sed gratias age Deo, quod de tuo emolumento sit solicitus.
LIV. Dum habitas in cella tua, constitue cibo tuo præfinitam mensuram, & statutum tempus, & ne prætereas illud: & da corpori tuo quantum indiget, vt valeat orare, & colere Deum. Si verò oblatus tibi fuerit extrà cellam tuam delicatus cibus, ne ad satietatem ex illo sumas, vt citò reuerti valeas ad cellam tuam.
LV. Si seuerint in te diaboli laborem, quem ferre non valeas, ne acceptes ab eis; quoniam occupant cor hominis quibusdam rebus, quas superare non valet, vt tædio illum afficiant, & deludant. Omnia sanè eorum negotia sunt sine mensura, ac sine ordine.
LVI. Comede semel in die, sed non ad satietatem. Præbe corpori tuo quantum indiget, iuxtà exigentiam naturæ.
LVII. Mediam noctem ad inuigilandum orationi decerne, alteram verò medietatem requiei corporis tui. Antequam autem cubitum eas, vigila per duas horas in oratione & laudibus, tum corpori tuo da requiem. Si pigretur corpus tuum, dum ad orationem surgendum est, dicito illi: Visne requiem capere modico hoc tempore, deinde abire ad longum supplicium? Nonne præstat, vt parum hic labores, tum requiescas illic cum sanctis in æternum? Tunc enim statim recedit à te pigritia, & adueniet tibi diuinum auxilium.
LVIII. Cum Monachatus institutum amplexus fueris, manumitte seruum tuum; qui si Monachatum sequi velit, ne permittas vt habitet tecum.
LIX. Si abieris ad vendendum opus manuum tuarum, ne disceptes de pretio, vt seculares. Idem quoque præstabis, si quid emas. Inopiam rerum Deo te propinquum facere scias.
LX. Si deposuerit apud te frater quispiam vas, illoque indigueris, ne tangas illud, nisi ipso consulto.
LXI. Si quis frater rogauerit te, vt illi aliquid emas, dum peregrinaris, facito; si autem fratres fuerint tecum, sit in præsentia eorum.
LXII. Si quid tibi mutuo datum fuerit, restitue illud, cum eo fueris vsus; nec detineas illud, donec abs te repetatur: & si quid illius fractum, resarcito. Si quid mutuo alicui dedisti, ne repetas illud, si noueris illum non posse restituere, præsertim si illo tibi opus non fuerit.

LXIII. Si egressus iam à cella tua, postea repetis illam, & inuenies aliquem fratrem iam ibi habitare, quære tibi aliam: & caue ne illum inde expellas, ne contra te irascatur Deus. At si ipse spontè illam relinquere voluerit, iam iustificatus es; si autem acceperit aliquid ex eius supellectile, ne requiras id ab illo.

LXIV. Si volueris egredi ab aliqua cella, caue ne asportes aliquid ex eius supellectile, sed relinque illam alicui fratri pauperi, & Deus largietur tibi quocumque abieris.

LXV. De nulla re ita lætantur diaboli, sicuti lætantur de eo, qui cogitationes suas spiritualem suum Magistrum celat. Ne putes te Patribus similem euasurum, nisi imitatus fueris eorum labores.

LXVI. Serua te ipsum à diuitijs, earumque amore; quoniam corrumpunt fructum Monachi.

LXVII. Si pugnas aduersus tentationem aliquam quæ te oppressit, ne desistas, sed prosterne te coram Deo, & dic: Adiuua me Domine, quoniam ego infirmus non valeo sustinere hanc pugnam: & ille opitulabitur tibi, si ex recto corde processerit deprecatio tua. Si certaueris, & viceris, ne glorieris, neque confidas; sed tibi caue, quoniam hostis difficiliorem priore pugnam in te machinabitur.

LXVIII. Si deprecaris Deum, ne dicas: Domine remoue hoc à me, & concede mihi hoc, sed dicito: Domine Deus meus tu scis quid mihi magis conducat, quocirca adiuua me, & ne permittas vt peccem tibi, & peream in peccatis meis, quia sum peccator infirmus, nec tradas me inimicis meis, quoniam confugi ad te: libera me Domine, quia tu es fortitudo mea, & spes mea: & tibi est potentia, & gloria, & beneficentia, & gratiarum actio in æternum. Amen.

Explicit Regula Isaiæ Abbatis.

SS. PATRVM SERAPIONIS, MACARII, Paphnutij & alterius Macarij Regula ad Monachos.

DE S. SERAPIONE CÆTERISQVE huius Regulæ auctoribus veterum testimonia.

PALLADIVS hist. Lausi. cap. VII.

CVM toto anno in monte Nitriæ habitassem apud beatos & sanctos Patres, magnum Arsitium, & Putupbastum, & Hagionem, & Cronium, & SERAPIONEM, & multis antiquorum Patrum spiritualibus narrationibus ab ipsis essem stimulatus, veni in intimam solitudinem.

IDEM cap. cxvii.

Ingressa est (Melania) in montem Nitriæ, sanctos Patres conueniens beatum Pambo, & Christi famulum Arsitium, & magnum SERAPIONEM, sanctum quoque PAPHNVTIVM & venerabilem Isidorum.

RVFFINVS hist. Eccles. lib. xi. cap. iv.

Per idem tempus Patres Monachorum vitæ & antiquitatis merito, MACARIVS, & Isidorus, aliusque MACARIVS, atque Heraclides, & Pambus, Antonij discipuli per Ægyptum, & maximè in Nitriæ deserti partibus habentur viri, qui consortium vitæ & actuum non cum cæteris mortalibus, sed cum supernis Angelis habere credebantur.

IBIDEM cap. viii.

Florebat igitur Ægyptus ea tempestate non solum eruditis in Christiana philosophia viris, verum etiam his qui per vastam eremum commanentes, signa & prodigia Apostolica simplicitate vitæ & cordis sinceritate faciebant. Ex quibus interim quos ipsi vidimus, & quorum benedici manibus meruimus, hi sunt; MACARIVS de superiore eremo, alius MACARIVS de inferiori, Isidorus in Seiti, Pambus in cellulis, &c.

PALLADIVS hist. Lauſ. cap. xci.

Cum quodam die conuenissèt (cum Cronio, & Iacobo claudo) etiam PAPHNVTIVS cognomento Cephala, qui dono cogitationis sacræ Scripturæ veteris nouique testamenti pollebat, & totam illam interpretabatur, cum Scripturam non legisset: ea autem erat modestia, vt virtutem propheticam celaret.

IDEM cap. xx. *Narrauit nobis & Dei seruus PAPHNVTIVS, præclari huius sancti (Macarij) discipulus, quod cum quodam die sederet in aula sanctus Macarius &c.*

S. BENEDICTVS Anianæ Abbas hanc ipsam & sequentes duas Regulas aliquoties in Concordia Regularum laudat, easque indiscriminatim communi appellatione REGVLAS PATRVM vocat.

SMARAGDVS quoque Abbas multa ex iisdem ad Regulam S. Benedicti affert, & antiquos Monachorum Patres earundem auctores citat.

INCIPIVNT CAPITVLA REGVLÆ MONAchorum vel Deum timentium pro discipulorum eruditione,

ID EST, SERAPIONIS, MACARII, PAPHNVTII, ET ALTERIVS MACARII, ET ALIORVM XXXIV.

Expliciunt Capitula.

INCIPIT REGVLA SANCTORVM SERAPIONIS, MACARII, PAPHNVTII, ET ALTERIVS MACARII.

CAP. I. *PRÆFATIO.*

SEDENTIBVS nobis in vnum conſilio ſaluberrimo, cum prece Dominum noſtrum rogauimus, vt nobis diſtribueret Spiritum ſanctum, qui nos inſtrueret, qualiter fratrum conuerſationem, vel Regulam vitæ ordinare poſſimus.

CAP. II. *De prima coniunctione Cœnobitarum. Serapion dixit.*

Pſal. 32. QVoniam *miſericordia Domini plena eſt terra*, & multorum agmina ad vitæ faſtigium tendunt, & quia eremi vaſtitas, & diuerſorum monſtrorum terror ſingillatim habitare fratres non permittit, optimum videtur Spiritus ſancti præceptis obedire. Nec noſtra propria verba poſſunt firma perſeuerare, niſi firmitas ſcripturarum, è centeſimo triceſimo ſecundo pſalmo, noſtrum ordinem firmet, quo dicit: *Ecce quam bonum & quam iucundum, habitare fratres in vnum.* Et iterum: *Qui habitare facit vnanimes in domo*; firmam iam nunc Regulam pietatis per Spiritus ſancti oſtenſionem fratribus ordinare proſequamur.

Pſal. 132.

Pſal. 67.

CAP. III. *Idem ipſe, De vnanimitate & iucunditate fratrum.*

VOlumus ergo fratres vnanimes in domo cum iucunditate habitare: ſed qualiter vnanimitas ipſa vel iucunditas recto ordine teneatur, Deo adiuuante mandamus.

CAP. IV. *Qui supra, de Abbate, & quomodo ei obediant Monachi.*

VOlumus ergo vnum præesse seniorem super omnes fratres, nec ab eius consilio vel imperio quenquam sinistrum declinare, sed sicut imperio Domini cum omni lætitia obedire; dicente Apostolo ad Hebræos: *Obedite præpositis vestris, quia ipsi vigilant pro vobis.* Et Dominus dixit: Heb. 13.
Nolo sacrificium, sed obedientiam. Considerandum est quoque ab his, qui Mat. 9.
se tali opere vnanimes esse cupiunt, quia per obedientiam Abraham placuit Deo, & *amicus Dei appellatus est.* Per obedientiam ipsi Apostoli Iac. 2.
meruerunt testes Domino in tribubus & populis esse. Ipse quoque Dominus noster de supernis ad inferiora descendens ait: *Non veni facere volun-* Ioan. 6.
tatem meam, sed eius qui me misit. His ergo tantis virtutibus firmata obedientia magnopere magnoque studio teneatur.

CAP. V. *Macarius dixit, Qualiter spirituale exercitium ab his qui præsunt Patribus teneatur.*

QVoniam fratrum insignia virtutum, habitationes quoque, vel obedientia superius conscripta sunt, nunc qualiter spirituale exercitium ab his qui præsunt Patribus teneatur Deo iuuante ostendamus. Debetis qui præestis Patres tales vos exhibere, vt Apostolus ait: *Estote forma* 1. Thes. 1.
credentibus: hoc est, vt per qualitatem mysticæ pietatis & seueritatis fratrum animos ad cœlestia de terrenis erigatis, dicente Apostolo: *Argue, obsecra, increpa, cum omni patientia & doctrina.* Et alio 2. Tim. 4.
loco inquit: *Quid vultis, in virga veniam ad vos, an in spiritu mansue-* 1. Cor. 4.
tudinis? Decernendum est ab illo qui præest, qualiter circa singulos debeat pietatis affectum monstrare; & qualiter tenere debeat disciplinam, non immemor Domini dicentis: *In qua mensura mensi fueritis, remetie-* Mat. 7.
tur vobis.

CAP. VI. *Idem ipse, Vt in oratione adstantibus nullus sine præcepto Abbatis psalmum imponat.*

ADstantibus ergo ad orationem nullus præsumat sine præcepto qui præest Patris psalmi laudem emittere. Ordo iste teneatur, vt nullus priorem in Monasterio ad standum, vel psallendum ordine præsumat præcedere, dicente Salomone: *Fili primatum concupiscere noli; neque accubue-* Luc. 14.
ris prior in conuiuio; ne veniat melior te, & dicat tibi, surge, & confusionem patiaris in die illa. Et iterum dicitur: *Noli altum sapere, sed* Rom. 11.
time. Quod si tardat is qui præest, oportet primum in notitiam eius differre, & secundum eius imperium obedire conuenit, fratres.

CAP. VII. *Idem ipse, Quomodo examinentur, qui ex seculo conuertuntur.*

QValiter verò examinatio erga eos qui de seculo conuertuntur teneri debeat, ostendamus vobis. Amputandæ sunt primo ab huiuscemodi diuitiæ seculi. Et si quis pauper conuerti videatur, habet & ipse diuitias, quas amputare debeat, quas Spiritus sanctus ostendit per Salomonem dicens: *Odit anima mea pauperem superbum, & diuitem mendacem.* Et Eccl. 25.
alio loco dicit: *Sicut vulneratum superbum.* Debet ergo is qui præest pa- Psal. 88.

ter, magno ſtudio hanc Regulam tenere; vt ſi pauper conuertitur, primo exponat ſarcinam ſuperbiæ: & ſic examinatus ſuſcipiatur. Debet ante omnia humiliter imbui, vt quod magnum & Deo acceptum ſacrificium eſt, ſuam voluntatem non faciat vnuſquiſque veſtrum, fratres; ſed ad omne opus bonum parati eſtote. Quidquid acciderit, aut iuſtum quid fuerit, memores
Rom. 12. eſſe debetis: *In tribulatione patientes*; in operibus honeſti. *Nolite vos*
Eph. 6. *inuicem ad iracundiam prouocare, ſed ſemper bona ſectamini.* Ii qui tales ſunt, cum de ſeculi huius illecebris liberari voluerint, appropiantes Monaſterio, hebdomada pro foribus iaceant: nulli cum eis de fratribus iungantur, & ſemper dura & laborioſa eis proponantur. Si verò perſeuerauerint pulſantes, eis non negetur ingreſſus; ſed is qui præeſt Pater huiuſmodi homines introire permittat, & qualiter vitam fratrum, vel Regulam tenere poſſint, oſtendat. Quod ſi diues eſt, & habens multas diuitias in ſeculo, & conuerti voluerit, debet primò Dei voluntatem implere, & conſequi præceptum illud præcipuum, quod adoleſcenti diuiti dicitur: *Vende*
Mar. 10. *omnia bona tua, & da pauperibus, & tolle crucem tuam, & ſequere me.* Deinde inſtruendus eſt ab eo qui præeſt Patre, vt nihil ſibi relinquat, niſi crucem Chriſti, quam tenet, & ſequatur Dominum. Crucis verò faſtigia, quæ tenenda ſunt; primo omni obedientia non ſuam voluntatem facere, ſed alterius. Quod ſi voluerit Monaſterio partem conferre, nouerit quo ordine ſiue ipſe, ſiue eius oblatio ſuſcipiatur. Et ſi voluerit de ſeruis ſuis ſecum in Monaſterio conducere, nouerit iam non eum ſeruum habere, ſed fratrem; vt in omnibus perfectus inueniatur homo ille.

CAP. VIII. *Idemque, Qualiter peregrini hoſpites ſuſcipiantur.*

VEnientibus eis nullus niſi vnus, cui cura circa hoſpitale fuerit iniuncta, occurrat, & reſponſum det venientibus. Orare, vel pacem offerre non liceat vlli, niſi primò videatur ab eo qui præeſt Patre; & oratione ſimul peracta, ſequatur ordine ſuo pacis officium reddere. Nec licebit alicui fratri cum ſuperueniente ſermocinari; non ſit vlli cura interrogandi, vnde venerit, ad quid venerit, vel quando ambulaturus ſit, niſi ſoli qui præeſt Patri, aut quibus ipſe iuſſerit. Venientibus verò fratribus ad horam refectionis, non licebit peregrino fratri cum fratribus manducare, niſi cum eo qui præeſt Patre, vt poſſit ædificari. Nulli licebit cum eo loqui, nec alicuius audiatur ſermo, niſi diuinus, qui ex pagina proferatur, & eius qui præeſt Patris, vel quibus ipſe iuſſerit loqui, vt aliquid de Deo conueniat.

CAP. IX. *Qualiter ieiuniorum ordo teneatur. Paphnutius dixit.*

MAgna & vtilia ad animæ ſalutem dicta ſunt, fratres: nec hoc tacendum eſt, qualiter ieiuniorum ordo tenendus ſit. Nec aliud huic firmitati teſtimonium conuenit, dulciſſimi fratres, niſi illud quod dicit:
Act. 3. *Petrus autem & Ioannes aſcendebant in templum circa horam orationis nonam.* Debet ergo iſte ordo teneri, fratres, vt nullo die niſi hora nona reficiantur fratres in Monaſterio, excepta Dominica die & quinquageſima Pentecoſtes. Die autem Dominica nihil aliud agant, niſi Deo vacent, ne

pro

pro aliqua occasione se velint aut alios excusare. Tamen contestor, fratres, quod nulla operatio in die illa sancta comperiatur, nisi tantum hymnis, & psalmis, & canticis spiritualibus dies illa transigatur.

CAP. X. *Idem ipse, Qualiter fratres debent operari.*

IDemque præcipimus. Debent ergo fratres istum ordinem tenere. A prima hora vsque ad horam tertiam Deo vacent fratres, à tertia verò vsque ad nonam, quidquid iniunctum fuerit à Patre, sine aliqua murmuratione faciant; Meminisse debent hi quibus iniungitur, dictum Apostoli: *Omnia quæ facitis, sine murmuratione facite.* Timere debent illud dictum terribile: *Nolite murmurare, sicut quidam eorum murmurauerunt, & ab exterminatore perierunt.* Debet etiam qui præest Pater opus quod faciendum est vni iniungere, vt cæteri eius præcepto, cui iniunctum fuerit, fratres obediant sine querela. Phil. 2. 1. Cor. 10.

CAP. XI. *Qualiter infirmitas vel possibilitas corporum ab eo qui præest Patre cognoscenda sit.*

SI quis ex fratribus pro ieiunio, vel operibus manuum suarum, quæ Apostolus præcepit: *Operantes manibus nostris, ne quem vestrum grauaremus.* Si is qui talis est fuerit infirmitate obsessus, prouidendum est ab eo qui præest, qualiter ipsa infirmitas sustentetur. Quod si infirmus est animo huiusmodi frater, oportet eum frequentius operari, considerando Apostolum, qualiter corpus suum seruituti redigit. Hoc autem obseruandum est, vt in nullo voluntatem suam faciat ille. 1. Cor. 4. 1. Cor. 9.

CAP. XII. *Qualiter officiis mutuis se fratres præueniant.*

SI congregatio multa est, debet is qui præest Pater disponere hebdomadarios, & ordinem officij, quo sibi inuicem succedant ad ministrandum: & decernere debet ille, quomodo debeat esse, qui cellarium fratrum contineat. Debet talis tantummodo eligi, qui possit in omnibus gulæ suæ suggestionibus dominari, & Euangelico ordine fratribus suis victum gubernare: qui timeat Iudæ sententiam, qui ab initio fur fuit. Studere debet qui huic officio deputatur, vt audiat: *Quia qui benè ministrauerit, bonum gradum acquirit*; & animæ suæ lucrum facit. Nosse debent etiam fratres, quia quidquid in Monasterio tractatur, siue in vasis, siue in ferramentis, vel cætera omnia, esse sanctificata. Si quis de fratribus aliquid negligenter tractauerit, partem se habere nouerit cum illo rege, qui in vasis domus Dei sanctificatis cum suis bibebat concubinis, & qualem meruit vindictam. Custodienda sunt ista præcepta, & per singulos dies in aures fratrum recitanda sunt, vt non condemnentur in peccatis suis. Ioan. 12. 1. Tim. 3. Dan. 5.

CAP. XIII. *Qualiter inter se monasteria pacem firmam obtineant, alius Macarius dixit.*

QVoniam veritas protestatur, quæ dicit: *In ore duorum vel trium testium stabit omne verbum*; firmanda ergo est Regula pietatis; nec tacendum est, qualiter inter se Monasteria pacem firmam obtineant. Non licebit de alio Monasterio, sine voluntate eius qui præest Patris, fratres recipere; sed nec videre oportet, dicente Apostolo: *Quia qui primam fidem* Mat. 18. 1. Tim. 5.

irritam fecit, est infideli deterior. Quod si precatus fuerit ab eo qui præest Patre, vt in alio Monasterio ingrediatur, commendetur ab eo ei qui præest, vbi esse desiderat, & sic suscipiatur. Nam sine voluntate qui præesse debet in Monasterio Patris, nullatenus alibi recipiatur frater. Quod si præsumpserit talia facere, nouerit se in Synodo Episcoporum, aut in conuentu fratrum suorum in audientiam venire: & tunc recedet tamquam iunior suus, donec ab eo cui iniuriam fecit veniam petat; vt non per ipsius vitium alij despiciantur Patres. Ille verò Monachus quantos fratres in alio Monasterio inuenerit, tantos se nouerit habere priores. Nec attendendum est, qui fuit antea; sed probandum est, qualis esse cœperit. Susceptus verò si habere videtur aliquid, siue in rebus, siue in codicibus, vltra ei possidere non licebit, vt possit esse perfectus, quod alibi non potuit. Residentibus verò fratribus, si fuerit aliqua de Scripturis collatio, & fuerit ex his talis scitus, non ei licebit aliquid dicere, nisi præceptum ei fuerit à Patre.

CAP. XIV. *Idemque, Qualiter Clerici hospites suscipiendi sint in Monasterio.*

CVm omni reuerentia vt ministri altaris: non licebit nisi ipsis orationem complere, siue ostiarius, siue minister est templi Dei. Quod si aliquo casu lapsus est, & in eo quod dicitur probatus crimine, non liceat ei ante eum qui præest Patrem, vel secundum complere. Nulli permittatur Clerico in Monasterio habitare, nisi ei tantummodo quem lapsus peccati ad humilitatem deduxit, & est vulneratus; vt in Monasterio humilitatis medicina sanetur. Hæc vobis tenenda sufficiant, fratres, custodienda conueniant, & eritis irreprehensibiles in populo Dei.

CAP. XV. *Qualiter culpæ singulorum emendentur.*

NEc hoc tacendum est, qualiter culpæ singulorum emendentur, pro qualitate culpæ erit excommunicatio. Ergo iste ordo teneatur. Si quis ex fratribus sermonem otiosum emiserit, ne reus sit concilij, præcipimus eum triduo à fratrum congregatione vel colloquio esse alienum, vt nullus cum eo iungatur. Si vero aliquis deprehensus fuerit in risu,
Eph. 5. vel in scurrilitate sermonis, sicut ait Apostolus, *quæ ad rem non pertinent*; iubemus huiusmodi duarum hebdomadarum spatio in nomine Do-
1. Cor. 5. mini omni flagello humilitatis coërceri, dicente Apostolo: *Si quis fra-*
2. Thes. 3. *ter nominatur iracundus aut superbus, aut maledicus, hunc notate*, &
Gal. 6. non odite vt inimicum, sed corripite vt fratrem. Et in alio loco: *Si quis frater fuerit præuentus in aliquo delicto, vos qui spirituales estis, instruite huiusmodi*, & corripite fratrem; ita vt per humilitatis frequentiam non reprobus, sed probatus in congregatione perseueret.

CAP. XVI. *Vt sine personarum acceptione æqualiter iudicetur.*

HOc ante omnia præcipimus vobis qui huic officio præestis, vt personæ à vobis non accipiantur, sed æquali affectu omnes diligantur, & per correptionem omnes sanentur, quia æqualitas placet apud Deum, di-
Psal. 57. cente Propheta: *Si vere vtique iustitiam loquimini, iuste iudicate filij*

hominum. Nec latere vos volumus, quia qui non corripit errantem, nouerit se pro eo rationem redditurum. Estote fideles & boni doctores ad omnes: corripite inquietos: suscipite infirmos: patientes estote ad omnes: & quantos fueritis lucrati, pro tantis mercedem accipietis, in nomine Patris & Filij & Spiritus sancti.

Explicit Regula Patrum Abbatum 38.

SEQVITVR ALIA PATRVM REGVLA ad Monachos.

INCIPIVNT CAPITVLA REGVLÆ à sanctis Patribus prolatæ.

Expliciunt Capitula.

INCIPIT PATRVM REGVLÆ PRÆFATIO.

CVM resideremus in vnum in nomine Domini nostri Iesu Christi, secundum traditionem Patrum sanctorum virorum, visum est nobis conscribere vel Regulam ordinare, quæ in Monasterio teneatur ad profectum fratrum; vt neque nos laboremus; neque sanctus Præpositus, qui constitutus est in loco, dubitationem aliquam pati possit: vt omnes vnanimes, sicut scriptum est, & vnum sentientes: inuicem honorantes, ea quæ statuta sunt à Domino iugi obseruatione custodiant. Phil. 2.

I. Ante omnia habentes caritatem, humilitatem, patientiam, mansue-
Col 3. tudinem, vel cætera quæ docet sanctus Apostolus; ita vt nemo quidquam
Act. 4. suum vindicet, sed sicut scriptum est in Actibus Apostolorum, habeant omnia communia. Ille verò qui præpositus est, Dei iudicium, & ordinationem sacerdotis in omnibus timere, diligere, & obaudire debet secundum veritatem: quia si quis illum putat se spernere, Deum spernit: sicut scri-
Luc. 10. ptum est: *Qui vos audit, me audit: & qui vos spernit, me spernit: Et qui me spernit, spernit eum qui me misit.* Ita vt sine ipsius voluntate nullus frater quidquam agat, neque accipiat ab aliquo aliquid, neque det, nec vsquam prorsus recedat sine verbo.

II. Obseruantes etiam hoc, vt non se inuicem fabulis vanis destruant, sed vnusquisque opus suum meditetur & custodiat, & cogitationes habeat apud Deum. In conuentu omnium nullus iunior quidquam nisi interrogatus loquatur. Cæterum si quis vult consolationem accipere, vel verbum audire, secretum & opportunum tempus requirat.

III. Aduenienti peregrino nihil plus exhibeat quam pacem, reliquum non sit illi cura vnde venerit, pro quo venerit, vel quando ambulaturus sit, nec se iungat ad fabulas cum illo.

IV. Illud quoque obseruandum est, vt præsente seniore quocumque, vel præcedente in ordine psallendi, sequens non habeat facultatem loquendi, vel aliquid præsumendi, nisi tantum is, qui in ordine, vt dictum est, præcedere videtur. Hoc vsque ad imum ante omnia in oratione, seu in opere, siue in responso dando erit seruandum. Si verò simplicior fuerit, vel impeditior sermone, & dederit locum, ita demum sequens loquatur. Omnia tamen in caritate fiant, non per contentionem, vel aliquam præsumptionem.

V. Cursus verò orationum vel psalmorum, sicut dudum statutum est, vltra tempus istud meditandi operandique seruabitur. Ita meditationem habeant fratres, vt vsque ad horam secundam legant; si tamen nulla caussa extiterit, qua necesse sit etiam prætermissa meditatione aliquid fieri in commune. Post horam verò secundam vnusquisque ad opus suum paratus sit: & vsque ad horam nonam quidquid iniunctum fuerit, *sine*
Phil. 2. *murmuratione vel hæsitatione* perficiat, sicut docet sanctus Apostolus. Si quis autem murmurauerit, vel contentiosus extiterit, aut opponens in aliquo contrariam voluntatem præceptis, digne correctus tam diu abstineat, quamdiu vel culpæ qualitas poposcerit, vel se pœnitendo humiliauerit, atque emendauerit. Correctus autem non audeat vsquam recedere. Si quis verò de fratribus, vel qui in oratorio sunt, vel qui in cellis consistunt, eius errori consenserit, culpabilis erit, atque excommunicatione dignissimus.

VI. Ad horam verò orationis dato signo si quis non statim prætermisso omni opere quod agit (quia nihil orationi præponendum est) paratus fuerit, foras excludatur confundendus. Operam verò dabunt singuli fratres, vt tempore quo missæ fiunt, siue die siue nocte, quando diutius ad

orationem ſtandum eſt, non deficiant, vel ſuperfluo foras recedant; quia ſcriptum eſt in Euangelio: *oportet autem ſemper orare, & non deficere.* Luc. 18. Et alio loco: *Non impediaris orare ſemper.* Si quis autem non neceſſitate, ſed magis vitio procedendum putauerit, ſciat ſe cum deprehenſus fuerit, culpabilem iudicandum; quia per ſuam negligentiam & alios in vitium mittit. In vigiliis obſeruandum eſt, quando omnes conueniunt: quicumque grauatur ſomno, & exit foras, non ſe fabulis occupet, ſed ſtatim redeat ad opus, ad quod conuenitur. In congregatione autem ipſa vbi legitur, aurem ſemper ad ſcripturas habeant, & ſilentium obſeruent omnes.

VII. Hoc etiam addendum fuit, vt frater, qui pro qualibet culpa arguitur vel increpatur, patientiam habeat, & non reſpondeat arguenti; ſed humiliet ſe in omnibus, ſecundum præceptum Domini dicentis: *Quia Deus humilibus dat gratiam, ſuperbis autem reſiſtit.* 1. Pet. 5. Et, *qui ſe humiliat exaltabitur.* Luc. 14. Qui verò ſæpius correptus non ſe emendauerit, nouiſſimus in ordine ſtare iubeatur; ſicut Dominus dixit: *ſit tibi ſicut ethnicus & publicanus.* Mat. 18. Ad menſam autem ſpecialiter nullus loquatur, niſi qui præeſt, vel qui interrogatus fuerit.

Explicit Regula.

SEQVITVR TERTIA PATRVM REGVLA ad Monachos.

INCIPIVNT CAPITVLA REGVLÆ à ſanctis Patribus prolatæ.

13. *De his qui furtum faciunt.*
14. *Vt nullus alterius Monachum sine permissu Abbatis suscipiat.*

Expliciunt Capitula.

INCIPIT REGVLA.
CAPVT I.

CVM in nomine Domini vna cum fratribus nostris conuenissemus, imprimis placuit vt Regula & instituta Patrum per ordinem legerentur: quibus lectis placuit, si de seculo quis in Monasterio conuerti voluerit, Regula ei introeunti legatur, & omnes actus Monasterij illi patefiant. Quod si omnia apte susceperit, sic digne à fratribus in cellula suscipiatur, tum si aliquam in cellulam voluerit inferre substantiam, in mensa ponatur coram omnibus fratribus, velut Regula continet. Quod si susceptus fuerit, non solum de substantia quam intulit, sed etiam nec de seipso ab illa iudicabit hora.

II. Abbati vero nulli liceat sibi quidquam proprie vindicare, cum omnia Deo propitio in illius maneant potestate. Si quis vero, quod in Regula iunioribus prohibetur, sibi aliquid ex successione parentum, seu quolibet donato retinere præsumpserit, & non omnia in commune posuerit, à fratribus arguatur. Si in vitio perstiterit, in notitiam Episcopi deferatur; qui si ab Episcopo correptus nec sic emendauerit, deponatur.

III. Vestimenta vero fratribus necessaria ita Abbas omnibus ordinare debet, quæ Monachis deceant; non diuersis coloribus tincta, exceptis cucullis quæ comparantur, si fuerint nigræ, vti eas debere censemus.

IV. Familiaritatem omnium mulierum, tam parentum, quam extranearum pro custodienda vita, vel cauendis laqueis diaboli, ab omnibus Monasteriis vel cultutis Monachorum; seu frequentationem Monachorum à Monasteriis puellarum, sicut Regula docet, prohibere censemus. Neque vlla mulier in interius atrium Monasterij ingredi audeat. Quod si cum consilio vel voluntate Abbatis Monasterium vel cellulas Monachorum quædam fuerit ingressa, merito ipse Abbas & nomen Abbatis deponat, & inferiorem se omnibus presbyteris recognoscat, quia talis sancto gregi præponi debet, qui eos immaculatos Deo offerre procuret; non per quaslibet familiaritates diabolo sociare festinet.

V. Matutino dicto fratres lectioni vacent vsque ad horam secundam: si tamen nulla caussa extiterit, qua necesse sit etiam prætermissa lectione aliquid fieri in commune. Post horam secundam vnusquisque ad opus suum paratus sit vsque ad horam nonam: quod iniunctum fuerit, sine murmuratione perficiat.

VI. Ad horam verò orationis dato signo, qui non statim prætermisso omni opere quod agit (quia nihil orationi præponendum est) paratus fuerit, ab Abbate vel Præposito corripiatur: & nisi prostratus veniam petierit, excommunicetur.

VII. Ad mensam autem specialiter nullus loquatur, nisi qui præest, vel qui interrogatus fuerit.

VIII. Ad necessaria quærenda in cellula, bini egrediantur vel terni fratres: & ita illi, quibus creditur, non qui verbositatem aut gulam sectantur.

IX. Si quis vero extra conscientiam Abbatis vel Præpositi, qualemcumque locum egressus, gulæ vel ebrietati se sociauerit; aut si in proximo transmissus, pro sua leuitate vel gula, non statim expedita necessitate ad cellam redierit, cum in id facinus fuerit detectus, vt Canones docent, aut triginta diebus à communione separetur, aut virgis cæsus emendetur.

X. Quod si casu quis frater de cellula ex qualibet scandali caussa exire voluerit, nihil penitus nisi nugalissimo induatur vestimento, & extra communionem infidelis discedat.

XI. Illud quoque statuimus, vt Abbates omni tempore cum fratribus reficiant: quia eo tempore, quo fratres aut pro negligentia arguere, aut spiritali debent sermone imbuere, absque certa necessitate se remouere non debent.

XII. Id etiam pro custodienda fama specialiter statuimus, vt nullus Monachus in infirmitate positus relicto Monasterio parentum suorum studio commendetur: quia magis eum secularium spectaculorum visu aut auditu pollui censemus, quam ab ægritudine posse purgari.

XIII. Si quis verò Monachus furtum fecerit, quod potius sacrilegium dici potest, id censuimus ordinandum; vt iunior virgis cæsus tanti criminis reus nunquam officium clericatus excipiat: si verò iam clericus in id facinus fuerit deprehensus, nominis ipsius dignitate priuetur: cui sufficere potest pro actus sui leuitate, impleta pœnitentiæ satisfactione communio.

XIV. Monachum nisi Abbatis sui aut permissu aut voluntate ad aliud Monasterium commigrantem, nullus Abbas aut suscipere, aut retinere præsumat. Quod si ad districtiorem Regulam non pro actus sui leuitate tendentem Abbas suus ipsum ad alterum Monasterium transire permiserit, vt inde postea sub aliqua occasione egredi præsumat nulla ratione permittimus. Sanè si quis post hanc diligentissimam sanctionem non obseruare quæ sunt superius comprehensa præsumpserit, reum se diuinitatis pariter & fraternitatis iudicio futurum esse cognoscat.

Explicit Regula à SS. Patribus prolata.

S. MACARII ALEXANDRINI ABBATIS Nitrensis Regula ad Monachos.

DE S. MACARIO EIVSQVE REGVLA veterum testimonia.

MARTYROLOGIVM Rom. postrid. Kal. Ian.
In Thebaide commemoratio S. Macarij Alexandrini Abbatis.

S. HIERONYMVS Epistola xxiii.

Quid ante non plures annos Nitriæ gestum sit, referemus. Quidam ex fratribus parcior magis quam auarior, centum solidos quos lina texendo acquisiuerat, moriens dereliquit. Initum est inter Monachos concilium, (nam in eodem loco circiter quinque millia diuisis cellulis habitabant,) quid facto opus esset: alij pauperibus distribuendos; Macarius vero, & Pambo, & Isidorus, & cæteri, quos Patres vocant, sancto in eis loquente Spiritu decreuerunt, infodiendos esse cum eodem, dicentes: Pecunia tua tecum sit in perditionem.

SOCRATES Hist. Eccl. lib. iv. cap. xviii.

Macarius Alexandrinus cum cætera quidem omnia Ægyptio Macario esset similis, in hoc tamen dispar fuit, quod iis qui eum conueniebant hilarem & iucundum se præbuit, & vrbanitate quadam faceta adolescentulos ad Monasticam viuendi disciplinam allexit.

SOZOMENVS Hist. Eccl. lib. iii. cap. xiii.

Alter vero Macarius diu post presbyter factus, omnia fere vitæ ac disciplinæ seuerioris exercitia expertus est, quorum nonnulla ipse excogitauit, quædam ab aliis accepta omni perfectiori modo excoluit.

VITA S. Posthumij cap. vii. lib. i. de vitis Patrum.

Nota facta est sancto Macario, scilicet Beati Antonij discipulo, conuersatio Posthumij. Nam idem Macarius ab illustri viro Antonio Monachorum fere quinque millia susceperat gubernanda.

IONAS Abbas in vita S. Ioannis Reomaensis lib. i. cap. vii.

Regressus ergo ad præfatum locum studuit denuo salubria dogmata sub Regulari tenore, quem beatus Macarius Ægyptiorum indidit Monachis, ministrare.

VITA S. Philiberti Abbatis apud Surium.

Legebat studiose Basilij præclaras constitutiones, Macarij Regulam, Benedicti decreta, Columbani instituta sanctissima.

S. BENEDICTVS Anianensis, & SMARAGDVS Abbas sæpius hanc Macarij regulam citant, & multa inde capita ille in Concordiam Regularum, hic in expositionem Regulæ S. Benedicti transcribunt.

INCIPIT

*INCIPIT REGVLA S. MACARII QVI HABVIT sub ordinatione sua quinque millia Monachorum.

CAPITVLVM I.

MILITES ergo Christi sic taliter suos debent componere gressus, caritatem in se perfectissimam continentes, *Deum ex tota anima diligere, & ex toto corde, & ex tota virtute sua.* Marc. 12.

II. Inuicem inter se perfectissimam sectantes obedientiam, pacifici, mites, moderati, non superbi, non iniuriosi, non susurrones, non irrisores, non verbosi, non præsumptuosi, non sibi placentes, sed Deo cui militant Christo: non blasphemiam sectantes, nec dicentes quidquam præter quod bonum est: ad obsequium non pigri, ad orationem parati, in humilitate perfecti, in obedientia præcincti, in vigiliis instantes, in ieiunio hilares.

III. Nullus se alio iustiorem arbitretur; sed vnusquisque omnibus se inferiorem contemnat: *Quia qui se exaltat, humiliabitur; & qui se humiliat, exaltabitur.* Luc. 14.

IV. Præceptum senioris vt salutem suscipias: non murmurando vllam operam facias: non responsionem contra præceptum vsurpes.

V. Non te extollas, aut magnifices aliquam vtilem operam fecisse: non in acquirendo aliquid lucri congaudeas, aut in damno contristeris.

VI. Non te familiaritas vlla secularis trahat. sed tota delectatio tua in cellula demoretur. Cellam vt paradisum habeas; fratres tuos spirituales vt æternos confidas habere parentes.

VII. Præpositum Monasterij timeas vt dominum, diligas vt parentem: Similiter quoque omnes oportet diligere fratres, cum quibus etiam te confidis videre gloriam Christi.

VIII. *Non oderis laboriosam operam:* otium quoque ne sectatus fueris. Eccl. 7.
In vigiliis confectus, in opere iusto affectus, ambulans quasi dormitans, lassus ad stratum tuum venias, & cum Christo requiescere te credas.

IX. Cursumque Monasterij super omnia diligas. Qui verò sæpius orare voluerit, vberiorem inueniet misericordiam Christi.

X. Matutinoque dicto ità meditationem habeant fratres vsque ad horam secundam: si tamen nulla caussa extiterit, qua necesse sit etiam prætermissa meditatione aliquid fieri in commune.

XI. Post horam verò secundam vnusquisque ad opus suum paratus sit vsque ad horam nonam, vt quidquid iniunctum fuerit, *sine murmuratione perficiat*, sicut dicit sanctus Apostolus Phil. 2.

XII. Si quis autem murmurauerit, vel contentiosus extiterit, aut referens in aliquo contrariam voluntatem præceptis, dignè correptus secundum arbitrium senioris vel modum culpæ, tam diù abstineat, quam diù

vel culpæ qualitas popoſcerit, vel ſe pœnitendo humiliauerit, vel emendauerit; ita vt correptus non audeat vſquam recidere.

XIII. Si quis frater, vel qui in oratorio ſunt, vel qui per cellulas conſiſtunt, quicumque eius errori conſenſerit, culpabilis erit.

XIV. Ad horam verò orationis dato ſigno qui non ſtatim prætermiſſo omni opere quod agit paratus fuerit, foras excludatur, vt erubeſcat; quia nihil orationi præponendum eſt.

XV. Operam Deo dabunt ſinguli fratres tempore quo Miſſæ in vigiliis obſeruandis fiunt, quando omnes conueniunt, ne deficiant. Quicumque grauatur ſomno, exeat foras, non ſe fabulis occupet: ſed ſtatim redeat ad opus, quo conuenitur. In congregatione autem ipſa vbi legitur, aures ſemper ad ſcripturas habeant, & ſilentium obſeruent.

XVI. Hoc etiam attendendum fuit, vt frater, qui pro qualibet culpa arguitur, vel increpatur, patientiam habeat, & non reſpondeat arguenti ſe; ſed humiliet ſe in omnibus; ſecundum præceptum Domini dicen-
Iac. 4. tis: *Quia Deus humilibus dat gratiam, ſuperbis autem reſiſtit.* Et, *qui*
Mat. 23. *ſe humiliat, exaltabitur.*

XVII. Qui verò ſæpius corripitur, & non ſe emendauerit, nouiſſimus in ordine ſtare iubeatur. Qui ſi nec ſic quidem ſe emendauerit, extra-
Matt. 18. neus habeatur, ſicut Dominus dixit: *Sit tibi ſicut ethnicus & publicanus.*

XVIII. Ad menſam autem ſpecialiter nullus loquatur, niſi qui præeſt, vel qui interrogatus fuerit.

XIX. Nullus ſe in ſua peritia, neque in voce exaltet, ſed per humilitatem & obedientiam lætetur in Domino,

Rom. 12. XX. *Hoſpitalitatem ſectantes* per omnia, & ne auertas oculum, aut inanem dimittas pauperem: ne forte Dominus in hoſpite aut in paupere ad te veniat, & videat te hæſitantem, & contemnaris; ſed omnibus hilarem te oſtende, & fideliter age.

XXI. Paſſus iniuriam taceas. Iniuriam facere non noſſe, factam poſſe tolerare. Non te inania ſeducant conſilia, ſed magis te ſpecialiter in Chriſto confirma. Non tibi æſtimes vllos proximiores parentes, quam qui tecum ſunt in cellula fratres.

XXII. Si ad neceſſaria requirenda è Monaſterio bini egrediantur vel terni fratres, tales fiant quibus creditur, qui timorem Dei in ſe habere videntur, non qui verboſitatem aut gulam ſectantur.

XXIII. Ergo ſi quis de ſeculo ad Monaſterium conuerti voluerit, Regula ei introeunti legatur, & omnes actus Monaſterij illi pateſiant. Qui ſi omnia aptè ſuſtinuerit, ſic dignè à fratribus ſuſcipiatur in Monaſterio.

XXIV. Nam ſi aliquam in cellula voluerit inferre ſubſtantiam, in menſa ponatur coram omnibus fratribus, velut Regula continet. Qui ſi ſuſceptus fuerit, non ſolum de ſubſtantia quam intulit, ſed etiam nec de ſeipſo ab illa iudicabit hora. Nam ſi aliquid prius erogauit pauperibus, aut veniens in cellulam aliquid intulit fratribus, ipſi tamen non eſt licitum, vt aliquid habeat in ſua poteſtate.

XXV. Et si ex qualibet caussa scandali post tertium diem inde exire voluerit, nihil penitus accipiat, nisi in veste qua venit. Quod si casu transierit, nullus heredium eius adire debeat. Quod si impulsare voluerit, Regula ei legatur, & confundatur turpiter, & discedat confusus: quia & illi à quo repetit, fuerat recitata.

XXVI. Ergo ex qualibet caussa quis peccauerit frater, ab oratione suspendatur, & ieiuniis distringatur. Quod si coram omnibus fratribus prostratus veniam postulauerit, dimittatur illi.

XXVII. Nam si in sua voluerit perseuerare nequitia & superbia, & dicat: hic ego durare non possum, sed accipiam casulam meam, & eam vbi voluerit Dominus; quisquis de fratribus eum hoc dixisse prius audierit, referat Præposito, & Præpositus Abbati. Abbas coram omnibus fratribus resideat, & eum exhiberi iubeat, & virgis purgetur: & oratio fiat, & sic ad communionem recipiatur. Vt si quis sanè non emendatur doctrina, virgis purgetur.

XXVIII. Quod si casu quis frater de Monasterio exire voluerit, nihil penitus accipiat, nisi in notatissimo vestimento, & extrà communionem infidelis discedat. Nam quieti & pacifici excelsum diripiunt regnum, & filij Mat. 5. computantur altissimi, & pretiosas splendidasque accipient coronas: filij autem tenebrarum in exteriora ibunt tormenta. *Super quem requiescam, dicit Dominus, nisi super humilem, & quietum, & trementem sermones meos?* Esa. 66.

XXIX. Quarta & sexta feria qui infringunt ieiunium, Iudæ æstimantur participes, qui Christum tradidit.

XXX. Illud etiam attendendum fuit, vt intra Monasterium artificium non faciat vllus, nisi ille, cuius fides probata fuerit, qui ad vtilitatem & necessitatem Monasterij faciat quod poterit facere,

Explicit Regula S. Macarij.

EPISTOLA B. MACARII DATA ad Monachos.

Lignorum copia ingentem excitat flammam: multitudo autem escarum emittit concupiscentiam. Pessima concupiscentia escarum & inobedientia generat mortem. Indigens venter in orationibus vigilantiam præstat, & coronam animæ acquirit; repletus autem, somnum inducit grauissimum. Oculus gulosi conuiuia scrutatur, oculus autem sapientum meditatur continentiam. Formidolosus miles horrescit ad tubam quæ bellum significat, & gulosus si abstinentiam prædicantem audierit, non libenter auscultat. Flamma cum marcescit, elucescit iterum si acceperit lignum; & libido sopita rursum crescit in saturitate. Non miserearis corpori si lassitudine defecerit: equus consentiens indigens corpus, nec ascensorem deij-

cit vmquam. Concupiscentia gulæ, mater est libidinis. Oleum nutrit lampada lucernæ, & ignem reaccendit confabulatio mulieris. Facies mulieris, sagitta est truculenta; infigit vulnus in animam. Vt venenum fuge confabulationem mulieris, si castus esse volueris: absconsum namque in eis est venenum bestiarum nequissimum. Magis appropinqua igni ardenti, quam mulieri nouellæ. Cum sis iuuenis, fuge impetum libidinis, & confabulationem mulieris. Qui repleuerunt ventrem, & promiserunt castitatem, sibi mentiuntur. Forma pulcritudinis peius quam procella submergit. Species mulieris si semel mentem contriuerit, etiam ipsam mentem contemnere persuadet. Vt enim si paleis remoretur ignis, excitat flammam; sic memoria mulieris permanens succendit concupiscentiam. Vt enim cumulata nauis vndarum ictu obruitur, sic multa possidens Monachus non saluabitur. Nihil possidens Monachus athleta insuperabilis: nihil possidens Monachus cursor leuis, velociter ad brauium vocationis peruenit. Auarus Monachus operari negligit: nihil possidens Monachus post opus moderatum orationibus & lectionibus vacat. Auarus Monachus thesaurizat sibi iram in die vltionis: nihil possidens Monachus thesaurizat in cœlo, & dabit laudem cum Angelis Deo Gloriatio Monachi, patientia in tribulationibus eius. Gloriatio Monachi, longanimitas cum caritate. Gloriatio Monachi, nullas res præsentis vitæ possidere. Gloriatio Monachi, vigiliæ & fletus in orationibus. Gloriatio Monachi, mansuetudo & cordis silentium. Gloriatio Monachi, quando Dominum ex toto corde dilexerit, & proximum suum tamquam seipsum. Gloriatio Monachi, abstinentia escarum, & à multiloquio linguæ. Gloriatio Monachi, quando proximum suum sicut seipsum patitur. Gloriatio Monachi, quando verba eius operibus consonant. Gloriatio Monachi, quando in loco suo permanet, & huc illucque non vagatur. Gloriatio Monachi, longanimitas. Sicut lampas in loco tenebroso, sicut sol radians, sic Monachus mente sobria, & corde peruigili in tempore salutis suæ. Sicut pondus salis deprimit virum infirmum, sic somnus Monachum. Sicut spinæ & tribuli agro opimo, sic & cogitationes turpes pessimæ in corde Monachi. Sicut tinea exterminat vestimentum, sic distractiones animam Monachi. Noli te dare ad colloquium mulierum, ne fias separatus à regno Dei: & ne velis dicere; loquar cum muliere, & mundus sum. Monachus sapiens suis manibus operatur, & victum sibi quotidianum acquirit, & lucratus est orationes & ieiunia sua; si autem ab alio acceperit victum, quid prodest quod orat & vigilat? sicut mercenarius malus, nudus euadit; quia scriptum est: *melius est dare quam accipere*. Qui legis, intellige in Domino semper.

Act. 20.

Explicit Epistola B. Macarij.

S. PACHOMII ABBATIS TABENNENSIS Regula ad Monachos.

DE S. PACHOMIO EIVSQVE REGVLA veterum testimonia.

MARTYROLOG. Rom. prid. Id. Maij.

IN Ægypto S. Pachomij Abbatis, qui plurima in ea regione Monasteria erexit, & Regulam Monachorum scripsit, quam Angelo dictante didicerat.

GENNADIVS de Illustr. Script. cap. VII.

PACHVMIVS Monachus, vir tam in dicendo quam in signa faciendo Apostolicæ gratiæ, & fundator Ægypti Cœnobiorum, scripsit Regulam vtrique generi Monachorum aptam, quam Angelo dictante perceperat.

EX VITA S. Pachomij, cap. II.

PER idem tempus Pachomius quidam, secundum ritum ac traditionem parentum gentilis, apud Thebaidem commanens, diuina gratia gubernante Christianus effectus est.

CAP. VI. *Audiuit autem quendam Anachoretam cui nomen erat Palæmon, intra eremi secreta Domino seruientem: ad quem confestim cum eo cupiens habitare perrexit, & pulsans ostium cellulæ eius precabatur ingressum.*

CAP. VII. *Tunc sanctus Palæmon spiritualibus oculis intuens Pachomij fidem tandem patefecit aditum; eumque suscipiens habitu Monachi consecrauit.*

CAP. XI. *Diligebat autem Anachoresin plurimum, frequenter expetens solitudinem: & illic diu in oratione persistens Domino supplicabat, vt à tantis se fraudibus eriperet.*

CAP. XII. *Quodam vero tempore contigit, vt Pachomius procul à cella sua progressus veniret ad quendam vicum cui nomen est Tabennense, in quo tunc nullus penitus habitator existebat. Vbi cum pro more diutius in orationibus perduraret, vox ad eum cælitus delata est dicens: Mane hic, ô Pachomi, & Monasterium construe: venturi sunt namque ad te quamplurimi, tua cupientes institutione proficere: quibus ducatum præstabis, iuxta Regulam quam monstrauero tibi. Et protinus apparuit Angelus Domini, deferens ei tabulam, in qua erat omnis forma institutionis adscripta, qua docendi forent, quicumque ad eius Magisterij studia peruenissent. Quam Regulam Tabennenses hodieque custodiunt, eodem cibo semper vtentes & habitu, ipsam quoque disciplinam solicita circumspectione seruantes. Nam Monachi qui ibidem commanent, non solum more,*

sed & robore corporis & locorum situ præ ceteris longe diuersi sunt; & necesse est eos diuersam quoque Regulam custodire. Hanc ergo vocem Pachomius mentis sinceritate discernens, quam illi diuina gratia & merita vitæ contulerant, agnouit ad se cælitus delatam, Regulasque valde mirabiles approbauit.

CAP. XV. *Inter hæc Pachomius iterum diuinitus admonetur pro Regulis, quibus deberent institui, qui erant per eum Domino credituri: cœpitque cum germano suo habitaculum in quo manebant; capacius reddere, & ædificijs ampliare quamplurimis, eorum vt diximus gratia qui seculó renuntiantes ad seruiendum Christo erant sine dubitatione venturi.*

CAP. XXI. & XXII. *Quodam autem tempore cum Pachomius vigilaret in oratione, apparuit illi Angelus Domini, dicens: Voluntas Domini est, ô Pachomi, vt ei pura mente deseruiens multitudinem congreges Monachorum, & iuxta formam quæ tibi ostensa est, cunctos instituas, ac Deo exhibere contendas. Acceperat enim dudum tabulam, in qua erant hæc adnotata.*

Singulis iuxta vires suas edere concedas & bibere; & pro modo vescentium laborare compellas: & neque comedere modeste, neque ieiunare prohibeas. Validioribus quidem & comedentibus, validiora opera; leniora vero infirmioribus & abstinentibus imponas.

Facies autem diuersas cellulas, & ternos per vnam cellulam manere constituas. Omnium vero cibus in vno loco paretur, atque consumatur. Induantur autem noctibus lebetones lineos, præcincti lumbos, habeantque singuli meloten, idest, caprinam pellem confectam albam, sine qua neque comedant, neque dormiant. Accedentes tamen ad Communionem Sacramentorum Christi, & cingulos soluant, & meloten deponant, cucullis vtentes tantummodo.

Hoc etiam præceptum erat, vt iuxta numerum elementorum & Græcarum litterarum XXIV. *Monachorum turmæ constituerentur, ita vt singulis turmis imponerentur singularum nomina litterarum, idest, ab α & deinceps vsque ad ω. vt cum interrogaret archimandritam de aliquo in multitudine tanta, facili responsione cognosceret. Verbi gratia, cum diceret, qualiter esset α, vel ζ, vel rursus λ, vel ϛ, vel σ, proprio quodam signo nominis litteræ vniuscuiusque turmæ mores exprimeret; simplicioribus & innocentioribus ι nomen imponens, difficilioribus autem & tortuosis ξ competenter accommodans: itaut pro modo conuersationis & propositi singulis turmis litterarum elementa concinerent, solis spiritualibus hæc ipsa quæ significarent scire valentibus.*

Sed & hoc in illa tabella ferebatur adscriptum, vt peregrinus alterius Monasterij si veniret habens habitum diuersum, nullus cum eo comederet, excepto eo qui iter agens id obseruare non posset.

Qui vero semel ad hoc intraret Monasterium vt ibi iugiter permaneret, per tres annos à studiis sacratioribus arceretur: operaretur tantum opera sua simpliciter, & ita post triennium stadium certaminis introiret,

Cum autem comederent, caput suum, cucullis operirent, ne frater fratrem videret manducantem: & vt nullus comedens loqueretur, nec præter mensam suos alibi circumferret aspectus.

Necnon ab Angelo, qui cum Pachomio loquebatur, hoc quoque constitutum est, vt diurnæ orationes XII. *fierent, vt vespertinæ* XII. *& nocturnæ* XII. *Cumque Pachomius diceret, paucas orationes esse, respondit Angelus: has constitui, quas possent infirmiores absque labore perficere: cæterum qui perfecti sunt, hac lege non indigent, apud se namque in propriis constituti cellulis orare non desinunt, qui puritate mentis & diuina contemplatione pascuntur.*

Cumque hoc dixisset nuntius cælestis abscessit: & Pachomius solite Deo gratias referens, de visione certus est redditus, quam trina reuelatione cognouerat: cæpitque suscipere cunctos, qui per pœnitentiam se Dei miserationibus offerebant.

CAP. XXIV. *Regulas igitur eis quas acceperat tradidit: scilicet vt haberent moderatum cibum, vilissimum vestitum, somnum etiam competentem. Statuitque vt hi qui poterant, monasterij susciperent curam: & ita in breui multiplicatus est Monachorum numerus.*

CAP. XXV. *Cumque in fide & in opere multi proficerent, & magnus fratrum numerus augeretur, omnes propemodum satagebant æmulatores esse virtutis. Constituit igitur ex eis Præpositos, qui sibi ad lucrandas animas, quæ ad eum quotidie confluebant, adiutores existerent. Pluribus enim, sicut dictum est, ad eum venientibus, & multipliciter in opere spiritali crescentibus, magna quædam conuersationi eorum videbatur esse diuersitas. Quibus senex iuxta datam sibi diuinitus Regulam, gratia Christi se per omnia moderante, pro viribus & ingeniis singulorum, mensuras & formas operum custodire censebat: aliis quidem, vt labore manuum victum quærerent; aliis, vt fratrum occuparent obsequiis, nec iisdem cuncti temporibus vescerentur, sed vnusquisque pro labore suo vel studio continentiæ moderamina retineret.*

CAP. XXVIII. *Comperit autem germana soror eius institutionem senis præclaram atque sublimem: cupiensque videre eum ad Monasterium eius aduenit, &c. Et compuncta diuinitus ad exhortationem saluberrimam mox appulit animum, seque Christo seruire professa est. Hanc ergo mentem germanæ suæ Pachomius agnoscens Deo gratias egit, qui ei promptam largitus est voluntatem: & protinus religiosioribus imperat fratribus, vt ei procul à se Monasterium construant. Quod vbi factum est, & illa secundum timorem Dei vitam duceret, conuenerunt ad eam aliæ plurimæ, & breui tempore magnæ multitudinis mater effecta est. Pachomius autem descripsit eis Regulas, quibus vtentes iugiter conuersationis suæ momenta dirigerent, exceptis enim melotis, quas feminæ non habent, omnis institutionis earum forma Monachis probabatur consimilis. Vna vero Regula tam virorum quam feminarum hodieque perdurat, nisi quod feminæ melotis, vt dixi, minime vtuntur.*

SOZOMENVS hist. Eccles. l. III. c. XIII.

PACHOMIVS præses fuit eorum qui Tabennisiotæ vocantur; quibus quidem habitus erat à reliquorum Monachorum disciplina in quibusdam rebus discrepans, sed ad virtutem spectans, animumque tum ad rerum terrenarum despicientiam, tum ad cœlestium indagationem ita excitans, vt cum è corporis custodia migraret, aditum ad cœlum haberet perfacilem. Isti ad exemplum Heliæ Thesbitæ pellibus se induebant: vt singuli ex pelle corpori circumiecta, sicut mihi quidem videtur, virtutem Prophetæ semper in memoriam reuocantes, strenuè contra cupiditates venereas confligerent, &c.

Pachomium vero aiunt primum in spelunca vitam Monasticam coluisse: eique sanctum Angelum visum esse, præcepisseque, vt adolescentes Monachos in vnum cogeret, atque vna cum illis degeret. Nam eum in Monastico viuendi genere præclarè exercitatum, ideoque Monachorum congregationibus debere præesse, vt multis prodesset, eosque legibus institueret, quas esset ipse daturus. Dedisse autem illi tabulam, quam Monachi adhuc seruant, in qua erat scriptum, vt singulis concederet facultatem tantum comedendi, bibendi, operandi, ieiunandi, vel secus, quantum natura ferret. His vero qui largius comederent, opera laboriosiora imponeret; faciliora autem his qui corpus ieiuniis & abstinentia castigarent. Præscripsit præterea vt multas ædiculas extrueret, & in singulis tres Monachi commorarentur: in vna tamen domo omnes cibum caperent; vescerentur cum silentio, & ad mensas sederent vultu operto, ita vt nec intueri seipsos mutuo, nec aliud quidquam præter mensam & apposita cibaria videre possent. Vt nullus peregrinus vna cum illis manducaret, nisi dumtaxat illac iter faciens exciperetur hospitio, &c.

PALDADIVS, CASSIANVS, ET NICEPHORVS Callistus similia habent, vt taceam S. Benedictum Anianensem & Smaragdum qui hanc Regulam sæpius laudant, & cum Regula S. Benedicti conferunt.

INCIPIT PRÆFATIO S. HIERONYMI PRESBYTERI IN REGVLAM S. PACHOMII.

QVAMVIS acutus gladius & leuigatus si diu in vagina conditus fuerit, sordescit rubigine, & splendorem pristini decoris amittit. Vnde & ego mœrens super dormitione sanctæ & venerabilis Paulæ, non quò contra præceptum Apostoli facerem, sed quò multorum incisa illius morte refrigeria suspirarem, accepi libros ab homine Dei Siluano presbytero mihi directos, quos ille Alexandria missos susceperat,

susceperat, vt etiam iniungeret transferendos. Aiebat enim, quòd in Thebaïdis cœnobüs, & in Monasterio Metanœæ, quod de Canobo in pœnitentiam felici nominis conuersione mutatum est, habitarent plurimi Latinorum, qui ignorarent Ægyptiacum Græcumque sermonem, quo Pachomij, & Theodori, & Orsiesij præcepta conscripta sunt: qui primi per Thebaïdem & Ægyptum cœnobiorum fundamenta iecerunt, iuxta præceptum Dei, & Angeli; qui ad eos ob hanc ipsam institutionem missus fuerat.

2. Itaque quia diù tacueram, & dolorem meum silentio deuorauerám, vrgebant autem missi ad me ob hanc ipsam caussam Leontius presbyter, & cæteri cum eo fratres, accito notario, vt erant de Ægyptiaca in Græcam linguam versa, nostro sermone dictaui, vt & tantis viris imperantibus, ne dicam rogantibus, obedirem; & bono, vt aiunt, auspicio longum silentium rumperem, reddens me pristinis studiis, & sanctæ feminæ refrigerans animam, quæ Monasteriorum semper amore flagrauit, & quod visura erat in cælo, hic in terris meditata est. Venerabilis quoque virgo Christi Eustochium haberet quod sororibus agendum tribueret; nostrique fratres Ægyptiorum, hoc est, Tabennensium Monachorum exempla sequerentur: qui habent per singula Monasteria Patres, & dispensatores, & hebdomadarios, ac ministros, & singularum domorum Præpositos; ita vt vna domus quadraginta plus minusuè fratres habeat, qui obediant Præposito; sintque pro numero fratrum triginta vel quadraginta domus in vno Monasterio, & ternæ vel quaternæ domus in vnam tribum fœderentur, vt vel ad opera simul vadant, vel in hebdomadarum ministerio sibi succedant per ordinem.

3. Quicumque autem Monasterium primus ingreditur, primus sedet, primus ambulat, primus psalmum dicit, primus in mensa manum extendit, prior in Ecclesia communicat; nec ætas inter eos quæritur, sed professio.

4. Nihil habent in cellulis præter psiathium, & quæ infra scripta sunt, duo lebitonaria (quod Ægyptiis Monachis genus vestimenti est sine manicis) & vnum iam attritum ad dormiendum, vel operandum; & amictum lineum, cucullosque duos, & caprinam pelliculam, quam meloten vocant, balteolum lineum, & gallicas, ac bacillum itineris socium.

5. Ægrotantes ministrorum sustentantur obsequiis, & ad omnem copiam præparatis cibis. Sani maiori pollent abstinentia. Bis in hebdomada, quarta & sexta Sabbati ab omnibus ieiunatur, excepto tempore Paschæ & Pentecostes. Aliis diebus comedunt qui volunt post meridiem: & in cœna similiter mensa ponitur, propter laborantes, senes, & pueros, æstusque grauissimos. Sunt qui secundò parum comedunt; alij qui prandij, siue cœnæ vno tantum cibo contenti sunt. Nonnulli gustato paululum pane egrediuntur. Omnes pariter comedunt. Qui ad mensam ire noluerit, in cellula sua panem tantum & aquam, ac salem accipit, siue in vno die voluerit, siue post biduum.

6. Fratres eiusdem artis in vnam domum sub vno Præposito congregantur: verbi gratia, vt qui texunt lina sint pariter; qui mattas, in vnam reputantur familiam; sarcinatores, carpentarij, fullones, gallicarij seorsum à suis Præpositis gubernantur: & per singulas hebdomadas ratiocinia operum suorum ad patrem Monasterij referunt.

7. Omnium Monasteriorum princeps vnum habetur caput, qui habitat in Monasterio diebus Paschæ, exceptis his qui in Monasterio necessarij sunt, ad illum omnes congregantur, vt quinquaginta millia fere hominum passionis dominicæ simul celebrent festiuitatem.

8. Mense cui vocabulum est Mesore, idest Augusto, instar Iubilei remissionis dies exercentur, & peccata omnibus dimittuntur, reconcilianturque sibi qui aliquam habuerant simultatem: & disponuntur Monasteriorum capita, dispensatores, præpositi, ministri, prout necessitas postularit.

9. Aiunt autem Thebæi quod Pachomio, Cornelioque & Syro, qui vsque hodie vltra centum & decem annos viuere dicitur, Angelus linguæ mysticæ scientiam dederit, vt scriberent sibi & loquerentur per Alphabetum speciale, signis quibusdam & Symbolis absconditos sensus inuoluens: quas non Epistolas ita vt apud Ægyptios Græcosque leguntur, in nostram linguam vertimus, eadem vt reperimus elementa ponentes, & qua simplicitatem Ægyptij sermonis imitati sumus, interpretationis fides est, ne viros Apostolicos & totos gratiæ spiritalis sermo Rhetoricus immutaret. Cætera autem quæ in eorum tractatibus continentur prælibare nolui, vt in suis discantur auctoribus; & de fontibus potius quam de riuulis bibant, quos sanctæ conuersationis studia delectant.

Explicit Præfatio S. Hieronymi.

PATRIS NOSTRI PACHOMII HOMINIS DEI, qui fundauit conuersationem Cœnobiorum à principio per mandatum Dei, hoc est exordium præceptorum.

CAPITVLVM I.

QVI rudis in collectam sanctorum ingreditur, & quem per ordinem ianitor ab ostio Monasterij introduxerit, & sedere fecerit in conuentu fratrum, non ei licebit sedendi locum vel ordinem commutare, donec eum transferat Totihioc, idest, Præpositus domus suæ, ad locum qui ei rite debetur.

II. Sedebit autem cum omni decore & mansuetudine; pelliculamque super humerum geret: ex latere & inferiori parte subdens natibus; & vestimentum, idest, tunicam lineam absque manicis, quam Leuitonarium vocant, diligenter adstringens, ita vt genua operiat.

III. Cumque audierit vocem tubæ ad collectam vocantis, statim egrediatur cellulam suam, de scripturis aliquid meditans vsque ad ostium conuenticuli.

IV. Et quando in loco collectæ cœperit ambulare, vt ad locum sedendi standique perueniat, ne vel parum damni in Monasterio ex alterius veniat negligentia.

V. Sin autem nocte signum insonuerit, ne steterit ad focum, quem propter calefacienda corpora & repellendum frigus ex more succenditur: nec otiosus in collecta sedebit, sed funiculos in mattarum stramina manu celeri præparabit; absque infirmitate duntaxat corpusculi, cui cessandi tribuitur venia.

VI. Cumque manum percusserit stans prior in gradu, & de scripturis quidpiam voluens memoriter, vt oratione finiente, nullus consurget tardius, sed omnes pariter leuabunt.

VII. Nemo aspiciat alterum torquentem funiculum vel orantem; sed in suo defixis luminibus opere sit intentus.

VIII. Hæc enim præcepta vitalia à nobis maioribus tradita. Si acciderit vt psallendi tempore vel orandi, aut in medio lectionis aliquis loquatur aut rideat, illico soluat vinculum, & inclinata ceruice manibusque ad inferiora depressis stabit ante altare, & à principe Monasterij increpabitur. Hoc idem faciet & in conuentu fratrum, cum ad vescendum pariter conuenerint.

IX. Quando ad collectam tubæ clangor increpuerit per diem, qui ad vnam orationem tardius venerit, superioris increpationis ordine corripietur, & stabit in loco conuiuij.

X. Nocte vero, quoniam corporis infirmitati plus aliquid conceditur, qui post tres orationes venerit, eodem & in collecta & in vescendo ordine corripietur.

XI. Quando in collecta orant fratres, nemo egredietur absque iussione maiorum, nisi interrogauerit, concessumque ei fuerit exire pro naturæ necessitate.

XII. Nullus diuidet iuncos ad texendos funiculos præter eum qui ministrat hebdomade; & si ille iusto opere detentus est, maioris imperium præstolabitur.

XIII. De hebdomadariis vnius domus non eligentur qui stent in gradu, & conuentu omnium de scripturis aliquid replicent: sed omnes iuxta sedendi & standi ordinem memoriter repetent quæ sibi fuerint imperata. E quibus si quis oblitus quid hæsitauerit in dicendo, negligentiæ & obliuionis correptionem sustinebit.

XIV. In die dominica vel oblationis tempore nullus deerit de hebdomadariis, sedens in loco Ebiymij, psallentique respondens, ex vna duntaxat domo, quæ in maiori seruit hebdomade. Altera est etiam minor hebdomas, quæ per singulas domos à paucioribus exhibetur.

XV. At si maior est numerus necessarius, de eadem tribu alij vocabun-

tur à Præposito domus, qui ministrat hebdomade: & absque iussione eius nullus de altera domo eiusdem tribus ad psallendum veniet, & penitus non licebit in alterius hebdomade, & de alia venire domo, nisi forte eiusdem tribus sit.

XVI. Vocatur autem vna tribus, habens tres vel quatuor domos, pro numero & frequentia Monasterij; quas nos familias vel populos vnius gentis possimus appellare.

XVII. In die dominica & collecta, in qua offerenda est oblatio, absque Præposito domus, & maioribus Monasterij, qui alicuius nominis sunt, nemo psallendi habeat potestatem.

XVIII. Psallente autem quolibet de maioribus, id est, dicente responsorium, si quis defuerit, statim ante altare pœnitentiæ & increpationis ordinem sustinebit.

XIX. De collecta in qua offerenda est oblatio, qui sine præcepto maioris exierit, statim increpabitur.

XX. Mane per singulas domos finitis orationibus non statim ad suas cellulas reuertentur: sed conferent inter se quæ Præpositos audierint disputantes, & sic intrabunt cubilia sua.

XXI. Disputatio autem à Præpositis domorum per singulas hebdomadas tertio fiet: & in ipsa disputatione sedentes siue stantes fratres suum ordinem non mutabunt, iuxta domorum ordinem & hominum singulorum.

XXII. Si quis dormitauerit sedens Præposito domus vel Monasterij principe disputante, statim surgere compelletur: & tam diu stabit, donec ei iubeatur vt sedeat.

XXIII. Quando signum insonuerit vt conueniant & audiant præcepta maiorum, nullus remanebit: nec succendetur focus antequam disputatio compleatur. Qui vnum ex his præterierit, prædictæ correptioni subiacebit.

XXIV. Qui hebdomadarius est, non habebit potestatem absque præcepto principis Monasterij dare cuiquam funiculos, vel aliorum quid vasorum: & nisi ille iusserit, signum dare non poterit, vt ad collectam meridianam, vel ad vespertinam sex orationum congregentur.

XXV. Post orationes matutinas minister hebdomadis, cui hoc opus fuerit iniunctum, interrogabit principem Monasterij de singulis rebus, quas necessarias putat; & quanti exire debeant operari in agrum. Et iuxta illius iussionem circumibit singulas domos, & discet quid vnusquisque habeat necessarium. Codicem si ad legendum petierint, accipiant; & finita hebdomade, propter eos qui succedunt in ministerium, suo restituant loco.

XXVI. Si mattas operabuntur, interrogatur minister ad vesperum Præpositos domorum singularum; quibus iuncorum singulis domibus necessarium sit; & sic infundet iuncos, & mane per ordinem vnicuique tribuet. Et si mane viderit aliis quoque iuncis opus esse, infundet eos, & ad singulas domos perferet tamdiu, donec signum vescendi increpet.

XXVII. Præpositus domus qui implet hebdomadam, & alius qui venturam suscipiet, principesque Monasterij habebunt curam videndi quid operis prætermissum sit vel neglectum; & excuti facient mattas quæ super pauimentum in collecta expandi solent, numerabuntque funiculos, quos per singulas hebdomadas torserunt, & eorum summam describent in buxis, & seruabunt vsque ad tempus annuæ Congregationis, quando reddenda est ratio, & peccata omnibus dimittuntur.

XXVIII. Dimissa collecta singuli egredientes vsque ad cellulas suas, vel vsque ad vescendi locum, de Scripturis aliquid meditabuntur; nullusque habebit opertum caput meditationis tempore.

XXIX. Cum autem ad vescendum venerint, sedebunt per ordinem statutis locis, & operient capita.

XXX. Statimque cum tibi à maiore fuerit imperatum, vt de alia mensa ad aliam transire debeas, in nullo penitus contradices. Nec audeas ante Præpositum domus tuæ manum in mensam extendere: nec circumspicias alios vescentes.

XXXI. Vnusquisque Præpositorum docebit in domo sua, quomodo debeant cum disciplina & mansuetudine comedere. Quod si quis vel locutus fuerit, vel riserit in vescendo, aget pœnitentiam, & in eodem loco protinus increpabitur, stabitque donec alius surgat de vescentibus.

XXXII. Si quis ad comedendum tardius venerit, excepto maioris imperio, similiter aget pœnitentiam, aut ad domum ieiunus reuertetur.

XXXIII. Si aliquid necessarium fuerit in mensa, nemo audebit loqui, sed ministrantibus signum sonitu dabit.

XXXIV. Si egressus fueris à cibo, non loquaris in redeundo, donec ad locum tuum peruenias.

XXXV. Ministri absque his, quæ in commune fratribus præparata sunt, nihil aliud comedant, nec mutatos cibos sibi audeant præparare.

XXXVI. Qui percutit ad vescendum, & congregat fratres, meditetur aliquid in percutiendo.

XXXVII. Qui ante fores conuiuij egredientibus erogat fratribus tragematia, in tribuendo meditetur aliquid de scripturis.

XXXVIII. Qui suscipit ea quæ dantur, non in cucullo, sed in pelle accipiat; neque gustabit ante de his quæ acceperit, donec ad domum perueniat.

XXXIX. Ipse autem, qui cæteris diuidet, suam partem à Præposito accipiet. Quod & cæteri ministri faciant, accipientes ab alio, & nil sibi suo arbitrio vindicantes. Ea quæ acceperint per triduum eis sufficient: & si cui residuum fuerit, reportabit ad Præpositum domus, & ille reponet in cellario, donec misceatur cum aliis, & cunctis fratribus præbeatur.

XL. Nemo plus alteri dabit, quam alter acceperit, quòd si obtenditur infirmitas, Præpositus domus perget ad ministros ægrotantium, & ab his quæ necessaria sunt accipiet.

XLI. Si de ipsis ministris aliquis languerit, non habebit licentiam in-

troeundi in coquinam vel cellarium, & sibi aliquid auferendi: sed cæteri ministri, id quod ei necessarium viderint, dabunt: nec permittetur coquere sibi quod desiderauerit, sed Præpositi domorum quæ necessaria viderint ei, ab aliis ministris accipient.

XLII. Nullus introeat locum ægrotantium, qui non ægrotat. Qui ægrotauerit, à Præposito domus ducetur in triclinium ægrotantium: & si opus habuerit palliolo, aut tunica, aut cæteris, quæ ad operiendum, vel ad vescendum necessaria sunt, ipse Præpositus accipiat à ministris, & dabit ægrotantibus. Nec poterit languidus ingredi cellam vescentium, & comedere quæ desiderat, nisi à ministro, qui huic rei præpositus est, ducatur ad vescendum.

XLIII. Non ei licebit de his quæ acceperit in loco ægrotantium, ferre ad cellam suam, ne pomum quidem.

XLIV. Qui pulmentaria coquunt, ipsi vicissim ministrantibus & vescentibus ministrabunt.

XLV. Vinum & liquamen absque loco ægrotantium nullus contingat.

XLVI. Si aliquis eorum qui peregrè mittuntur, in itinere vel in naui ægrotauerit, & habuerit necessitatem siue desiderium comedendi liquamen de piscibus, vel aliarum rerum, quæ in Monasterio comedere consueuerunt, non manducabit cum fratribus cæteris, sed separatim: & dabitur ei à ministris ad omnem abundantiam, ne in vllo frater languidus contristetur.

XLVII. Ægrotantem absque concessione maioris nullus audeat visitare; nec propinquus quidem atque germanus sine imperio Præpositi domus ingrediendi habebunt potestatem.

XLVIII. Si vnum ex his ab aliquo fuerit prætermissum atque neglectum; increpatione solita emendabitur.

XLIX. Si quis accesserit ad ostium Monasterij volens seculo renunciare, & fratrum adgregari numero, non habebit intrandi libertatem, sed prius nuntiabitur Patri Monasterij, & manebit paucis diebus foris ante ianuam, & docebitur orationem Dominicam, ac Psalmos, quantos poterit ediscere: & diligenter sui experimentum dabit, ne fortè mali quidpiam fecerit, & turbatus ad horam timore discesserit, aut sub aliqua potestate sit: & vtrum possit renuntiare parentibus suis, & propriam contemnere facultatem. Si enim viderint aptum ad orationem & ad omnia, tunc docebitur & reliquas Monasterij disciplinas, quas seruare debeat & facere, quibusque seruire, siue in collecta omnium fratrum, siue in domo cui tradendus est, siue in vescendi ordine; vt instructus, atque perfectus in omni opere bono, fratribus copuletur. Tunc nudabunt eum vestimentis secularibus, & induent habitu Monachorum, tradentque ostiario, vt orationis tempore adducat eum in conspectum omnium fratrum: sedebitque in loco, in quo ei præceptum fuerit. Vestimenta autem quæ secum detulerat, accipient qui huic rei præpositi sunt, & inferent in repositorium, & erunt in potestate principis Monasterij.

L. Nemo manens in Monasterio suscipiendi quempiam ad vescendum ha-

beat potestatem, sed mittet eum ad ostium xenodochij, vt suscipiatur ab his qui huic rei præpositi sunt.

LI. Quando ad ostium Monasterij aliqui venerint, si clerici fuerint aut Monachi, maiori honore suscipiantur: lauabuntque pedes eorum, iuxta Euangelij præceptum, & deducent ad locum xenodochij, præbebuntque omnia quæ apta sunt vsui Monachorum. Quòd si voluerint orationis tempore atque collectæ venire ad Conuentum fratrum, & eiusdem fidei fuerint, ianitor vel minister xenodochij nuntiabit patri Monasterij, & sic deducentur ad orandum. Si homines seculares aut debiles, aut vasa infirmiora, id est, mulierculæ venerint ad ostium & orandum, suscipient singulos in diuersis locis, iuxtà ordinem propositi & sexus sui; præcipuéque feminas maiori honore & diligentia curabunt, cum omni timore Dei, & locum separatum ab omni virorum vicinia eis tribuent, vt nulla sit occasio blasphemandi. Quòd si ad vesperam venerint, abigere eas nefas est; sed accipient, vt diximus, separatum locum & clausum cum omni disciplina atque cautela: vt grex fratrum liberè suo officio seruiat, & nulli detur offendiculum detrahendi.

LII. Si quis ante ostium steterit Monasterij, dicens se velle videre fratrem suum vel propinquum, ianitor nuntiabit patri Monasterij, & ille accitum interrogabit Præpositum domus, vtrumnam apud eum sit: & permittente eo accipiet comitem egressionis suæ, cuius fides probata est, & sic mittetur ad fratrem videndum, vel ad proximum. Si fortè ei aliquid attulerit ciborum, quibus in Monasterio vesci licitum est, suscipere ipse non poterit, sed vocabit ianitorem, & ille allata accipiet, quæ si talia fuerint, vt cum pane vescenda sint, nihil eorum is cui allata sunt, accipiet, sed cuncta ad loca ægrotantium deferentur. Si vero sint tragematia, vel poma, dabit ei ianitor ex his comedere quæ poterit; & cetera ad cellam languentium deportabit. Ipse autem nihil ex his quæ allata sunt gustare poterit, sed reddere ei qui attulit, siue lapsania, quod genus herbarum est viliorum, siue panes, siue olera præmordica. Eos autem cibos, quos allatos à parentibus vel propinquis diximus tales esse qui comedi cum pane debeant, is cui allati sunt deducetur à Præposito domus ad cellam ægrotantium, & ibi semel tantum ex his comedet: cætera autem erunt in manu ministri ægrotantium. Ipse quoque minister de his comedere non poterit.

LIII. Si fuerit nuntiatum, quòd de propinquis eorum atque cognatis qui in Monasterio commorantur, aliquis ægrotet, ianitor primum nuntiabit patri Monasterij, & ille accitum interrogabit Præpositum domus. Videbuntque virum, cuius fides & disciplina probata sit, & mittent cum eo, vt visitet ægrotantem, tantumque accipiet viatici, quantum Præpositus domus eius decreuerit.

LIV. Quod si necessitas impulerit, vt foris maneat, & vescatur in paterna siue propinquorum domo, nequaquam hoc faciat; sed manebit vel in Dominico, vel in Monasterio eiusdem fidei. Et si eis affines, vel cognati præparauerint cibos & apposuerint, non accipient omninò, nec vescentur

nisi his quæ in Monasterio comedere consueuerunt non gustabunt liquamen, nec vinum bibent, nec aliud quidpiam, quorum edendi consuetudinem non habent. Si à parentibus quidpiam acceperint, tantum comedent quantum in via sufficiat; cætera quæ remanserint dabunt Præposito domus suæ, & ille deportabit ea in cellam languentium.

LV. Si propinquus alicuius aut consanguineus mortuus fuerit, prosequendi funus non habebit licentiam, nisi Pater Monasterij præceperit.

LVI. Nullus solus foras mittatur ad aliquod negotium, nisi iuncto ei altero.

LVII. Quando autem reuersi fuerint in Monasterium, si viderint ante ostium quærentem aliquem suorum affinium de his, qui in Monasterio commorantur, non audebunt ire ad eum, & nuntiare vel vocare. Et omninò quidquid foris gesserint, & audierint, in Monasterio narrare non poterunt.

LVIII. Si signum datum fuerit vt egrediantur ad opus, Præpositus antecedet eos; & nullus in Monasterio remanebit, nisi is cui Pater præceperit. Et hi qui pergunt, non interrogabunt quo vadant.

LIX. Cumque vniuersæ domus in vnum fuerint congregatæ, prioris domus Præpositus omnes antecedet, & pergent iuxta ordinem domorum & hominum singulorum. Nec loquentur mutuo, sed vnusquisque de scripturis aliquid meditabitur. Si forte eis aliquis occurrerit, & voluerit cum aliquo eorum loqui, ianitor Monasterij, qui huic operi delegatus fuerit occurret, & respondebit ei, eoque vtentur nuntio. Si ianitor coram non fuerit, Præpositus domus vel alius cui hoc fuerit iniunctum, occurrentibus respondebit.

LX. Operantes nihil loquentur seculare, sed aut meditabuntur ea quæ scripta sunt, aut certe silebunt.

LXI. Nemo palliolum lineum tollet secum vadens ad operandum, nisi forte concessione maioris: ipsoque palliolo in Monasterio ambulans post collectam nullus vtetur.

LXII. Operans non sedebit sine maioris imperio.

LXIII. Ductores fratrum in itinere, si necessarium habuerint aliquem mittere, sine Præpositi iussione non poterunt. Quod si ipse qui ductor est cogeretur necessitate ire ad aliquem locum, officium suum ei qui post se est in ordine delegabit.

LXIV. Missi fratres, vel foris constituti, si absque Monasterio vescentur, hebdomadarius qui eos sequitur dabit cibos, absque coctione pulmenti; & ipse aquam circumferet & iuxta vitrum: nullusque surgendi, vel hauriendi, vel bibendi habebit potestatem.

LXV. Quando reuertuntur in Monasterium, nemo ex ordine remanebit.

LXVI. Cum ad domos suas peruenerunt, ferramenta quibus opus fecerunt, & gallicas tradent ei qui secundus est post Præpositum domus; & ille inferet ea vespere in cellulam separatam, ibique concludet. Omnia autem ferramenta hebdomade completa reportabuntur in vnam domum: & rursus qui succedũt hebdomade singulis domibus nouerint quid distribuant.

LXVII. Leuito-

LXVII. Leuitonarium, & quicquid in veste est Monachorum, nemo lauet in die Dominica, præter nautas & pistrinarios.

LXVIII. Nec vadant ad lauandum nisi omnibus vnum signum insonuerit; sequenturque Præpositum suum, & lauabunt taciti cum disciplina.

LXIX. Nemo lauet retractis in altum vestibus plus quam statutum est; cumque lauerint omnes pariter reuertentur. Si quis remanserit eo tempore quo ibitur ad lauandum, vel in præsenti non fuerit, commonebit Præpositum suum, & ille mittet cum eo alterum: & sic loto vestimento reuertentur domum.

LXX. Vesperi sicca leuitonaria tollent, & dabunt secundo, idest ei qui post Præpositum est, & ille reponet ea in cellula.

LXXI. Quod si sicca non fuerint, altera die expandentur ad solem, donec siccentur: nec dimittentur in ardore solis plus quam in horam tertiam; cumque collecta fuerint leuiter mollientur.

LXXII. Nec tenebunt ea singuli apud se, sed dabunt vt reponantur in cellam vsque ad sabbatum.

LXXIII. Nullus de horto tollat olera, nisi ab hortulano acceperit.

LXXIV. Palmarum folia ex quibus texuntur sportæ, nemo suo iure tollet, absque eo cui palmæ creditæ sunt.

LXXV. Nullus vuas aut spicas adhuc immaturas comedere audeat præter ordinem disciplinæ: & omnino de omnibus quæ in agro sunt, vel in pomariis, nemo comedat separatim, antequam cunctis fratribus pariter exhibeantur.

LXXVI. Qui coquet, antequam fratres comedant, non gustabit.

LXXVII. Qui super palmas est non comedet de fructibus earum, nisi prius fratres comederint.

LXXVIII. Si iussi fuerint palmarum fructus colligere, præpositus colligentium dabit in eodem loco singulis ad vescendum modica: & cum ad Monasterium venerint, inter cæteros fratres partes suas accipient. Si autem inuenerint sub arboribus poma cecidisse, comedere non audebunt, sed reperta in transitu iuxta radices arborum collocabunt Ipse quoque qui cæteris colligentibus distribuit, gustare non poterit; sed portabit ad dispensatorem, qui cum cæteris dederit fratribus, & ipsi tribuat partem suam.

LXXIX. Nullus in cellula sua reponat aliquid ad vescendum, absque his quæ à dispensatore acceperit.

LXXX. De paruulis autem panibus qui dantur domorum Præpositis, vt his eos distribuant, qui nolunt in commune vesci cum cæteris, & quasi maiori abstinentiæ se dedicant, ita obseruare debebunt, vt nulli dent iuxta gratiam, ne proficiscenti quidem peregre. Nec ponantur in medium: sed quando comedere volunt, cum disciplina dabuntur in cellulis, & cum his nihil aliud comedent, nisi salem tantum. Præter Monasterij autem coquinam nullus coquendi cibos potestatem habeat. Et si quando foris vadant, hoc est in agros ad operandum, accipiant olera sale acetoque condita, & in longos vsus æstatis tempore præparata.

LXXXI. Nemo in domo & in cellula sua habeat præter ea quæ in commune Monasterij lege præcepta sunt: non tunicam laneam, non pallium, non pellem intonsis arietum lanis molliorem; non paucos nummos, non puluillum quidem ad caput, aut aliud variæ supellectilis: exceptis his, quæ à Patre Monasterij per domorum Præpositos diuidentur, idest, armatura sua, leuitonarijs duobus, & vno attrito ex vsu; sabano longiore quod collo humerisque circumdat; pellicula quæ pendet ex latere, gallicis & cucullis duobus, zona & bacello. Præter hæc quicquid inueneris, absque contradictione auferes.

LXXXII. Nullus habeat separatim mordacem paruulam ad euellendas spinas, si forte calcauerit, absque Præposito domus & secundo: pendeatque in fenestra in qua codices collocantur.

LXXXIII. Si quis de altera domo transfertur in alteram, exceptis his quæ supra diximus, secum transferre nihil poterit.

LXXXIV. Nullus neque exeundi in agrum, neque ambulandi in Monasterio, neque extra murum Monasterij foras habeat facultatem, nisi interrogauerit Præpositum, & ille concesserit.

LXXXV. Cauendum ne quis de domo in alteram domum verba transferat, nec de Monasterio in Monasterium, nec de Monasterio in agrum, nec de agro in Monasterium.

LXXXVI. Si quis ambulauerit in via, vel nauigauerit, aut operatus fuerit foris, non loquatur in Monasterio quæ ibi geri viderit.

LXXXVII. Nemo dormiens supponat nisi reclinet in cellula sua, quæ ei fuerit mancipata. Nec in cella, nec in domatibus, in quibus vitandorum æstuum caussa nocte requiescunt, nec in agris cum ad dormiendum se collocauerint alteri non loquetur, postquam obdormierit. Si post somnum noctu euigilauerit, oret; si sitire cœperit, ieiunij autem instat dies, bibere non audebit.

LXXXVIII. Præter psiathium, idest mattam, in loco cellulæ ad dormiendum nihil aliud omnino substernet.

LXXXIX. Cellulam alterius, nisi prius ad ostium percusserit, introire illicitum est.

XC. Ad cibum non pergent nisi generali sonitu conuocentur; nec ambulabunt in Monasterio priusquam commune signum intonuerit.

XCI. Absque cucullo & pellicula nemo ambulet in Monasterio, nec pergat ad collectam, nec ad vescendum.

XCII. Vespere ad vngendas & molliendas ab opere manus oleó absque altero ire non poterit. Totum autem corpus nemo vnguet, nisi caussa infirmitatis: nec lauabitur aqua nudo corpore, nisi languor perspicuus sit.

XCIII. Nullus lauare alterum poterit aut vngere, nisi ei fuerit imperatum.

XCIV. Nemo alteri loquatur in tenebris: nullus in psiathio cum altero dormiat: manum alterius nemo teneat; sed siue steterit, siue ambulauerit, siue sederit, vno cubito distet ab altero.

XCV. Spinam de pede alterius excepto domus Præposito, & secundo, & alio cui iussum fuerit, nemo audebit euellere.

XCVI. Nullus attondeat caput absque maioris arbitrio.

XCVII. Mutare de his quæ à Præposito acceperit cum altero non audebit: nec accipiet melius, & dabit deterius: aut è contrario dans melius, & deterius accipiens. Et in vestimento & in habitu suo nihil noui præter cæteros caussa decoris inueniet.

XCVIII. Omnes pelles ligatæ erunt, & pendebunt ex humeris.

XCIX. Cuculli singulorum habebunt & Monasterij signa & domus.

C. Nemo vadens ad collectam aut ad vescendum dimittat codicem non ligatum. Codices qui in fenestra, idest intrinsecus parietis reponuntur ad vesperum, erunt sub manu secundi; qui numerabit eos, & ex more concludet.

CI. Nullus vadat ad collectam vel ad vescendum habens galliculas in pedibus, vel palliolo lineo inuitatus, siue in monasterio, siue in agris.

CII. Qui vestimentum suum plus quam vsque ad meridiem, quando fratres conuocantur ad cibum, in sole esse permiserit, negligentiæ increpabitur.

CIII. Et si vnum de his quæ supradicta sunt contemptu prætererit, correptione simili corrigetur.

CIV. Galliculas, & si quid aliud iungendum est vel componendum, absque eo cui hoc ministerium delegatur à Præposito domus, facere nullus audebit.

CV. Si quis fratrum læsus fuerit aut percussus, & tamen lectulo non discumbet, sed deambulat inualidus, & aliqua re indigebit, vestimento videlicet, vel palliolo, & cæteris vtensilibus, Præpositus domus eius vadet ad eos, quibus fratrum vesticulæ commissæ sunt, & accipiet. Cumque sanus fuerit, reportabit absque vlla mora.

CVI. Nemo ab altero accipiet quidpiam, nisi Præpositus iusserit.

CVII. Clausa cella nullus dormiat, nec habebit cubiculum quod claudi possit: nisi forte ætati alicuius vel infirmitati Pater Monasterij concesserit.

CVIII. In villam nullus vadat nisi missus, exceptis armentariis, & bubulcis, & agricolis.

CIX. Sub nudum dorsum asini duo pariter non sedebunt, nec super tegmine plaustri.

CX. Si asino sedens venerit aliquis, excepta infirmitate, desiliet ante fores Monasterij, & sic asinum præcedens funiculo ducet ad manum.

CXI. Ad tabernulas diuersarum artium soli pergent Præpositi, vt accipiant quod necessarium est.

CXII. Ipse quoque ante meridiem, quando fratres ad vescendum vocantur, ire non poterunt; nisi forte quæuis incumbat necessitas: & consilio Patris Monasterij mittet hebdomadarius, vt deferat quod necesse est. Et omnino absque iussione maioris in alteram cellam nullus audebit introire.

CXIII. Commendatum etiam aliquid à germano fratre nullus accipiet.
CXIV. Nihil in cella ſua abſque Præpoſiti iuſſione quiſpiam condet, nec poma quidem viliſſima, & cætera huiuſmodi.
CXV. Si præpoſitus domus alterius quoquam profectus fuerit, alius Præpoſitus dux erit eiuſdem gentis, & tribus geret curam proficiſcentis, & eius vtetur poteſtatibus, ac ſolicite omnia faciet: doctrinamque duorum ieiuniorum ita diuidet, vt vnam in ſua domo, alteram in proficiſcentis exerceat.
CXVI. Quando farinam conſpergunt aqua, & maſſam ſubigunt, nemo loquatur alteri. Mane quoque quando tabulis ad furnum vel ad clibanos deportant panes, ſimile habebunt ſilentium: & tantum de pſalmis & de ſcripturis aliquid decantabunt, donec opus impleatur. Si quid neceſſarium habuerint, non loquentur, ſed ſignum dabunt his qui poſſunt afferre quibus indigent.
CXVII. Quando ad miſcendam farinam vocati fuerint, nullus reſideat in loco panes coquentium; exceptis his qui coctioni ſufficient, & quibus iuſſum eſt, nemo reſidebit.
CXVIII. In nauibus quoque ſimilis diſciplina eſt. Nemo autem à terra ſoluet funiculum abſque iuſſione Patris, ne lembum quidem.
CXIX. In loco ſentinæ & interiore parte nauis cæteris fratribus ſuper tranſtra & tabulata quieſcentibus, nullus dormiat, & ſeculares homines dormire ſecum in naui nemo patietur. Vaſa infirmiora cum cæteris eis non nauigabunt; niſi forte Pater Monaſterij præcepit.
CXX. Nullus in domo ſua audebit focum facere, niſi in commune omnibus ſuccendatur.
CXXI. Qui vna oratione de ſex orationibus veſpertinis tardius venerit, vel qui muſſitauerit & locutus fuerit ad alterum, vel ſubriſerit in reliquis orationibus conſtituto ordine, aget pœnitentiam.
CXXII. Quando domi ſedebunt non eis liceat loqui aliquid ſeculare; ſed ſi quid Præpoſitus de ſcripturis docuerit, viciſſim inter ſe ruminent, & referant quæ quis audierit, vel quæ memoriter teneant.
CXXIII. Nemo quidquam operis faciet, nec ſcyphos plenos aqua circumferet, nec funiculum quidem torquebit, niſi Præpoſitus iuſſerit.
CXXIV. Nemo iuncos infuſos in aqua ſibi tollet ad operandum, niſi magiſter hebdomadis ei dederit.
CXXV. Qui vas fictile fregerit, & iuncos tertio infuderit, aget pœnitentiam veſpere in ſex orationibus.
CXXVI. Poſt ſex orationes quando ad dormiendum omnes ſeparantur, nulli licebit excepta cauſſa neceſſitatis egredi cubiculum ſuum.
CXXVII. Si frater dormierit, omnis eum fraternitas proſequatur. Nemo permaneat abſque maioris imperio, nec pſallat niſi ei iuſſum fuerit: nec poſt alterum pſalmum iungat alterum ſine Præpoſiti voluntate.
CXXVIII. Duo ſimul tempore luctus non pſallant, nec pallio circumdabuntur lino. Nec quiſquam erit qui pſallenti non reſpondeat, ſed iungetur & gradu, & voce conſona.

CXXIX. Qui est infirmus in funere habebit ministrum qui eum sustentet, & omnino ad quemcumque locum missi fuerint fratres, de hebdomadariis habebunt eos qui ægrotantibus seruiant, si forte in itinere vel in agro languor obrepserit.

CXXX. Nemo ante Præpositum & ducem suum ambulet: nullus remaneat ab ordine suo.

CXXXI. Si quis aliquid perdiderit, ante altare publice corripietur Si vero de propriis vesticulis fuerit quid perditum est, tribus hebdomadis non accipiet; & in quarta acta pœnitentia dabitur ei quod amiserit.

CXXXII. Qui inuenerit aliquid, per tres dies ante collectam fratrum suspendet, & tollat qui cognouerit.

CXXXIII. Cunctis increpationibus atque doctrinis, quarum scripta est & constituta, correptio Præpositi sufficiet: & quid autem noui fuerit in delicto, referet ad principem Monasterij.

CXXXIV. Lotum in domo nullus faciat absque eo; & omne quod nouum est illius sententia disponetur.

CXXXV. Omnis correptio ita fiat, vt distincti sint qui corripiuntur; stentque in maiori collecta, & in vescendi loco.

CXXXVI. Qui absque commonitione fratrum recesserit, & postea acta pœnitentia venerit, non erit in ordine suo absque maioris imperio.

CXXXVII. Præpositus domus & dispensator si vna nocte absque fratribus dormierit: & postea acta pœnitudine ad conuentum venerit fratrum, non ei permittetur vt introeat domum, aut stet in ordine suo, absque maioris imperio.

CXXXVIII. Omne quod in conuentu fratrum audierunt disputatum, necessitate cogentur vt inter se replicent, ieiuniorum maxime tempora, quando à suis docentur Præpositis.

CXXXIX. Qui rudis Monasterium fuerit ingressus; docebitur prius quæ debeat obseruare: & cum doctus ad vniuersa consenserit, dabunt ei viginti psalmos & duas Epistolas Apostoli, aut alterius scripturæ partem. Et si literas ignorauerit, hora prima, & tertia, & sexta vadet ad eum qui docere potest: & qui ei fuerit delegatus, stabit ante illum, & discet studiosissime, cum omni gratiarum actione.

CXL. Postea vero scribentur ei elementa, syllabæ, verba ac nomina; & etiam nolens legere compelletur, & omnino nullus erit in Monasterio, qui nón discat literas, & de scripturis aliquid teneat: qui minimum vsque ad nouum Testamentum & Psalterium.

CXLI. Ad collectam, & ad psallendum & orandum nullus sibi occupationes inueniat, quibus se dicat occupatum quasi ire non possit.

CXLII. Et si in naui fuerit, & in Monasterio, & in agro, & in itinere, & in quolibet Ministerio, orandi & psallendi tempora non prætermittat.

PRÆCEPTA ET INSTITVTA PATRIS NOSTRI Pachomij hominis Dei qui fundauit ab exordio Sanctæ vitæ Communionem.

Quomodo collecta fieri debeat, & fratres congregandi sint ad audiendum sermonem Dei, iuxta præcepta maiorum, & doctrinam sanctarum scripturarum, vt liberentur de errore animæ, & glorificent Deum in luce viuentium: & sciant quomodo oporteat in domo Dei conuersari sine ruina & scandalo, vt non inebrientur aliqua passione, sed stent in mensura veritatis, & traditionibus Apostolorum & Prophetarum; & solemnitatum ordinem teneant, imitantes conuersationem eorum in domo Dei; & ieiunia atque orationes ex more complentes. Qui enim bene ministrant, sequuntur regulam scripturarum.

CXLIII. Hoc est ergo ministerium quod Ecclesiæ ministri exercere debeb.int. Congregent fratres orationis tempore, & omnia faciant, quæ rite complenda sunt,nullam detrectationi occasionem tribuant,nec sinant ambulare quempiam contrarium disciplinæ.

CXLIV. Si codicem postulauerint, deferant eis.

CXLV. Si quis de foris venerint vespere, & non occurrerit accipere opus quod altera die facturus est, mane ei tribuatur.

CXLVI. Si defecerit opus quod habebat in manibus, referat ad maioris scientiam, & quod ille præceperit faciat.

CXLVII. Qui minister est habeat studium, ne quid operis pereat in Monasterio in vlla omnino arte, quæ exercetur à fratribus. Quod si perierit,& negligentia fuerit dissipatum; increpabitur à Patre minister operum singulorum; & ipse rursus increpabit alium, qui opus perdiderit: duntaxat iuxta voluntatem & sententiam principis, absque quo nullus increpandi fratrem habebit potestatem.

CXLVIII. Si vestimentum ad solem expansum tertius inuenerit, dominus pro eo increpabitur,& aget pœnitentiam publicam in collecta. Pellicula & galliculæ, & cingulum, & si quid aliud perierit, qui perdiderit increpabitur.

CXLIX. Si quis tulerit rem non suam, portet supra humeros eius, & aget pœnitentiam publice in collecta, stabitque in vescendi loco.

CL. Si inuentus fuerit vnus è fratribus aliquid per contentionem agens, vel contradicens maioris imperio, increpabitur iuxta mensuram peccati sui.

CLI. Qui mentitur, aut qui odio quemquam habere fuerit deprehensus, aut inobediens, aut plus ioco quam honestum est deditus, aut otiosus, aut dure respondens, aut habens consuetudinem fratribus detrahendi, vel his qui foris sunt, & omnino quicquid contra regulam scriptu-

rarum est & Monasterij disciplinam; audiet Pater Monasterij, & vindicabit iuxta mensuram opusque peccati.

CLII. Præpositus domus culpæ & increpationi subiacebit, si ante tres dies non nuntiauerit Patri, siue in via, siue in agro, siue in Monasterio quid perierit: agetque publice pœnitentiam iuxta ordinem constitutum. Et si homo fugerit, & ante tres horas non nuntiauerit Patri, reus erit perditionis eius: nisi tamen eum rursus inuenerit.

CLIII. Hæc est vltio in eum qui fratrem de domo perdiderit, tribus diebus aget publicam pœnitentiam, quod si eadem hora nuntiauerit Patri in qua fugit, reus non erit.

CLIV. Peccatum si in domo sua Præpositus viderit, & non statim increpauerit delinquentem, nec nuntiauerit Patri Monasterij, ipse increpationis ordini subiacebit.

CLV. Per domos singulas vespere sex orationes psalmosque complebunt, iuxta ordinem maioris collectæ, quæ à cunctis fratribus in commune celebratur.

CLVI. Per singulas hebdomadas binæ disputationes, idest catecheses, à Præposito complebuntur.

CLVII. Nullus in domo quippiam faciet, nisi quod Præpositus iusserit.

CLVIII. Si omnes fratres qui in vna domo, sunt viderint Præpositum nimium negligentem, aut dure increpantem fratres, & mensuram Monasterij excedentem, referent ad Patrem, & ab eo increpabitur. Ipse autem Præpositus nihil faciet, nisi quod Pater iusserit; maxime in re noua. Nam quæ ex more descendit seruabit regulas Monasterij.

CLIX. Præpositus non inebrietur: non sedeat in humilioribus locis iuxta vasa Monasterij, ne rumpat vincula, quæ Deus in cœlo condidit, vt obseruentur in terris. Ne lugeat in die Festo Domini Saluatoris. Dominetur carni suæ iuxta mensuram sanctorum. Non inueniatur in excelsis cubilibus imitans morem gentilium. Non sit duplicis fidei. Non sequatur cordis sui cogitationes, sed legem Dei. Non resistat sublimioribus tumenti animo potestatibus. Non fremat, neque hirriat super humiliores. Non transferat terminos. Non sit fraudulentus, neque in cogitationibus verset dolos. Ne negligat peccatum animæ suæ. Ne vincatur carnis luxuria. Non ambulet negligenter. Non cito loquatur verbum otiosum. Non ponat scandalum ante pedes cæci. Non doceat voluntatem animam suam. Non resoluatur risu stultorum ac ioco. Non capiatur cor eius ab his qui inepte loquuntur & dulcia. Non vincatur muneribus. Non paruulorum sermonem ducat. Ne affligatur in tribulatione. Ne timeat mortem, sed Deum. Ne præuaricator sit propter imminentem timorem. Non relinquat verum lumen propter modicos cibos. Non nutet ac fluctuet in operibus suis. Non mutet sententiam, sed firmi sit solidique decreti, iusteque cuncta considerans, iudicans in veritate absque appetitu gloriæ, manifestus Deo & hominibus, & à fraude procul. Ne ignoret conuersationem sanctorum, nec ad eorum scientiam cæcus existat.

cabitur: docebuntque eum, vt ab hac mentis perturbatione mundetur, cumque tres dignos testimonio testes, qui pro eo polliceantur nequaquam simile quid esse facturum, adduxerit, recipiet sessionem suam. Alioquin si permanserit in vitio, moretur inter vltimos perdito priore loco.

CLXII. Qui falsum cupit probare contra alterum, vt opprimat innocentem, tertio commonebitur; & postea reus erit iniquitatis, siue de prioribus sit, siue de inferioribus.

CLXIII. Qui habet pessimam consuetudinem, vt fratres suos sermone sollicitet, & peruertat animas simpliciorum, tertio commonebitur, si contempserit, & obstinato animo in duritia perseuerauerit, separabunt eum extra Monasterium, & verberabitur ante fores: dabuntque ei ad vescendum foris panem & aquam, donec mundetur à sordibus.

CLXIV. Qui habet consuetudinem murmurandi, & quasi graui opere se opprimi queritur, docebunt eum quinquies quod sine caussa murmuret & ostendent perspicuam veritatem. Si & post hoc inobediens fuerit, & est perfectæ ætatis, ita eum habebunt vt vnum de ægrotantibus, & ponetur in loco infirmorum; ibique aletur otiosus, donec redeat ad veritatem. Sin autem iusta est illius querela, & à maiore inique opprimitur; qui eum scandalizauerit, eidem sententiæ subiacebit.

CLXV. Si inobediens quis fuerit, aut contentiosus, aut contradictor, aut mendax, & est perfrictæ frontis, decies commonebitur, vt desistat à vitiis: si audire noluerit, Monasterij legibus increpabitur. At si per alterius culpam ad hæc vitia deuoluitur, & hoc fuerit comprobatum: ille qui caussa extitit, reus erit vltionis.

CLXVI. Si deprehensus fuerit aliquis è fratribus libenter cum pueris ridere & ludere, & habere amicitias ætatis infirmæ, tertio commonebitur, vt recedat ab eorum necessitudine, & memor sit honestatis & timoris Dei, si non cessauerit, corripietur vt dignus est correptione seuerissima.

CLXVII. Qui contemnunt præcepta maiorum & Regulas Monasterij, quæ Dei præceptio constitutæ sunt, & paruipendunt seniorum consilia, corripientur iuxta ordinem constitutum, donec corrigantur.

CLXVII. Qui iudex est omnium peccatorum, & peruersitate mentis vel negligentia reliquerit veritatem, viginti viri sancti & timentes Deum, siue decem, & vsque ad quinque, de quibus omnes dent testimonium, sedebunt & iudicabunt eum, & regradabunt in vltimum gradum, donec corrigatur.

CLXIX. Qui conturbat fratrum animos, & facilis ad loquendum est, lites serens ac iurgia, decies commonebitur. Et si non fuerit emendatus, corripietur ordine Monasterij, donec corrigatur.

CLXX. Qui viderit de maioribus & præpositis fratrem suum in tribulatione, & noluerit caussam tribulationis inquirere, eumque contempserit, quæretur caussa à supradictis iudicibus inter fratrem atque Præpo-

situm; & si deprehendatur negligentia Præpositi vel superbia coangustatum fratrem, & iudicasse eum non secundum veritatem, sed secundum personam, regradabitur de solio suo, donec corrigatur, & ab iniustitiæ sordibus emundetur: quia non considerauit veritatem, sed personas, & seruiuit prauitati animi sui, & non Dei iudicio.

CLXXI. Si quis promiserit se obseruare Regulas Monasterij, & facere cœperit, easque dimiserit; postea autem reuersus egerit pœnitentiam, obtendens infirmitatem corpusculi, per quam non possit implere quod dixerat, faciant eum inter languentes commorari, & pascetur inter otiosos, donec acta pœnitentia impleat quod promiserit.

CLXXII. Pueri si in domo fuerint dediti lusibus & otio, & correpti non possint emendari, debet Præpositus vsque ad dies triginta ipse eos monere & corripere. Si viderit in prauitate persistere, & non renuntiauerit Patri, & aliquod peccatum in eis fuerit deprehensum, ipse pro eis culpæ subiacebit, iuxta quod peccatum fuerit inuentum.

CLXXIII. Omnes saltem pueri qui non timent confundi pro peccato, & per imprudentiam iudicium Dei non cogitant, & correpti verbo non emendauerint, verberentur quamdiu disciplinam accipiant & timorem.

CLXXIV. Qui iniuste iudicauerit, iuste ab aliis condemnabitur.

CLXXV. Si vnus, è fratribus vel duo vel tres scandalizati ab aliquo recesserit de domo, & postea venerint, ventilabitur inter eos & scandalizantem ante iudicium, & si reus inuentus fuerit, Monasterij Regulis emendabitur.

CLXXVI. Qui consentit peccantibus, & defendit alium delinquentem, maledictus erit apud Deum & homines, & corripietur increpatione seuerissima. Quod si per ignorantiam deceptus est, & non ita putauit, vt verum est, ignoscetur ei. Et omnis qui peccat per ignorantiam, facile accipiet veniam: qui autem sciens peccauerit, sustinebit increpationem iuxta mensuram operis sui.

PRÆCEPTA AC LEGES PATRIS NOSTRI PACHOMII de sex orationibus vespertinis, & de collecta quæ per singulas domos fit sex orationum.

CLXXVII. Viginti quinque orgyas Præpositus domus ac secundus debebunt de palmarum foliis texere, vt ad exemplum eorum operentur & cæteri. Quod si non fuerint in præsenti, qui loco eorum præfuerit, huic operi atque mensuræ studium commodabit.

CLXXVIII. Postquam acciti fuerint veniant ad collectam, & antequam vocentur cellula nullus exibit. Si qui hæc præcepta contempserint, increpationi solitæ subiacebunt.

CLXXIX. Ne plus operis fratres compellantur facere; sed moderatus labor omnes ad operandum prouocet. Sitque inter eos pax & concordia,

& libenter maioribus subijciantur, sedentes, ambulantes, ac stantes in ordine suo, & inuicem de humilitate certantes.

CLXXX. Si quid peccatum fuerit, Patres Monasteriorum emendare poterunt, & constituere quod sequi debeant.

CLXXXI. Præpositus autem domus, & qui secundus ab eo est, hoc tantum habebit iuris, vt compellat fratres in collecta domus, siue in collecta maiore, hoc est omnium fratrum, subiacere pœnitentiæ.

CLXXXII. Quod si Præpositus peregrè fuerit, qui secundus est locum eius obtinebit, tam in pœnitentia fratris recipienda, quam in quocunque alio eorum quæ in domo necessaria sunt.

CLXXXIII. Si quis absque conscientia duorum ierit ad alteram domum, vel alterius domus fratrem, codicem legendum mutuum postulare, vel quodlibet aliud, & in hoc inuentus fuerit, Monasterij ordine increpabitur.

CLXXXIV. Qui vult sine macula & absque contemptu in domo cui deputatus est esse, omnia quæ præcepta sunt coram Deo obseruare debebit.

CLXXXV. Quicquid necessarium est in Monasterio siue in agro, si Præpositus domus occupatus est, secundus impleat.

CLXXXVI. Sex orationes facere vespertinas; iuxta exemplum maioris collectæ, in qua omnes fratres pariter congregantur, summæ delectationis est, & ita facile fiunt, vt nullum onus habeant, & ex onere nascatur tædium.

CLXXXVII. Si quis de foris venerit, & æstu laborauerit, alijque fratres orationem celebrabunt, si ire non potest, non cogetur.

CLXXXVIII. Quando Præpositi domorum fratres de conuersatione sanctæ vitæ docebunt, absque grauissima necessitate nullus aberit.

CLXXXIX. Maiores qui cum fratribus mittuntur foras quamdiu ibi fuerint, habebunt ius Præpositorum, & eorum cuncta regentur arbitrio docebuntque fratres per constitutos dies. Et si forsitan aliquid inter eos ortum fuerit simultatis, audient ipsi maiores, & dijudicabunt caussam, & dignum culpa increpabunt: vt ad imperium eorum statim pacem pleno corde consocient.

CXC. Si quis ex fratribus contra Præpositum domus suæ habuerit tristitiam, aut ipse Præpositus contra fratrem aliquam querimoniam, probatæ fratres conuersationis & fidei eos audire debebunt, & dijudicabunt inter eos. Si tamen absens est Pater Monasterij, vel aliquò profectus, primum quidem expectabunt eum; sin autem diutius foris viderint commorari, tunc audient inter Præpositum & fratrem, ne diu suspenso iudicio tristitia maior oriatur. Et ille qui Præpositus est, & ille qui subiectus, & hi qui audiunt, iuxta timorem Dei cuncta faciant, & non dent in vllo occasionem discordiæ.

CXCI. Igitur qui animo vno esse concupiscunt, & viuere mente communi disposuerunt, consiliis maiorum inseruiant; quod ex consiliis processerit Patrum, id faciant.

CXCII. *De vesticulis.* Si quis ab his quæ præcepta sunt amplius habuerit, absque commonitione maioris deferet ad custodem cellæ: & introeundi, vel postulandi ea non habebit potestatem; sed erunt sub Præpositi, & eius qui secundus est arbitrio.

CXCIII. *De puellarum disciplina.* Nemo ad eas vadat visitandas, &c. *Hoc caput alio loco inter Regulas Virginum posuimus, pag. 151. fide nostri codicis M. S. qui inter S. Pachomij præcepta non agnoscit.*

CXCIV. Quicunque de his mandatis aliquid præterierit, absque vlla dubitatione negligentiæ & contemptus aget pœnitentiam, vt possidere valeamus regna cœlorum.

Explicit Regula S. Pachomij.

INCIPIVNT MONITA S. PACHOMII.

HOnora Deum & valebis. Memor esto gemitus, quos perpessi sunt sancti. Efficiamur vnanimes, permanentes in quo vocati sumus; pro omnibus curam gerentes, vt hanc quam arripuimus vitam perficere valeamus, & cursum institutionis nostræ Deo placitum perficere mereamur; vt ne similes inueniamur, qui in vanis & caducis rebus lætantur, ne quando mens nostra recti itineris lineam derelinquens in peccatum corruat, & spe æterna fraudetur. Intellectu namque est optimum, cognoscere voluntatem Dei. Omnium enim superior efficitur homo, qui obedierit veritati. Omnium enim malorum peius est, legi Dei resistere, & acquiescere propriæ voluntati. Qui enim suam perficit voluntatem, à diuina cognitione fraudabitur: nec poterit perficiendo propriam voluntatem viam sanctorum incedere; & in nouissimo interitum & planctum inueniet Nunc igitur tempus placendi Domino: quia salus in tempore tribulationis acquiritur. Ne ergo tantummodo credulitatem fidei in tempore lætitiæ teneamus, & in tempore tribulationis ab eadem recedamus. Scriptum est enim: *Si voueris votum Domino, ne moram feceris reddere illud*, & in tribulatione ne deficias; sed patiens esto, & obsecra Dominum. Immobilis enim fidei plenitudo tribuetur à Deo quam per Spiritum sanctum acquisierunt Prophetæ, in qua & Apostoli confirmati sunt, qui propter fidem diuersas tribulationes persecutionum excipientes ad promissa præmia peruenerunt. Hoc ergo scientes ne circumferamur, errorum seductione decepti; sed potius firmi & immobiles maneamus, vt cogitationum peruagationes, quæ velut aquæ efferuescunt, diuinæ legis assidua memoria refrenemus; per quam carnalis concupiscentiæ legem destruentes, omne quod Deo placitum est exquirere valeamus: & custodiamur illæsi à curis secularibus, omnique elatione; quæ est insania pessima, peior omnium malorum. Dominum semper præ oculis habentes reminiscamur passionem crucis eius ac mortis, per

Eccles 5.

quem redemptic ac viuificati sumus. Odiamus ergo mundum, & omnia quæ in eo sunt; odiamus etiam omnem requiem corporalem. Abrenuntiemus huic vitæ, vt Deo viuere valeamus.

Memores ergo simus, carissimi, professionis nostræ, quemadmodum Deo polliciti sumus deseruire: Hoc ipsum enim exquiritur à nobis in die iudicij. Esuriamus, sitiamus, nuditatem perferamus, vigilemus, & in psalmis atque orationibus positi ex intimo corde ingemiscentes lacrimas effundamus: nosmetipsos cauta discussione probantes, si vel in aliquo digni Deo pro eius immensa clementia inueniri mereamur. Tribulationis angustiam non refugiamus, vt consolationis dominicæ requiem consequamur; & immortalis vitæ ac sempiternæ requiem percipere mereamur.

Expliciunt Monita S. Pachomij.

SANCTORVM PATRVM PACHOMII & Theodorici Epistolæ & verba Mystica.

DE IISDEM EPISTOLIS VETERVM TESTIMONIA.

GENNADIVS Massil. de illust. Eccles. Script. cap. VIII.

PACHOMIVS Monachus, vir tam in docendo quam signa faciendo Apostolica gratiæ, & fundator Ægypti Cœnobiorum, scripsit Regulam, &c. Scripsit & ad collegas præpositura suæ Epistolas, in quibus Alphabetum mysticis tectum Sacramentis, velut humanæ consuetudinis excedens intelligentiam clausit; solis credo eorum gratiæ vel meritis manifestatum. Vnam ad Abbatem Syrum, vnam ad Abbatem Cornelium. Ad omnium Monasteriorum Præpositos, vt in vnum antiquius Monasterium, quod lingua Ægyptiaca Baum vocatur, congregati Paschæ diem velut æterna lege celebrent, Epistolam vnam. Similiter & ad diem remissionis, quæ mense Augusto agitur, vt in vnum Præpositi congregarentur, Epistolam vnam; & ad fratres qui foras Monasterium missi fuerant operari, Epistolam vnam.

IDEM GENNADIVS cap. VIII.

THEODORVS Presbyter, successor gratiæ & præpositura supradicti Abbatis Pachomij, scripsit ad alia Monasteria Epistolas sanctarum scripturarum sermone digestas: in quibus tamen frequenter meminit magistri & institutoris sui Pachomij, & doctrinæ eius ac vitæ proponit exempla, quæ ille vt doceret Angelo administrante didicerat:

ſimul & hortatur permanendum in propoſito cordis & ſtudij, & redire in concordiam & vnitatem eos, qui poſt Abbatis obitum diſceſſione facta, à cœtu ſemetipſos abſciderant vnitatis. Sunt autem huius exhortationis Epiſtolæ tres.

S. CYRILLVS Alexand. Epiſt. ad Concil. Carthagin. apud Æg. Bucherium de Doctrina temporum.

Indicabo vobis quod Pachomius Monachus inſignis, factis Apoſtolicæ gratiæ egregius, fundatorque Ægypti Cœnobiorum edidit ad Monaſterium, quod lingua Ægyptiorum vocatur Baum, literas quas Angelo dictante perceperat, vt non errorem incurrerent in ſolemnitatis Paſchalis ratione.

BEDA libro de Argument. Lunæ.

Legimus in Epiſtolis Græcorum, quod poſt paſſionem Apoſtolorum ſanctus Pachomius Abbas in Ægypto cum Monachis ſuis in oratione à Domino rogauit, vt oſtenderet ei quomodo Paſcha deberet celebrare: & miſit Dominus per Angelum ſuum ad præfatum ſanctum Pachomium Cyclum decennoualem. Sic legitur in Epiſtola quam beatus Cyrillus ad Leonem Papam ſcripſit: Indicabo vobis &c.

EPISTOLA PATRIS NOSTRI PACHOMII ad ſanctum virum Cornelium, qui Pater fuit Monaſterij Mochanſeos: in qua loquitur iuxta linguam quæ ambobus ab Angelo tradita eſt; & cuius nos ſonum audiuimus, cæterum vires & ſenſum intelligere non poſſumus.

I. DEus ſapiens, Deus abſque vllis occaſionibus bonus, Deus ſine omni querela, dedit requiem ſpiritui tuo: & tu da requiem animæ tuæ, vt lætetur Sion in diebus natiuitatis ſuæ. Fac opus Iotæ, quod vocatum eſt Y in diebus antiquis: & pone Delta ante oculos, vt bene ſit animæ tuæ. Ro tetendit manum ſuam vt perueniret ad te; quod eſt Iota: hoc eſt ſepulcrum cubiculi tui. Cane tu Ω, ne forte Ω tibi canat ſeculum impudentiſſimum. Lætetur tecum, ne tu cum ſeculo gaudeas procaciſſimo. Memento Hetæ: ne obliuiſcaris Kalendarum quæ ſunt dies paupertatis & cubilis tui. Tolle tibi Iota, quod præcipuum eſt ex eis: Non enim erat Lambda in Heta; & idcirco enutritus es ſine pannis. Reuertere ad Kalendas, quæ ſunt Xi, de Y parauerunt plauſtra tabernaculi Principes tribuum, & obtulerunt ea lætantes, cunctaque dona cum omni gaudio. Et tu vt ſapiens cognoſce capillum capitis tui in via, vt veniat gratia ſuper his, quæ ſunt dies innocentiæ tuæ. Nunquid non Kalendæ ſunt Tau? Heta eſt paſcha. In his omnibus ne obliuiſcaris Simmæ, quod vocatur quidem Simma, ſed habet communionem cum Ro, donauit illi partem ſuam, vt fiat diues in Ω. Literæ huius Epiſtolæ ſcriptæ ſunt Delta, & Iota. Saluta caput & pedes, & manus, & oculos, & reliqua ſpiritus tui, quæ ſunt Alpha.

EPISTOLA PATRIS NOSTRI PACHOMII ad Patrem Monasterij Syrum, qui & ipse gratiam cum Pachomio & Cornelio Angelicæ linguæ acceperat.

II. MEmento quæ scripserim tibi Y, in Epistola propter Tau scriptum, & recordare, & scribe Ni, propter Simma quod scriptum est. Nunquid Xi non est Y, quod in Kappa conuertitur? In his omnibus recordare, & scribe Ni & Iota, vt Alpha pulchrè scribatur in gratiam excelsorum. Nunquid Moe non est Y & Kappa: Kappa non est Tau? Aperi os tuum, & leua faciem tuam, vt oculi tui videant, & possis legere quæ scripta sunt; Attende diligenter, & caue ne scribas Delta super Phi, & inueterescant dies tui, & aquæ tuæ imminuantur. Memento, & scribe Theta & Ro, vt Ro scribatur bene.

EPISTOLA PATRIS NOSTRI PACHOMII ad Patrem Monasterij Cornelium, quod vocatur Mochanseos.

III. HOnora Dominum, & confortaberis. Memento gemitus sanctorum: Simma & Phi fiat, domus tua iuxta annos tuos sit disposita, iuxta exempla sanctorum; non in cibis temporalibus, neque in vlla similitudine eorum quæ videntur in cœlo siue in terra. Habetote Ω, vt possitis occurrere Deo in die visitationis, liberati ab increpatione Marthæ. Para domum tuam secundum terminos eius. Obserua Theta, ne reus sis increpationis eius, cui dictum est; *Redde rationem dispensationis tuæ*, vel illius qui comedit & bibit cum ebriis, quando noluit fodere, nec dare conseruis cibaria in tempore suo. Ideo reddiderunt ei, quia oblitus est legis Dei, & infirmos visitare contempsit. Et idcirco fluctuare cœpit; & indigere pane: imitans homines confidentissimos & arrogantes, qui noluerunt domum Hi. Homo cognosce quæ dicuntur, quia bellum Domini in manibus eorum est, & creditum est eis, vt regerent carnem suam, & stare facerent: si forte possent effugere increpationem Danielis, & ruinam Esaü, & duritiam Moab, & defectionem Ismaëlis, & illecebras saturitatis ac ventris, quia sapuerunt ea quæ super terram sunt. Abundantia autem hominis sapientia eius est. O homo grade disciplinæ cor tuum, ne multiplices mortuos in contemptu & negligentia tua, propter errorem cordis tui. O homo ne visibilia despicias. Mercenarius non est pastor, in tenebris vulpes comedunt. Tene gladium gloriæ tuæ, cognosce loricam iustitiæ, & ne contemnas habitaculum sapientiæ. Fac tibi sacculos, qui non inueterescant: vt possis ad foramen aspidum mittere manum. Ne inebrieris vino, ex quo ruinæ fiunt plurimæ: & ambulant nudi super terram. Cogita quod lex data sit de muliere menstruata, vt extra castra proijciatur: viæ enim eius stratæ sunt spinis. Paupertas humiliat virum, & perstillat domus

Luc. 16.
Mat. 24.

vbi otiosæ sunt manus. Ne infirmeris ad plagas lignorum, Tau & Ro. Ventris insania peior est omnibus malis. Error oculorum imminuit prudentiam sapientum. Deficit sapiens propter concupiscentiam carnis in carne, quod sanguis sanguini misceatur. Omnes qui estis cooperatores Dei, ne perdatis gloriam vestram. Scito ante omnia quod si fueris in Alpha, Deus consentiet tibi. Cum autem Deo consenseris, in quo cursus tuus est, gaudere non poteris in omni re vana: cuius si curam gesseris, prudentia tua vertetur in stultitiam. Qui ebrius est, ebrium non potest adiuuare. Qui errat quomodo erranti monstrabit viam? qui voluerit ductore eo vti, væ illi. Cæcus enim cæcum ducet in foueam. Sapientia apud sanctos est, & in illis Dei voluntas reperitur: non in his quibus repugnat Deus, & qui dicunt, Deus in nobis est; gaudium eorum conuertetur in luctum. Non enim cognouerunt mysterium Dei: neque inuenerunt viam seruorum, vt operentur in ea. Flagellati sunt, & non doluerunt: seducti sunt, & non intellexerunt. In his omnibus, ô homo Dei, reuertere in excelsum; quod est scientia sapientiæ. Scri-
Exod. 20. ptum est, *non concupisces*, & rursum, non inebriaberis. Desiderium non est vnius rei. Laudatur peccator in operibus manuum suarum. Dictum
Esai. 66. est & aliis: *qualem domum ædificabitis mihi?* qui quadraginta annis audierunt sermonem Dei, & non ei obtulerunt victimas, nec annis septuaginta ieiunauerunt illi. Cor enim eorum erat post idola: nec vo-
Psal. 45. luerunt Deo vacare dicenti: *Vacate & videte quoniam ego sum Deus*, &
Psal. 4. vsque ad hanc diem non vacant Deo. Dicitur tibi homo, *quare diligitis vanitatem?* An cor vestrum aggrauatum est? Cain operabatur terram, vt offerret victimas Deo, & condidit ciuitatem: sed non iuxta scientiam, quæ placet Deo, fecit hæc omnia. Noë & omnis domus eius in arca de mundi est seruata naufragio. Abraham diues fuit: Isaac reliquit benedictionem Iacob. Ipseque Iacob intellexit, quem amare deberet, & benedictionem eius legis instar habuerunt. Ioseph adiutor fuit generis sui, quia peccatum fugit, & detestatus est voluptatem, ostenditque posteris quod visitaturus eos esset Deus, & aperuit mysteria futurorum, memoriam relinquens sapientiæ suæ. Surrexit postea Moyses, qui seculi vicit illecebras, diuitias pro nihilo habuit, Ægyptiorum sapientiam stultum esse monstrauit. Idcirco Iesus ministrabat ei, qui intellexit doctrinam eorum, & habuit socium Caleb. Homines stulti non intellexerunt hæc; & idcirco lumen tenebras esse dixerunt. Deus dedit iustificationes suas, vt ambularet populus in eis: & in his omnibus non inuenerunt cor suum, nec conuersati sunt in mandatis Dei: sed vacabant desideriis suis, & non operibus Dei. O homo, vsquequo non
Psal. 45. audis dicentem tibi, *Vacate, & videte quia ego sum Deus*: sed vnusquisque sequitur cogitationes animæ suæ? Num visitastis infirmos? quare moriemini? cur ad laqueum curritis? Hæc sunt enim præcepta vitalia, quæ acceperunt sancti, vt versarentur in eis, vt nihil aliud cogitarent, vt facerent opera digna immortalitate. Volatilia cœli non seminant nec metunt,

metunt, & Deus dedit eis, vt raperent ex vniuersis fructibus, & gratuito viuerent. Homo iniquus & pessimus, qui res alienas desiderat, imitator est auium pessimarum; rapit & comedit non sua. Hos vitare debemus, & intelligere parabolas, & non esse raptores & iniqui; sed imitari maiores nostros, qui placuerunt Domino, & increpauerunt Adam, quia comedit ad persuasionem Euæ. Quia antequam comederent, nomina cunctis rebus imposuit, & nunc quoque suis vocabulis appellantur. Postquam autem comedit eiectus est de paradiso, & operatus est terram, genuitque Cain & Abel, qui creuerunt, & operati sunt iuxta voluntatem suam, Opus Abel placuit Deo magis quam Cain: quia quæ erant electa & primaria offerebat Deo; è contrario Cain si quid deterius fuit, hoc obtulit Deo, qui in exemplum humani generis præcesserunt. Omnes enim qui electa offerunt Deo, similes sunt Abel: qui deteriora Cain operibus comparantur; & eius qui irrisit patrem suum, & nuditatem eius fratribus nuntiauit: & illius qui ædificauit turrim in campo Sennaar, oblitus misericordiam Dei, à quo in arca seruatus est, & liberatus à diluuio, & à quo benedicti sunt patres eius. Qui furore quodam socios hortabantur, dicentes: Venite, dolemus lapides, ac cædamus sycomoros & cedros, & faciamus nobis turrim, non considerantes vltionem turris Chalannæ, quomodo Deus diuiserit linguas eorum, volentium ædificare turrim superbiæ ad cœlum vsque tendentem, & orientalem plagam relinquentium; quia obliti sunt legem Dei, quam in corde susceperunt. Nunc igitur prouide & intellige vltionem turris; quæ quamuis excelsa sit, ad cœlum vsque peruenire non poterat, & lapis super lapidem non relinquetur in templo, in quo contra Christum Pharisæorum est congregata impietas. Scriptum est: *Non pertransibit generatio eorum, donec hæc omnia fiant.* Nunc Luc. 21.
tempus est, vt operemur Domino, quia salus nostra in tempore est angustiæ, si potuerimus eius calcare vestigia, & dicere semper; *Magnificetur Dominus, qui diligunt salutare eius.* Et iterum: *Ego autem sperabo in te semper.* Non enim est fides quæ tantum tempore gaudij est, & deficit in tempore tribulationis. Scriptum est: *Quæ egredientur ex ore tuo obserua vt facias.* Et rursum: *Si voueris Domino, ne moreris reddere: ne forte requirat Dominus à te, & sit tibi in peccatum.* Quare si dixeris: *Ego autem sperabo in te semper*; & in hoc spoponderis, imple opere, vt in tribulatione quoque salutem merearis à Domino. Recordare quod scriptum est: *Ne deficias, & custodi consilium meum & cognitionem, vt viuat anima tua.* Qui enim custodit mandatum legis, seruat animam suam. Scriptum est: *Operuit nos vmbra mortis, & non sumus obliti nominis Dei nostri. Si expandimus manus nostras ad Deum alienum.* Et iterum: *Occupauerunt me laquei mortis pericula inferni inuenerunt me. Tribulationem & dolorem inueni. In omnibus his non est conuersum retrorsum cor nostrum, sed nomen Domini inuocaui.* Dicit & alius credens corde firmissimo: *Non timebo millia populi circumdantis me.* Et hoc dicit, quia habet fiduciam in Deo. Fili, ne deficias, suscita amicum tuum

[Margin notes: Psal. 39. — Psal. 70. — Deut. 23. — Prou. 3. — Psal. 43. — Psal. 17. — Psal. 3.]

pro quo fidem fecisti, sciens quod omnes gentes vt surculi ex igne, & sicuti stipulæ leues, quæ huc atque illuc aura celeri deferuntur, & sicut puluis qui raptatur turbine. Scito quod scriptum sit tibi, ne cum videris equum & ascensorem, & infinitam multitudinem, timeas animo, sed memento Domini Dei tui qui dedit tibi fortitudinem, vt in prælio vin-
1. Tim. 2. ceres; qui *omnes homines vult saluari, & venire ad scientiam veritatis.*
Ier. 23. Si audisti vocem Dei loquentis, *Cælum & terram ego impleo*, non ti-
Psal. 113. mebis, sed dices: *Dominus noster in cælo sursum*, & super terram deorsum, ne audias: *modicæ fidei quare dubitasti?* Et tu rursum responde-
Mat. 14. bis: *Nisi quia Dominus erat in nobis, cum consurgerent homines in nos,*
Psal. 123. *forte viuos deglutissent nos.* Sæpe enim ab adolescentia tua pugnauerunt contra te: & tu portasti iugum fidei à pueritia tua. Nec percussum est dorsum tuum oneribus Ægyptiis, nec seruierunt manus tuæ in cophino; quia circumcisionem amasti spiritalem: quæ occasionem dedit saluti animæ tuæ. Breuiter auditis: grande periculum est hominis dum mustum est, ne efferueat.

EPISTOLA PATRIS NOSTRI PACHOMII AD SYRUM Patrem Monasterij Chnum, & Ioannem Præpositum domus eiusdem Monasterij.

TRansiuimus per te, & non potuimus præ nimia festinatione diuinum tecum conferre sermonem: ideo nunc per Epistolam loquimur. Omni virtute contende vt impleas consuetudinem Monasterij, & facias quæ præcepta sunt: ne correptioni futuri temporis prapareris, fuerisque in peccatorum vinculis condemnandus, & offerendus Deo propter negligentiam, non solum tuam, sed & fratrum qui tecum sunt, & cooperantur tibi, scientium, quod ea quæ nobis dedit, illis fidelissimè tradiderimus. Memineris & ministerij laborisque sanctorum, & amici tui, qui cognouerunt voluntatem Dei: vt & ipsi fiant coheredes eiusdem repromissionis, & habeant immortalem fidem à Deo, quæ creata est per Spiritum Prophetarum, & ab Apostolis roborata. Qui sustinuerunt pro ea omnes angustias & persecutiones. Crediderunt enim repromissioni eius, & idcirco fragrantiam boni odoris sibi parauerunt. Consideremus ergo eos, quos Deus dominatione donauit, si forte eis seruire mereamur, & eorum adhærere doctrinæ, relicta omni superbia & peccato: fortissimè re-
1. Cor. 15. sistentes Alpha, quod absque timore operatur in corporibus. *Absorpta est enim mors in victoria.* Et quomodo rursum infirmi sumus in hoc tempore: scientes quod statuta sit Ecclesia & dirigenda in bonum, sicut & prædixit tibi. Nosti quod non glorietur securis sine eo qui præcidit in ea; &
2. Cor. 1. quæ doceant nos scripturæ habere responsum mortis: quam si deuorauerimus, saluamus animam nostram. Non est timendus interitus in loco peregrinationis nostræ: sed pugnandum, quomodo pacem cum his qui Dei iustificationes custodiunt, habere possimus. Heta, si lucreris omnem

mundum, & habeas contra Deum inimicitias, quæ est vtilitas? Decet igitur vt quæ dicuntur nobis aliquando intelligamus: scientes quia mundus prætereat, & desideria eius. Vigilate & videte quomodo ambuletis. Nouimus quod ineruditis occurrat mors. Et non intelligite tempora, in quibus est error & seductio. Considera horas atque momenta, & mensium spatia, quorum cursu humana vita deuoluitur: & eorum numero scitur, quanto tempore vnusquisque vixerit: vt possint colligere vires suas, & implere ex his horrea, & sementem futuris messibus præparare: & vt culturæ studia tempore messionis inueniant: & coram Deo & omnibus possideant necessaria, mortis timore superato, & transeunte mundo non celebrent festos dies in veteribus vestimentis. Ciuitates destructæ sunt & repletæ alienis, qui haud pij sunt inire consilium sapiens. Fluxit in deserto aqua, & exultauerunt iumenta ac volatilia. Sapiens & continens homo non vngetur vnguento quod demolitæ sunt muscæ morientes, & quod compositum est filiis agri. Ideo vigilare debemus, & omni solicitudine futuris lapidibus prouidere: vt non confundamur in tempore, quando venerint tempora refrigerij; & ne inueniamur subditi seruituti, sed vt simus noua conspersio: scientes quod pulchritudo nobiscum sit. Loquitur & alibi sermo diuinus: *Numquid comedam carnes taurorum, aut sanguinem hircorum bibam?* Quamobrem non circumferamur omni vento doctrinæ: quia venit tempus vt sancti regnum accipiant. Expandit Sion manus suas, non est qui consoletur eam. Iuuenes infirmati sunt in plagis lignorum: dispergentes aquas itineris sui. *Myrmicoleon perijt, eo quia non haberet escam.* Qui cum fure partitur, odit animam suam. Profanas & nouas doctrinas deuita. Aduena sicut indigena sit inter vos. *Occidit in grandine vineas eorum, & sycomoros eorum in pruina.* Acceptabilis regis minister intelligens. Mel inuenisti, comede quod sufficit, ne forte satiatus euomas id. Memento iudicij, & misericordiæ, ac fidei. Iudicij, per quod regiones habitabiles fiunt: misericordiæ, per quam glorificatur Deus: fidei, quæ fundamentum est mortuorum atque viuorum: vt per hoc spem possidere valeamus. Pugna atque contende, & qui tecum sunt fratres, quia scripsi vobis in figuris & in parabolis, vt quæratis ea sapienter, sequentes sanctorum vestigia: nec incurratis in iudicium Dei, docti sermonibus eius. Hyems præsentis seculi nos ambulare non prohibeat: sed incessabiliter iustitiam Dei semper operemur, recordantes illius testimonij: *Donec pertranseat hyems, & pluuia abeat ac recedat sibi.* Deus adiutor nostri sit in pace, quæ mensuram non habet largitatis, quæ sit in domibus nostris, donec vespertinum tempus pertranseat. Hæc omnia scripsi vobis, vt nunc laborantes requiem in futurum habere possitis.

Psal. 49. · Iob. 4. · Psal. 77. · Can. 2.

EPISTOLA PATRIS NOSTRI PACHOMII AD VNIVERSA Monasteria: vt cuncti fratres congregentur in Monasterium maius quod vocatur Baum, in diebus Paschæ, & sit omnium vna solemnitas.

CVram vestræ prudentiæ congregandæ subire debetis: vt sit aperta ianua vestra antequam exeatis è seculo. Pauper cum vescitur, iux-

ta mensuram suæ paupertatis vescitur. Dixi vobis, vt noueritis horas ac tempora pueritiæ vestræ, vt non sitis soliciti de domo, quæ præparata est vestra venatio. Et vos quando venitis ad nos, habetote solicitudinem lectuli infirmantium, vt sternatis illum: & non indigeatis pane. Si quando inuenire valeatis culcitram siue puluillum ad caput, vt languidi requiescant: vt monimentum quod nobis scriptum est, impleatur: *Si quis autem suorum, & maximè domesticorum curam non habet, deterior infideli est.*

1. Tim. 5.

Isai. 27. Gith virga excutitur, & cyminum comeditur cum pane. Si attrectastis capillum capitis vestri, & inuenistis vnguentum barbæ vestræ, quod descendit vsque ad fimbriam vestimentorum vestrorum, implere poteritis omnia quæ scripta sunt vobis. Legimus alibi: Ne deficiant oculi vestri: alacrior est enim merces operibus tuis. Ideo fluant oculi vestri aqua, & defluant lacrimæ diebus ac noctibus, nec deficiant. Volo vos esse similes eorum qui ignorauerunt dexteram suam & sinistram. Vigilate, & tendite arcus vestros. *Tetenderunt* enim aduersarij *arcum rem amaram.* Recordamini quod sancti aperiant ostium suum omni transeunti. Præcipitur nobis vt intremus cubiculum nostrum, & claudamus ostium, nec omni vento circumferamur. Vnde diligentius oportet attendere ne in bonitatis tempora absorbeamur: sed vt imitemur ea tempora quæ fuerunt ante diluuium, quando vnusquisque iustorum placuit Deo cum omni domo ac liberis suis, & nullum peccatum inuentum est in eis. Postea vero crescente iniquitate, & omni terra carnis vitiis adhærente, offenderunt Deum, & in condemnatione eorum solus Noë cum domo ac liberis diluuio inundante seruatus est, & periclitante mundo tenuit iustitiæ gubernacula, nec vlla peccatorum tempestate superatus est. Et qui eum deriserat, & fratribus suis nuntiauerat nuditatem eius, maledictus est cum semine suo: & impletum est eo tempore illud quo scriptum est: *Qui inhonorat iustum peccat.* Et rursum: *Maledictus qui maledicit patri & matri*: sicut Esaü contemnebat parentes suos. Vnde scriptum est de eo: *Ne quis fornicator aut profanus, sicut Esau.* Rebeccæque studio factum est vt non consequeretur benedictionem, nec stolam primogeniti acciperet; offensis parentibus suis; qui reddentes ei vicem, & ad æmulationem boni operis superbiam illius prouocantes, induerunt vestimentis eius Iacob. Non enim merebatur eorum vti vestibus, quos superbus ac rigidus negligebat. Et idcirco non diuiserunt substantiam suam filiis eius: sed cuncta dederunt Iacob, qui innocenter habitabat domum, & eorum obtemperabat imperiis. Loquitur & Salomon de Esau: *Filius inobediens in perditione.* Et Moyses pari sensu, *Maledictus*, inquit, *homo qui maledicit patri vel matri.* Rursumque Salomon: *Filio doloso nihil erit boni.* Perdidit ergo benedictionem, & paterna hereditate priuatus est. Quid loquar de Adam, qui ab initio humani generis in formam inobedientiæ contemptusque præcessit? Datus est enim ei dominatus in omnes bestias terræ; sicut & primogenito iussa sunt dari duplicia omnia. Postquam vero contempsit imperium Dei, non solum

Psal. 63. Mat. 6. Prou. 17. Exo. 21. Heb. 13. Exo. 21. Prou. 14.

perdidit dominationem; sed & eiectus est de loco; quem ad habitationem acceperat in similitudinem hominis fornicantis, qui de Ecclesia eijcitur, & à quo aufertur gloria sua. Omnia quæ ille perpessus est, sustinebunt hi qui Dei iussa contemnunt: & ambulantes in superbia sentient illud quod scriptum est; *Dixit, & deuorauit eos terra.* Nos vero iusti viri imitemur exemplum, qui sapienter suam seruauit domum, & gigantum percussa superbia, humilitate seruatus est. Nec mirum si ipse & liberi, atque vxores eorum, de cuncto humano genere reseruati sunt: cum etiam iumenta & volatilia euaserint mortem, & obedientia liberati sint. Columbam emisit de arca Noé, quæ mittentis parens voluntati iuit & reuersa est: & condemnauit obedientia sua homines contemptores; eo quod auis audierit iustum, & homines non audierint Deum. Omnes quoque bestiæ, & cuncta animantia per obedientiam liberata sunt. Et quia talia erant, propterea de illis obtulit victimas Deo. Quæ historia nos docet, quæ scilicet in Dei offerantur sacrificia; & si obedientes ad illius fuerint iussionem, eruantur de laqueis diaboli, & eius bonis perfruantur; non secundum opera iustitiæ suæ, sed secundum misericordiam eius, qua ei omnes appropinquauimus. Quæ ventura scientes nobis inuicem caritate iungamur, vt effugere possimus imminentem sententiam Dei. Noli ad iracundiam aliquam prouocari, ne forte moriatur, & relinquaris ligatus, omnisque eius tristitia in tuam animam conferatur, & effundat iram suam super te Deus, quia & tu effudisti furorem tuum super fratrem tuum. Non obliuiscamini mandatorum Dei, ne dicatur de vobis: *Verterunt ad me dorsa sua, & non faciem, & in tempore afflictionis suæ dicent, surge & saluos nos fac.* Et ipse respondebit: Arguam delicias eorum, & non eos faciam peruenire ad pascha, ad quod conuocantur. Laboremus, inuicem onera nostra portantes, sicut & Christus portauit infirmitates nostras in suo corpore, & non defecit. Si magister noster est Christus, simus eius imitatores, & illius portemus iniurias: ne in futuro tempore à nostris fratribus, qui tribulationes passi sunt, separemur. Sicut & alij passi sunt, qui noluerunt virtutibus vacare, sed vitiis. Noster autem iudex & testis est Deus, de cœlo cuncta prospectans, & in die visitationis secundum opera singulis redditurus. Omniaque sancti eius sequantur vestigia, quorum & nos debemus audire præcepta. Locutus sum vobis per infirmitatem meam.

Num. 16.

Ier. 2.

EPISTOLA PATRIS NOSTRI PACHOMII ad Syrum Patrem Monasterij, quod vocatur Chnum, & Ioannem Præpositum in eodem Monasterio vnius domus.

VOlo vos intelligere literas quas scripsistis mihi, & quas ego rescripsi vobis, & quomodo oporteat omnia spiritalis Alphabeti elementa cognoscere. Scribite Moe super Heta & Theta, & scribite Zeta super Xi; & Moe & Lambda & Iota. Quomodo legentes has litteras

compleueritis, ſcribite vobis vt intelligatis myſteria literarum. Ne ſcribatis Moe ſuper Xi & Heta & Hj: ſed vt magis ſcribatis Zeta ſuper Xi, & Moe ſuper Heta & Theta. Suſceptis literis veſtris ſtatim reſcripſi, & ad myſtica ego quoque ſacrata reſpondi. Animaduerti enim terminos eſſe Epiſtolæ veſtræ Heta & Theta: & idcirco etiam ego in eundem ſenſum verbaque conſenſi: ne impar viderer veſtræ negligentiæ, & aliquid ex nobis damni ſuſtineretis. Scripſi ergo vobis Simma Phi: reſcribite Chi. Itaque nunc in diebus iſtis non ſcribimus Theta Moe. Et ne dixeritis, poſſumus ſcribere N, Heta, Phi, Labda, OYYOYY, Labda, Iota, Labda; ecce ſcripſi vobis & Xi totum atque perfectum in gyro. Et vos ſcribitis Xi & Phi, vt poſſitis ſcribere Simma Moe. Ecce Theta ſcriptum eſt antehac. Sufficiat vobis curam habere Kappa & Tau. Si tamen exituri eſtis, ſcripſimus vobis Hi, propter laborem veſtrum, vt omnem adhibeatis ſolicitudinem antequam proficiſcamini. Nam & nos eandem curam habemus quam & vos: neque ſcripſimus Kappa & Tau. Scripſi vobis nomine; vnde & vos quando videritis ſcriptum Kappa & Tau, reſcribite Zeta. Quando videritis Simma & Phi, reſcribite Moe. Quando videritis Labda, Iota, Labda, reſcribite Xi. quando videritis YOYY Kappa, Ro: quia inuenimus ſcriptum; nos autem ſcripſimus Simma, Phi; habete curam. Hoc enim ſcribitur in diebus iſtis Ro, ſoliciti eſtote: quæ literæ vocantur Ægyptiacè Orez & Thei. Scriptum inuenimus enim, quæque vocantur Ægyptiacè literæ Bei & Thei. Habete ergo curam Hi, & ſcribite Alfa; quia dedi vobis illud pro Hi. Scribite quoque Simma, quia ſcriptum eſt Tau & Delta, vt ad nos peruenire valeatis. Cauete ne obliuiſcamini ſcribere Pſi ſuper Kappa, quia ſcriptum eſt prius, & Ro ante illud ſcriptum eſt: & ne forte dicatis Theta ſcriptum eſſe & partem Xi. Ideo totum ſcribimus Beta, ne diceretis quod Gamma ſit ſcriptum. In omni Epiſtola quam ſcripſi vobis, de veſtra ſeſſione continetur & de reſurrectione, & de vmbra antemuralis, quæ eſt extra murum. Odor ſapientiæ veſtræ ad nos vſque peruenit, & compulit hæc vobis ſcribere. Et vos vt ſapientes intelligite quæ ſcripſerim vobis: & exhibete vos quales meus ſermo deſcribere elegit.

EPISTOLA PATRIS NOSTRI PACHOMII ad vniuerſa Monaſteria, vt congregentur omnes Monaſteriorum Principes & domorum Præpoſiti in Monaſterium quod vocatur Baum, viceſimo die menſis qui apud Ægyptios appellatur Meſore, vt rite omnium peccatorum atque operum remiſſio compleatur.

TEmpus in proximo eſt, vt in vnum conueniatis iuxta morem priſtinum, iuxta antiquam conſuetudinem, vt remiſſio omnium rerum rite celebretur, vt cognoſcatis inuicem; vt dimittant ſinguli, iuxta præceptum Euangelij, debita fratribus ſuis, & triſtitias ac ſimultates: & ſi quid eſt iurgij, a choro ſanctorum abigatur: vt liberent corda ſua timore Dei, & fugato mendacio dominetur veritas, vt ceſſantibus bellis pacis tranquil-

litas redeat; & in ea ambulare possitis coram Deo & hominibus: vt omnes æqualiter diligatis: vt seruiatis Deo atque concordiæ, & non concupiscentiis variis, & errori oculorum vestrorum: & tumentis scientiæ fraudulentiis, carnisque vitiis. E quibus oriuntur schismata, & contemptus legis Dei, contentio, malæ cogitationes, quæ igne iracundiæ bullientes quandoque erumpunt foras, & despumant in corporis voluptatibus. Idcirco scripta est lex Dei, vt lex corporum & iura soluantur: & erubescant qui in eorum ambulant concupiscentiis; tandemque redeant ad Deum, & spretis temporalibus æterna perquirant: præparati sanctorum hereditati qui contempserunt præsentem vitam pro vita futuri seculi: pro malitia sperantes benignitatem, pro tumultu atque discordiis pacem & concordiam, pro adoptione carnis, famulatum Dei. Vt ea quærant, quæ placent illius voluntati; carnis incentiua superantes. Scriptum est enim: *Si dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet* Mat. 6.
& vobis Pater vester qui in cælis est delicta vestra. Et rursum: *Dimittant* Mat. 18.
singuli fratribus ex corde suo. Et iterum: *Dimittite, & dimittetur* Luc. 6.
vobis. Et deinde: *Benefacite his qui oderunt vos.* Et alibi: *Ne vincaris in* Mat. 5.
malo: sed vince in bono malum. Et illud: *Ne dicas, vindica me de inimi-* Luc. 18.
co meo. Et alibi: *Non reddentes malum pro malo.* Et iterum: *Prouidentes* 1. Pet. 3.
bona coram omnibus hominibus. Et illud: *Non vosmetipsos vindicantes ca-* Rom. 12.
rissimi. Nec non & alibi: *Estote inuicem benigni, operantes bonum ad om-* Ephe. 4.
nes. Et iterum: *Diligite inimicos vestros: benefacite his qui oderunt vos,* Luc. 6.
orate pro his qui vos persequuntur. Consideremus ergo fratres carissimi quantis testimoniis homo fidelis concluditur à Deo ne peccet: si tamen voluerit audire legem eius, & inclinare aurem suam præceptis illius, aperire oculos, dirigere cor, vt possit implere quod dicitur. Multi enim sunt qui desiderant quidem bona, & Deum quærunt cum lacrimis, & diebus ac noctibus ingemiscunt; sed decepti oculorum concupiscentiis, & carnis titillationibus superati, dormierunt in gemitu & dolore cordis, quod non potuerunt dominari carni suæ, & æstuantium cogitationum incentiua comprimere; pro firmis & perpetuis inania breuiaque sectantes. Qui desiderant legem, & opere Dei destruunt voluntatem: vera iudicant, & vincuntur mendaciis. Ideo ingemiscunt, iuxta eloquia Prophetarum, & perpetuo terrore fluctuant, donec deficiant, & tabescant in viis suis, & dormiant in doloribus. Qui autem verè iusti sunt, & habent in se pacem, perfruuntur gaudio sempiterno.

EPISTOLA PATRIS NOSTRI PACHOMII ad fratres qui tondebant in deserto capras, de quarum filis texuntur cilicia.

VIII. DEus quærit diligentes se: sicut inuenit Israël, quasi vuam in deserto, & quasi ficus primitiuas, sic inuentus est & Iacob in Mesopotamia, cum erraret quasi vua in solitudine, & Ioseph in Ægypto sicut ficus primitiua: quem inter omnes fratres suos cognouit Deus, & dedit ei

principatum post multas angustias. Quem debemus imitari, quia vicit carnem suam, prostrauitque peccatum, & oculorum calcauit insidias. Non est secutus saturitatem ventris, vt seruaret animam suam sanctam Deo, vt fieret templum Spiritus sancti, & captiuitatem libertate mutaret. Non obliuiscetur Deus timentium se, & facientium iustitiam eius. Vnde & ille adolescens, atque in lubrico ætatis positus, quem carnis blandimenta non vicerunt, vicit vincula & carceres, & in loco angustiæ placuit Deo. Et nos ergo confidamus, quod Deus nobiscum sit in solitudine, & recordatio eius semper in corde sit nostro. Seruemusque sanctam carnem & animam in deserto, sicut & Ioseph in captiuitate seruauit, vt meminerit nostri Deus, & sit nobiscum vsque ad finem.

VERBA PER LITERAS PATRIS NOSTRI PACHOMII, in lingua abscondita, de his quæ futura sunt.

IX. A. Ω. Sæcula efferbuerunt in malo, quod est Delta. BY fructus completus est in labiis, quod est Tau. IX. Deus obliuisci fecit me paupertatis in domo mea, de capite montium vsque ad verticem eorum, quod est PO. ΛΦ propter dormitationem viduæ, & gloriam pauperis, quod est OY. EY. Audierunt montes lætitiam terræ, quod est ΞΞI. Terra abscondita est absque pretio quod est N. NC planæ erunt super oculis vsque ad vesperam I. EP putasne respicient super puteum, quod est H. IY. Biberunt absconditum in lætitia, quod est Iota. PO factum est spolia terræ sine sanguine. NAΞ facta sunt profundi abyssi in luctu cordis, quod est ΞE. HN. Fugerunt absconditi sine timore, quod est OAΩ. Qui nouit si reuertatur & agat pœnitentiam Deus. TBΨ. Lætentur cœli, & exultet terra. ΘIX. Dan expectat salutare Dei OAΦ. de Nazareth potest aliquid boni esse BI EY. Benedictus Deus escam dedit timentibus se ΩKZT. Fructus oris mei dulcis factus est in labiis meis INC. Dominus dat mihi linguam disciplinæ ΔΘP. Non moriar, sed viuam, & narrabo opera Domini. IΩ. Qui ingreditur per me, saluus erit. TKO quæritur iudicium Domini ad populum eius Damascus. OΔZ quia misertus est Deus Israëlis, & humiles populi sui consolatus est. MN. Sicut aqua frigida animæ sitienti, sic nuntius bonus de terra longinqua. ΘPNINZOPIΠ.

VERBA QVÆ LOCVTVS EST PATER NOSTER Pachomius in visione, erudiens fratres in Monasterio Mochansi de his quæ eis euentura essent: & illo dicente & loquente in Spiritu excepta sunt à fratribus, quæ vel facturi essent principes Monasteriorum vel passuri.

ANNAMMMAABNIPIZZOIΓIΘ PHCΩTΨYTX ΨAOMNΠΦXΓΘIΛΨBIMΞTAZAPET.

X. MOnasteriorum principes operati sunt iniquitatem in sportellis suis: gladius perditionis ipsorum sub axella eorum, qui est ortus: insidiantur

insidiantur apud ianuas inferni. Abundantia terræ & bona quæ largitus est Deus filiis hominum, dixerunt; venite, & scrutemur vias nostras, & videamus si inueniamus fermentum, & mittamus illud in massam farinæ, quæ non possit eleuari, neque in altum consurgere, sed deficiat fame. Parauerunt laqueos pedibus suis, & arcum manibus, & securim humero portauerunt: veneruntque ad hominem qui habebat serram, & dixit eis: Ite, & ligna præcidite. Et dixerunt ei: Nequaquam; sed scrutamur vias nostras, & inuenimus fermentum, vt mittamus illud in massam, quæ non eleuatur, neque in altum potest consurgere, sed defecit fame. Vocauit ergo homo amicos suos, & excoriauerunt pedes eorum, summitatesque manuum, hoc est, digitos; & defluxerunt in terram. Venerunt autem pulli coruorum, & detulerunt eos, fecerunt ibi nidum, & corui genuerunt in locis eorum, ac per eos inhabitata est terra.

INCIPIUNT VERBA PATRIS NOSTRI PACHOMII lingua abscondita, de his quæ futura sunt.

XI. Verax est in omnibus Deus, qui dicit PN, omnes torrentes vadunt in mare K. Dominus respexit de cœlo. A. Non est vltra sapientia in te. MANYT. Placet Domino in his qui timent Dominum. CΘOM Exurge vt quid dormitas Domine? Θ sapientum oculi in capite eorum. Arrabon est patientia pauperis. HΘAM Lætitia iustorum facere iudicium. N filius sapiens iudicium. ΦY dolor stulti est deficere disciplinam. T aufer vestimentum eius., præteribit enim iniuriosus YΦ, & aliis faciet contumeliam. CN. Thesaurus desiderabilis requiescit in ore sapientis. KM vsquequo respicis contemptores, & tacebis? TMA. Defecerunt oculi mei in salutare tuum. CΘ cor sapiens intelligit parabolam. T vidimus quod Sion spoliauerit se gloriam quam habuit ab initio: idcirco non incanduit C. Inter literas NY non scribatis Z, sed magis ex superfluo scribite AOA. AIA scio quod scribas ex temetipso. In his omnibus memento A, festina vt scribas I. & dicas quod ipsius sit hucusque E. scriptum est INΩX ipse scripsit Ξ. & si scriptum est similiter & K, rursum expansum habeto Θ. tibi necessarium est numerare, & sic iterum scribo A & Chi. Pone Ω ante oculos tuos, vt bene sit animæ tuæ. Memento C, quod reuersum sit in Kalendas, quod est ZΘO OY. Memento & scribe Z. propter K, quod est scriptum, non quo ego tibi nunc dicam, sed quo confidam, quod hanc diem audieris. P rursum tendit manum suam ad nos in diebus istis. Ante oculos tuos cor nostrum dolet pro C, quia vere est C. & sunt obliti Kalendarum. Quod autem scripsistis ACHI, & alius ante nos fecit hoc idem: & dixit: Ecce mitto vos sicut oues in medio luporum. Audiuimus rursum de EINΩ, quod duæ sunt molentes simul; vna assumatur, & altera relinquatur.

INCIPIT EPISTOLA PATRIS NOSTRI THEODORI ad omnia Monasteria de Pascha.

XII. APpropinquauit solemnitas azymorum: in qua Pascha celebrandum est, de quo & Moyses exeunti populo de terra Ægypti
Exo.12. præcepit dicens: *Comedite illud cum omni festinatione.* Iosias quoque Rex iustus diligentissimè celebrauit Pascha in diebus suis, & studium eius
4. Reg.2. hucusque narratur. Super quo & Apostolus loquitur: *Pascha nostrum im-*
1. Cor.5. *molatus est Christus.* Itaque in eo festa celebremus, sicut præceptum est nobis. Accingite lumbos vestros, & calciate pedes calceamentis Euangelicis, habentes baculos in manibus, & lucernas ardentes; vt possimus cōmedere Pascha cum festinatione, & ascendamus in Hierusalem ante sex dies Paschæ, sanctificantes nosmetipsos, vt sanctum diem in sanctitate celebremus, absque malitia & nequitia, in sanctimonia & veritate, quæ præcepit nobis & Apostolus, & Pater noster à quo Cœnobiorum vita fundata est, vt pariter congregemur in pace, iuxta terminos quos præterire nefas est: vt nullus nostrum absque dispositione maiorum in Monasteriis remanere desideret; vt conuenientes absque præcepto maiorum non veniant. Nos quoque qui videmur Præpositi esse fratribus, & conuersationis eorum ostendere regulas, absque necessitate graui non eos patiamur residere domi; nec pro nostra occasione Paschalis frequentia deseratur; vt inueniamur euacuare præcepta Patris nostri, sed vt contriti ea quæ scripta sunt ab eo, normam veritatis putemus: & glorificetur Deus, qui posuit sicut oues familias. Videant recti, & lætentur; & omnis iniquitas obturet cor suum. Vt omnes nos senatus filiorum Israël, & cum eis secundi veniamus ad Pascha, & nullus è nobis reliquus inueniatur, qui non impleat terminos Patris nostri, & dispensatores Monasteriorum & domorum Præpositi, & omnis ordo fratrum vniuersaque membra in vnum corpus coeant; vt suscitent templum Dei. Congregemur autem in pace atque concordia: vt fines sanctorum & Patris nostri regulas impleamus. Sed & cathecumeni qui sunt in Monasteriis, & expectant terribilem remissionem peccatorum, & gratiam spiritualis mysterij, audiant per vos quod flere debeant & lugere antiqua peccata, & præparare se sanctificationi animarum & corporum; vt possint sustinere sanguinem & Corpus Domini Saluatoris: dè quo etiam cogitasse terroris est. Cætera autem quæ facere debeatis optimè nostis, nec necesse est per Epistolam commonere: vt præparetis vos in tempore constituto, quod Pater noster disposuit. Nos & omnes fratres qui nobiscum sunt vos impendio salutamus, & vniuersam fraternitatem quæ in vestris est Monasteriis.

Expliciunt Epistolæ & verba Mystica SS. Pachomij & Theodori.

S. ORSIESII ABBATIS TABENNENSIS Doctrina de institutione Monachorum.

DE S. ORSIESIO EIVSQVE REGVLA siue doctrina Monastica veterum testimonia.

AVCTOR vitæ S. Pachomij cap. LIII.

PETRONIVS paucis diebus totam fraternitatem gubernans & hic in pace defunctus est, relinquens post se virum iustum & acceptum Deo ORSIESIVM nomine.

GENNADIVS Massil. ill. script. cap. IX.

ORSIESIVS Monachus, amborum, id est Pachomij & Theodori collega, vir in sanctis Scripturis ad perfectum instructus, composuit librum diuino conditum sale, totiusque Monasticæ disciplinæ instrumentis constructum: & vt simpliciter dicam, totum penè in eo vetus & nouum Testamentum compendiosis dissertationibus, iuxta Monachorum duntaxat necessitatem, inuenitur expositum: quem tamen vice Testamenti prope diem obitus suis fratribus obtulit.

S. BENEDICTVS Anianæ Abbas sæpius hanc Orsiesij doctrinam laudat in Concordia Regularum.

INCIPIT DOCTRINA ATQVE TRACTATVS Patris nostri Orsiesij.

CAPVT PRIMVM.

AVDI Israël mandata vitæ; auribus percipe, & intellige prudentiam. *Quid est Israël quod in terra inimicorum es? inueterasti* Bar. 3. *in terra aliena: commaculatus es cum mortuis: comparatus es cum his, qui in inferno sunt, & dereliquisti fontem sapientiæ. Per viam Dei si ambulasses, forsitan habitaueris in pace. Disce ergo*, ait, *vbi est prudentia tua, vbi est fortitudo gloriæ atque virtutis, vbi est intelligentia, vbi lex oculorum, & pax. Quis inuenit locum eius, & quis ingressus est ad thesauros illius?* Hæc loquebatur Baruch propter eos qui in terram Babylonis & inimicorum suorum ducti sunt in captiuitatem, quia noluerunt Prophetarum suscipere mandata, & obliti sunt legis Dei, quæ data est per Moysen. Idcirco induxit Deus super eos pœnas atque

supplicia, & captiuitatis subdidit iugo: erudiens ergo eos vt suos, & quasi pater filios emendans, nolensque perire correctos, sed saluare cupiens per pœnitentiam.

II. Vnde & nos Apostolicorum debemus meminisse verborum, qui ait: Rom. 11. *Si naturalibus ramis non pepercit, nec nobis parcet*, & Dei præcepta com- 1. Cor. 10 plere negligimus? *Hæc omnia in figuris contingebant illis: scripta sunt autem ad correptionem nostram, in quos fines sæculorum deuenerunt.* Et illi quidem de vrbe Iudæ translati sunt in vrbem Chaldæorum, in terris mutantes loca: nos autem si Deus viderit negligentes, in futuro sæculo amittemus ciuitatem nostram; & lætitiam deserentes, trademur pœnarum captiuitati, perdemusque gaudium sempiternum, quod patres nostri & fratres labore instabili repererunt.

III. Igitur non vos vincat obliuio, nec patientiam Dei existimemus ignorantiam, qui idcirco sustentat, & differt, vt ad meliora conuersi, cruciatibus non tradamur. Quando peccamus, non putemus Deum consentire nostris peccatis, quia non statim vindicat: sed illud cogitemus, quod citò exeuntes de sæculo separabimur in futuro à Patribus & fratribus nostris, qui locum victoriæ possident. Quem & nos habebimus, si illorum voluerimus calcare vestigia, & illud attendere, quod Apostolus Paulus hic 1. Cor. 5. quoque sanctos à peccatoribus separat, & tradit delinquentes *in interitum carnis, vt spiritus saluus fiat.* Beatus homo qui timet Dominum, & quem corripit, vt emendetur; & legem suam docet eum, vt ambulet in mandatis eius omnibus diebus vitæ suæ; qui non murmurat pro peccato suo.

IV. Itaque & nos scrutemur vias nostras, & gressus proprios dijudicemus; reuertamurque ad Dominum, & leuemus cum manibus nostris corda nostra in excelsum, & in cœlum: vt in die iudicij adiutor noster sit, & non confundamur cum loquimur inimicis nostris in porta, sed magis Iudic. 15. digni simus illud audire: *Aperite portas, vt ingrediatur populus, qui custodit iustitiam & veritatem.* Cui veritas cordi est, & qui possidet pacem, dicere potest quia in te sperauimus Domine in æternum. Recordemur Domini, & Hierusalem ascendat super cor nostrum. Ne obliuiscamur il- Ier. 17. lius hominis de quo scriptum est: *Benedictus homo qui confidit in Domino, cuius est spes in eo, erit quasi lignum fructiferum iuxta aquas, & ad humorem mittit radices suas: non timebit cum æstus aduenerit, habebitque frondentes ramos, & in tempore siccitatis virebit, poma solicita germinans. Graue cor in omnibus, & homo est, & quis cognoscit eum? Ego Dominus scrutans corda & renes, vt reddam vnicuique secundum vias suas.*

V. Meminerimus nostri, nec contemnamus delicta quæ fecimus; & singula mandata Patris nostri, & eorum qui nos docuerunt, corde solicito pertractemus: non solum credentes in Christo, sed & pro ipso patientes, & Thren. 4. scientes illud mysterium de quo dicitur: *Spiritus vultus nostri Chri-* Psal. 118. *stus Dominus.* Et alibi: *Lucerna pedibus meis lex tua, & lumen semitis meis.* Et iterum: *Eloquium Domini viuificauit me*, &, *Lex Domini*

immaculata, conuertens animas. Mandatum Domini lucidum, illuminans oculos. Et Apostolus, *Lex*, inquit, *sancta, & mandatum sanctum, & iustum, & bonum.* Quæ omnia intelligentes, digni erimus audire: *Cùm ceciderit iustus non allidetur, quia Dominus sustentat manum illius.* Et iterum: *Septies cadet iustus, & resurget.* Rom. 7. Psalm. 36. 1. Pet. 3.

VI. Nunc ergo fratres, Deo agente patienter, & nos ad pœnitentiam prouocante de graui somno euigilemus, quia aduersarius noster *quasi leo rugiens circuit quærens quem deuoret*, cui acriter resistendum est, & sciendum eadem etiam certamina nostris euenisse maioribus. Non deficiamus laborantes, iacientesque virtutum semina, vt in futuro gaudia metere possimus, audiamusque Paulum docentem: Tu autem qui seruasti doctrinam, eruditionem, studium, patientiam, persecutionem: & sanctorum exempla sectantes permaneamus in eo, quod cœpimus, habentes principem & perfectorem Iesum. Intelligamus comam capitis nostri in via, vt sit vnguentum in barba nostra, vt ad oram perueniat vestimenti, vt possimus implere vniuersa quæ scripta sunt. 1. Pet. 5. Psal. 132.

VII. Quapropter ô duces & Præpositi monasteriorum ac domorum, quibus crediti sunt homines, & apud quos inueniuntur T, siue I, siue E, siue A. vt in commune dicam, quibus crediti sunt homines, singuli cum turmis suis expectent Saluatoris aduentum, vt conspectui illius ornatum armis exercitum præparent. Nè refrigeretis eos in carnalibus, & spiritalia non tribuatis alimenta. Aut rursum doceatis spiritalia, & in carnalibus affligatis, in escis videlicet atque vestitu. Sed & spiritales & carnales cibos pariter tribuite, & nullam detis eis occasionem negligentiæ. Aut quæ est ista iustitia, vt fratres labore affligamus, & ipsi otio vacemus? aut eis iugum imponamus, quod ipsi ferre non possumus. Legimus in Euangelio: *Qua mensura mensi fueritis remetietur vobis.* Vnde & laborem & refrigeria cum ipsis habeamus communia, nec discipulos seruos putemus, & illorum tribulatio sit nostra lætitia; nè Euangelicus nos cum Pharisæis corripiat, *Væ vobis legisperitis, qui ligatis onera importabilia, & imponitis ea super humeros hominum, & ipsi nè digito quidem audetis attingere.* Matth. 7. Matt. 23.

VII'. Sunt aliqui attendentes semetipsos, vt viuentes iuxta mandatum Dei sibi loquuntur, & dicunt: Quid mihi est cum alijs? Ego verò vt seruiam Deo, & mandata eius impleam, non ad me pertinet quid alij faciant. Hoc Ezechiel corripit dicens: *O pastores Israël, nunquid semetipsos pascunt pastores? nonne oues pascunt? Ecce lac comedistis, & lanis operimini. quod pingue est non immolastis: & quod infirmum est non confortastis: quod fractum est non ligastis: quod errabat non reduxistis: quod perierat non quæsistis: quod forte erat fecistis labore deficere, & dispersistis oues meas, eo quod non haberent pastores.* Propterea ipse Dominus veniet cum senioribus & principibus suis, & complebitur illud in nobis; *Exactores vestri deprædantur vos, & qui repetunt, errare vos faciant.* Quin magis audire debemus: *Beata terra, cuius rex filius: ingenui & principes tui in tempore comedunt in fortitudine, & non confundentur.* Ezec. 34. Esa. 3. Eccl. 10.

IX. Ideo ô homo vſque ad vnam animam, quæ tibi credita eſt, monere non ceſſes & docere quæ ſancta ſunt, & teipſum bonorum operum præbere exemplum, & cauere quam maximè, ne alterum ames, & alterum oderis; ſed & cunctis exhibeas æqualitatem; ne forte quem tu diligis, Deus oderit; & quem tu oderis, Deus diligat. Nulli erranti pro amicitia conſentias, & alterum premas, & alterum ſubleues, & pereat labor tuus. Sedentes in locis humilioribus, in quibus Pater noſter præcipit penitus non ſedendum, caueant Præpoſiti domorum, nè forſitan quilibet vnus ex fratribus Præpoſito iniuriam fecerit, & iratus ille diſcernat, ac dicat: Quid cauſæ habeo ad hominem contemptorem? Faciat quod vult, ad me non pertinet; nec eum moneo, nec errantem corrigo, ſiue ſaluetur, ſiue pereat, ad me non pertinet. O homo quid hæc loqueris? intellige quo furore ſupereris, & odium occupauit cor tuum, vt magis tuo vitio quam ſuo peccato frater pereat; cui debes ignoſcere, & eum
Mat. 6. ſuſcipere pœnitentem: vt poſſis illud Euangelicum dicere: *Dimitte nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris.* Si ergo vis vt Deus peccata tua tibi dimittat, & tu dimitte fratri tuo, quidquid illud eſt
Luc. 11. quod in te peccauit; memor illius præcepti: *Nè oderis fratrem tuum in*
Prou. 6. *corde tuo.* Et Salomonis monentis: *Suſcita ciuem tuum pro quo ſpopondiſti.*
Prou. 23. Et iterum: *Ne ceſſes erudire paruulum, ſi enim virga percuſſeris eum,*
Leuit. 19. *non morietur.* Moyſen quoque auſculta dicentem; *Correptione corripies proximum tuum, ne habeas peccatum pro eo.* Ne eueniat rurſum illud
Prou. 19. Salomonis: *Qui non prædicit filio, vt ſe cuſtodiat à perditionibus, velociter diſſoluetur.*

X. Omnes quibus fratrum cura commiſſa eſt, parent ſe aduentui Saluatoris, & formidoloſo tribunali eius. Si enim pro ſe ipſo reddere rationem plenum eſt diſcriminis ac timoris, & quanto magis pro alterius culpa ſubire cruciatum, & incidere in manus Dei viuentis? Nec poſſumus ob-
Eccl. 12. tendere ignorantiam, cum ſcriptum ſit: *Omne factum Deus adducet in iudicio, in omnibus quæ neglecta ſunt, ſiue bonum, ſiue malum.* Et in
2. Cor. 5. Apoſtolo legimus: *Omnes nos oportet manifeſtari ante tribunal Chriſti, vt vnuſquiſque recipiat pro eo quod operatus eſt, ſiue bonum, ſiue malum.* Eſaias quoque diem conſtitutam ſignificat, in qua iudicaturus ſit Deus
Eſa. 3. orbem terræ in iuſtitia, dicens: *Ecce dies Domini inſanabilis venit furoris & iræ, vt ponat orbem terræ in deſerto, & perdat peccatores de eo.* Scimus quia omnia quæ in lege ſcripta ſunt, & Prophetarum nobis vaticinia prædixerunt, ſanctus quoque Pater noſter erudiuit, nos eſſe retinendos, & reddituros rationem de ſingulis, quare non fecerimus ea, aut negligentius fecerimus. Loquitur enim cui traditum eſt à Patre omne iu-
Ioan. 4. dicium, & veritas erudit veritatem: *Non putetis quia ego accuſo vos ad Patrem; eſt qui vos accuſet Moyſes, in quo vos ſperatis. Si enim crederetis Moyſi, crederetis & mihi: de me enim ille ſcripſit.*

XI. Ex quibus omnibus diſcimus, quod oporteat nos ſtare ante tribunal Chriſti, & de ſingulis non ſolum operibus, ſed & cogitationibus iudi-

cari: & post rationem vitæ nostræ, etiam pro aliis qui nobis crediti sint reddituros esse similiter rationem. Et hoc non solum de Præpositis domorum audiendum est, sed & de Monasteriorum principibus, & de singulis fratribus, qui reputantur in plebem: quia omnes inuicem debent sua onera portare, vt adimpleant legem Christi, & audiant Apostolum scribentem ad Timotheum: *O Timothee depositum custodi, deuitans profanas vocum nouitates, & professionem falsi nominis scientiæ.* Et nos habemus depositum à Deo traditum, conuersatione fratrum, pro quibus laborantes & expectamus futura præmia: ne forsitan dicatur & nobis: *Dimitte populum istum, vt abeat.* Et traditiones Patris nostri deserentibus ingeratur: *Qui habent legem non nouerunt me, pastores egerunt impiè in me.* Vndè alios corripit dicens: *Ego dedi hereditatem meam in manu tua, tu autem non dedisti vllam misericordiam: senes aggrauasti iugo.* Quod & nos non solum audire, verum etiam intelligere necesse est: Qui enim ignorat ignorabitur. Et in alio loco scriptum est: *Quia tu scientiam meam repulisti, & ego repellam te, ne sacerdotio fungaris mihi.*

Gal. 6. 1. Tim. 6. Exod. 5. Ier. 2. Esa 47. Ose. 4.

XII. Itaque fratres carissimi, qui Cœnobiorum vitam & præcepta sectamini, state in arrepto semel proposito, & implete opus Dei: vt Pater, qui primus instituit Cœnobia gaudens pro nobis loquatur ad Dominum; sicut tradidi eis, sic viuunt. Quod idem & Apostolus adhuc in corpore constitutus loquebatur: *Laudo autem vos, quod in omnibus meministis mei, & sicut tradidi vobis traditiones meas custodistis.* 1. Cor. 11.

XIII. Et vos ergo Monasteriorum principes, estote soliciti, & adhibete omnem curam pro fratribus cum timore & iustitia Dei: nec abutamini potestate in supplicia, sed exemplum præbete vos cunctis & subdito gregi; sicut & Dominus noster in omnibus exemplum se præbuit, qui posuit quasi oues familias: vt misereamini gregi vobis credito, & memineritis Apostolicæ sententiæ, in qua ait: *Nihil subtraxi, vt non annuntiarem vobis omnem voluntatem Dei.* Et iterum: *Non cessaui deprecando vnumquemque vestrum, & docendo vos publicè.* Videte quanta viscera, & quanta misericordia fuerint in homine Dei, qui non solum solicitus est pro omnibus Ecclesiis, sed languet cum languentibus, & omnium sustinet passiones. Caueamus, ne per nostram negligentiam aliquis scandalizetur, & corruat, & obliuiscamur verborum Domini Saluatoris, qui in Euangelio loquitur: *Pater quos dedisti mihi, non perdidi ex eis quemquam.* Nullam animam contemnamus, nè quisque per nostram duritiem pereat. Si enim aliquis propter nos fuerit mortuus, anima nostra pro illius anima tenebitur in reatu. Quod quidem & Pater noster indesinenter nobis solebat inculcare, & monebat, nè illud eloquium impleretur in nobis: *Singuli opprimunt proximum suum.* Et iterum: *Si inuicem mordetis & deuoratis, videte ne adinuicem consumamini.* Ex quo apparet, quod qui alterius seruat animam, custos animæ suæ sit.

Act. 20. Ioan. 17. Gal. 5.

XIV. Sed & vos qui secundi estis Monasterij, primos vos exhibete vir-

tutibus, ne quis vitio veſtro pereat. Nè incurratis in illud opprobrium in quod incurrit ille, qui comedit & bibit cum ebrijs, & non dedit in tempore ſuo conſeruis cibaria: *Et veniet Dominus in die qua non ſperat, & in hora qua neſcit, vt diuidat eum, & ponat partem eius cum hypocritis, vbi fletus & ſtridor eſt dentium.* Ne quos apprehendat è vobis ſimilis condemnatio, ſed cum tempora venerint refrigerij mereamur audire: *Euge ſerue bone & fidelis, quia ſuper modicum fuiſti fidelis: ſupra multa te conſtituam, intra in gaudium Domini tui.*

Matt. 24. Luc. 19.

XV. Vos quoque Præpoſiti domorum ſingularum, parati eſtote ad reſpondendum omnibus, qui à vobis exigunt rationem ſuper ea fide, quæ in vobis eſt. Monete eos qui inordinati ſunt, conſolamini puſillanimes; ſuſtinete infirmos; patienter agite ad omnes, & audite Apoſtolum monentem: *Et vos patres nolite ad iram prouocare filios veſtros, ſed enutrite illos in diſciplina, & admonitione Domini*; & ſcitote quia *cui plus datum eſt, plus quæretur ab eo; & cui plus creditum eſt, amplius exigetur.* Nec tantum ea conſideretis, quæ vobis proſint, ſed illa quæ proximis, & impleatur in vobis ſcriptura dicens: *Quia vos ſequimini vnuſquiſque vtilitatem domus ſuæ; idcirco continebit cœlum rorem ſuum, & terra non dabit fructus ſuos, quoniam ingrauaſtis contra me ſermones veſtros.* Dicitur & alibi: *Quia non feciſtis vni ex minimis meis, nec mihi feciſtis.*

1. Pet. 3. Eph. 6. Luc. 12. Reg. 1. Matt. 25.

XVI. Sæpius dicam, & eadem repetam; Cauete ne alios diligatis, & alios oderitis: nè hunc ſuſtentetis, & illum negligatis, & caſſus inueniatur labor veſter, & omnis ſudor pereat: & quando exieritis de corpore, & de mundi huius turbine liberati, portum vos putaueritis quietis intrare, tunc inueniatis iniuſtitiæ naufragia, & in qua menſura menſi eſtis, remetiatur vobis ab eo, qui perſonas in iudicio non accipit. Si quid mortale, aut aliquid turpitudinis ob negligentiam Præpoſitorum in domibus commiſſum fuerit, poſt illorum propria ſupplicia, Præpoſitus quoque reus tenebitur criminis: quod nobis ſemper ſanctæ memoriæ Pater noſter ſolebat ingerere.

XVII. Quamobrem cum omni cautione & ſolicitudine ſinguli commiſſum ſibi gregem cuſtodiant, & imitentur paſtores de Euangelio, ad quos non dormientes, ſed vigilantes venit Angelus Dei, & Saluatoris eis annunciauit aduentum. Qui & ipſe loquitur: *Paſtor bonus animam ſuam ponit pro ouibus ſuis: qui autem mercenarius eſt, non eſt paſtor, cuius non ſunt oues, videt lupum venientem, & dimittit gregem, & fugit, & lupus rapit eum, atque deuaſtat; quia mercenarius eſt, & non ad eum pertinet de ouibus.* De bonis autem paſtoribus Lucæ ſcribit hiſtoria: *Erant autem paſtores obſeruantes, & cuſtodientes vigilias noctis ſuper gregem ſuum, & Angelus Domini venit ad eos, & gloria Dei circumfulſit eos, & timuerunt timore magno, dixitque eis Angelus: Nolite timere, ecce enim Euangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo: quia eſt hodie vobis natus Saluator, qui eſt Chriſtus Dominus in ciuitate Dauid. Et huius rei ſignum*

Luc. 2. Ioan. 12. Luc. 2.

erit vobis, inuenietis infantem pannis inuolutum, & positum in præsepi. Num illi soli eò tempore pascebant oues, & per desertum sequebatur gregem? Sed quia soli erant soliciti, & naturalem noctium somnum insidiantium luporum timor superabat, idcirco primi audire meruerunt quod in vicino sit: at Hierosolyma dormiens ignorabat. Vnde & Dauid dicit: *Ecce non dormiet qui custodit Israël.* Itaque & vos cum tremore & Psal. 70.
timore vigilate operantes vestram salutem, & scientes, quod vniuersitatis Dominus, per quem omnis caro receptura est quicquid operata est, post resurrectionem solis Apostolis apparuit, & dixit Apostolorum principi, Petro: *Simon Ioannis diligis me plus his? Respondit ei: Domine tu scis quia ego diligo te. Dicit ei Iesus: Pasce agnos meos. Dicit ei rursum secundo: Simon Ioannis diligis me? Respondit ei: etiam Domine, tu scis quia diligam te, dicit ei; Pasce oues meas.* Tertio præcepit vt pasceret oues: & in illo omnibus nobis hoc iniunxit officium, vt diligenter pascamus oues Domini, & in die visitationis eius pro labore ac custodia recipiamus quæ nobis in Euangelio promisit, dicens: *Pater volo vt vbi sum ego, & isti sint mecum.* Et iterum: *Vbi ego sum, ibi & minister meus erit.* Respiciamus ad promissa, & ad præmia creduli, facilius omnem perferamus laborem, ambulantes sicut ambulauit ipse Dominus, qui promissor est præmiorum. Ioan. 21. Ioan. 12.

XVIII. Vos quoque qui secundi estis singularum domorum, humilitatem sectamini & modestiam, & singula præcepta maiorum vitæ communis normam putate, vt in illis conseruandis vestras seruetis animas, & similes siti ei qui ait; *Anima mea in manibus meis semper.* Filius glorificet patrem, & lætamini fructibus vestris: quia absque operibus & fructibus nullus Domini societate lætabitur: vt cum habueritis fructum in Domino, ipso herede & coherede potiamini. Psal. 118.

XIX. Sed & vos omnes fratres, qui subiecti estis per ordinem liberæ seruitutis, *habetote accinctos lumbos vestros, & ardentes lucernas in manibus, similes seruorum, qui expectant Dominum suum quando reuertatur de nuptiis, vt cum venerit, & pulsauerit, statim aperiant ei. Beati serui quos veniens Dominus inuenerit vigilantes.* Sic & vobis fiet, si longus labor lassitudinem non operetur in vobis, vocabimini ad cœleste conuiuium & Angeli ministrabunt vobis. Hæ sunt repromissiones custodientium mandata Dei, & ista præmia futurorum, *Gaudete in Domino; rursum dico, gaudete.* Subiecti patribus cum omni obedientia; sine murmurationibus, & cogitationibus variis, simplicitatem animæ ad bona opera perferentes, vt pleni virtutibus & timore Dei, digni efficiamini adoptione Dei. *Arripite scutum fidei, in quo possitis omnes sagittas diaboli ardentes restringuere, & gladium Spiritus, quod est verbum Dei. Estote prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ.* Audite Paulum loquentem: *Filij obedite parentibus,* & possidete salutem animarum vestrarum, per eos qui vobis Præpositi sunt. Et in alio quoque loco scriptum est: *Acquiescite principibus vestris & subijcimini, quia ipsi vigilant pro animabus vestris, rationem reddentes pro vobis.* Luc. 12. Phil. 4. Eph. 8. Mat. 10. Col. 3. 1. Cor. 3.

Eph. 4. Et semper illud timete, quod idem Apostolus loquitur: *Templum Dei estis, & Spiritus Domini habitat in vobis. Si quis autem templum Dei*
Ibid. *violauerit, disperdet illum Deus.* Et iterum: *Nolite contristare Spiritum sanctum Dei, in quo signati estis in diem redemptionis iusti Iudicij.*
Cant. 6. XX. Seruate pudicitiam corporis vestri, vt sitis *hortus conclusus, fons*
1. Ioan. 3. *signatus. Qui enim natus ex Deo non peccat, quoniam semen illius in*
1. Ioan 2. *eo permanet.* Idem Ioannes loquitur: *Scribo vobis iuuenes, quoniam fortes estis, & sermo Dei in vobis permanet, & vicistis malignum.* Cum & vos viceritis inimicum, Deo vobis præbente auxilium, tunc & ipse
Osee. 13. dicet: *Eruam eos de inferno, & redimam eos de morte, vbi est mors contentio tua, vbi est mors stimulus tuus?* Si vero mortem deuorabi-
Rom. 6. mus, superabimus eam, & dicetur nobis: *Mors ei nequaquam dominabitur:* quoniam mors, qua peccato mortui semel sumus, in nobis mor-
Rom. 7. tua est, & vita qua in Christo viuimus, semper viuimus. Qui enim in carne moritur, iustificabitur à peccato. Nequaquam vltra viuamus in desideriis hominum, sed reliquam vitam in voluntate Dei expleamus. Qui
Ibid. timetis Dominum armate vos castitate, vt audire mereamini: *Vos autem non estis in carne, sed in spiritu.* Et scitote quod perfectis perfecta tribuantur, & inanibus reddantur inania, iuxta sermonem Euangelicum:
Matt. 4. *Qui habet dabitur ei, & abundabit: qui autem non habet, & quod videbatur habere auferetur ab eo.* Imitemur virgines sapientes, quæ cum
Matt. 25. sponso thalamum ingredi meruerunt, quæ habebant in vasis suis & lampadibus oleum bonorum operum. Porrò stultæ virgines clausam thalami ianuam repererunt, quia ante nuptias parare sibi oleum noluerunt.
1. Cor. 10. *Hæc in figura contingebant illis; scripta sunt enim ad correctionem no-*
Prou. 23. *stram*, vt euitemus vetera, & seruemus præcepta sapientis, qui ait: *Fili mi, si sapiens fuerit cor tuum, lætificabis cor meum, & commemorabunt*
Prou. 23. *labia mea sermones tuos*, si tamen recti fuerint. Et iterum: *Non æmuletur cor tuum peccatores, sed in timore Dei esto tota die; & Dei cultum obserua iugiter.*

XXI. Vigilemus attentius, & sciamus, quod magnam nobis Deus præstiterit gratiam per Patrem nostrum Pachomium, vt renuntiaremus seculo; & omnem solicitudinem mundi, & curas rerum sæcularium pro nihilo poneremus. Quæ nobis occasio relicta est, vt habeamus quidquam proprium à funiculo vsque ad corrigendum calceamenti; cum habeamus Præpositos, qui pro nobis cum timore & tremore soliciti sunt tam in cibo, & vestitu, & corpusculi languore, si forte obuenerit, vt in nullo timeamus, & per occasionem carnis animæ emolumenta perdamus? Liberi sumus, iugum de ceruicibus nostris mundanæ seruitutis abjecimus; cur rursum volumus reuerti ad vomitum nostrum, & aliquid habere vnde soliciti simus, & quod perdere metuamus? Ad quos vsus superfluum palliolum, aut epulæ lautiores, aut melior lectus; cum omnia in commune sint præparata, & nihil cruce Christi durius sit? iuxta quam vi-
Ephe. 2. uentes patres nostri ædificauerunt nos super fundamentum Apostolorum

& Prophetarum, & Euangeliorum disciplinam, quæ angulari continetur lapide Domino Iesu Christo: quem sequentes de mortifera altitudine ad vitalem descendimus humilitatem, diuitias paupertate mutantes, & delitias simplici cibo.

XXII. Nolite, obsecro vos, obliuisci semel arrepti propositi, & traditiones Patris nostri scalas putemus ad cœlorum regna tendentes. Ne desideretis quæ ante calcastis. Sufficit nobis habere quod homini satis est, duo leuitonaria, & alium attritum, & palliolum lineum, duos cucullos zonam lineam, gallicas, pellem, & virgam. Cui Ministerium aliquod & dispensatio est credita Monasterij, & si ex ea lucrum faciat, scelus putetur, & sacrilegium quidquam ex ea contingere, & in propriam vertere requiem, quasi despiciens eos qui non habent & feliti paupertate sunt diuites: vt non solum ipse perierit, sed & cæteros prouocet ad pereundum. Et illi quidem qui incuruauerunt ceruicem suam, & cum omni humilitate & afflictione lugentes atque plangentes in præsentiarum placuerunt Deo, cum de corpusculo isto exierint, ducentur, & accumbent cum sanctis Patribus Abraham, Isaac, & Iacob, Prophetis, & Apostolis, & consolatione digna fruentur, sicut & Lazarus fruitus est in sinu Abraham. Qui autem vixerunt in Cœnobio, & de communi in suos aliquid auerterunt vsus, væ eis cum de corpore exierint dicetur illis: *Mementote quia recepistis bona in vita vestra*; fratribus laborantibus, & ieiuniis, & continentia & incessabili labore sudantibus. Idcirco videte eos in gaudio, atque lætitia, qui reliquerunt præsentem vitam, vt futuram consequerentur: vos autem in squalore ac tormentis, & miseria constitutos, quia noluistis Euangelicum audire sermonem, & Esaiæ contempsistis verba dicentis: *Ecce qui seruiunt mihi comedent, vos autem esurietis. Ecce qui seruiunt mihi bibent, vos autem sitietis. Ecce qui seruiunt mihi exultabunt, & vos clamabitis propter dolorem cordis vestri, & ob contritionem spiritus eiulabitis.* Audistis omnes beatitudines scripturarum, & noluistis suscipere disciplinam. Luc. 16. Esa. 65.

XXIII. Ideo fratres æquales simus, à minimo vsque ad maximum, tam diues quam pauper, concordia & humilitate perfecti, vt de vobis quoque possit dici: *Qui multum, non abundauit; qui parum, non indiguit.* Ne quis suis prouideat delitiis, cernens fratrem in paupertate, & angustia constitutum, & dicatur ei illud Propheticum: *Nonne Deus vnus creauit vos? Nonne pater vnus omnium vestrum? Quare dereliquistis vnusquisque fratrem suum, vt abominabile facerent testamentum patrum vestrorum? Derelictus est Iuda, sed abominatio facta est in Israël.* Quapropter iuxta illud quod Dominus atque Saluator præcepit Apostolis dicens: *Mandatum nouum do vobis, vt diligatis inuicem, sicut & ego dilexi vos: & in hoc scietis, quod verè discipuli mei estis*; nos inuicem amare debemus, & ostendere quod verè simus famuli Domini nostri Iesu Christi, & filij Pachomij, & discipuli Cœnobiorum. 2. Cor. 8. Mala. 2. Ioan. 13.

XXIV. Si Præpositus domus aliquem corripuerit ex fratribus qui sibi

ſubiecti ſunt, erudiens eum in timore Dei, & cupiens ab errore corrigere: & alius voluerit pro eo loqui, & eum defendere, ſubuertens cor illius; qui hoc facit, peccat in ſuam animam: quia ſubuertit eum qui corrigi poterat, & conſurgentem deijcit in terram, atque ad meliora tendentem mala perſuaſione decepit, errans ipſe, & alios errare faciens.
Abac. 2. Huic illud aptabitur congruenter: *Væ qui potum dat proximo ſuo ſubuerſionem turbidam, & inebrians eum: Væ qui errare facit cæcum in* Deut. 27.
Mat. 18. *via: qui ſcandalizat quempiam de his, qui credunt Deo: expedit ei, vt appendatur ei mola aſinaria ſuper collum eius, & præcipitetur in mare.* Quia ſubuertit, vt ddiximus, ſubleuantem ſe, & obedientem tranſtulit ad ſuperbiam, & eum qui in dulcedine caritatis poterat ambulare, conuertit in amaritudinem; & ſubiectum legibus Monaſterij, malis conſiliis deprauauit, fecitque odiſſe eum, & contriſtari contra illum, qui eum docebat Domini diſciplinam, lites ferens inter fratres atque diſcordias, & non timens
Rom. 14. illud, quod ſcriptum eſt: *Tu quis es, qui iudicas alienum ſeruum? Suo domino ſtat, aut cadit. Stabit autem, potens eſt autem dominus rurſum ſtatuere illum.* Conſidera quid dixerit: *Potens eſt autem Dominus ſtatuere illum.* Non ille potens eſt, qui verba Domini prætetit.

XXV. Vndè fratres magnopere deuitemus alicuius mentem ſubuertere contra doctorem & monitorem ſuum; & meminerimus ſcripturæ dicentis:
Ier. 4. *Libera cor tuum à malitia, vt ſalueris.* Nec pro obedientia ſuperbiam & contumaciam in cordibus noſtris inuicem ſeminemus. Qui enim timet Dominum ſuum, ſi viderit fratrem ſuum errare & labi, magis debet monſtrare quæ ſancta ſunt, & rectum iter oſtendere, vt cum omni caſtitate & tremore Dei incedens, illam Salomonis exequatur ſententiam:
Prou. 23. *Libera eos, qui ducuntur ad mortem, & redimere de interfectione non ceſſes.* Nec dicas, neſcio hunc. Scito quoniam Deus corda omnium nouit. Et
Iud. 1. Iudas in Epiſtola loquitur ſua: *Et hos quidem de igne rapientes, & odio habentes conmaculatam tunicam.* Caueamus huiuſcemodi veſtimentum,
Eph. 6. & *induamur potius armaturam Dei, vt poſſimus reſiſtere contra inſidias diaboli. Non eſt enim nobis pugna contra carnem & ſanguinem, ſed aduerſus poteſtates & principatus aduerſus rectores tenebrarum harum, aduerſus ſpiritalia nequitiæ in cæleſtibus.*

XXVI. Hoc quoque maximè prouidendum eſt; ne quis in alteram domum & in alterius cellulam commendet aliquid, & contra Monaſterij faciat diſciplinam. Qui talis eſt, non eſt in numero fratrum, ſed mercenarius & aduena: nec Paſcha Domini inter ſanctos debet comedere; quia
Ier. 20. factus eſt lapis ſcandali in Monaſterio, & de eo poſſet dici: *Lapides de via mea proijcite.* Si enim leuitonaria noſtra quando lauamus ſicca non fuerint, vſque ad veſperam non habemus poteſtatem apud nos tenere, damuſque Præpoſito, cui crediti ſumus, vel ei cui creditum eſt cellarium, vt deferat ad eum locum, vbi veſtimenta pariter omnium reſeruantur, & manè nobis dantur vt expandamus illa ad ſolem, & cum ſicca fuerint non apud nos tenemus, ſed damus id commune ſeruanda, iuxta præcepta maio-

rum; quanto magis ea, quæ propriè visus es possidere, si alteri commendaueris, aut in tua volueris esse potestate, peccas in Monasterij disciplinam, & non intelligis Paulum tibi loquentem: *Vos autem in libertatem vocati estis, tantum nè libertate in occasionem carnis abutamini, sed caritate seruite inuicem*: Et iterum: *Dominus iuxta est, nolite esse soliciti, sed estote in oratione intenti & deprecationibus.* Sciat quoque ille qui ab alio susceperit commendatum, & rem se arbitratur facere piam, vt fratrem refrigeret, quod peccet contra animam suam, subuertens regulam Monasterij. O stulte anima tua commissa est Præposito tuo,& qui animam tuam corpusque custodit, indignus habebitur vt peritura conseruet? Amemus iustitiam, vt iustificemur. Legimus enim; *Misericordia occurrit his, qui faciunt veritatem.* Gal. 5. Phil. 4.

XXXII. Hoc quoque obseruandum est, ne quis stulta cogitatione deceptus, imò diaboli laqueis irretitus, dicat in corde suo; Quando moriar, tunc dono fratribus quod habuero. O stultissime hominum vbi hoc scriptum inuenisti? Nonne omnes Sancti seruientes Deo statim omnem seculi sarcinam deposuerunt? Nonne in Actibus Apostolorum, omnia quæ habebant ad pedes Apostolorum deferebant? Aut quomodo poteris mortuus iustitiæ induere vestimentum, qui illud viuus habere non meruisti? Quare oblitus es illud, quod scriptum est: *Quod seminauerit homo, hoc & metet.* Et, *Vnusquisque recipiet iuxta quod egit.* Et, *Reddet vnicuique iuxta opera sua.* Et iterum: *Ego Dominus scrutans corda & probans renes, vt reddam vnicuique iuxta vias suas, & iuxta fructum adinuentionum eius?* Quare nondum versaris in vita, & in hoc corpusculo constitutus non audis Dauid loquentem: *Thesaurizat, & ignorat cui congregat ea*, & sermonem Euangelicum, auarum corripientem; *Stulte hac nocte animam expetent à te: quæ autem præparasti, cuius erunt?* Et iterum: *In illa die peribunt omnes cogitationes eorum.* Stulte quare non vis audire Dominum cohortantem: *Vade, & vende omnia quæ habes & da pauperibus, & tolle crucem tuam, & veni, & sequere me*: Quod adolescens audiens conuersus est retro, non enim erat rectum cor ipsius, & ideò non potuit grauem diuitiarum sarcinam deponere. Habebat quidem voluntatem, & scriptura testatur, perfectæ vitæ, & splendore virtutum trahebatur ad laudem; sed retrahebant eum currentem diuitiæ: nec poterat Saluatoris audire doctrinam, quia adhuc de mundi delitiis cogitabat. Vnde & Saluator loquitur: *Difficile est eos qui habent diuitias intrare in regna cælorum.* Et iterum: *Nemo potest duobus Dominis seruire: aut enim vnum odio habebit, & alterum diliget; aut vni est obediens, & contemnet alterum. Non potestis Deo seruire, & Mammonæ.* Pharisæi autem cum essent auari, hæc audiebant & irridebant: quorum incredulitatem deuitemus, nec irridemus eos qui nos prouocant. Renuntiemus mundo, vt perfecti perfectum sequamur thesaurum. Quorum animam possidet auaritia, his videtur pro Christo stulta paupertas. *Quæstus est magnus pietas cum sufficientia. Nihil enim intulimus in hunc mundum, nec auferre quid possumus: habentes enim victum & ve-*

Act. 4. Gal. 6. Ephes. 6. Rom. 2. Psal. 61. Psal. 38. Psal. 145. Luc. 12. Mat. 19. Mat. 19. Luc. 6. 1. Tim. 6.

ftitum, his contenti simus. Qui autem volunt diuites fieri, incidunt in tentationem & laqueum, in concupiscentias multas, quæ sunt stultæ & noxiæ, & demergunt homines in interitum & perditionem. Radix enim omnium malorum cupiditas.

3. Reg. 18. XXVIII. Vsque hodie Helias Israëlem corripit dicens: *Quousque claudicatis pede? Si Deus est, ite & sequimini eum.* Et nobis loquitur: Si mandata sunt Dei, quæ per Patrem nostrum tradidit nobis, & quæ sequentes possumus peruenire ad regna cælorum, toto eadem desiderio compleamus: si autem sequimur cogitationes nostras, & ad aliud tendit animus, cur non errorem simpliciter confitemur: & ostendimus, nos esse quod videri erubescimus? Ne forte dicatur & nobis: *Quare polluistis locum meum sanctum?* Et, *Eijciam eos è domo mea.* Siquidem conciliabula monachorum vere Dei domus est, & sanctorum vinea, sicut scriptum legimus: *Vinea facta est Salomoni in loco, qui vocatur Beelamon, dedit eam custodibus, vnusquisque affert pro fructibus eius mille argenteos. Vinea mea in conspectu meo est, mille Salomoni, & ducenti his qui custodiunt fructum eius.* Ne igitur polluentes eam proijciamur, sicut in Euangelio legimus eiectos esse de templo, qui vendebant in eo oues & boues: nummularios quoque ingrediens Dominus atque Saluator, & faciens sibi flagellum de funiculis, eiecit è templo, & fundens æra mensasque vendentium, & his qui vendebant columbas ait: *Auferte hæc omnia, & nolite facere domum Patris mei domum negotiationis. Scriptum est enim: Domus mea domus orationis vocabitur cunctis gentibus; vos autem fecistis eam speluncam latronum.* Et alibi: *Propter vos nomen meum blasphematur in gentibus.*

Ezec. 22. Ose. 9. Cant. 8. Luc. 19. Marc. 11. Psal. 56. Ier. 7.

1. Cor. 11. XXIX. Obsecro vos fratres ne de nobis quoque dicatur: *Alius quidem esurit, alius autem ebrius est: an domos non habetis vt bibatis, & comedatis? nisi forte Ecclesiam Dei contemnitis, & confunditis eos qui non habent,* Ad quos dicitur: *Si quis esurit domi comedat, vt non in iudicium conueniatis.* Non sit domus nostra vocis alienæ, nè illud nobis congruenter aptetur: *Opera Ægypti non abstulerunt à se.* Et iterum: *In præceptis meis non ambulauerunt, & sabbata mea contaminauerunt; propterea cum clamauerint ad me, ego non exaudiam eos.* Non permaneamus in cordis duritia, & ad iracundiam prouocemus Deum, & fiat inimicus noster, & dicat: *Ego autem dabo eis præcepta non bona, & iustificationes in quibus non viuant;* quia comederunt fructum mendacij, & adorauerunt opera manuum suarum & repleta est terra eorum à principio augurio, vt terra alienigenarum.

Ezec. 20. Ibid.

Ose. 12. XXX. Ne postquam renuntiauerimus sæculo, & cœperimus vexillum crucis sequi, iterum ad posteriora conuersi, quæramus refrigerium temporale, imitantes Ephraim dicentem: *Diues factus sum, & inueni refrigerium mihi;* ne audiamus illud quod & ille meruit audire: *Omnes labores illius non inueniuntur præ iniquitatibus, in quibus peccauit.* Et ne illud

impleatur in nobis; *Cœpistis spiritu, & nunc carne consummamini: tanta passi estis sine causa?* Et ille contra nos sermo dicatur: *Lex periit à sacerdote, & consilium à senioribus; & manus populi dissolutæ sunt, senes de porta quieuerunt, electi à psalmis suis cessauerunt.* Rursumque dicatur: *Propter vos nomen meum blasphematur in gentibus:* & contemptis institutionibus Patris nostri subrepat obliuio, mediatoremque Dei atque sanctorum nostro vitio negligamus. Gal. 3. Ezech. 7. Rom. 2.

XXXI. Quis enim fructus, aut quod signum præceptorum Dei inueniatur in nobis, aut in quo professionem impleamus arreptam? Nonne omnia dimisimus, & auaritiæ subiacemus, & dicitur nobis: *vnde bella, & pugnæ?* Nonne ex auaritia? Nam quia vnusquisque quærit vtilitatem suam, non proximi; vsque hodie viuens Ezechiel Prophetali sermone nos corripit dicens: *Negationes erant in te. Filius inhonorat patrem, & pater exprobrat filio.* Quid in die iudicij respondebimus, aut quid in nouissimo tempore pro defensione nostra poterimus obtendere? Hæc omnia facta sunt nobis, quia *Sacerdotes plauserunt manibus, & populus dilexit similiter. Quia sicut populus, sic sacerdos. Propterea reddam ei,* inquit, *secundum vias suas, & cogitationes illius restituam ei.* Iac. 4. Ezec. 17. Mich. 7. Ier. 5. Ose. 4.

XXXII. Nonne de omnibus vobis hæc loquor, sed de his qui maiorum præcepta contemnunt: multoque *melius erat illis ignorare viam iustitiæ, quam scientes reuerti ab eo, quod traditum est illis, sancto mandato.* De huiuscemodi hominibus mœrens Hieremias scribit: *Defecerunt in lacrimis oculi mei, conturbatus est venter meus, effusa est in terra gloria mea, super contritione filiæ populi mei: quia defecit paruulus & lactens in plateis ciuitatis. Matribus suis dixerunt: vbi est triticum & vinum? cum deficerent quasi vulnerati in plateis vrbis, cum funderent animas suas in sinu matrum suarum.* Scimus quod *non in fortitudine equi velit Deus, neque in femoribus viri sibi complaceat.* 2. Pet. 2. Thre. 2. Psal. 146.

XXXIII. Et idcirco reuertamur ad Dominum Deum nostrum vt quando orauerimus exaudiat nos, qui quotidie hortatur vt vacemus, & cognoscamus eum. Et alibi loquitur: *Reuertimini ad me, & ego reuertar ad vos.* Et iterum: *Reuertimini ad me filij recedentes, & ego dominabor vestri.* Ezechiel similiter contestatur ac dicit: *Quare moriemini domus Israël? Nolo mortem peccatoris, sed tantum vt reuertatur de via mala sua, & viuat.* Et clementissimus, ac totius bonitatis caput clamat in Euangelio ad nos Dominus atque testatur: *Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos: Tollite iugum meum super vos, & discite à me quia mitis sum, & humilis corde, & inuenietis requiem animabus vestris.* Consideremus quod bonitas Dei ad pœnitentiam nos prouocet, & sancti viri cohortantur ad salutem. Non induremus corda nostra, neque thesaurizemus iram nobis in die iræ & reuelationis iusti iudicij Dei, qui reddet vnicuique iuxta opera sua: sed ex toto corde reuertamur ad Dominum, & secundum Moysi verba memorantis: *Si reuertaris ad Dominum ex toto corde tuo, mundabit cor tuum, & cor seminis tui.* Ier. 3. Eze. 18. Mat. 11. Rom. 2. Deu. 30.

XXXIV. Laboremus ſicut boni milites Chriſti, & obſeruemus illud quod
2. Tim. 2. ſcriptum eſt: *Nemo militans Deo implicat ſe negotiis ſecularibus, vt ei cui militat placeat.* Si autem quis & in agone contendat, non coronatur niſi legitimè certauerit. Laborantem agricolam oportet primum de fructibus eius participare. Scriptum eſt, omnes populi ibunt vnuſquiſque in
Pſal. 19. viam ſuam. *Nos autem in nomine Domini Dei noſtri magnificabimur; Ipſi impediti ſunt & ceciderunt; nos autem ſurreximus & erecti ſumus.*
Ioan 11. XXXV. *Qui ambulat in die non impingit, qui autem in nocte graditur, impingit, quia lumen non eſt in eo. Nos autem*, ſicut dixit Apoſto-
Heb. 10. lus, *non ſumus filij præuaricationis in perditionem, ſed fidei in acquiſi-*
1. Theſ. 5. *tionem animæ.* Et alibi, *Omnes*, inquit, *filij lucis eſtis, & filij Dei.* Non ſumus filij noctis, neque tenebrarum. Si ergo ſumus filij lucis, debemus ſcire quæ lucis ſunt, & facere fructus luminis in omni opere bono: quod enim manifeſtatur, lux eſt. Si in toto corde reuertamur ad Dominum, & in præceptis ſanctorum illius & Patris noſtri ſimplici corde conuerſamur, abundabimus in omni opere bono. Quod ſi ſuperemur carnis voluptatibus, in die quaſi in media nocte parietem palpabimus: & non inueniemus viam ciuitatis & habitaculi noſtri, de quo di-
Pſal. 106. citur: *Eſurientium & ſitientium anima deficit*; quia contempſerunt legem ſibi à Deo traditam, & vocem Prophetarum nou audierunt: & idcirco non potuerunt ad promiſſam requiem peruenire.

XXXVI. Vigilemus & attenti ſimus: ſi enim naturalibus non pepercit,
Rom. 11. nec nobis parcet. Non de cunctis ſed de negligentibus loquor, quibus
Ier. 2. iure aptabitur illa deploratio: *Væ eis qui receſſerunt à me: Manifeſti ſunt quia impiè egerunt in me, quia dereliquerunt me fontem aquæ viuæ, & foderunt ſibi contritos lacus, qui non poſſunt aquam continere.* Et
Ier. 2. quia non audierunt iudices eius, audiant dicentem Deum: *Conſtitui ſuper vos ſpeculatores. Audite vocem tubæ: & dixerunt: Non audiemus.* Vnde iſta incredulitas? Nonne ex eo, quia alienos cognouerunt, & non
Eſa. 45. aduerſati ſunt? Loquitur & alibi Spiritus ſanctus per Prophetam: *Ego enim ſum Deus Dominus tuus, qui formaui cœlum, & creaui terram: cuius manus condiderunt omnem cœli militiam, & non oſtendit ea tibi:*
Deu. 4. *vt ambulares poſt illam.* Quod quidem & per Moyſem præcepit, dicens: *Non cum ſuſpexeris cœlum, & videris ſolem & lunam ac ſtellas, & omne ornamentum cœli, errore cœli deceptus adores ea. Ego ſum Deus*
Exod. 20. *qui eduxi te de terra Ægypti, & Deum extra me neſcis, & qui ſaluos poſſet facere non eſt præter me. Ego ſum qui te paui in ſolitudine in terra inhabili, & impleti ſunt ſaturitate, & eleuata ſunt corda*
Ier. 9. *eorum.* Idcirco *obliti ſunt mei, & ego tradam eos diſperſioni in gentibus cunctis.*

XXXVII. Quæ audientes quaſi de ſomno expergiſcamur, & præbeamus nos dignos Domini ſeruituti, vt miſereatur, & dicat nobis: inuocate me, & ego exaudiam vos. Ipſe enim ait; *Qui diſperſit Iſraël, congregauit*
Ier. 31. *eum.* Et alibi: *Non faciam*, inquit, *iuxta iram furoris mei, nec ſic relinquam*

linquam vt deleam Ephraim. Et iterum: *non in æternum puniam vos, nec semper irascar vobis. Spiritus enim à me egreditur, & omne quod spirat ego feci.* Et in eodem loco iungit, ac dicit: *Dedi eis consolationem veram, pacem super pacem his, qui erant prope & longe; dixitque Dominus, sanabo eos.* Cuius vt plene misericordiam cognoscamus, Hieremiæ sermone docet, dicens: *Si eleuatum fuerit cœlum in sublime, & si humiliatum* Ier. 3.
pauimentum terræ deorsum, ego non replebo gentem Israël pro omnibus quæ fecerunt.

XXXVIII. Cumque tanta clementia sit Saluatoris Domini, & nos prouocet ad salutem, conuertamus corda nostra ad eum: *Quia iam hora est vt* Rom. 13.
de somno euigilemus, nox præcessit, dies autem appropinquauit; deponamus ergo opera tenebrarum, & induamur arma lucis. Filioli mei primum ex toto corde diligamus Deum, deinde nosmetipsos amemus mutuo, memores præceptorum Dei Saluatoris, in quibus ait; *Pacem meam do vo-* Ioan. 14.
bis, pacem meam relinquo vobis: Non sicut mundus dat pacem, ego do vobis. In his enim duobus mandatis tota lex pendet, & Prophetæ.

XXXIX. Si quis in domo Monasterij sub Præposito manens, nulla re indigens quam in Monasterio habere permissum est, & habet patrem, fratremque & amicum carissimum, nihil ab eis penitus accipiat, non tunicam, non palliolum, non aliam quamlibet rem. Si autem comprobatum fuerit quod minus habeat de his quæ præcepta sunt, culpa omnis atque correctio ad Præpositum conuertetur.

XL. Vos igitur qui estis Principes Monasteriorum, si quos aliqua re videritis indigere, & esse in angustia constitutos, nolite eos negligere; scientes vos reddituros rationem pro omni grege, *super quem vos Spiritus sanctus* Act. 20.
constituit inspicere, & pascere Ecclesiam Dei, quam acquisiuit proprio sanguine. Propterea *nos qui fortiores sumus, debemus infirmitates inualido-* Rom. 15.
rum portare, & non nobismetipsis placere, sed proximo in bono ad ædificationem. Nam & Christus non sibi placuit, sed sicut scriptum est: Oppro- Psal. 68.
bria exprobrantium tibi ceciderunt super me. Et iterum: *Non quæro,* 1. Cor. 10.
inquit, *quod mihi expedit, sed quod omnibus, vt salui fiant.*

XLI. Si autem Dominus ac Saluator noster ita præcipit, & Sancti ita conuersati sunt, patres quoque nostri ita nos docuerunt, consurgamus à somno, & quæ sunt nobis præcepta faciamus. *Quæcunque enim scripta sunt,* Rom. 15.
ad nostram eruditionem scripta sunt, vt per patientiam & consolationem scripturarum spem habeamus, & nullus nostrum causa sit erroris alieni, nec æmulemur eos, qui prosperè agunt in vita sua. Cum enim omnia necessaria carni fuerint consecuti, morientes nihil secum asportabunt. Filij sæculi huius habent in hoc sæculo fiduciam, quoniam de mundo sunt, & mundus amat quod suum est. Qui autem filij Dei sunt, illius sermonis Euangelici recordantur; *Si mundus vos odit, scitote quod* Ioan. 15.
me primum oderit. Et iterum: *Qui voluerit esse amicus huius mundi, inimicus fiet Deo.* Et rursum: *Tribulationem habebitis: sed confidite, ego vici mun-* Mat. 5.
dum. Et iterum: *Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur. Beati qui*

esuriunt & sitiunt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur. Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum cælorum. De filiis autem noctis quid è contrario dicitur? Nonne illud? *Væ* Luc. 6. *vobis diuites, quoniam recepistis consolationem vestram. Væ vobis qui saturati estis nunc, quia esurietis. Væ vobis qui nunc ridetis, quia lugebitis, ac flebitis.*

XLII. Quamobrem mundi amicitias deuitemus, vt illud mereamur audire: *Ad vesperam demorabitur fletus, & ad matutinum lætitia. Audiuit Dominus, & misertus est mei. Scidisti saccum meum, & accinxisti me lætitia.* Quis enim sanctorum non in lucta ac tristitia per Ier. 15. mundi huius transiuit viam? Hieremias, *Non sedi,* inquit, *cum consilio ludentium, sed tremebam à facie manus tuæ. Solus sedebam, quoniam ama-* Psal. 34. *ritudine repletus sum.* Dauid quoque scribit; *Quasi lugens ac mœrens sic humiliabar.* Quorum nos vestigiis insistentes intelligimus, quod salus nostra in tempore tribulationis sit, & Prophetæ pollicitatio impleatur dicentis: *Non relinquuntur qui in angustia sunt vsque ad tempus.* Si ergo habet tempus tribulatio & angustia, & non erit sempiterna, seminemus in lacrimis, & metamus in gaudio, non deficientes; quod nouerimus Dominum de tentatione liberare cultores suos.

XLIII. Dominus pater noster est: Dominus iudex noster est: Dominus princeps, Dominus rex noster: Dominus ipse nos saluabit: cuius præcepta si Esa. 57. neglexerimus, permanebimus in angustia. Ipse enim dicit: *Qui sequuntur me possidebunt terram, & hereditabunt montem sanctum meum:* quem & nos possidebimus si impleamus legem eius, & audiamus illud quod dicitur: Matt. 5. *Mundas facite in conspectu eius vias vestras.* Et iterum: *Tollite offen-* Ier. 50. *dicula de via populi mei.* Et alibi: *Eijcite de consilio pestilentem, & egredietur cum eo contentio.* Qui iustum dicit iniustum, & iniustum iudicat iustum, vterque in conspectu Dei immundus est. Caueamus nè dica- Psal. 17. tur & de nobis: *Filij alienati sunt ei.* Et illud: *Filiæ Sion eleuatæ sunt,* Esa. 3. *& ambulauerunt in excelso collo, & in superbia oculorum, trahentes pedibus tunicas, & pedibus simul ludentes,* & in correptione nostra Esai. 1. rursum Prophetalis sermo concordet, dicens: *Quomodo facta est meretrix ciuitas fidelis Sion, plena iudicio, in qua iustitia dormit? Nunc* Ose. 4. *autem latrones.* Et, *Populus intelligens commiscebatur meretrici. Tu ergo Israël nè ignoraberis.* Si vero diuina meditemur, poterimus illud Psal 118. dicere, quod & Dauid: *Exultabo super eloquia tua, sicut qui inuenit spolia multa.* Et: *Quam dulcia gutturi meo eloquia tua, super mel & fauum ori meo. Cantabiles mihi erant iustificationes tuæ in loco peregri-* Psal. 110. *nationis meæ.* Et in alio loco: *Non proposui ante oculos meos rem iniquam: facientes iniquitatem odio habui. Et non adhæsit mihi cor prauum, declinantes à me malignos non agnoscebam: detrahentem in absconso proximo suo, hunc persequebar: superbo oculo & insatiabili corde cum hoc simul non edebam. Oculi mei super fideles terræ, vt facerem eos sedere mecum.*

XLIV. Quorum omnium nos imitemur opera, vt sit in diebus nostris pax & iustitia, & non nobis illud eueniat quod alibi legimus: *Super terra populi mei spinæ & fœnum consurgent.* Sed magis innouemus nobis noualia, & non seminemus super spinas. Cumque custodierimus quæ mandata sunt nobis, manifesti erimus quod diligamus Deum, sicut testatur & in alio loco Scriptura diuina: *Qui audit mandata mea & seruat ea, ille est qui diligit me: qui autem diliget me, diligetur à Patre meo, & ego diligam eum, & veniemus ego & Pater meus, & mansionem apud eum faciemus, & ostendam ei meipsum.* Et, *Vos amici mei estis, si feceritis quæ præcipio vobis.* Tollamus nobiscum multos sermones, & conuertamur ad Dominum Deum nostrum, & dicamus ei: *Potes dimittere peccata, vt accipiamus bona, & reddamus ei fructum labiorum nostrorum,* & delectetur in nobis anima nostra. Esa. 32. Ioan. 14. Ioan. 15. Ose. 14.

XLV. Atque vtinam pœniteat nos erroris & negligentiæ, & conuersi ad priora dicamus: *Assur non saluabit nos, super equos non ascendemus; nec iam dicemus: Dij nostri opera manuum nostrarum. Deus qui in te est miserebitur pupilli, sanabo habitacula eorum.* Rursumque dicet de nobis: *Diligam eos manifestè, & auertam iram meam ab eis. Ero quasi ros; Israël florebit vt lilium, & mittet radices suas quasi Libanus. Ibunt rami eius, & erit quasi oliua fructifera, & odor eius vt thuris. Reuertentur & sedebunt vnusquisque in tabernaculis suis, & viuent, & confirmabuntur frumento: florebit sicut vinea memoria eorum, sicut odor thuris Ephraim. Quid ei & Idolis? Ego humiliabo eum, & confortabo eum. Ego vt iuniperus condensa; ex me fructus eius inuentus est. Quis sapiens, & intelligit hæc; aut intelligens, & cognoscit ista?* Atque vtinam & nos ex eo fructum afferre valeamus, sine quo nihil boni operis fieri potest. Ose. 14. Ibid.

XLVI. Reuertamur ad Dominum vt de nobis quoque possit dicere: *Peccatorum & iniquitatis eorum memor amplius non ero.* Non relinquamus legem Dei, quam Pater noster ab eo accipiens nobis tradidit, neque parui eius mandata pendamus; ne & super nos planctus ille dicatur: *Quomodo obscuratum est aurum, & immutatum argentum bonum: effusi sunt lapides sancti in omni viarum principio?* Nec post plurimos labores Patris nostri, quos pro salute nostra suscepit, seipsum exemplum virtutis tribuens, & glorians de nobis, & apud sanctos loquens; Isti filij mei sunt, & populus meus filij mei, & non denegabunt: & post huiuscemodi testimonium non perdamus fiduciam bonæ conscientiæ, spoliati vestibus quibus nos induit: & introducti ab eo in stadium, vt legitimè certemus non superemur ab inimicis nostris. Et postquam venerimus ad illud tempus quo egrediamur de corpore, ne inimici efficiamur Patris nostri thesauris seruientes: vt qui ieiuniis & afflictione corporis debuimus acquirere animæ libertatem, carni & delitiis, & pulchrioribus vestimentis, stratisque mollioribus nos dedicemus; non solum ipsi pereuntes, sed & alios qui proficere potuerunt exemplo nostro ducentes ad ruinam, de quibus scriptum est: *Non accepistis spiritum seruitutis in timorem,* sed fortitudi- Esa. 43. Thren. 4. Rom. 8.

nis, & charitatis, & pudicitiæ. Et, *Cibus nos non commendat Deo.*
Rom. 14. *Neque enim si comederimus, abundabimus: nec si non comederimus indigebimus. Non est enim regnum Dei cibus & potus, sed iustitia, gaudium,*
Esa. 40. *& pax in Spiritu sancto.* Qui in hoc seruit Christo, placet Deo, probatus est omnibus. Esaias quoque dicit: *Qui expectant Dominum immutabunt virtutem, assument pennas vt aquilæ; current, & laborabunt, gra-*
Ibid. 5. *dientur, & non esurient. Idcirco eleuabit signum in gentes, & congregabit profugos Israel. Cito velociter venient: non esurient, neque dormitabunt. Non dormient, nec soluent zonas de lumbis suis, neque rumpentur in calceamentis eorum corrigiæ. Quorum iacula acuta sunt, & intenti arcus; pedes equorum, vt petra fortissima: rotæ curruum quasi tempestas; impetum facient vt leones, & aderunt vt catuli leonum.*

XLVII. Et nos igitur Sanctorum imitatores simus, nec obliuiscamur institutionis, qua nos erudiuit Pater noster dum adhuc esset in corpore. Ne extinguamus lucernam ardentem quam posuit super capita nostra. Ad cuius lumen huius seculi incedentes, meminerimus quod per studium illius Deus nos in propriam familiam receperit, peregrinis hospitium tribuens, in maris turbinibus constitutis portum ostendens, panem in fame, vmbram in æstu, vestimentum in nuditate; imperitos præceptis spiritalibus erudiuit; vitijs seruientes castitate circumdedit; procul positos sibi iunxit. Ne post illius dormitionem obliuiscamur tantæ bonitatis, & beneficiorum immortalium, vertentes furorem in iudicium, & fructum
Esa. 5. iustitiæ in amaritudinem, & loquatur contra nos: *Iudicate inter me & vineam meam. Expectaui vt faceret fructum, & fecit iniquitatem, & non iustitiam, sed clamorem:* & veniat super nos illa maledictio, quam prophetalis sermo ille prosequitur, & quam omni studio fugere ac vitare debemus, sequentes conuersationem eorum, qui nos in Domino præcesserunt patrum pariter ac fratrum: qui renuntiantes seculo, & inoffenso ad Dominum pergentes gradu; nunc eius hereditate potiuntur: quam vereor ne perdamus nostra desidia, & illud nobis propheticum aptetur, quod di-
Ose. 12. ctum est in Ephraim: *Oleum in Ægyptum mercatur. Mixti sunt in genti-*
Psal. 105. *bus, & didicerunt opera eorum.* Ne postquam vocati sumus in liberta-
Ier. 3. tem, sicut scriptum est: *Tollam vos vnum de populo, & duos de familia, & inducam vos in Sion, & dabo vobis pastores secundum cor meum, qui pascant vos cum disciplina;* resoluantur vincula caritatis, & dicatur de
Mala. 1. nobis: *Filius glorificat patrem, & seruus dominum suum. Si pater ego sum, vbi est gloria mea? Si Dominus, vbi est timor meus?*
Thren. 2. XLVIII. Idcirco vnusquisque nostrum clamet ad Dominum: *Muri Sion deducant sicut torrentes lacrimas die ac nocte. Ne des requiem tibi, neque taceat pupilla oculi tui. Surge, & lauda in nocte, in principio vigiliarum tuarum: effunde sicut aquam cor tuum in conspectu Domini. Leua ad illum manus tuas pro animabus paruulorum tuorum, qui defecerunt in capite vniuersorum gressuum.* Ne illud contra nos dicatur: *Lu-*
Esa. 24. *xit & corruptus est orbis. Luxerunt excelsi terræ, & terra impiè egit*

propter habitatores suos: dereliquerunt enim legem, & immutauerunt praecepta mea testamentum aeternum. Idcirco maledictio deuorabit terram, quia peccauerunt habitatores eius, & dereliquerunt homines pauci. Ne & nostrum vinum lugeat & vinea, & ingemiscant qui prius toto animo laetabantur, dicaturque de nobis: *In domo insaniam confinxerunt, corrupti sunt sicut dies collis.* Aut illud: *Captio ex vobis est.* Et, *Dixistis enim, fecimus testamentum cum inferno, & cum morte pactum.* Quae verba vitantes, credimus magis, quod in tempore suo *Orietur stella ex Iacob, & exurget homo de Israël, qui percutiet principes Moab, & filios Seth. Vt non sit in domo Israël stimulus furoris, & spina doloris. Quia facta est Domino pars eius Iacob, funiculus haereditatis eius Israël.* Et alibi loquitur Ieremias: *Si cessauerit in conspectu meo lex ista, gens etiam Israël cessare poterit.* Et rursum: *Dabo laborem eorum iustis, & testamentum aeternum ponam cum ipsis, & scietur in gentibus semen eorum, ac nepotes. Omnis qui viderit eos, cognoscet quia isti sunt semen à Domino benedictum, & gaudio perfruentur Domini.*

Esa. 28. Num. 24. Ezec. 28. Deut. 32. Ier. 31. Esa. 61.

XLIX. Et nos ergo scrutemur vias nostras, & gressus dijudicemus, & sequamur odorem scientiae; abscondentes semper verba eius in cordibus nostris, vt simus immaculati in via, & in lege Domini ambulemus. Non nos terreat fragilitas corporis, & longi temporis labor. *Patres vestri vbi sunt, & Prophetae?* vt scriptum est, *nunquid in aeternum viuent? Verba autem mea & legitima mea suscipite, quae ego praecipio in Spiritu meo seruis meis Prophetis, qui fuerunt cum patribus vestris.* Sentiamus ineffabilem clementiam Dei nostri, qui vsque hodie ad poenitentiam nos hortatur, dicens: *Nunquid qui cadet non resurget? aut qui auersatur non reuertetur? Quare auersatus est populus meus auersione impudenti, & obtinuerunt in voluptatibus suis, & noluerunt reuerti?* Si reuersi fuerimus ad eum, aedificabit nos Spiritu suo, iuxta illud quod scriptum est: *Aedificans Hierusalem Dominus, dispersiones Israëlis congregabit.*

Zach. 1. Ier. 8. Psal. 146.

L. Quod autem nostri coetus & communio ex Deo sit, qua nos inuicem copulamur, Apostolus nos docuit dicens: *Bonorum operum communionis obliuisci nolite, talibus enim victimis placatur Deo.* In Actibus Apostolorum quoque idem legimus: *Multitudinis autem credentium erat cor vnum & anima vna, & nullus suum quid dicebat, sed erant eis vniuersa communia. Et virtute magna dabant Apostoli testimonium resurrectionis Domini Iesu.* Et Psalmista in eadem verba consensit, dicens: *Ecce quam bonum, & quam iucundum, habitare fratres in vnum.* Et nos in Coenobiis commorantes, & nobis mutua caritate societati, demus studium, vt quomodo sanctorum patrum in hac vita meruimus consortium, ita in futuro quoque participes eorum simus; scientes quod crux vitae nostrae doctrinaeque principium sit, & oporteat nos cum Christo pati, & nosse quod absque tribulationibus & angustiis nullus victoriam consequatur. *Beatus vir qui suffert tentationem, quia cum probatus fuerit, coronam vitae accipiet.* Et iterum;

Heb. 13. Act. 4. Psal. 132. Iac. 1.

Rom. 8. *Laborauit in sæculum, & viuet in æternum. Si tamen compatimur, vt & glorificemur. Æstimo,* inquit, *quod non sunt condignæ passiones huius temporis ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis*: Et alibi scriptum est:
Psal. 72. *Existimaui vt cognoscerem, hoc labor est in conspectu meo.* Et iterum: *Ego*
Ier. 17. *laboraui sequens te, & diem hominum non consideraui.* Et alio loco: *Multæ*
I sal. 33. *tribulationes iustorum, & ex omnibus his liberabit eos Dominus.* Et Dominus noster loquitur in Euangelio: *Qui perseuerauerit vsque in finem, hic sal-*
Mat. 10. *uus erit.* Et alibi: *Hic est liber mandatorum, & lex scripta in sempiternum.*
Bar. 4. *Omnes qui obseruauerint eam viuent; qui autem dereliquerint, morientur. Reuertere Iacob, & apprehende eum: ambula in splendore luminis eius, & non des alteri gloriam tuam, & ea quæ conducunt tibi, genti alienæ. Beati sumus Israël, quia placita Deo nostro nota sunt nobis. Confide popule*
Esa. 66. *meus, memoriabilis Israël.* Et iterum Esaias loquitur: *Lætare Israël, & festum agite diem omnes qui diligitis eum. Gaudete qui confiditis in eo, vt sugatis, & impleamini ex vberibus consolationis eius.*

LI. Habeamus curam legendarum & discendarum scripturarum, & in ea-
Prou. 13. rum semper meditatione versemur, scientes scriptum: *Ex fructu oris sui vir saturabitur, & merces laborum eius reddetur.* Hæc sunt quæ nos ducunt ad æternam vitam, quæ nobis tradidit Pater noster & iugiter meditanda
Deut. 11. præcepit; vt impleatur illud in nobis quod scriptum est: *Erunt hæc verba, quæ ego præcipio tibi hodie, in corde tuo, & in anima tua: docebis ea filios tuos, & loqueris in eis sedens in domo, & ambulans in via, & accubans, atque consurgens. Scribe ea pro signo in manu tua, & erunt immobilia ante oculos tuos. Scribes quoque ea in postibus domuum tuarum, & in liminibus, vt discatis timere Dominum cunctis diebus quibus viuitis.* Salomon quoque
Prou. 3. idipsum significans dicit: *Scribe ea in latitudine cordis tui.*

LII. Considerate quantis testimoniis ad meditationem sacrarum scripturarum nos sermo Domini cohortetur, vt quæ ore voluimus, corde possidea-
Thre. 3. mus. *Bonum est homini cum leuauerit iugum ab adolescentia sua. Sedebit solitarius & tacebit, quoniam leuabit super se iugum, dabit percutienti se maxillam, saturabitur opprobriis, quoniam non semper abijciet Dominus.* Et alibi
Eccl. 11. scriptum est: *Recordatus sum misericordiæ infantiæ tuæ.* Et iterum: *Lætare iuuenis in adolescentia tua, & exultet cor tuum in diebus iuuentutis tuæ, & ambula in viis cordis tui absque macula, & in conspectu oculorum tuorum, & scito quoniam in omnibus his adducat te Dominus in iudicio. Aufer furorem à corde tuo, & malitiam à carne tua, quoniam adolescentia & stulti-*
Ibid. 12 *tia vanitas est.* Et, *Memento creatoris tui in diebus adolescentiæ tuæ, donec veniant dies pessimi, & occupēt anni, in quibus dices: Non est mihi in eis voluntas; donec obtenebrescat sol, & lux, & luna, & stellæ, & conuertantur nubes post pluuiam. In die qua mouebuntur custodes domus, & subuertentur viri virtutis, & cessent molentes, quia paucæ factæ sunt: & obscurabuntur quæ vident in foraminibus, & claudent vias in foro in infirmitate vocis molentis. Et exurgent ad vocem passeris, & humiliabuntur omnes filij cantici. Et quidem ab alto aspicient, & pauores in via,*

& floreat amygdalum, & ingrassetur locusta, & scindatur capparis. Quoniam abijt homo in domum seculi sui, & gyrauerunt in foro qui plangunt, quoadusque euertatur funiculus argenti, & conteratur monile auri, & confringatur hydria ad fontem, & impediatur rota super lacum, & conuertatur puluis in terram, sicut fuit, & spiritus reuertatur ad Dominum, qui dedit eum. In Euangelio quoque scriptum est: *Pueri nunquid habetis pulmentum? Mittite in dexteram partem nauis, & inuenietis.* Et iterum; *Omnis puer ac iuuenculus, qui nescit hodie bonum ac malum ipsi intrabunt in terram bonam.* Ac rursum: *Omne masculinum quod aperit vuluam sanctum vocabitur.* Et in Euangelio: *Puer autem ibat, & crescebat, & proficiebat apud Deum & apud homines.* Iesus quoque minister Moysi iuuenis erat, & non egrediebatur de tabernaculo Dei. Et de Dauid scriptum legimus: *puer flaui coloris, elegantibus oculis.* Timotheus quoque adhuc puer & adolescens sacris litteris eruditus est, vt ad fidem Domini Saluatoris illarum semita perueniret. Et de Daniele quia eruditus erat, scriptum legimus quod vir desideriorum appellatus sit. Ioseph quoque erat dilectissimus patri suo, quoniam eius imperijs seruiebat, & decem ac septem adhuc natus annos præcepta illius legem vitæ suæ arbitrabatur.

Ioan. 21. Exod. 34. Luc. 2. 1. Reg. 16. Dan. 10.

LIII. Et hæc cuncta replicaui, vt Sanctorum vitas considerantes, non circumferamur omni vento doctrinæ, sed laboremus, & eorum conuersationem nostræ vitæ propositum habeamus exemplum, vt simus populus Dei peculiaris. Nec contristemus Spiritum sanctum, in quo signati sumus in die redemptionis; ne illum extinguamus in nobis: & prophetias non contemnamus; ne forsitan volenti Spiritui sancto habitare in nobis non demus locum. Nullum alium timeamus præter Deum, qui vltor & iudex est operum singulorum, & cum sancto sanctus est, & cum viro innocente innocens; & dicit: *Ego amantes me diligo, & qui me quærent inuenient gaudium.* Et alibi loquitur: *Si ambulaueritis contra me peruersi, ego ambulabo contra vos peruersus,*

Ephes. 4. Psal. 17. Prou. 8. Leu. 26.

LIV. Non irascamur inuicem: etiamsi ira nos vicerit, non peccemus irati, solis occubitum pœnitentia præoccupantes. Meminerimus esse præceptum, quoties peccanti in nos ignoscere debemus, & munus nostrum relinquere ante altare: quod nequaquam suscipitur, si non fuerit reconciliatione placabile: vt possimus dicere: *Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.* Et Apostolus præcepit: *Si quis habet aduersus aliquem querimoniam, sicut & Christus donauit nobis, sic facite.* Simus discipuli mansuetudinis sanctorum omnium, & præcipuè Dauid, de quo scriptum est: *Memento Domine Dauid, & omnis mansuetudinis eius.* Et Moysi, de quo legitur, quod fuerit mansuetus super omnem terram: Et Dominus in Euangelio de mansuetis ac mitibus loquitur: *Beati mansueti & mites corde quoniam ipsi possidebunt terram.* Magnæ sapientiæ est, mansuetudinem possidere, & audire: *Sapiens esto fili, vt lætetur cor meum.* Et iterum: *Imitatores estote Dei, filij carissimi.* Et, *Estote perfecti, sicut & pater vester qui in cælis est, perfectus est.* Et alibi: *Sancti estote, quoniam ego sanctus sum, dicit Dominus.*

Psal. 4. Ephes. 4. Matt. 18. ibid. 5. Luc. 11. Col. 3. Psal. 131. Num. 12. Matt. 5. Prou. 10. Ephes. 5. Matt. 5. Leuit. 5.

LV. Quæ legentes testimonia, seminemus nobis iustitiam, vt metamus fructum vitæ. Illuminemus lucem scientiæ, quia tempus est, vt cogno-
2. Cor. 6. scamus Deum, donec veniat fructus iustitiæ nobis. *Ecce nunc tempus*
Rom. 13. *acceptabile, & dies salutis.* Et verè, secundum quod scriptum est, *Ple-*
Ioan. 15. *nitudo legis est dilectio.* Ioanne in hæc eadem concinente: *Hoc præceptum*
11 Ioan. 4. *accepimus à Patre, vt diligatis inuicem.* Et, *Qui diligit Deum, dili-*
1. Ioan. 3. *git & fratrem suum.* Et, *Non sicut Cain, qui ex maligno erat, occidit fratrem suum. Et quare occidit? quia opera eius maligna erant; fratris autem eius bona. Non admiremur, fratres, si oderit nos mundus: nos scimus quia transiuimus de morte ad vitam, eo quod diligamus fratres.* Ergo diligamus nos mutuo.

LVI. Loquar aliud ad vos audentius, filij carissimi. Ex quo credidit mihi Deus conuersationis vestræ & sanctæ conuersationis gregem, non cessaui lacrimis monere, & docere singulos, vt placeatis Deo; nec subtra-
Act. 20. xi aliquid, quod vobis vtile sentiebam, vt dicerem: *Et nunc commendo vos Deo, & verbo gratiæ eius, qui potest vos ædificare, & dare vobis hereditatem cum sanctis.* Vigilate, omni studio curaque contendite, ne
2. Tim. 4. obliuiscamini propositi vestri, sed implete quod vos scitis esse pollicitos. *Ego enim iam delibor, & tempus resolutionis meæ adest: qui certamen bonum ex parte certaui, cursum consummaui, fidem seruaui. De cætero reposita est mihi corona iustitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die*
Eccl. 12. *iustus iudex: non solum mihi, sed & omnibus qui dilexerunt iustitiam eius*, & omnia Patris mandata fecerunt. *Finis verbi: omnia audi, Deum time, & mandata eius custodi; quoniam omnis homo: vniuersum opus Deus adducet in iudicium, siue bonum, siue malum sit.*

Explicit doctrina S. Orsiesij.

REGVLA ORIENTALIS EX PATRVM Orientalium Regulis collecta à Vigilio Diacono.

DE REGVLA ORIENTALI VETERVM testimonia.

GENNADIVS Massil. Script. Eccl. cap. 51.

VIGILIVS Diaconus composuit ex traditione Patrum, Monachorum Regulam, quæ in Cœnobio ad profectum fratrum in conuentu legitur, breuiato & aperto sermone, totius Monasticæ professionis in se tenentem disciplinam.

S. BENEDICTVS

S. BENEDICTVS Anianæ Abbas Concordiæ Regularum *multa ORIENTALIS, siue ORIENTALIVM Regulæ capita inserit.*
SMARAGDVS quoque Abbas in expositione Regulæ S. Benedicti, Cap. XXVIII. *Regulam Orientalem*; Capite autem XXXI. *Regulam Patrum Orientalium appellat.*
ANNALES TREVIRENSES in Apologia Monasterij S. Maximini Part. 2. cap. 1. Et apud Christoph. Brouerum lib. VII. Annal. Treuir.
ERECTA fuit ibidem religio Christiana Monastica sub Regula Orientalium Monachorum.

INCIPIT REGVLA ORIENTALIS.

CAPITVLVM PRIMVM.

VT neque seniores in regendis fratribus inaniter laborent, neque disciplina iuniorum vacillet, quæ Abbatis conuersatione stabilita firma sit, oportet Abbatem irreprehensibilem esse, seuerum, patientem, ieiunum, pium, humilem: vt doctoris & Patris locum impleat, seipsum formam præbens bonorum operum. Ad cuius ordinationem omnes fratres respiciant; nihil sine consilio & auctoritate ipsius facientes. Qui sustinens Monasterij necessitates de omnibus quæ in Monasterio sunt liberè iudicabit; nullius personam accipiens, nec vlli gratiam præstans; sed vnumquemque secundum merita quotidianæ conuersationis in veritate iudicans, admoneat, hortetur, castiget, condemnet, vel suscipiat, si ita vtile videtur, venientes ad Monasterium: vel eijciat, si ita necessitas fuerit, malè habitantes.

II. In Monasterio Seniores sint duo, ad quos vel præsente Abbate vel absente omnium fratrum disciplina & omnis cura Monasterij pertineat: dantes sibi vices per dies, & diuidentes inter se pondus ac necessitatem Monasterij; ex quibus vnus tempore suo præsens in Monasterio semper erit, ad præstandum Abbati solatium, vel obsequium aduenientibus fratribus; & ad procedendum vbi necessitas communis exegerit, atque diligentiam circa omnia quæ ad quotidianam custodiam & conuersationem Monasterij pertinent adhibendam: vt quæcunque ad obsequium vsumque Monasterij facienda sunt, sine negligentia & querela faciant. Alius cum fratribus erit, tempore suo exiturus cum ipsis ad omnia opera & omnem necessitatem, prouidens ne quid contra disciplinam faciant. Qui considerans omnes actus singulorum, si quæ contra rationem facta viderit, sed per se emendet, vel Abbati indicet.

III. Ille vero qui secundum ordinem disciplinæ ordinatione Abbatis ex consilio & voluntate omnium fratrum fratribus Præpositus est, omnem ad se curam de disciplina fratrum; & diligentiam Monasterij reuocabit;

habens poteſtatem Abbate abſente faciendi omnia quæ Abbas præſens facit. Ille autem patientiam, manſuetudinem, humilitatem, caritatem, æquitatem, ſine perſonarum acceptione ſeruabit; ita agens, vt nec Abbati tædium generet, nec fratres intemperantia illius laborent. Hæc obſeruabit ſenior Monaſterij qui fratribus Præpoſitus eſt, referens ad Abbatem omnia, vel præcipuè illa, quæ per ſe non valuerit explicare.

IV. Commendatum aliquod etiam à germano fratre nullus accipiat: nihil in cella ſua abſque Præpoſiti iuſſione quiſpiam habeat, nec poma quidem viliſſima, & cætera huiuſcemodi.

V. Operantes vero fratres nihil loquantur ſeculare: ſed aut meditentur ea quæ ſancta ſunt, aut certè ſilebunt.

VI. Qui autem coquinat, antequam fratres reficiant non guſtabit quidquam.

VII. Nemo in cella aut in domo ſua habeat quidquam præter ea, quæ in communi Monaſterij lege præcepta ſunt.

VIII. Cumque ad dormiendum ſe collocauerint, alter alteri non loquatur. Cellam alterius, niſi prius ad oſtium percutiat, introire non audeat.

IX. Mutare de his quæ à Præpoſito acceperit cum altero non audebit. Nec accipiet melius, & dabit deterius; aut è contrario dans melius & deterius accipiens. Nemo ab altero accipiat quidpiam, niſi Præpoſitus iuſſerit.

X. Clauſa cella nullus dormiat; nec habeat cubiculum quod claudi poſſit: niſi forte ætati alicuius vel infirmitati Pater Monaſterij conceſſerit.

XI. Nemo à terra ſoluat funiculum abſque iuſſione Patris. Qui in Monaſterio fratrum inuenerit quidpiam, ſuſpendat, vt tollat qui cognouerit.

XII. Ad collectam & ad pſallendum nullus ſibi occaſionem inueniat, quibus ſe dicat occupatum quaſi ire non poſſit. Et ſi in Monaſterio, vel in agro, aut in itinere, aut in quolibet Miniſterio fuerit, orandi & pſallendi tempus non prætermittat.

XIII. Qui miniſter eſt, habeat ſtudium ne quid operis pereat in Monaſterio. In qualicunque omnino arte quæ exercetur à fratribus, ſi quid perierit, & per negligentiam fuerit diſſipatum, increpetur à Patre miniſter operum: & ipſe iterum increpet alium, qui opus perdiderit; dumtaxat iuxta voluntatem & præſcientiam principis, abſque quo nullus increpandi fratrem habebit poteſtatem.

XIV. Si inuentus fuerit vnus è fratribus aliquid per contentionem agens, vel contradicens maioris imperio, increpabit iuxta menſuram peccati ſui.

XV. Qui mentitur, aut odio quemquam habere fuerit deprehenſus, aut inobediens, aut plus ioco quam honeſtum eſt deditus, aut otioſus, aut durè reſpondens, aut habens conſuetudinem fratribus detrahendi, vel his qui foris ſunt; & omnino quidquid contra Regulam ſcripturarum eſt & Monaſterij diſciplinam, & audierit Pater Monaſterij, vindicabit iuxta menſuram opuſque peccati.

XVI. Si omnes fratres viderint Præpositum nimium negligentem, aut durè increpantem fratres, & mensuram Monasterij excedentem, referant hoc Patri, & ab eo increpetur. Ipse autem Præpositus nihil faciat, nisi quod Pater iusserit: maximè in re noua. Quæ ex more descendit, seruabit Regulam Monasterij.

XVII. Præpositus vero non inebrietur, nec sedeat in humilioribus locis. Ne rumpat vincula quæ Deus in cœlo condidit, vt obseruentur in terris. Ne lugeat in die Festo Domini Saluatoris: dominetur carni suæ iuxta mensuram sanctorum. Non inueniatur in excelsis cubilibus, imitans morem gentilium. Non sit duplicis fidei. Non sequatur cordis sui cogitationes, sed legem Dei. Non resistat sublimioribus tumenti animo potestatibus. Ne fremat, nec hirriat iratus super humiliores: nec transferat terminos Regulæ. Non sit fraudulentus; neque in cogitationibus verset dolos; nec negligat peccatum animæ suæ; nec vincatur carnis luxuria. Non ambulet negligenter. Non loquatur verbum otiosum. Non ponat scandalum ante pedes cæci. Non doceat voluntatem animam suam. Non resoluatur risu stultorum ac ioco. Non capiatur cor eius ab his qui inepta loquuntur & dulcia. Non vincatur muneribus: non paruulorum sermone ducatur. Non deficiat in tribulatione. Non mortem timeat, sed Deum: non præuaricatôr sit propter imminentem timorem. Non relinquat verum lumen propter modicos cibos. Non nutet ac fluctuet in operibus suis. Non mutet sententiam, sed firmus sit solidique decreti; iustus, cuncta considerans; iudicans in veritate absque appetitu gloriæ; manifestus Deo & hominibus, & à fraude procul. Ne ignoret conuersationem suorum, nec ad eorum scientiam cæcus existat. Nulli noceat per superbiam; nec sequatur concupiscentias oculorum. Veritatem nunquam prætereat: oderit iniustitiam. Secundum personam nunquam iudicet pro muneribus, nec condemnet animam innocentem per superbiam. Non rideat inter pueros: non deserat veritatem timore superatus. Non despiciat eos qui indigent misericordia. Non deserat iustitiam propter lassitudinem; ne perdat animam suam propter verecundiam: ne respiciat dapes lautioris mensæ: nec pulchra vestimenta desideret; nec se negligat, sed semper dijudicet cogitationes suas. Non inebrietur vino; sed humilitati iunctam habeat veritatem. Quando iudicat, sequatur præcepta maiorum & legem Dei, quæ in toto orbe prædicata est.

XVIII. Si deprehensus fuerit aliquis è fratribus libenter cum pueris ridere & ludere, & habere amicitias ætatis infirmæ, tertio commoneatur, vt recedat ab eorum necessitudine, & memor sit honestatis, & timoris Dei: si non cessauerit, corripiatur vt dignus est correptione seuerissima.

XIX. Qui contemnunt præcepta maiorum, & Regulas Monasterij quæ Dei præcepto constitutæ sunt, & paruipendunt seniorum consilia, corripiantur iuxta ordinem constitutum, donec corrigantur.

XX. Maiores qui cum fratribus mittuntur foras, quamdiu ibi fuerint, habebunt ius Præpositorum, & eorum cuncta regentur arbitrio. Docebunt

fratres per constitutos dies; & si forte inter eos ortum fuerit aliquid simultatis, audient ipsi maiores, & dijudicabunt caussam, & dignum culpa increpabunt; vel ad imperium eorum statim pacem pleno corde consocient.

XXI. Si quis frater contra Præpositum suum habuerit tristitiam, aut ipse Præpositus contra fratrem aliquam querimoniam, probatæ fratres conuersationis & fidei eos audire debent, & dijudicabunt inter eos. Si tamen absens est Pater Monasterij, vel alicubi profectus, primum quidem expectabunt eum: sin autem diutius vident foris demorari, tunc audient inter Præpositum & fratrem; ne diu suspenso iudicio tristitia maior oriatur, vt & ille qui Præpositus est, & ille qui subiectus est, & illi qui audiunt, iuxta timorem Dei cuncta faciant, & non dent in vllo occasionem discordiæ.

XXII. Nullus mittatur foras ad aliquod negotium solus. Missi vero non singuli, sed bini vel terni ambulent: vt dum se inuicem custodiunt & consolantur, & seniores eorum de honesta eorum conuersatione securi sint, & illi non periclitentur. Obseruantes tamen hoc, vt non se inuicem fabulis inanibus destruant, neque negligentiæ dent locum destructionis; sed vnusquisque in actu suo attentus sit, prout tempus fuerit.

XXIII. Quando autem reuersi fuerint in Monasterium, si ante ostium viderint aliquem quærentem suorum affinium, de his qui in Monasterio commorantur, non valebunt ire ad eum, & nuntiare, vel euocare. Et omnino quidquid foris gesserint, in Monasterio narrare non præsumant.

XXIV. Omnibus erit potestas legendi vsque ad horam tertiam: si tamen nulla causa extiterit, qua necesse sit etiam aliquid fieri. Post horam vero tertiam si quæ statuta sunt, sicut scriptum est, per superbiam, vel negligentiam, vel desidiam intercedentem non custodierit, sciat se cum in hoc errore deprehensus fuerit, culpabilem iudicandum; quia per suum errorem & alios in vitium mittit.

XXV. Cellerarij vero cura sit, vt abstinentiam & sobrietatem studens illata in Monasterio ad sumptus fratrum diligenter & fideliter seruet: nihil suscipiens, nec quidquam tradens sine auctoritate vel seniorum consilio. Qui etiam omnia vtensilia, quæ in Monasterio sunt, id est, vestem, vas, ferramentum, & quicquid vsibus quotidianis necessarium est, custodiat; & vamquamque rem proferens, cum fuerit necessarium, ab eo iterum ad reponendum, cui vtenda consignauerit, recepturus. Ad victum vero fratrum proferat ac tradat septimanariis, ad condiendos cibos det necessaria secundum quotidianæ expensæ consuetudinem, neque profusè neque auarè: ne vitio ipsius vel Monasterij substantia grauetur, vel fratres patiantur iniuriam. Sed & necessitatem infirmorum fratrum ac laborem considerans, nihil ægrotanti in desideriis neget ex hjs quæ habuerit, quantum illis necesse fuerit. Aduenientibus diuersis fratribus escas parabit. Hæc erit cura custodis cellarij, recurrens semper ad seniorum consilium, & requirens de omnibus, vel præcipuè de his, quæ proprio suo intellectu non potuerit adimplere.

XXVI. Ostiarij cura sit, vt omnes aduenientes intra ianuas recipiat; dans eis responsum honestum cum humilitate & reuerentia, ac statim nuntians vel Abbati, vel senioribus, quis venerit, & quid petierit. Nec vllus extraneorum patiatur iniuriam: neque habeat cum aliquo de fratribus necessitatem ac facultatem loquendi, absque scientia Abbatis, vel seniorum præsentia. Si quid vero cuicunque de fratribus missum mandatumque fuerit, nihil ad ipsum perueniat priusquam Abbati vel senioribus indicetur. Ante omnia Ostiarius Monasterij hæc obseruabit, ne quemquam de fratribus foris ianuam exire permittat.

XXVII. Si quis accesserit ad ostium volens sæculo renuntiare, & fratrum aggregari numero, non habeat libertatem intrandi: sed prius nuntietur Patri Monasterij, & manebit paucis diebus foris ante ianuam, ac docebitur orationem Dominicam, & Psalmos, quantos potuerit discere; & diligenter sui experimentum dabit, ne forte mali quidpiam fecerit, vt turbarus ad horam timore discesserit, aut sub aliqua potestate sit; & vtrum possit renuntiare parentibus suis, & propriam contemnere facultatem. Si eum viderint aptum ad omnia, tunc docebitur & reliquas Monasterij disciplinas; quæ facere debeat, quibusque seruire, siue in collecta omnium fratrum, siue in domo cui tradendus est, siue in vescendi ordine: vt instructus atque perfectus in omni opere bono fratribus copuletur. Hæc obseruabit custos ianuæ, referens omnia, sicut superius scriptum est, & annuntians senioribus.

XXVIII. Septimanarij ad cibos parandos, vel ad luminaria concinnanda, vel ad nitores faciendos, & quæ ad obsequium vsusque Monasterij pertinent, semper parati sint. Hos nulla alia necessitas occupet, sed in hoc studium impendant, vt rem susceptam viriliter & diligenter impleant. Et si quid forte nesciunt, de his quæ agere debent, sine dissimulatione seniores suos semper interrogent.

XXIX. Hi itaque quibus disciplina, vel vtilitas, vel opinio, vel obsequium Monasterij creditur, officia sibi iniuncta fideliter custodiant & impleant. Hos enim errare non decet, qui ad omnes errores emendandos præpositi sunt. Qui si vel superbia, vel negligentia, vel desidia aliqua ex his prætermiserint, quæ in Regula continentur; per ipsosque destructio esse cæperit, per quos debet ædificatio crescere, omnibus condemnationibus, quas Regula continet, subiacebunt.

XXX. Inter omnes fratres hoc obseruabitur, vel obedientes senioribus suis, & deferentes sibi inuicem, habeant patientiam, moderationem, humilitatem, caritatem, pacem sine figmento & mendacio, & maledictione, & verbositate, & iurandi consuetudine, ita vt nemo suum quicquam vindicet, neque vllus aliquid peculiariter vsurpet; sed habeant omnia communia.

XXXI. Sine seniorum verbo & auctoritate nullus fratrum quidquam agat: neque accipiat aliquid, neque det; neque vsquam prorsus procedat.

XXXII. Cum vero inuenta fuerit culpa, ille qui culpabilis inuenitur, cor-

ripiatur ab Abbate secretius. Quod si non sufficit ad emendationem, corripiatur à paucis senioribus. Quod si nec sic emendauerit, excommunicetur; & non manducet quidquam. Cui si nec hoc quidem profuerit, in quolibet loco fuerit, postremus inter omnes in psallendi ordine ponatur. Quod si in prauitate perseuerat, etiam psallendi ei facultas auferatur. Quem si vel hæc confusio non commouerit, abstineatur à conuentu fratrum; ita vt nec mensæ, nec Missæ intersit, neque cum eo vllus frater de iunioribus colloquatur. Abstinebitur autem tam diu, quam diu vel qualitas culpæ poposcerit, secundum Abbatis ac seniorum arbitrium; vel se ex corde pro culpa pœnitens humiliauerit, & veniam erroris sui omnibus præsentibus petierit. Quod si in fratrem peccauit, etiam ab eo fratre veniam petat, cui iniuriam fecit.

XXXIII. Si quis errori eius consenserit, & secundum duritiam illius magis consilium dederit, vt se tardius humiliet, sciat se cum in hoc errore fuerit deprehensus, simili modo culpabilem iudicandum.

XXXIV. Hoc etiam addendum fuit, vt frater qui pro qualibet culpa arguitur vel increpatur, patientiam habeat, & non respondeat arguenti se: sed humiliet se in omnibus, & emendet.

XXXV. Si vero fuerit aliquis tam durus, & tam alienus à timore Domini, vt tot castigationibus & tot remissionibus non emendet, proijciatur de Monasterio, & velut extraneus habeatur: ne vitio ipsius alij periclitentur.

XXXVI. Quod si aliquis locutus fuerit, vel riserit in vescendo, increpetur, & agat pœnitentiam.

XXXVII. Si quis ad manducandum tardius venerit absque maioris imperio, similiter agat pœnitentiam, aut ad cellam suam ieiunus reuertatur.

XXXVIII. Si aliquid necessarium fuerit in mensa, nemo audebit loqui, sed ministrantibus signum soni dabit. Ministri vero absque his quæ in commune fratribus præparata sunt, nihil aliud comedant, nec mutatos cibos sibi audeant præparare.

XXXIX. Nemo plus alteri dabit quam alter accepit, quod si obtenditur infirmitas, Præpositus domus perget ad ministros ægrotantium, & ab his quæ necessaria sunt accipiet.

XL. Quando ad ostium Monasterij aliqui venerint, si clerici fuerint aut Monachi, maiori honore suscipientur: lauabuntque pedes eorum, iuxta Euangelij præceptum, & præbebunt eis omnia quæ apta sunt vsui Monachorum.

XLI. Si quis ad ostium Monasterij venerit, dicens velle se videre fratrem suum vel propinquum, ianitor nuntiabit Abbati, & permittente eo accipiet comitem, cuius fides probata est; & sic mittetur ad fratrem videndum vel proximum.

XLII. Si propinquus alicuius mortuus fuerit, prosequendi funus non habebit licentiam, nisi Pater Monasterij præceperit.

XLIII. Nullus de horto tollat olera, nisi ab hortulano acceperit.

XLIV. Nemo alteri loquatur in tenebris : nullus in psiatho cum altero dormiat : manum alterius nemo teneat : sed siue steterit, siue ambulauerit, siue sederit, vno cubito distet ab altero.

XLV. Si quis tulerit rem non suam, ponetur super humeros eius ; & sic agat pœnitentiam publicè in collecta.

XLVI. Si Præpositus iniustè iudicauerit, iniustitiæ ab aliis condemnabitur.

XLVII. Qui consentit peccatis, & defendit alium delinquentem, maledictus erit apud Deum & homines, & corripietur increpatione seueriſſima.

Explicit Regula Orientalis.

S. BASILII CÆSAREÆ CAPPADOCIÆ Episcopi Regula ad Monachos.

DE S. BASILIO EIVSQVE REGVLA veterum testimonia.

S. GREGORIVS Nazian. Orat. xx. in S. Basilium.

Quis magis quam ille aut virginitatem coluit, aut carni leges imposuit; idque non suo tantum exemplo, sed etiam opera aliis impensa? Cuius sunt virginum Cœnobia, & scripto comprehensa REGVLARVM STATVTA; quibus & sensus omnes castigabat, & membra omnia componebat, & veram virginitatem seruare admonebat.

GREGORIVS Presb. Orat. de S. Gregor. Naz.

HIC porro commorantes (Gregorius & Basilius) & mutua extimulatione virtutem augebant, & VITÆ MONASTICÆ LEGES piis Deoque deuotis hominibus atque à mundi societate disiunctis ferebant, Lycurgi legibus placidiores, Solonis grauiores, Minois æquiores. Immo vero vt de his viris sublimius aliquid dicam, Moysem imitantur, nubeque obtecti, atque vt à tumultuaria & turbulenta hac vita procul se remouerent, in montem secedentes, legislatoris officio fungebantur.

S. HIERONYMVS Script. Eccl. cap. cxvi.

BASILIVS Cæsareæ Cappadociæ, quæ prius Mazaca vocabatur, Episcopus egregios contra Eunomium elaborauit libros, & de Spiritu sancto volumen, & ASCETICVM, & breues variosque tractatus.

RVFFINVS Hist. Eccl. lib. II. c. IX.

BASILIVS Ponti vrbes & rura circumiens, desides gentis illius animos, & parum de spe futura solicitos stimulare verbis, & prædicatione succendere, callumque ab his longæ negligentiæ cœpit abolere, subegit-

que abiectis inanium rerum & secularium curis, suimet notitiam recipere, in vnum coire, Monasteria construere, psalmis & hymnis & orationibus docuit vacare; pauperum curam gerere, eisque habitacula honesta, & quæ ad victum necessaria sunt præbere, virgines instituere, pudicam castamque vitam omnibus pene desiderabilem facere. Ita breui permutata est totius Prouinciæ facies, vt in arido & squalenti campo videretur seges fœcunda, ac læta vinea surrexisse.

Et mox. *Extant quoque vtriusque ingenij monumenta magnifica tractatuum, quos ex tempore in Ecclesiis declamabant: ex quibus nos denas fermè singulorum oratiunculas transfudimus in Latinum; BASILII præterea INSTITVTA MONACHORVM: optantes, si potuerimus, & Dei fauor adiuuerit, eorum plura transferre.*

SOZOMENVS Hist. Eccl. l. III. c. XIII.

APVD Armenios, Paphlagones & Ponti incolas Eustathius Ecclesiæ Sebastiæ in Armenia Antistes primus vitam Monasticam eiusque exercitium accuratum cœpisse dicitur, ita vt librum de Institutis Monachorum, qui Basilij Cappadocis nomine inscribitur, ab hoc conscriptum nonnulli affirment.

Ita & Nicephorus Callist. l. IX. c. XVI. & l. XIII. c. XXIX.

PHOTIVS P. CP. Bibliot. cod. CXCI.

LEGI S. BASILII Episcopi Cæsareæ Cappadociæ Ascetica vt vocant duobus libris comprehensa. Vtile sane opus si quod aliud cuiuis pietatis studioso & æterna bona consectanti; maximè verò his qui in Cœnobio religiosæ vitæ exercitio incumbunt. Continet autem variarum quæstionum ex sacris literis quæ ad mores componendos faciant, succinctas cum explanatione solutiones. Idem Cod. CXLIV.

LEGI eiusdem S. BASILII Ascetica, hoc est, Monasticæ vitæ præceptiones; ex quarum præscripto qui vixerit, regno cælesti potietur.

THEODORVS Studita Orat. in S. Platonem.

Primum dedit operam, vt studiose magni & diuini BASILII Constitutiones legeret, ex quibus sui temporis consuetudinem à Monastica constitutione alienam esse didicit.

S. BENEDICTVS Regulæ c. LXXIII.

COLLATIONES Patrum, & instituta & Vitæ eorum; sed & REGVLA SANCTI PATRIS NOSTRI BASILII, quid aliud sunt, nisi bene viuentium & obedientium Monachorum exempla, & instrumenta virtutum?

GREGORIVS Tur. Hist. Franc. l. X. c. XXIX.

AREDIVS ex familia propria tonsuratos instituit Monachos, Cœnobiumque fundauit, in quo non modo Cassiani, verum etiam BASILII, & reliquorum Abbatum, qui Monasterialem vitam instituerunt, celebrantur Regulæ.

VITA S. Eugendi Abbat. cap. XIV.

PROVT memoriæ, Christo inspirante suggeritur, abrenuntiantium exordia

exordia primitus intimamus. Sic namque quod non omnino illa, quæ sanctus ac præcipuus BASILIVS, Cappadociæ vrbis Antistes, vel ea quæ sanctorum Lirinensium Patres, sanctus quoque Pachomius Syrorum priscus Abbas, siue illa quæ recentior venerabilis edidit Cassianus, fastidiosa præsumptione calcemus: sed ea quotidie lectitantes, &c.

VITA S. Philiberti Abbatis.

Legebat studiosè BASILII præclaras constitutiones, Macarij Regulam, Benedicti decreta, Columbani instituta sanctissima.

IVSTINIANVS quoque Imp. Epistola ad Menam P. CP. contra Origenem, locum affert S. Basilij, ἐκ τοῦ χαρονικοῦ αὐτοῦ βιβλίου, siue ex libro eius Regularum: quo etiam frequentissimè vtuntur S. Benedictus Anianensis & Smaragdus vetusti Regulæ Benedictinæ expositores.

INCIPIT PRÆFATIO RVFFINI PRESBYTERI AQVILEIENSIS in Regulam S. Basilij ad Vrseium Abbatem.

SATIS libenter, carissime frater Vrsei, aduentantes de partibus Orientis, & desiderantes iam fratrum consueta consortia, Monasterium tuum ingressi sumus; quod superpositum angusto arenosi tramitis dorso hinc atque hinc passiui & incerti maris vnda circumluit: rara tantummodo latentes locos eminus arguit pinus, ex qua & Pineti clarum nomen sæculo dedit. Eo tamen maxime delectati sumus, quod non, vt aliquibus mos est, vel de locis, vel de opibus Orientis solicitè percontatus es; sed quænam ibi seruorum Dei haberetur obseruatio, quæ animi virtus, quæ instituta seruarentur in Monasteriis, requisisti. Ad hæc ego ne quid tibi minus dignè, non dico quam geritur, sed quam geri debet, exponerem, S. BASILII Cappadociæ Episcopi, viri fide & operibus, & omni sanctitate satis clari INSTITVTA MONACHORVM, quæ interrogantibus se Monachis velut sancti cuiusdam iuris responsa statuit, protuli. Cuius cum definitiones ac sententias mirareris, magnoperè poposcisti, vt hoc opus in Latinum verterem; pollicens mihi, quod per vniuersa occiduæ partis Monasteria, si hæc sancti & spiritualis viri sancta & spiritualia innotescerent instituta, omnis ille seruorum Dei profectus, qui ex huiuscemodi institutionibus nasceretur, mihi quoque ex eorum vel meritis, vel orationibus, aliquid gratiæ vel mercedis afferret. Exhibui ergo vt potui ministerium meum: Imple & tu, & omnes qui legitis & obseruatis gratiam, vt & agentes, & orantes sic, quemadmodum instituta hæc continent, mei quoque memores sitis. Tui sanè sit officij etiam aliis Monasteriis exemplaria præbere: vt secundum instar Cappadociæ, omnia Monasteria eisdem, & non diuersis vel institutis vel obseruationibus viuant.

Explicit Præfatio Ruffini.

INCIPIT REGVLA SANCTI BASILII EPISCOPI CAPPADOCIÆ AD MONACHOS.

Psal. 93. HVMANVM genus diligens Deus, & docens hominem scientiam, his quidem quibus docendi contulit gratiam, præcepit
2. Tim. 3. per Apostolum, permanere in doctrina: his vero qui ædificari diuinis institutionibus indigent, per Moysen protestatur, di-
Deut. 32. cens: *Interroga patrem tuum, & annuntiabit tibi; presbyteros tuos, & dicent tibi.* Propter quod necesse est, nos quidem quibus ministerium verbi creditum est, in omni tempore paratos esse & promptos ad instructionem perfectionemque animarum: & quædam quidem in communi Ecclesiæ auditorio simul omnibus de præceptis Domini contestari; quædam vero secretius perfectioribus quibusque differere, & inquirentibus manifestare, atque interrogare volentibus de fide & veritate Euangelij Domini nostri Iesu Christi, & de conuersatione perfecta, copiam nostri sermonis facultatemque præbere; qua possit ex his perfectus effici & consummatus homo Dei. Vobis autem conuenit nullum tempus vacuum præterire, quo minus ad ea quæ communiter cum omni Ecclesia discitis, etiam secretius de eminentioribus & perfectioribus inquiratis: vt omne æuum vitæ vestræ in inquirendo de melioribus, & percontando de vtilioribus transigatis. Quoniam ergo & in hoc nos congregauit Deus, vt paululum quid à molestiis segregati turbarum silentij agamus & quietis; neque in aliud opus animum demus, neque residuum temporis somno rursus & remissioni corporeæ mancipemus; sed in inquisitione & sollicitudine meliorum noctis hoc quod superest spatium exigamus, adimplentes illud quod
Psal. 1. dictum est per beatum Dauid: *Beatus qui in lege Domini meditabitur die ac nocte.* Si quid ergo vnusquisque vestrum deesse sibi ad scientiam putat, ad communem id proferat inquisitionem. Facilius enim pluribus simul conferentibus, si quid difficile vel obtectum videtur esse, clarescet, Deo sine dubio inueniendi gratiam quærentibus largiente. Sicut ergo nobis ne-
1. Cor. 9. cessitas imminet, & secundum illud Apostoli, *væ mihi erit, si non euangelizem:* ita etiam vobis, si ab interrogatione & inquisitione cessetis, vel si remissiores ac resolutiores ad ea implenda quæ recta inuenta fuerint, existatis, simile discrimen impendit. Propterea enim & Dominus
Ioan. 12. dixit: quia *sermo quem locutus sum vobis, ille iudicabit vos in nouissimo*
Luc. 12. *die.* Et iterum: *Seruus qui ignorauit voluntatem domini sui, & non fecit digna, plagis vapulabit paucis: qui autem cognouerit, & fecerit contra voluntatem domini, vapulabit plurimis.* Oremus ergo miseri-

cordiam Domini, vt & nobis verbi inculpabile tribuat ministerium; & vobis fructuosum doctrinæ concedat euentum. Tanquam ergo scientes quia stabunt ante faciem vestram verba hæc ante tribunal Christi; *Arguam enim te*, inquit, *& statuam ea ante faciem tuam*: ita & intendite animum vigilanter ad hæc quæ dicuntur, & ad opus dignum quæ audistis, festinanter adducite: *Quia nescimus qua die, vel qua hora Dominus noster veniet.* Psal. 49. Mat. 24.

PRIMA INTERROGATIO FRATRVM.

QVoniam dedit nobis sermo tuus potestatem vt interrogemus, primo omnium doceri quæsumus, si ordo aliquis est & consequentia in mandatis Dei; vt aliud quidem sit primum, & aliud secundum, & sic per ordinem cætera: an omnia mandata ita sibi inuicem cohæreant, & sint æqualia, vt vnde voluerit quis possit initium sumere, tanquam in modum circuli vel coronæ.

RESPONSIO. Interrogatio vestra antiqua est, & olim proposita in Euangelio in eo, cum accedens ad Dominum quidam legis doctor ait: *Magister, quod est mandatum primum in lege?* Et Dominus respondit: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex totis viribus tuis; hoc est primum & maximum mandatum. Secundum vero simile huic: Diliges proximum tuum sicut teipsum.* Ipso ergo Dominus ordinem mandatis imposuit: primum dicens & magnum esse mandatum, Deum ex toto corde & ex tota mente diligere: secundum vero ordine & consequentia, & quod illi esset simile per virtutem, imo quod illud expleret, & quod penderet ex primo; diligere proximum sicut seipsum. Sed & de alijs similiter in sanctis scripturis inuenies; & seruatur, vt ego arbitror, in omnibus mandatis ordo quidam & consequentia præceptorum. Mat. 22.

II. INTERROG. *Quoniam igitur de caritate Dei primum ais esse mandatum, inde nobis primum omnium differe. Nam quia oportet diligere audiuimus: quomodo tamen hoc possit impleri, desideramus addiscere.*

RESP. Optimum sumpsistis sermonis exordium, & proposito nostro valde conueniens. Deo itaque iuuante, nos quod dicitis, faciemus. Sciendum ante omnia est, quod mandatum istud vnum quidem videtur esse; sed omnium in se mandatorum virtutem complectitur & constringit, ipso Domino dicente: *Quia in his duobus mandatis vniuersa lex pendet & Prophetæ.* Nec tamen nos per singula discutere aggrediamur ordinem mandatorum; alioquin videbimur totum opus introducere in partes; sed quantum ad propositum sufficit, & præsens ratio postulat, inquiremus: illud ante omnia designantes, quod omnium mandatorum quæ à Deo accepimus, virtutes in nobismetipsis insitas gerimus. Quo scilicet neque difficultas in nobis sit, tanquam nouum aliquid & alienum à nobis expetatur: neque rursum elationis dari nobis aliqua videatur occasio, si Mat. 22.

putemus nos plus aliquid offerre Deo, quam ab ipso in natura nostræ creationis accepimus. Quoniam quidem ea quæ nobis à Deo insita sunt, si rectè & competenter moueamus in opus, hoc est secundum virtutem viuere. Si vero naturæ beneficia corrumpamus, hoc est in malitiam vergere. Est ergo mali ista definitio, non rectè vti motibus animi à Deo nobis insitis. Et rursum virtutis ista definitio, rectè vti, idest secundum mandatum Dei, & secundum conscientiam, animi motibus à Deo insitis. Cum ergo hæc ita se habeant, idem hoc inueniemus etiam de caritate constare. Mandatum accepimus diligere Deum. Dilectionis virtutem in ipsa statim prima conditione à Deo anima sibi insitam gerit: in quo nequaquam extrinsecus testimonio indigemus: vnusquisque enim in semetipso & ex semetipso horum quæ dicimus sumit iudicia. Omnis homo desiderat omne quod bonum est, & affectu quodam naturali constringimur ad omne quod bonum putamus. Sed & erga consanguineos & carnis proximos nullo docente in amore constringimur: his quoque quorum affectum & beneficia accepimus, omni affectu & officiis copulamur. Et quid aliud tam bonum habetur quam Deus? Immo quid aliud bonum, nisi solus Deus? Qui decor? qui splendor? quæ pulchritudo, quam naturaliter diligere prouocamur, vsquam talis qualis in Deo est, & esse credenda est? Quæ vsquam talis gratia? quæ amoris flamma, quæ & animæ secreta & interiora succendat, sicut amor Dei inflammare debet mentis arcana: præcipuè si sit ab omni pollutione purgata: si sit munda anima, & quæ vero affectu dicat: *Quoniam vulnerata caritate ego sum.* Ineffabilem prorsus ego sentio amorem Dei, & qui sentiri magis quam dici possit. Inenarrabilis quædam lux est: etiam si fulgura, si coruscum adhibeat, vel comparet sermo, non patietur, non recipiet auditus. Si luciferi fulgores, si lunæ splendores, si ipsum solis lumen assumas, ad comparationem gloriæ illius obscura sunt omnia, & multo tetriora, quam si cæca nox & obscuritate profundæ caliginis mersa limpidissimo meridiani solis lumini comparetur. Decor iste corporeis oculis non videtur: anima sola & mente conspicitur. Qui decor si cuius forte sanctorum mentem animamque perstrinxerit, flagrantissimum in eis amoris sui stimulum defigit. Propterea denique velut amoris cuiusdam ignibus tabescens, & præsentem vitam perhorrescens, dicebat aliquis ex eis: *Quando veniam, & apparebo ante faciem Dei?* Et iterum dicebat istius ardoris ignibus flagrans: *Sitiuit anima mea ad Deum viuum.* Et insatiabiliter ardens eius desiderio orabat, vt *videret voluntatem Domini, & protegeretur in templo sancto eius.* Ita ergo naturaliter & concupiscimus quæ bona sunt, & amamus. Nihil autem, vt diximus, tam summum bonum est, quam Deus: & ideo debito quodam exsoluimus hanc quam ab eo accepimus caritatem. Quæ vtique si denegetur, & non exsoluatur, iræ nos inexcusabiliter obnoxios facit. Et quid dico iræ obnoxios? Quæ enim poterit esse maior ira, quæ vltio grauior, quam hoc ipsum si accidat nobis, alienos effici nos à caritate Dei? Quod si parentibus inest naturalis affectus erga eos quos genuerunt; & non solum hoc in hominibus,

Cant. 3. Psal. 41. Psal. 26.

verum etiam in mutis animalibus inuenitur: videte ne inueniamur vel pecudibus hebetiores, vel belluis feris immaniores, si nullo erga genitorem constringamur affectu. Quem etiamsi quantus & qualis sit scire non possumus, ex hoc tamen solo quod ex ipso sumus, venerari & diligere parentis debemus affectu, atque indesinenter erga eius memoriam pendere, sicut erga genitrices suas faciunt paruuli. Sed multo amplius multoque promptius; quanto & immensorum nos beneficiorum eius obnoxios scimus. Quod ipsum nobis commune esse puto etiam cum cæteris animalibus: meminerunt namque etiam illa, si quid eis quis contulerit bonum. Si mihi non creditis, audite Prophetam dicentem: *Cognouit bos possessorem suum, & asinus præsepium domini sui.* Absit autem de nobis dici ea quæ sequuntur: *Quia Israël me non cognouit, & populus meus me non intellexit.* Quod si etiam eos qui beneficij aliquid nobis contulerunt nullo docente diligimus, & omni studio quantum fieri potest referre gratias nitimur; quomodo sufficiemus gratiam referre beneficiis Dei, quæ tanta sunt, vt effugiant numerum; & talia, vt sufficiat vnum aliquod ex omnibus per totam vitam nostram efficere nos obnoxios largitori? Nam omitto cætera omnia, quæ quidem & ipsa magna sunt & præclara, verum à maioribus & meliotibus, velut stellæ quædam splendidioribus solis radiis, obteguntur; quoniam quidem nec tempus nobis est amplius dilatare sermonem, vt possimus etiam de minimis diuina erga nos enumerare beneficia. Sileamus igitur quotidianos solis ortus, & vnius lampadis fulgore illuminatum vniuersum mundum. Sileamus lunæ circuitus, aëris permutationes vicissitudinesque; imbres ex nubibus, flumina fontesque de terra; latitudines atque altitudines maris: vniuersitatem terræ, ac natiuitates eorum animantium quæ in aquis gignuntur, & quæ coalescunt, vel oriuntur in terris, nostris ministeriis vel vsibus deputata. Hæc ergo omnia, & cætera innumerabilia prætermitto: hoc solum, quod ne volenti quidem prætetire possibile est, silere non possumus: & quamuis reticere gratiam non sit possibile, multo tamen impossibilius est, vt dignum est & vt competit, proloqui: hoc inquam quantum est, quod scientiam sui donauit homini Deus, & rationabile animal esse fecit in terris, & ineffabilis paradisi obuti voluptate ac decore concessit? quemque serpentis arte deceptum, & in peccatum lapsum, ac per peccatum in mortem deuolutum, nequaquam despexit; sed legem in adiutotium dedit, præfecit Angelos, destinauit Prophetas; conatus malitiæ comminationum seueritate compescuit; bonorum desideria munificentissimis repromissionibus prouocauit, & finem vtriusque viæ nostræ in multis imaginibus præsignauit. Verum cum post hæc omnia in malis nostris incredulitatibus duraremus, non est auersus, nec dereliquit nos pij Domini bonitas: neque cum beneficiis eius essemus ingrati, auertere potuimus & excludere misericordiam eius à nobis: sed reuocamur à morte, & iterum viuificamur per Dominum nostrum Iesum Christum, *Qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo: sed semetipsum exinaniuit, formam serui accipiens.*

Esai. 1.

Phil. 2.

Esai. 53. *Infirmitates nostras accepit, & ægritudies nostras portauit, & pro no-*
Gal. 3. *bis vulneratus est, vt liuore illius sanaremur. Et à maledicto nos rede-*
Sap. 2. *mit, factus pro nobis maledictum.* Et morte turpissima condemnatus est, vt nos reuocaret ad vitam. Nec sufficit ei viuificare nos mortuos, sed & diuinitatis suæ participium tribuit, & munus æternitatis indulget; & supra omne quod vel petere vel intelligere possumus, credentibus vel diligentibus
1. Cor. 2. se præparat, *quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis as-*
Psal. 115. *cendit.* Quid ergo retribuemus Domino pro omnibus quæ retribuit nobis? Verum ille tam benignus & clemens est, vt ne retributionem quidem reposcat; sed sufficit ei, vt pro his omnibus quæ largitus est, diligatur. Quis ergo ita irremediabiliter ingratus est, vt propter tanta & talia beneficia non diligat largitorem?

Et de caritate quidem Dei ista sufficiant: propositum namque est, vt superius diximus, non omnia dicere, impossibile enim est; sed breuiter & succinctè commemorare ea, quæ amorem Dei inserere animæ & suscitare sufficiant. Consequens iam nunc est, etiam de eo mandato, quod ordine & virtute secundum diximus, explicare. Et quidem quoniam lex eas virtutes, quæ animæ à creatore insitæ sunt, elimet & excolat, iam superius diximus. Quia ergo præcipimur diligere proximos sicut nos ipsos, videamus etiam si inest nobis virtus & facultas ad huius quoque mandati expletionem. Et quis ignorat quoniam humanum animal & communicabile homo est, & non agreste aliquod ac ferum? Nihil enim tam proprium est naturæ nostræ, quam alterum alterius indigere, & requirere inuicem, ac diligere quod requiritur. Quia ergo Dominus harum in nobis virtutum semina seminauit, sine dubio horum etiam fructum requiret; & testimonium nostræ erga se dilectionis dilectionem acci-
Ioan. 13. piet proximorum. *In hoc enim*, inquit, *scient omnes quia mei discipuli estis, si inuicem diligatis.* Et ita in omnibus ista mandata coniungit, vt etiam mi-
Matt. 25. sericordiæ opera quæ in proximo fiunt, transferat in semetipsum. *Esuriui enim*, inquit, *& dedistis manducare mihi.* Et reliqua quæ in proximo gesta sunt, se dicit esse perpessum, cum adiecit: *Quamdiu fecistis vni ex minimis istis fratribus meis, mihi fecistis.* Ergo per primum completur & secundum; per secundum vero ascenditur & reditur ad primum: vt qui diligit Domi-
Ioan. 14. & 15. num, sine dubio diligat & proximum. Ait enim Dominus: *Qui diligit me, mandata mea custodit. Hoc est autem mandatum meum*, inquit, *vt inuicem diligatis.* Ita & qui diligit proximum, explet in Deo caritatem: quia ipse in se recipit, quicquid confertur in proximum. Et quidem in his qui initia habent ad timorem Domini, & ad primos aditus religionis accedunt, prima institutio est vtilior per timorem; secundum sententiam sapientissimi Salomo-
Prou. 1. nis, dicentis: *Initium sapientiæ timor Domini.* Idipsum etiam in psalmis
Psal. 110. legitur. Vos vero fratres, qui iam paruuli in Christo esse desiistis, nec vltra
1. Cor. 3. lacte indigetis, cibos solidos ex dogmatum firmitate perquirite, ad nutriendum & pascendum interiorem hominem; quo per eminentiora quæque mandata perueniat ad perfectum, & in omni quæ in Christo est veritate

confirmetur. Obseruandum sane est, ne forte copiosioris gratiæ pondus caussa nobis grauioris condemnationis existat, si ingrati inueniamur in muneribus largitoris. Illud autem ante omnia considerandum est, quia neque aliud vllum mandatum, neque hoc quod de caritate Dei & proximi præcipitur, implere quis poterit, si per varias & diuersas occupationes animus aberret. Sed neque artificium vllum, vel vllius industriæ disciplinam possibile est adipisci eos, qui frequenter ex alijs ad alia transferuntur. Omni ergo custodia oportet nos seruare cor nostrum, ne forte desiderium Dei mala desideria & sordidæ cogitationes depellant nostris animis ac detrudant: sed è contrario assidua recordatione & memoria Dei, formam quodammodo ac figuram eius animæ nostræ signaculis singuli insigamus, quæ nullis queat perturbationibus aboleri. Sic enim & desiderium in nobis diuinæ caritatis accenditur, dum frequens eius memoria mentem atque animum illustrat; & ad opus mandatorum Dei erigimur ac suscitamur. Et ex ipsis rursum caritatis operibus vel conseruatur Dei in nobis caritas, vel augetur. Et hoc puro ostendere volentem Dominum dicere, aliquando quidem: *Si diligitis me, mandata mea seruate.* aliquando autem: *Si facitis quæ ego dico vobis, permanetis in caritate mea: sicut & ego seruaui mandata Patris mei, & maneo in caritate eius.* Ex quibus edocet nos, prospectum operis nostri debere ex sua voluntate pendere; vt tanquam speculum quoddam ipsum habentes, & semper ad ipsum respicientes, opus nostrum fixo ad ipsum cordis oculo dirigamus. Sicut enim artificia quæ in hac vita sunt, prospectum quendam animi gerunt, & ita secundum hoc quod animo conceperint, etiam in opere vtuntur manuum ministerio; sic & in hoc nostro opere, vnus manet nobis iste prospectus, atque vnus terminus fixus est, quo Deo placere debeamus. Secundum hunc ergo prospectum opus dirigamus mandatorum. Impossibile namque est aliter constare posse operis nostri formam, nisi voluntas eius qui iniunxit opus, semper in memoria habeatur: vt eius voluntate seruata, & labore operis ac diligentia competenter expleta, semper iungamur Deo, dum semper eius memores sumus. Sicut enim verbi caussa faber securem faciens aut falcem, meminit semper eius qui opus iniunxit; & retinet in corde suo, cuius magnitudinis, vel qualitatis, vel formæ iniunxerit fieri securem; & in illud semper intendens, quod sibi meminit à domino operis iniunctum, ad hoc dirigit manuum ministerium, vt forma operis cum eius qui iniunxit animo ac voluntate conueniat. Si autem obliuiscatur, quid vel quale sit, quod sibi fuerat imperatum, sine dubio aliud aliquid quam iniunctum fuerat, faciet. Ita etiam Christianus omnem conatum & omne studium in actibus suis adhibere debet, vt secundum voluntatem Dei, qui opus iniunxit, suum quoque dirigat opus; vt actus sui ornentur, & possit eius qui præcepit voluntatem implere. Tunc etiam illud complere potest quod scriptum est: *Siue manducetis, siue bibatis, siue aliud quid faciatis, omnia ad gloriam Dei facite.* Si vero declinet quis à regula, & corrumpat obseruantiam mandati, ex hoc ipso arguitur, si quis sit immemor

Prou. 4. Ioan. 14. 1.Cor.10.

Dei. Plurimum autem prodest ad conseruandam memoriam Dei, etiam secretius & remotius habitare. Nam permixtim viuere cum his, qui negligentius agunt circa timorem Dei, & contemptum habent mandatorum eius, plurimum nocet: sicut & Salomonis sermo testatur, dicens: *Cum*
Prou. 22. *homine iracundo ne habitaueritis, ne forte discatis vias eius, & accipiatis laqueum animæ vestræ.* Et iterum quod dicit; *Exite de medio eorum,*
Isai. 52. *& separamini ab eis, dicit Dominus*, ad hoc ipsum respicit. Igitur neque per oculos, neque per aures recipiamus illecebras ad peccandum, & paulatim longo vsu inhæreamus consuetudini pessimæ. Et rursum vt possimus orationi vacare, oportet primo secretius habitare. Hoc enim modo & præcedentes consuetudines excidemus, in quibus contra mandatum Dei agebamus. Non enim paruus labor est, vt se aliquis à priore non bona consuetudine reflectat ac reuocet: quoniam quidem mos longo tempore
Mat. 16. confirmatus vim quodammodo naturæ obtinet. Oportet ergo nos primo omnium abnegare nos ipsos, & tollere crucem Christi, & sic eum sequi. Abnegamus autem nos hoc modo, si per omnia præteritæ consuetudinis obliti, voluntates proprias abnegemus: & ita non solum ab hominibus non rectè agentibus, verum etiam à nostris ipsis inordinatis & incompositis moribus secedamus. Alioqui vt in eadem quis consuetudine atque in priore conuersatione permanens, emendare se possit & corrigere, difficillimum est; immo vt verius dicam, penitus impossibile. Sed ad hoc ipsum, vt tollat quis crucem suam & sequatur Christum, plurimum impedit societas & permixtio eorum, qui vitam dissimilem ducunt. Nam
Colos. 3. paratum esse ad mortem pro Christo, & mortificare membra quæ sunt super terram, & pro nomine Christi libenter ferre omne discrimen, hoc est tollere crucem suam. Ad quod grande videmus impedimentum posse nobis oboriri ab his, qui dissimiles sunt vel vita vel moribus. Et ad cætera alia quæ multa sunt, accedit etiam hoc, vt respiciens anima ad multitudinem nequiter viuentium, primo quidem occupetur & impediatur, ne suorum malorum capiat intellectum, & possit vel purgare per pœnitentiam, quæ deliquit, vel caussas culpæ resecare emendatione vitiorum. In comparatione etenim pessimorum aliquid se iam magni perfecisse æstimat. Tum deinde impedimentis & perturbationibus atque occupationibus, quas communis hominum vita habere solet, prætermissis, illud quod maius est & pretiosius omnium, memoriam Dei non potest custodire: qua depulsa ab animis & exclusa, non solum omni lætitia & gaudio caret diuino, & delectationis Domini sustinet detrimenta, sed & dulcedinem non sentit diuini eloquij, vt dicat: *Quam*
Psal. 118. *dulcia faucibus meis eloquia tua Domine, super mel & fauum ori meo:* sed & in neglectum & obliuionem peruenit iudiciorum Dei, & in contemptus consuetudinem decidit: quo maius malum, & perniciosius pati nihil potest.

III. *Quia ostendit nobis sermo tuus, periculosum esse cum his qui mandata*
INTERROG. *contemnunt, vitam ducere; nunc discere cupimus, si oporteat eum qui ab*

ab huiuſcemodi conſortijs diſceſſerit, remotum eſſe & ſolum? an vero cum fratribus eiuſdem propoſiti & eiuſdem animi vitam ſuam ſociare.

RESP. In multis vtile eſſe video, vitam communem ducere cum his, qui eiuſdem voluntatis ſunt atque propoſiti. Primo, quia etiam ad vſus corporales victuſque miniſterium vnuſquiſque noſtrum ſolus ſibi non ſufficit: & vero ideo pro his quæ ad miniſterium vitæ noſtræ neceſſaria ſunt, inuicem opera noſtra egemus. Sicut enim pes hominis in alio quidem ſuis viribus vtitur, in alio vero indiget alienis, & ſine adiumento cæterorum membrorum nec explere ſuum opus, nec ſufficere ſuis viribus poteſt; ita etiam vita ſolitaria mihi pati videtur; cum neque quod ei ineſt, vtile eſſe, neque quod deeſt ab aliquo poſſit acquiri. Præter hoc autem nec ratio quidem caritatis vnumquemque permittit quod ſuum eſt quærere, dicente Apoſtolo: *Caritas non quærit quæ ſua ſunt.* Deinde, ſed nec culpas quidem ſuas vnuſquiſque ac vitia facile dignoſcit, cum qui arguat nemo eſt: & facile huiuſmodi homini accidere poteſt illud quod ſcriptum eſt; *Væ ſoli, quia ſi ceciderit, nemo eſt alius qui erigat eum.* Sed & mandata à pluribus quidem facilius adimplentur: ab vno vero dum vnum videtur impleri, aliud impeditur. Vt puta, quomodo quis ſolus viſitabit infirmum? aut quomodo ſuſcipiet peregrinum? Si vero omnes corpus ſumus Chriſti, ſinguli autem alterutrum membra, per conſonantiam velut in vnius corporis compagem in Spiritu ſancto aptari & coniungi debemus adinuicem. Quod ſi vnuſquiſque noſtrum ſolitariam eligat vitam, ſcilicet non tali aliqua cauſſa vel ratione quæ Deo ſit placita, vel quod ad communem cæterorum pertineat diſpenſationem, ſed propriæ voluntati & paſſioni ſatisfaciens; quomodo poſſumus diſciſſi & diuiſi adimplere, & integram aſſignare membrorum ad ſe inuicem conſonantiam? Iſte enim talis neque cum gaudentibus gaudet, neque cum flentibus flet; quoniam quidem ſeparatus ac diuiſus à cæteris nec cognoſcere quidem neceſſitates poterit proximorum. Tum deinde nec ſufficere poteſt vnus ad ſuſcipienda omnia dona Spiritus-ſancti; quia ſecundum vniuſcuiuſque menſuram fidei & donorum ſpiritualium diſtributio celebratur: vt id quod per partes vnicuique diſtributum eſt, rurſum tanquam membra ad ædificationem vnius corporis coëat & conſpiret. *Alij enim datur ſermo ſapientiæ, alij ſermo ſcientiæ, alij fides, alij prophetia, alij gratia ſanitatum*, & cætera: quæ ſingula vtique non tam pro ſe vnuſquiſque, quam pro alijs ſuſcipit ab Spiritu ſancto. Et ideo neceſſe eſt vniuſcuiuſque gratiam, quam ſuſceperit à Spiritu Dei, & in commune prodeſſe. Accidit ergo, vt is qui remotus viuit & ſeparatus, vnamquamcunque ſuſcipiet gratiam, & hanc ipſam inutilem faciat, dum nihil per eam operatur; ſed defodit eam in ſemetipſo. Quod cuius & quanti ſit periculi, noſtis omnes qui legitis Euangelium. Si autem cæteris communicat gratiam, & ipſe perfruitur propriè ea ipſa quam ſuſcepit; & multiplicatur in eo, dum communicatur & cæteris; & ipſe nihilominus fruitur gratia reliquorum. Habet autem & alia quamplurima bona commu-

[Margin notes: 1. Cor. 13. — 1. Cor. 13. — Eccl. 4. — Rom. 12. — Rom. 12. — 1. Cor. 12. — Matt. 25.]

nis vita ista sanctorum, quæ non est nunc possibile omnia dinumerare. Interim, vt diximus, ad conseruanda sancti Spiritus dona commodior est multorum societas, quam si degamus in solitudine. Sed & aduersus insidias inimici, quæ extrinsecus inferuntur, multo cautior est & vtilior societas plurimorum: vt facilius suscitetur è somno, si quis fortè obdormierit somnum illum, qui ducit ad mortem. Sed & delinquenti delictum suum facilius apparebit, cum à pluribus vel arguitur, vel notatur: secundum quod & Apostolus dicit: *Sufficit ei qui eiusmodi est, obiurgatio hæc quæ fit à pluribus.* Sed & in oratione non paruum emolumentum à pluribus nascitur, cum consensu & vniuersitate orantibus; vt ex multorum personis, per gratiam quæ in nobis est, Deo gratiæ referantur. Sed interdum & periculo proxima est vita solitaria. Primo quidem illi periculo subiacet, quod certè grauissimum est, in quo ipse sibi placet, & neminem habens qui possit opus ipsius probare, videbitur sibi ad summam perfectionem venisse. Tum deinde sine vllo exercitio degens, neque quid sibi vitij abundet, neque quid virtutis desit, agnoscit. Neque discretionem habere poterit in operum qualitate, pro eo quod operandi materia omnis exclusa sit. In quo enim humilitatem suam probabit, neminem habens cui humilem se præbere debeat? In quo misericordiam demonstrabit totius consortij & societatis alienus? Ad patientiam vero quomodo seipsum exercebit, nullum habens qui videatur eius voluntatibus obuiare? Si quis autem dicat, sufficere sibi doctrinam scripturæ, & Apostolica præcepta, ad emendationem morum, vitamque formandam; simile mihi aliquid facere videtur his, qui semper fabrile artificium discunt, nunquam tamen fabrifaciunt opus: vel his qui in structorum arte semper docentur, nunquam tamen ædificandæ domus operam dabunt. Ecce enim & Dominus non æstimauit sufficere sibi solam verbi doctrinam, sed & opere ipso voluit nobis tradere humilitatis exempla, cum præcinctus linteo lauit pedes discipulorum suorum. Tu ergo cuius pedes lauabis? quem curabis officijs? cuius inferior aut vltimus eris, cum solus viuas? Sed & illud quod dicitur; *Bonum & iucundum, habitare fratres in vnum:* quod vnguento Pontificali in barbam de capite descendenti sanctus Spiritus comparauit, quomodo in solitaria habitatione complebitur? Stadium namque est quoddam, ex Apostolico præcepto, ad emendationem morum vitamque formandam, in quo per virtutis exercitium proficitur; in quo meditatio diuinorum mandatorum effulget amplius & clarescit, hæc communis inter se vnanimorum fratrum habitatio: habens in se illam similitudinem & exemplum, quod in Actibus Apostolorum refert de sanctis scriptura diuina, dicens: *Quia omnes credentes erant in vnum, & habebant omnia communia.*

(Marginal references: 1. Cor. 11. — 2. Cor. 2. — Ioan. 12. — Psal. 132. — Act. 4.)

IV. INTERROG. *Oportet primum renuntiare omnibus, & ita venire ad hanc vitam vel conuersationem, quæ secundum Deum est?*

Mat. 16. RESP. Domino & Saluatore nostro Iesu Christo dicente: *Si quis venit ad me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me:*

Et iterum: *Qui non renuntiauerit omnibus quæ poßidet, non potest meus esse discipulus:* Qui ad hoc venit, vt Dominum sequatur, etiam seipsum neget, & tollat crucem suam. Certum est autem quia iam & ante diabolo renuntiauit, & operibus eius. Quod tamen non ab his qui in profectu sunt vitæ, vel qui iam ad perfectionem tendunt, sed ab his qui prima statim confessione initiantur, fieri solet. In hoc autem renuntiat, sicut superius diximus, etiam ipse sibi homo, idest, si priori consuetudini suæ vel vitæ renuntiet, aut etiam moribus suis, vel delectationibus sæculi huius, sed & consanguinitati corporali; illi maximè, quæ impedire eius propositum potest: & parentes quidem eos, qui se in Christo Iesu per Euangelium genuerunt, magis putabit; fratres autem eos, qui eundem adoptionis Spiritum susceperunt: possessiones vero omnes simul à se ducit alienas. Et vt breuiter dicam, hic cui pro Christo mundus omnis crucifixus est, & ipse mundo, quomodo potest seruus effici cogitationum & solicitudinum mundi; cum Dominus iubeat etiam animam ipsam abnegandam esse pro se? Perfecta itaque est abnegatio in eo, vt passionibus penitus careat, dum adhuc in corpore est. Sed hæc incipit agere ab his primo quæ extrinsecus sunt, idest, à possessionibus, vel inani gloria; & si quæ sunt alia similia, vt ab his primum efficiatur alienus. Et hoc est quod nos docuerunt Mat. 1.
Apostoli Iacobus, & Ioannes; qui reliquerunt patrem suum Zebedæum,
& nauem ipsam in qua erant. Sed & Matthæus relinquens vectigal, & Mat. 9.
surgens, ac sequens Dominum; qui non solum lucra reliquerat vectigalium, sed & periculum contempserat; quod vtique poterat euenire à principibus sæculi, pro eo quod vectigalium rationes imperfectas atque incompositas reliquisset. Ita autem cupiditate sequendi Dominum ductus est, vt nullum prorsus huius vitæ respectum vel cogitationem sibimet seruauerit. Quod autem neque ad affectus parentum, si aduersantur Dominicis præceptis, neque ad vllam aliquam humanam delectationem oporteat aliquem respicere, & per hoc ab eo quod proposuit impediri, Dominus edocet, dicens: *Si quis ergo venerit ad me, & non odit* Luc. 14.
patrem suum & matrem suam, & vxorem, & filios, & fratres & sorores, insuper & animam suam, non potest meus esse discipulus. Quod est simile illi quod dixit, vt deneget quis seipsum.

Si oportet eum qui seruis Dei sociari vult, relinquere indifferenter propinquis suis portionem facultatum suarum? V. INTERROG.

RESP. Domino dicente: *Vende omnia bona tua, & da pauperibus,* Luc. 18.
& habebis thesaurum in cælis, & veni, sequere me. Et iterum: *Vendite omnia quæ habetis, & date eleemosynam:* Luc. 12. arbitror quidem, quod is qui accedit ad Dei seruitium, non debeat contemnere, & vt libet relinquere ea quæ sibi competunt; sed tentet omnia, si fieri potest, cum summa diligentia assumpta, tanquam ea quæ iam Domino sacrata sunt, quantum fieri potest rationabiliter dispensare: sciens quia non est absque periculo, in opere Dei agere negligenter. Ier. 48. Si vero propinqui eius vel parentes contra fidem veniant, debet rursum meminisse Domini dicentis.

Mat. 19. *Quia non est qui reliquerit domum, aut fratres, aut patrem, aut matrem, aut vxorem, aut filios, aut agros propter me, & propter Euangelium, qui non accipiat centuplum in præsenti tempore, & in futuro sæculo vitam æternam.* Veruntamen oportet eum his, qui sibi quæ sua sunt denegant & resistunt, & desidem faciunt, protestari, & denuntiare, quia sacrilegij crimen incurrunt, secundum mandatum Domini, dicentis: *Quod si peccat in te frater tuus, vade, & argue eum,* & reliqua. Iudicio vero experiri de his apud iudices sæculi, abnuit religionis auctoritas, per id quod dixit Apostolus: *Audet aliquis vestrum, negotium habens aduersus alium, iudicari apud iniustos, & non apud sanctos?* Et rursum: *Quia iam quidem omnino delictum est in vobis, quia iudicia habetis inter vos.*

Mat. 18.

1. Cor. 6.

VI. INTERROG. *Si oportet omnes qui inueniunt ad nos suscipere; aut cum probatione? & qualis ista debet esse probatio?*

Mat. 11. RESP. Cum Dei clementia omnes vocet, per illam prædicationem qua dicit: *Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos:* non est absque discrimine abijcere quempiam venientem ad nos. Veruntamen neque immundis, vt aiunt, pedibus indulgendum est introire quempiam in sanctam doctrinam: sed sicut Dominus noster Iesus Christus iuuenem illum, qui ad se venerat, interrogauit de priore vita sua; & cum audisset quia rectè transacta esset, quod deerat ei præcepit adimplere, & ita demum iussit eum sequi se: ita etiam non oportet inquirere de præterita vita & conuersatione; ne fortè simulata quis mente & fallaci animo accedat ad nos. Quod ita demum dignoscitur, si facilè omnem laborem corporis qui iniungitur ferat, & ad castigationem vitæ pronus inclinatur; vel si etiam delictum aliquod suum, cum interrogatus fuerit, nequaquam pronuntiare confunditur, & medelam delicti quæ adhibita fuerit, gratanter assumit: & si ad omnem humilitatem absque vlla verecundia inclinatur, ac vilioribus & abiectioribus artificiis, si ita ratio poposcerit, tradi se non accipiat aspernanter. Cum ergo ex his singulis documentis fuerit comprobatus, quia firma mente, & stabili consilio, ac prompto animo sit, tunc suscipi eum decet. Prius autem quam corpori fraternitatis inseratur, oportet ei iniungi quædam laboriosa opera, & quæ videantur opprobrio haberi à secularibus: & obseruari oportet, si libenter hæc & liberè ac fideliter expleat, nec confusionem eorum grauiter ferat: vel etiam si in labore impiger inueniatur & promptus.

VII. INTERROG. *Ex qua ætate oportet nosmetipsos offerre Deo: vel virginitatis professionem quando oportet firmam ac stabilem iudicari?*

Luc. 18. RESP. Dicente Domino: *Sinite infantes venire ad me:* Et Apostolo
2. Tim. 3. Paulo collaudante eum, qui ab infantia sacras litteras didicisset: & rur-
3. Tim. 3. sum præcipiente, educari filios in doctrina & correptione Domini; omne tempus à prima ætate opportunum quidem esse ducimus ad suscipiendum timorem & eruditionem Domini: firma tamen tunc erit profes-

sio virginitatis, ex quo adulta iam ætas esse cœperit, & ea quæ solet nuptiis apta deputari ac perfecta. Oportet tamen infantes, voluntate & consensu parentum, immo ab ipsis parentibus oblatos, sub testimonio plurimorum suscipi: vt omnis occasio maledicti gratia excludatur hominum pessimorum. Adhiberi autem eis oportet summam diligentiam, quo possint ad omne virtutis exercitium probabiliter institui, tam in verbo, quam in intellectu & opere. Quicquid in tenero quis & paruo inseruerit, firmius & tenacius impolterum conseruabit. Iniungenda est ergo infantium cura his, qui ante omnia in virtute patientiæ documenta sui probabiliter præbuerunt: qui possint pro merito delicti & ætatis singulis quibusque etiam correptionis adhibere mensuram: & qui seruent eos proximo omnium à sermonibus otiosis, & ab iracundia, atque ab incitamentis gulæ, & à cunctis indecentibus atque inordinatis moribus. Si vero cum ætatis augmento nullus in eis deprehenditur profectus industriæ; sed vaga mens, & animus cassus ac tumens etiam post instituta probabilia infructuosus permanserit: huiuscemodi abijci oportet; & maximè cum iuuenilis feruor eidem lacessit ætatem. Eorum vero qui ætate iam robusta accedunt ad seruitium Dei, oportet inquirere, vt diximus, qualitatem vitæ præteritæ, & sufficere etiam hoc ipsum, si satis instanter hoc expetunt, & si verum & ardens desiderium est eorum erga opus Dei. Huiuscemodi vero fieri documenta ab his oportet, qui valdè prudenter de his discurrere potuerint & probare. Cum autem fuerint suscepti, si fortè propositum suum transgressi fuerint, nec videri eos oportet amplius, tanquam eos qui in Deum deliquerunt; quo teste confessionis suæ pactum transgressi sunt. *Etsi peccauerit*, inquit, *homo in hominem; orabunt pro ipso ad Dominum: Si autem in Deum peccauerit, quis orabit pro eo?* 1. Reg. 2.

VIII. INTERROG.

Si oportet eum qui se piæ ac religiosæ vitæ dederit, etiam continentiam obseruare?

RESP. Quia in omnibus necessaria sit continentia, manifestum est, primo omnium ex eo quod Paulus inter fructus Spiritus sancti etiam continentiam nominat. Gal. 5. Tum deinde etiam immaculatum ministerium per hanc seruari posse designat, cum dicit: *In laboribus, in vigiliis, in ieiuniis, in castitate.* 2. Cor. 6. Et iterum alibi: *In labore & fatigatione, in vigiliis multis, in fame & siti, in ieiuniis frequenter.* 2. Cor. 11. Et iterum: *Omnis qui in agone contendit ab omnibus continens est.* 1. Cor. 9. Et rursum: *Macero corpus meum, & seruituti subijcio*: Ibid. quod vtique non aliter quam per continentiam videtur impleri. Et iuuentutis tumor, ac feruor ætatis velut freno quodam restringi & reprimi per solam continentiam potest. *Non enim expediunt stulto deliciæ*, secundum Salomonem. Prou. 18. *Et carnis*, inquit Apostolus, *curam ne feceritis in concupiscentiis.* Rom. 13. Et iterum: *Vidua quæ in deliciis est, viuens mortua est.* 1. Tim. 5. Sed exemplum illud diuitiis in deliciis viuentis necessariam nobis ostendit esse continentiam, ne forte & nos audiamus quod audiuit & diues: *Quia consecutus es bona in vita tua.* Luc. 16.

Quomodo autem incontinentia periculosa sit, etiam Apostolus docet, cum
2. Tim. 3. eam propriè illis adscribit, quos recedere à Domino dicit: ait enim: *In nouissimis diebus instabunt tempora periculosa: erunt enim homines seipsos amantes*, & cum plura malitiæ genera enumerasset, ad vltimum posuit: *commessores, incontinentes, immites.* Sed & Esaü malorum suorum quasi fomi-
Gen. 25. tem quendam habuit incontinentiam; qui pro vno cibo vendidit primitiua
Gen. 3. sua. Sed & prima illa præuaricatio non aliundè homini nisi per incontinentiam accidit. Omnis vero sanctorum vita, atque ipsius Domini in carne positi præsentia, quæ nobis alia, nisi continentiæ proponit
Ezec. 24. exempla? Moyses quidem, dum continuato quadraginta dierum ieiunio adstitisset indefectus, dicitur à Deo meruisse legis auxilium huma-
3. Reg. 19. no generi deferre. Helias quoque visione Dei tunc dicitur dignus effectus, cum & ipse simili spatio temporum à cibo se continuisse per-
Dan. 1. scribitur. Sed & Danielis, & trium puerorum meritum apud Deum, quo de omnibus inimicis suis, & de ipso tyranno triumphum cœperunt,
Mat. 3. non aliundè nisi per continentiam venit. Ioannis autem omnis vita conti-
Matt. 4. nentia fuit. Ab hac etiam Dominus manifestationis suæ initia prima patefecit. Continentiam autem dicimus, non quo à cibo penitus abstinendum sit; hoc est enim vitam violenter dissoluere; sed eam qua vitæ vsus non superfluus, sed necessarius constat: cum refugimus quod suaue est; explemus ea, quæ sola corporis necessitas poscit. Et vt breuiter dicam, omnia quæ per passibilem concupiscentiam requiruntur, ab his abstinere, virtus est continentiæ. Et ideo ergo non solum in esu cibi & in libidine continentiæ virtus agnoscitur; sed cum ab omnibus, in quibus delectamur quidem carne, sed in anima lædimur, abstinemus. Verus ergo continens nec gloriam humanam desiderat; sed à vitiis se continet, & ab ira, & à tristitia, & ab omnibus, quæ occupatas tenere consueuerunt ineruditas animas & incautas. Penè autem in omnibus mandatis Dei hoc inuenimus, quod vnum alteri cohæret, & separatum aliud ab alio compleri impossibile est. Id tamen præcipuè in hac ipsa continentia deprehenditur; quoniam quidem humilis ille indicatur, qui se à superbia continet: & ille renuntiat omnibus facultatibus suis, & secundum Euangelium vendit omnia sua, & pauperibus diuidit, qui sine dubio continet se à pecuniæ desiderio. Sed & mansuetus ille erit, qui iram continet, & cohibet furorem. Quid vero iam vagos oculi visus, & auris auditus, & linguæ intemperantiam aliud quam continentia moderatur & cohibet? Sed & intemperatos risus continentia coërcet: sicut incontinentiæ signum est, inordinatis & incompositis motibus agere in risu: cum vtique subridendo tantummodo lætitiam mentis oporteat indicari; indecorum autem sit, crepitantem cum sonitu eleuare risum: quod certum est per incontinentiam mentis accidere solere etiam inuitis; quæ res grauitatem & constantiam animi
Eccl. 2. emollire ac resoluere solet. Vnde & Salomon: *Risum*, inquit, *dixi*
Eccl. 7. *amentiam.* Et: *Sicut vox spinarum sub olla, ita risus stultorum.* Et

iterum: *Stultus in risu exaltat vocem suam: vir autem sapiens vix tacite ridebit.* Ostendit autem & Dominus in semetipso necessarias quidem carnis se habuisse passiones, idest, quæ virtuti testimonium ferrent; velut laborem & fletum ac tristitiam: nusquam autem inuenitur etiam risu vsus, quantum ad historiam pertinet Euangelij. Sed & deflere magis inuenitur eos qui rident: dicens: *Væ vobis, qui nunc ridetis; quia flebitis.* Nec sane seducere nos debet similitudo nominis risus. Mos namque est scripturæ, interdum lætitiam animæ, & affectum quendam lætiorem risum nominare. Sicut ibi Sara, *Risum*, inquit, *mihi fecit Deus.* Et iterum: *Beati qui flent nunc, quia ridebunt.* Et in Iob quoque dictum est: *Os autem veracium replebitur risu.* Hæc enim omnia nomina pro gaudio animæ accipiuntur. Qui ergo liber est ab omni passione, & nihil per incitamenta libidinum gerit; sed continenter & sobriè aduersus omne quod potest lædere, nititur, hic perfectè continens dicitur, qui & sine dubio per hoc alienus inuenitur ab omni genere peccati. Libido namque est totius mali muscipula; & per hanc omnes decipimur ad peccatum: per quam qui non resoluitur, neque inclinatur ab ea, omni ex se peccati pessimum germen excidit.

Eccl. 21. Luc. 6. Gen. 21. Luc. 6. Iob. 8.

Quæ est mensura continentiæ? 11. INTERROG.

RESP. Quantum spectat ad vitia vel passiones, penitus abstinere, nec vnquam superari: quantum autem ad cibos, prout vsus deposcit, vel ætas, vel labor, vel robur corporis, vel incommoditas eius, ita etiam modus & qualitas temperabitur cibi. Neque enim possibile est omnes fratres vnum ordinem vel modum ac regulam in cibis custodire. Hi vero qui sani sunt, possunt omnes eandem mensuram tenere in abstinentia. Immutari vero oportet per singulos, in quibus caussa aliqua diuersitatis, existit, prouidentia ac prouisione eorum, quibus dispensandi hæc cura commissa est. Neque enim per singula sermonem complecti possumus; sed ea tantummodo comprehendimus, quæ ad communem vel generalem pertinent institutionem. Solatia vero incommodorum in cibis, videlicet eorum qui iam fessi sunt ex opere continentiæ, siue ex aliis quibuslibet laboribus, quos pro religione pertulerunt, ij qui præsunt, secundum quod res & ratio deposcit, adhibebunt. Neque ergo tempus reficiendi omnibus idem statui potest, neque modus cibi, neque qualitas; sed prospectus iste sit omnibus vnus, vt non vsque ad satietatem persistamus in edendo. Repleri enim ventrem, & grauari ex cibo, valdè inutile est etiam corpori ad omne opus. Tum deinde quia & grauatur in somnum, & quia etiam lædi ex his facilè potest. Sed nec suauia quæque in fine ciborum sectanda sunt; sed sufficit vsum explere viuendi, refutata luxuria. Si enim libidini seruiamus, nihil aliud est, quam Deum facere ventrem nostrum. Quoniam quidem corpus humanum semper exolescit & defluxit, idcirco & repleri indiget, & reformari: propter quod & naturale est cibi desiderium, id quod secundum rectam rationem vsus ipse ad reparationem

deposcit eorum quæ exinanita fuerint & absumpta, tam aridi, quam etiam humidi alimenti. Si quid ergo illud est, quod potest vel breuius vel facilius explere hanc necessitatem corporis in cibis, id potius eligendum est. Sed & Dominus hoc, vt opinor, ostendit, cum esurientes reficit in deserto: quia cum vtique posset maiore miraculo copiosiores eis cibos parare, nihil horum fecit, sed simplicem eis exhibuit victum: & secundum

Ioan 6. Ioannem, quinque panes hordaceos, & pisciculos duos apponit: de potu vero nec mentio quidem vlla fuit. Ex quo illud sine dubio designatur, quod omnibus sufficiens esse possit aquæ vsus & pernecessarius; nisi forte aliquis per infirmitatem corporis lædi ex hoc videatur: cui sine dubio, se-

1. Tim. 5. cundum consilium Apostoli Pauli ad Timotheum scribentis, cauendum est quod est noxium. Sed & quæcunque manifestam inferunt noxam corpori, deuitanda sunt. Absurdum enim videtur, propter substantiam corporis cibos sumere, & rursum per ipsos cibos corpori inferre perniciem, & illud inutile reddere ad ministerium mandatorum. Oportet tamen omnimodo illis vti cibis, qui & facilius & vilius comparantur: vt ne occasione abstinentiæ inueniamus pretiosiora quæque & difficiliora sectari; dum suauitate condimentorum viles natura cibos in suauem & delicatum saporem extollere conamur. Sed si quid est, quod in vnaquaque Prouincia facilius & vilius comparatur, & quod in vsu hominum communiter habetur, hoc ad vsus nostros oportet assumi; & ea tantummodo requiri, quæ ad vitam pernecessaria sunt; id est, oleum, & alia huiuscemodi; vel si qua etiam ad infirmantium solamen adhibentur.

X. INTERROG. *Quomodo oportet obseruare nos circa cathedras & accubitus, cum tempus poposcerit.*

RESP. Quoniam præceptum Domini habemus, quod nos in omnibus instruit ad humilitatem, in quo etiam de hoc pronuntiat, vt cum ad conui-

Luc. 14. uium eamus, discumbendi locum nouissimum requiramus, & non occupemus locum priorem; illud nos scire oportet, quia vbi omnes eodem prospectu ac proposito conuenimus, maximè si in multis & in maioribus humilitatis nostræ documenta iam dedimus, cupere quidem præuenire vnumquemque inferiorem locum, secundum mandatum Domini, condecens est. Sed rursum, si res ad contentionem veniat de hoc, & vnus alium detrudere velut de loco inferiori conetur, valde est improbabile. Caussa enim ex hoc perturbationis & inquietudinis nascitur, si incipiat nemo alteri cedere; & si pro hoc certamina moueantur, simile erit tanquam si de primatibus contendatur. Propter quod oportet etiam in hoc considerantius peruidere, vel quid vnicuique nostrum competat; vel certè indulgere ei, cui cura commissa est, & in cæteris, & in recumbendo ordinem custodire,

1. Cor. 14. & obtemperare ei: vt impleatur in nobis illud quod dictum est: *Omnia vestra honestè & secundum ordinem fiant.*

XI. INTERROG. *Quis est dignus vel decens habitus Christiani?*

RESP. Quoniam sermo in superioribus humilitatem necessariam docuit; ita vt qui vult religiosè ac piè viuere, in omnibus & simplicitatem & vilitatem

vilitatem requirat; id est, ea quæ paruo sumptu acquiruntur: id obseruandum puto in corporalibus vsibus, per quod occasiones nobis maiorum occupationum minimè fiant. Hoc ergo etiam in obseruatione indumentorum custodiendum puto. Si enim studium nobis habendum est, omnium esse minimos & omnium nouissimos; certum est, quia & indumentis omnium nos nouissimos deputare debemus. Nam si hi, qui gloriam sibi ex indumentorum splendore conquirunt, satis agunt quomodo pretiosis & magnificis vestibus videantur induti; ita consequens est, eum, qui de vltimis & nouissimis, id est, per nimiam humilitatem placere studet, eligere debere hoc, in quo omnium & vltimus & nouissimus appareat: sicut ille è contrario, idest, de summis & pretiosis videri clarior & nobilior gestit. Si enim in publica cœna arguuntur Corinthij, quod per suam abundantiam confundant eos qui non habent; 1. Cor. 11.
certum est, quia & in hoc simplici & communi omnium indumento, quod ad communem habitum vel vsum pertinet, si alter altero differat habitus, vel pretiosior inueniatur, ex ipsa comparatione confundimus non habentes. Sufficienter quoque Apostoli huiuscemodi vsibus breui sermone regulam posuit, dicens: *Habentes autem victum & vestitum, his contenti simus.* Ostendens, indumento solo quo contegamur indigere nos, & non varietate aliqua vestis, & ornamento eius ac decore iactari. Quæ vtique postmodum introducta sunt, humanæ vitæ artificiis, & luxuriæ ingenio conquisita. Sed & primus ille indumenti vsus hæc eadem indicat; cum dicitur Deus fecisse primis hominibus pellicias tunicas. Sufficiebat enim ad confusionem contegendam huiuscemodi indumenti vsus. Verum quoniam nobis prospectus est, indumentis etiam calefieri & foueri; necessarium videtur vt ad vtrumque vsus ipse temperetur; quo & operiri nuditas videatur, & vel vis frigoris, vel omne quod intrinsecus lædit, arceri. Sed quoniam in his ipsis alia quidem sunt meliora, alia inferiora; consequens est ea eligere, quæ nobis vsum exhibeant longiorem: ita tamen vt in nullo lædatur regula voluntariæ paupertatis: id est, ne alia quidem nobis sint vestimenta ad procedendum præparata, & alia ad vsum domesticum; & rursum alia in aliud tempus, vel in nocte alia & in die: sed oportet vnum illud ipsum tale esse indumentum, quod nobis sufficere possit ad omnia: vt & in die honestum videatur indumentum, & in nocte expleat necessitatem. Ex hoc enim fiet, vt & habitus noster communis & similis atque vnius formæ sit omnium; & Christianum etiam visio ipsa designet. Ea enim quæ vno prospectu ac proposito geruntur, similia, immo eadem esse omnibus debent. Vtile autem est, etiam ex ipsa proprietate vestitus & habitus intelligi vnumquemque, & professionem eius agnosci in ea vita, qua secundum Deum viuit: vt sciat sibi etiam actus consimiles esse debere; & ad eos, qui nos vident secundum habitum nostrum, æquales etiam in actibus apparere debere. Non enim similiter turpe est in quolibet alio, si inhonestè quid agat, sicut in his, qui vitam sobriam

(margin: 1. Tim. 6. ; Gen. 3.)

etiam ipso habitu profitentur. Si enim quis videat de triuio aliquem hominem cædentem alium, aut vapulantem publicè, vel turpiter proclamantem, aut in tabernis aliisque locis vitam cum dedecore agentem, nec obseruabit quidem facilè huiuscemodi hominem, vel notabit; sciens eum consequenter hæc ad reliquam vitam suam gerere. Si vero eum, qui gloriosam vitam profitetur, videat quis vel parum aliquid contra quam condecet agere, obseruant omnes, & increpant, & ad religionis opprobrium ducunt. Itaque velut pædagogus quidam est infirmioribus habitus iste religiosior; vt etiam inuitos eos ab opere inhonesto indecentique custodiat. Denique & Apostolus Episcopum ordinatum
1. Tim. 3. esse designat: quæ res ad habitum magis reuocatur. Sed & de mulieribus dicit, in habitu ordinatas eas esse debere. Ordinatus autem habitus Christiani dicitur is, qui secundum propositum ac professionem eius aptus intelligitur. Sicut enim proprium est aliquid militi in habitu vestimenti, & alius est habitus senatoris, ex quo præcipuè intelligitur, vel iste qui senator est, vel ille qui miles est; ita etiam Christianus habere aliquid proprium etiam ex ordinatione indumenti ipsius debet. Sed & de calceamentis eadem ratio obseruabibur: vt quod simplicius est & paratius, & aptum proposito, & vsibus sufficiens, id assumatur. Zonæ quoque vsum ostendunt necessarium esse etiam qui præcesserunt nos
Mat. 3. sancti. Nam Ioannes zona pellicea constringere lumbos suos dicitur, & Helias antea: tanquam enim proprius habitus quidam ipsius designa-
3. Reg. 1. tur, cum dicitur: *Vir hirsutus, & zonam pelliceam habens circa lumbos suos.* Sed & Petrus zona vsus ostenditur, sicut ex verbis Angeli, quæ ad
Act. 12. eum dicta sunt, recognoscimus: *Accinge te*, inquit, *& calcea te caligas tuas.* Sed & beatus Paulus zona vsus ostenditur per Agabi Prophetiam, di-
Act. 21. centis: *Virum eum cuius est zona hæc, ita alligabunt in Hierusalem.* Sed
Iob. 38. & Iob audit à Domino: *Accinge sicut vir lumbos tuos.* Virtutis namque cuiusdam & prompti ad opera animi signum videtur esse vsus cinguli. Sed
Mat. 10. & discipulis Domini zonæ vsus fuisse videtur ex more, quibus prohibebantur, ne pecuniam haberent in zonis suis. Reuera enim necessarium videtur, eum qui manuum opere vti in aliquo debet, succinctum esse, & in omnibus præparatum, ac sine vllo impedimento inueniri, ad omne boni operis ministerium. Vndè & cingulo indiget, vt vel colligata circa corpus sit tunica: ex qua magis confoueri possit, si vndique constrictus sit; vel non impediri ad omnem rem quam agere parat. De numero autem indumentorum nihil possumus dicere, cum manifesta definitione præscriptum sit, in quo di-
Luc. 3. cit: *Qui habet duas tunicas, det non habenti vnam.* Ex quo sine dubio plures habere illicitum est. Quibus ergo habere duas tunicas non licet, his quomodo aliquid de diuersitate indumentorum præcipi potest?

XII. INTERROG. *Si licet alicui ex proprio sensu dicere, quod sibi videtur bonum, absque testimonio scripturarum?*

Ioan 16. RESP. Domino nostro Iesu Christo dicente de Spiritu sancto: *Non*
Ioan. 5. *enim loquetur à se, sed quæcunque audiet, hæc loquetur.* De seipso au-

tem: *Non potest filius à se facere quidquam.* Et iterum: *Ego à me ipso non sum locutus, sed qui me misit Pater, ipse mihi dedit mandatum quid dicam, aut quid loquar; & scio quia mandatum eius vita æterna est. Quæ ergo loquor, sicut dixit mihi Pater, ita loquor:* quis potest in tantum temeritatis progredi, vt audeat à se quidquam vel loqui, vel cogitare? Immo vero sciendum est, quia omnes duce itineris indigemus Spiritu sancto; vt ipse nos in viam dirigat veritatis, & in cogitatione, & in verbis, & in actibus. Cæcus est enim, & in tenebris degit omnis, qui est absque sole iustitiæ, qui est Dominus noster Iesus Christus; cuius mandatis, velut radiis quibusdam, illuminamur. *Mandatum enim*, inquit, *Domini lucidum est, illuminans oculos.* Quia ergo in omnibus negotiis, quæ inter nos versantur, vel verbis, quædam quidem per mandatum Dei in diuinis scripturis distinguuntur, quædam vero reticentur; de his quidem quæ scripta sunt, nulla prorsus licentia permittitur cuiquam, vel admittere quod prohibitum est, vel omittere, quod præceptum est: cum ipse Dominus ita præceperit, dicens: *Et custodi verbum hoc, quod ego tibi mando hodie: non adijcies ad illud, neque auferes ab eo.* Sed & terribilis quædam expectatio est iudicij, & ignis zelus, qui consumpturus est aduersarios, & eos qui ausi sunt tale aliquid operari. De his vero quæ scriptura reticuit, regulam nobis Apostolus posuit euidenter dicens: *Omnia licent, sed non omnia expediunt; omnia licent, sed non omnia ædificant. Nemo quod suum est quærat, sed quod alterius.* Itaque omnimodo non quæ nobis licita sunt, sed quæ ædificant proximos, agere debemus, & non nobis placere, sed proximis ad ædificationem. Scriptum est enim: *Subiecti inuicem in timore Christi.* Sed & rursus Dominus ait: *Si quis vult in vobis maior esse, fiat omnium nouissimus, & omnium seruus.* Quod vtique qui implere vult, sine dubio proprias sibi amputat voluntates, secundum imitationem ipsius Domini dicentis: *Descendi de cœlo, non vt faciam voluntatem meam, sed voluntatem eius qui me misit Patris.* Et iterum præcepit Dominus: *Si quis te angariauerit mille passus, vade cum illo alia duo.*

[Ioan. 12. — Psal. 18. — Deut. 4. — 1. Cor. 6. — Ephes. 5. — Luc. 22. — Ioan. 6. — Mat. 5.]

Si oportet omnibus vel quibuscunque obedire? XVII. INTERROG.

RESP. Horum quidem qui imperant differentia vel diuersitas non debet impedire obedientium propositum: quia neque Moyses intemperans extitit cognato suo Iethro, cum vtilia moneret & iusta. Commonitionum sanè non parua est diuersitas: aliæ namque contrariæ videntur esse mandatis Dei, aliæ vero interrumpere mandatum, vel contaminare illud videntur, aliæ vero ad explendum id atque ædificandum veniunt. Necessarium ergo est, meminisse Apostolici præcepti dicentis: *Prophetias nolite spernere: omnia probate, quod bonum est retinete: ab omni specie mala abstinete vos.* Et iterum: *Cogitationes purgantes, vel destruentes omnem altitudinem extollentem se aduersus scientiam Dei, & captiuantes omnem intellectum, ad obediendum Christo.* Si quid ergo est, quod conueniat cum mandato Dei, & animæ expediat, & hoc nobis ab aliquo fuerit imperatum, velut voluntatem Dei promptè & libenter debemus accipere, & explere

[Exod. 18. — 1. Thes. 5. — 2. Cor. 10.]

Eph. 4. quod dictum est. *Obtemperantes in caritate Christi.* Sin autem contrarium aliquid mandatis Dei, vel quod ea corrumpere videatur aut contaminare, facere iubemur ab aliquo, tempus est nos dicere. *Obtemperare*
Act. 5. *oportet Deo magis, quam hominibus.* Et rursum meminisse Domini dicentis
Ioan. 10. de ouibus suis: *Alieni autem vocem non sequuntur, sed fugiunt ab eo: quoniam nesciunt alienorum vocem.* Sed & sancti Apostoli memores esse debemus, qui ad nostram cautelam ausus est, ne Angelis quidem parcere, dicens:
Gal. 1. *Etiamsi Angelus de cœlo euangelizauerit vobis, præterquam quod euangelizamus vobis, anathema sit.* Ex quo edocemur, vt etiamsi valdè nobis carus sit aliquis, etiamsi magnificus habeatur, & in admiratione sit positus, qui prohibet nos facere quod à Domino præceptum est; vel rursum imperat, quod Dominus prohibuit, execrabilis debet esse, qui eiusmodi est, omnibus qui diligunt Dominum.

XIV. INTERROG. *Quali affectu debet seruire, qui seruit Deo?*
Et iste ipse affectus quid est?

RESP. Affectum bonum vel animum illum esse arbitror ego, cum desiderium vehemens & inexplebile atque immobile inest nobis placendi Deo. Impletur autem iste affectus per theoriam, id est, scientiam, per quam intueri & perspicere possumus magnificentiam gloriæ Dei, & per cogitationes pias & puras, & per memoriam bonorum, quæ nobis à Deo collata sunt; ex quorum recordatione venit animæ dilectio Domini Dei sui, vt eum diligat ex toto corde suo, & ex tota anima sua, & ex tota
Psal. 41. mente sua, secundum illum qui dicebat: *Sicut ceruus desiderat ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus.* Cum tali affectu ergo serui-
Rom. 8. re oportet Domino, adimplentes illud quod ab Apostolo dictum est: *Quis nos separabit à caritate Christi? Tribulatio: an angustia? an periculum? an gladius? & reliqua.*

XV. INTERROG. *Quid sentire de se debet is qui præest, in quibus præcipit, vel imperat?*

1. Cor. 4. RESP. Apud Deum quidem, sicut minister Christi & dispensator mysteriorum Dei; timens ne præter voluntatem Dei, vel præter quod in sacris scripturis euidenter præcipitur, vel dicat aliquid, vel imperet, & inueniatur tanquam falsus testis Dei, aut sacrilegus, vel introducens aliquid alienum à doctrina Domini, vel certè subrelinquens & præteriens aliquid eorum, quæ Deo placita sunt. Ad fratres autem esse debet, tanquam si nutrix foueat paruulos suos: paratus autem, secundum voluntatem Domini, & secundum quod vnicuique expedit, communicare cum eis non solum Euangelium Dei, sed etiam animam suam; memor præcepti Dei ac Domini nostri dicentis:
Ioan. 13. *Mandatum nouum do vobis, vt diligatis vos inuicem, sicut ego dilexi vos. Ma-*
Ioan. 15. *iorem hac caritatem nemo habet, quam vt ponat animam suam pro amicis suis.*

XVI. *Peccantem quomodo corripiemus, vel emendabimus?*

INTERROG. RESP. Sicut præceptum est à Domino, dicente: *Si peccauerit in te*
Mat. 18. *frater tuus, vade argue eum inter te solum & ipsum. Si audierit te, lucratus es fratrem tuum. Si vero non te audierit, assume tecum aliam*

vnum, vel duos: vt in ore duorum vel trium testium stet omne verbum. Quod si etiam ipsos non audierit, dic Ecclesiæ: si autem nec Ecclesiam audierit, sit tibi sicut gentilis & publicanus. Si fortè increpatio hæc, quæ à pluribus fit, eueniat ei in salutem: & sicut dixit Apostolus: *Argue, increpa, consolare in omni patientia & doctrina.* Et rursum: *Si quis non obaudit verbo nostro per Epistolam, hunc notate, vt non commisceamini cum eo;* sine dubio ad mensam. 2. Tim. 4. 2. Thes. 3.

Si quis autem in paruis delictis affligere voluerit fratres, dicens; quia debetis pœnitere per singula: ne forte & ipse immisericors videatur, & dissoluere caritatem? XVII. INTERROG.

RESP. Cum affirmauerit Dominus: *Quia iota vnum, vel apex vnus non transiet à lege, vsquequo omnia fiant.* Et rursum definierit: *Quia de omni sermone otioso, quemcumque locuti fuerint homines, reddent pro eo rationem in die iudicij:* nihil oportet contemni tanquam paruum. *Qui enim spernit minima, paulatim defluit.* Sed & quomodo quis audebit breue dicere aut paruum delictum, cum Apostolus dicat, manifesteque definiat: *Quia per præuaricationem legis Deus exhonoratur?* Sed & *aculeus mortis peccatum esse dicitur.* Et non dixit, tale vel tale peccatum, sed omne peccatum. Magis ergo immisericors est, qui intermittit & negligit, quam ille qui arguit: sicut is qui in morsu serpentis permittit delitescere venenum, quam ille qui educit & attrahit. Sed & caritatem destruit ille, qui, secundum quod scriptum est; *parcens baculo, odit filium suum: qui autem diligit, diligenter corripit.* Mat. 5. Matt. 12. Eccl. 19. Rom. 2. 1. Cor. 15. Prou. 12.

Quomodo quis debet pœnitere in vnoquoque delicto? XVIII. INTERROG.

RESP. Affectum illum in se recipiens, quem gerebat ille, qui dicit: *Iniquitatem odio habui, & abominatus sum.* Sed & ea quæ scripta sunt in sexto Psalmo, atque in alijs quamplurimis: vel ea, quæ Apostolus dixit ad eos, qui secundum Deum contristati sunt: *Quantam operatus est vobis,* inquit, *solicitudinem? sed excusationem, sed indignationem, sed timorem, sed æmulationem, sed vindictam. In omnibus exhibuistis vos castos esse negotio.* Sed & ex his ipsis, in quibus delinquit, agens multa contraria, sicut & Zacchæus fecit. Psal. 118. 2. Cor. 7. Luc. 19.

Qui sunt fructus digni pœnitentiæ? XIX. INTERROG.

RESP. Opera quæ contraria sunt peccato, isti sunt fructus iustitiæ; quos debet afferre ille, qui vult, secundum quod scriptum est, in omni opere bono fructificare. Col. 1.

Qui se verbo dicit pœnitere, peccatum autem suum non emendat, quid est? XX. INTERROG.

RESP. De isto scriptum est: *Si te rogauerit inimicus tuus magna voce, non acquiescas ei: septem enim nequitiæ sunt in anima eius.* Et alibi: *Sicut canis reuertens ad vomitum suum odibilis fit, ita homo, qui per malitiam suam reuertitur ad peccatum suum.* Prou. 26. Ibid.

Qui vult confiteri peccata sua, si omnibus debet confiteri, siue quibuslibet, aut certis quibusque? XXI. INTERROG.

RESP. Clementia Dei erga eos qui deliquerunt, manifesta est; secundum quod scriptum est: *Quia non vult mortem peccatoris, sed magis vt conuertatur, & viuat.* Quia ergo & conuersionis modus aptus esse, & conuertentis se à peccato fructus dignus ostendi debet per pœnitentiam, secundum quod scriptum est: *Facite fructus dignos pœnitentiæ:* ne fortè secundum comminationem illam eueniat his, qui non pœnitent, quod scriptum est: *Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur:* necessarium videtur his, quibus dispensatio mysteriorum Dei commissa est, confitenda esse peccata. Sic enim & hi qui antiquitus pœnitebant, inueniuntur apud sanctos confessi esse peccata sua. Scriptum est enim in Euangelio, quia Ioanni Baptistæ confitebantur peccata sua; & in Actibus Apostolorum, Apostolis à quibus baptizabantur.

Eze 18. Luc. 3. Mat. 3. Matt. 3. Act. 3.

XXII. INTERROG. *Qui pœnituerunt pro aliquo peccato, & rursum in hoc ipsum peccatum inciderunt, quid faciunt?*

RESP. Qui semel delinquit, & iterum in idem peccatum incurrit, indicare de se videtur hoc primum, quod ab illo peccato priori non fuerit expurgatus: ex quo, velut à radice quadam pessima, eadem quæ antea pullularunt. Sicut enim quis ramos arborum excidens, si radicem relinquat, vbi radix permaneat fixa; virgulta denuo eiusdem seminis germinabunt: ita etiam peccatum. Quoniam non omnes qui delinquunt, ex ipsis peccatis initium sumunt, sed ex alijs interdum delicti occasio nascitur. Necessarium ergo ei est, qui vult omnino se purgare à peccato, primas ipsas causas culpæ succidere. Verbi gratia: si ex contentione, vel ex inuidia fuerit, non à se sumit exordium; sed radicem habet ex arrogantia & cupiditate gloriæ humanæ venientem. Dum enim gloriam quærit vnusquisque ab hominibus, aut contentionibus studet, aut rectè agentibus inuidet: huic scilicet, per quem videtur ipse minus in laude vel in admiratione haberi. Si quis ergo semel notatus fuerit inuidiæ vel contentionis vitio, & rursus in hoc ipsum inciderit, sciat se primam illam causam, de qua superius diximus, ex qua inuidia vel contentio nascitur, in interioribus medullis habere reconditam. Oportet ergo eum & per contraria atque aduersa curari; id est, per humilitatis exercitium. Exercitia vero humilitatis sunt si se vilioribus officijs subdat, & ministerijs indignioribus tradat. Ita namque arrogantiæ & humanæ gloriæ vitium curari poterit, vt consuetudine humilitatis affectus, vltra iam non incidat in arrogantiæ & vanæ gloriæ delictum. Sed & in singulis huiuscemodi vitijs cura similis adhibeatur.

XXIII. INTERROG. *Quali affectu, vel quali sensu oportet increpare eum qui increpat?*

RESP. Ad Deum quidem tali mente esse debet, qualem indicat beatus Dauid, dicens: *Vidi non seruantes pactum, & tabescebam; quoniam eloquia tua non custodierunt.* Ad eos autem quos increpat, hunc debet affectum seruare, quem pater & medicus erga ægrotantem filium seruat; & tunc maximè, cum qualitas curæ tristior videtur & grauior.

Psal. 118.

Quali affectu debet quis suscipere correptionem? XXIV. INTERROG

RESP. Sicut æger filius patris & medici de vita sua soliciti: qui etiamsi aliquid asperum offerat vel amarum ad curandum filium: scit vtique filius, quod nec pater in aliquo negligere potest de salute filij, nec medicus falli.

Qui tristatur aduersus eum qui se increpat, qualis est? XXV. INTERROG

RESP. Neque periculum peccati agnouit iste, maximè ad Deum; neque lucrum pœnitentiæ: nec credidit illi, qui dixit: *Quia qui diligit, diligenter corripit.* Sed & seipsum alienum facit ab illa vtilitate dicentis: *Corripiet me iustus in misericordia, & increpabit me.* Sed & ad læsionem cæterorum iste talis permanet inter fratres: resoluit enim, & impedit animos eorum, qui possunt proficere. Eccl. 10. Psal. 140.

Quale iudicium esse debet de his, qui peccantes defendunt? XXVI. INTERROG

RESP. Vt mihi videtur, grauius ab illo quod dixit Dominus: *Quia expedit illi, vt suspendatur mola asinaria ad collum eius, & præcipitetur in mare, quam vt scandalizet vnum ex minimis istis.* Non enim iam correptionem ad emendationem, sed defensionem ad confirmandum peccatum suum suscipit; qui delinquit, sed & alios ad simile prouocat malum. Ita vt conueniat ei, qui peccantes defendit, illud quod dictum est: *Quia si non ostenderitis fructus dignos pœnitentiæ, excidemini, & in ignem mittemini.* Vel rursum quod à Domino dictum est: *Quia si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum, & proijce abs te. Expedit enim tibi, vt pereat vnum membrorum tuorum, & non omne corpus tuum mittatur in gehennam.* Mat. 18. Luc. 3. Mat. 18.

Pœnitentem ex corde quomodo oportet suscipi? XXVII. INTERROG

RESP. Sicut Dominus ostendit, cum dicit: *Quia conuocauit amicos & vicinos, dicens: Congratulamini mihi, quia inueni ouem meam, quam perdideram.*

Erga eum qui pro peccato non pœnitet, qualiter esse debemus? XXVIII. INTERROG

RESP. Sicut Dominus præcepit, dicens: *Sit tibi sicut gentilis & publicanus.* Et sicut Apostolus docuit, dicens: *Subtrahite vos ab omni fratre inquietè ambulante, & non secundum traditionem, quam tradidimus vobis.*

Si debet habere aliquid proprium, qui inter fratres est? XXIX. INTERROG

RESP. Huic contrarium est illud testimonium, quod in Actibus Apostolorum de illis, qui credebant primitus, scriptum est. Ibi enim ita dicitur: *Quia nemo quidquam ex bonis suis proprium dicebat esse: sed erant illis omnia communia.* Si quis vero proprium sibi esse dicit aliquid, sine dubio alienum se facit ab electis Dei, & à caritate Domini; qui docuit verbo, & opere compleuit, & animam suam posuit pro amicis suis. Si ergo ipse animam suam pro amicis dedit, quomodo nos etiam ea quæ extra animam sunt, propria vindicamus? Act. 4. Ioan. 15.

Si quis dicat: Quia neque accipio à fratribus, neque do; sed contentus sum meis propriis: quid de hoc obseruare debemus? XXX. INTERROG

RESP. Si non acquiescat doctrinæ Domini, dicentis: *Diligite inuicem,*

ficut & ego dilexi vos : acquiefcat Apoftolo dicenti: *Auferte malum ex*
1. Cor. 5. *vobis ipfis* : ne forte accidat, vt modicum fermentum totam maffam corrumpat.

XXXI. INTERROG. *Si debet quis à carnalibus propinquis accipere aliquid?*

RESP. Propinquis quidem reddere quæ fua funt, his qui ad feruitium Dei accedunt, neceffarium eft; & nihil fubtrahere, vt non crimen facrilegij incurrant. Veruntamen hæc prærogari in confpectu eorum ad quos vifa funt pertinere, non expedit: ne & illis ipfis occafionem præftet elationis ac fuperbiæ; & alijs fratribus eiufdem propofiti pauperioribus triftitiam generet. Ita vt accidat illud, in quo Corinthij increpantur ab Apo-
1. Cor. 11. ftolo, dicente: *Quia confunditis non habentes.* Et ideo his qui per loca fingula Ecclefiis præfunt, fi funt fideles & prudentes difpenfatores, ipfis offerri debent, fecundum imitationem eorum, qui in Actibus Apoftolo-
Act. 3. rum id feciffe perfcribuntur, de quibus dicitur: *Quia afferentes pretia prædiorum fuorum ponebant ante pedes Apoftolorum.* Certè quoniam non eft omnium huiufcemodi difpenfationes explere fideliter, illis offerri conuenit, qui apud omnes in hoc officio probati habentur. Veruntamen etiam de his probabit ille qui præeft, per quem debeant difpenfari.

XXXII. INTERROG. *Quomodo videre debemus eos, qui nobis vel familiares, vel confanguinei fuerunt & proximi?*

RESP. Sicut Dominus oftendit, tunc cum ei nunciauerunt: *Quia*
Luc. 8. *mater tua & fratres tui foris ftant, volentes te videre* : ad quos cum increpatione refpondit, dicens: *Quæ eft mater mea? & qui funt fratres mei? Qui enim fecerit voluntatem Patris mei qui in cælis eft, ifte meus frater, & foror, & mater eft.*

XXXIII. INTERROG. *Quod fi deprecantur nos, volentes vt eamus cum ipfis ad domos eorum, fi oporteat nos acquiefcere?*

RESP. Si quidem pro ædificatione fidei aliquis ire poteft, fi probauerit ille qui præeft, mittatur. Si vero propter humanam aliquam gratiam,
Luc. 9. audiat Dominum dicentem ad illum, qui ei dixit: *Magifter, permitte mihi primum ire, & renunciare his qui in domo funt. Quia nemo mittens manum fuam in aratrum, & retro refpiciens, aptus eft regno cælorum.* Quod fi pro renunciando hoc dictum eft volenti ire vt renunciaret, quid dicemus de cæteris?

XXXIV. INTERROG. *Vnde ergo vagatur mens noftra, & cogitationes diuerfæ afcendunt in corde noftro? & quomodo poffumus hoc emendare?*

RESP. Vagatur quidem mens interdum etiam otio, cum non occupatur in neceffaria folicitudine; fed in remiffione pofita & fecuritate, non
Pfal. 7. credit præfentem effe Deum, fcrutantem corda & renes. Si enim hoc cre-
Pfal. 15. deret, faceret quod fuperius dictum eft: *Prouidebam Dominum in confpectu meo femper; quia à dextris eft mihi, ne commouear.* Qui enim hoc agit, vel horum fimilia, neque vagabitur vnquam, neque habebit otium vanis cogitationibus indulgere; vel aliquid cogitare, quod non ad ædificationem fidei pertineat, & ad aliquam animæ vtilitatem fpectet. Quanto

magis nihil audebit, quod aduersum sit Deo, & non ei placeat, cogitare?

Vnde & nocturnæ phantasiæ inhonestæ & turpes accidunt nobis? XXXV. INTERROG.

RESP. Veniunt quidem hæc maximè ex diurnis animæ motibus & actibus, indignis & incongruis. Si enim vacet in iudicijs Dei, & expurgetur anima per meditationem legis diuinæ, & studium verbi Dei; ibique indesinentem curam gerat, semper requirens & scrutans, quid sit quod placeat Deo, talia etiam habebit somnia.

Quali affectu debemus infirmis fratribus ministrare? XXXVI. INTERROG.

RESP. Sicut ipsi Domino offerentes obsequium, qui dixit: *Quia cum fecistis vni ex minimis istis fratribus meis, mihi fecistis.* Expedit autem ad conseruandum huiuscemodi affectum in obsequijs, vt & hi qui obsequia à nobis suscipiunt, tales sint, quibus merito deferri obsequium debeat. Et ideo oportet eos qui præsunt, curam gerere, ne hi quibus ministratur tales sint, qui carni indulgeant & ventri: sed potius in amore Dei & Christi eius probabiles inueniantur, & per patientiam suam ac vitæ meritum fratrum mereantur obsequia: vt habeantur ad gloriam Christi, & opprobrium diaboli; sicut fuit & sanctus Iob. Matt. 25.

Cum quali humilitate debet quis suscipere à fratribus obsequium? XXXVII. INTERROG.

RESP. Sicut seruus à domino, & sicut ostendit Petrus Apostolus, cum ei Dominus ministraret. In quo simul etiam periculum eorum, qui nolunt recipere obsequia fratrum, docemur. Ioan. 13.

Qualem debemus habere caritatem ad inuicem? XXXVIII. INTERROG.

RESP. Qualem Dominus ostendit & docuit, dicens: *Diligite inuicem, sicut & ego dilexi vos. Maiorem autem caritatem nemo habet, quam vt quis animam suam ponat pro amicis suis.* Si autem & animam poni oportet, quanto magis in alijs votum & studium debet ostendi? Sine dubio non secundum humanas voluntates, sed secundum illum prospectum, in quo est commune omnium propositum placendi Deo. Ioan. 15.

Quomodo poterit quis implere caritatem circa proximum suum? XXXIX. INTERROG.

RESP. Primo quidem metuens iudicium præuaricantis mandatum Domini; quia ipse dixit: *Qui non crediderit filio, non habebit vitam sed ira Dei manet super eum.* Tum deinde velut cupiens ad æternam vitam peruenire: quia mandatum eius vita æterna est. *Primum autem & magnum mandatum est: diliges Dominum Deum tuum, ex toto corde tuo, & ex tota mente tua, & ex tota anima tua. Secundum vero simile illi; diliges proximum tuum sicut te ipsum.* Et si quis desiderat similis effici Domino dicenti: *Mandatum nouum do vobis, vt diligatis inuicem, sicut & ego dilexi vos.* Sed & ex cōmuni sensu sentire hoc possumus: quia si beneficium consequamur à fratre, in eo quod diligimur à fratre, debitores ei efficimur, vt eum merito diligamus; quod etiam inter gentiles obseruari solet, sicut Dominus in Euangelio dicit: *Si diligitis eos, qui vos diligunt, quæ vobis est gratia? quia & peccatores & gentiles, diligentes se diligunt.* Si autem in aliquo vel lædit nos, vel aduersatur quis, hunc non solum propter mandatum, sed & propter hoc ipsum, quia plus nobis præstat in quo lædit, diligere debemus. Siquidem Ioan. 3. Mat. 22. Ioan. 13. Luc. 6.

5. credimus Domino dicenti: *Beati eſtis cum exprobrabunt vos & perſe-*
quentur, & dicent omne malum aduerſum vos, mentientes propter me:
Gaudete & exultate, quoniam merces veſtra multa eſt in cælis.

XL. INTERROG *Vſque ad quæ verba otioſus ſermo iudicabitur?*

RESP. Generaliter omnis ſermo, qui non proficit ad aliquam gratiam fidei Chriſti, otioſus eſt: & tantum eſt periculum huiuſcemodi ſermonis, vt etiamſi bonum eſſe videatur quod dicitur, & ad ædificationem fidei tamen non pertineat, non in ſermonis bonitate ille qui locutus eſt, periculum effugiat: ſed in eo, quod non proficit ad ædificationem ſermo prolatus, contriſtat Spiritum ſanctum Dei. Hoc enim manifeſtè demonſtrat
Eph. 4. Apoſtolus, dicens: *Omnis ſermo malus de ore veſtro non procedat: ſed ſi quis bonus ad ædificationem fidei, vt det gratiam audientibus.* Et ſuper hæc adiecit: *Nolite contriſtare Spiritum ſanctum Dei, in quo ſignati eſtis, in die redemptionis.* Quo vtique grauius malum nullum eſſe poterit.

XLI. INTERROG *Quis eſt maledicus, id eſt, λοίδορος.*

RESP. Omnis ſermo, qui ob hoc profertur, vt infamet aliquem, vel deroget, vel malè commendet, maledicus eſt; etiamſi videatur non eſſe iniurioſus. Et hoc manifeſtum eſt ex ſententia Euangelij, cum dicit de Iu-
Ioan. 9. dæis: *Quia maledixerunt eum, dicentes: Tu ſis diſcipulus eius.*

XLII. INTERROG *Quid eſt detractio, vel derogatio?*

RESP. Duas opinor eſſe cauſſas, in quibus licet alicui dicere & retractare aliena mala. Si quando conſilium habere neceſſe eſt cum cæteris, qui in hoc ipſum videntur aſſumi, quomodo corrigatur is qui peccauit, vel mali aliquid egit. Et rurſum, ſi quando neceſſe eſt præueniri aliquem & commoneri, ne forte incurrat in conſortium alicuius mali, dum eum
2. Theſ. 3. putat eſſe bonum. Quia Apoſtolus dicit: *Nolite commiſceri cum huiuſ-*
Prou. 22. *modi.* Item in Salomone: *Noli manere cum homine iracundo; ne forte vias eius diſcas, & ſumas laqueum animæ tuæ.* Quod & ipſum Apoſtolum feciſſe inuenimus, per hoc quod ſcribit ad Timotheum, dicens: *Ale-*
2. Tim. 3. *xander ærarius multa mala mihi oſtendit; quem tu quoque deuita. Valde enim reſtitit noſtris ſermonibus.* Præter huiuſcemodi autem neceſſitates, quicunque dicit aliquid aduerſus alium, vt vel deroget ei, vel obtrectet, iſtud eſt detrahere: etiamſi vera eſſe videantur quæ dicit.

XLIII. INTERROG *Qui detrahit fratri, aut audit detrahentem, & patitur, quid dignus eſt?*

Pſal. 100. RESP. Excommunicari debet. *Detrahentem*, inquit, *occulte aduerſus proximum ſuum; hunc perſequebar:* Et alibi dictum eſt: *Noli libenter au-*
Prou. 20. *dire detrahentem: ne forte eradiceris.*

XLIV INTERROG *Quod ſi de eo qui præeſt quis detraxerit, quomodo eum obſeruabimus?*

RESP. Et in hoc manifeſtum eſt iudicium iracundiæ Dei, quæ facta
Num. 12. eſt ſuper Mariam, cum detraxit de Moyſe, & peccatum eius nec ipſo quidem Moyſe orante inultum eſſe Deus permiſit.

Si quis acerbiori sermone, vel insolentiori voce respondeat, & admonitus dicat; quia nihil mali habeat in corde; si oportet ei credi? XLV. INTERROG

RESP. Non omnes animæ passiones manifestæ sunt omnibus, nec ipsis quidem qui patiuntur eas. Sicut enim sapientioribus medicis signa quædam dantur absconsa & occulta ex corporum motibus, quæ ipsos qui patiuntur effugiunt & latent; ita etiam in anima sunt quædam vitia, etiamsi non sentit ille qui peccat. Sed credere oportet Domino, dicenti: *Quia malus homo de malo thesauro cordis sui profert mala.* Mat. 12. Et ideo non potest fieri, vt malus de corde malo bonum proferat sermonem; nec bonus de bono corde malum proferat verbum. Sed interdum quidem potest esse mali cordis bonitas simulata: bonum autem cor, malum non potest simulare. Dicit enim Apostolus: *Quia prouidemus bona, non solum coram Deo, sed etiam coram hominibus.* Rom. 12.

Quomodo possit aliquis non irasci? XLVI. INTERROG

RESP. Si Deum omnia credat inspicere, & Dominum præsentem semper intueatur: quoniam quidem neque is qui iudici suo subiectus est, ausus est in oculis iudicis sui aliquid suæ indignationis ostendere, id est, cum non ipse sibi alios putat esse subiectos, sed se præparat ad alterius obedientiam: hoc est enim omnes ducere superiores sibi. Si enim non ad suos vsus, vel ad suam vtilitatem obedire sibi quærit eos, qui obediunt; scire debet, quoniam sermo Domini vnumquemque docet aliis obsequi, vel ministrare. Ob quod, etiamsi videt aliquem mandatum Domini præterire, non ira erga eum moueatur, sed miseratione & compassione; secundum eum qui dicit: *Quis infirmatur, & ego non infirmor?* 1. Cor. 11.

Quis est mansuetus? XLVII. INTERROG

RESP. Qui non transfertur à iudiciis suis, quibus statuit vel studet Deo placere.

Quomodo quis non vincatur in voluptate, & libidine ciborum? XLVIII. INTERROG

RESP. Si statuat expetendum esse, non id quod delectat, sed id quod expedit; & quod vsui, non voluptati, sufficiat.

Quomodo excidemus vitium mali desiderij. XLIX. INTERROG

RESP. Desiderio meliore: si magis ignimur & accendimur ad amorem Dei, secundum illum qui dicit: *Eloquium Domini igniuit eum.* Psal. 104. Et: *Iudicia Domini vera, iustificata in semetipsa: desiderabilia super aurum & lapidem pretiosum nimis multum, & dulciora super mel & fauum.* Psal. 18. Semper enim desiderium meliorum, si in opere sit & in re, & possideat totos animos nostros, atque eorum quæ desideramus perfrui contendamus, contemnere nos facit & despicere inferiora; sicut docuerunt nos omnes sancti: quanto magis ea quæ mala sunt & turpia?

Quæ est tristitia secundum Deum, & quæ est secundum sæculum? L. INTERROG

RESP. Secundum Deum est tristitia, cum pro mandati negligentia vel præuaricatione tristamur, secundum quod scriptum est *Tristitia tenuit me pro peccatoribus derelinquentibus legem tuam.* 2. Cor. 7. Psal. 118. Sæculi autem tristitia est,

cum ob aliquid de rebus humanis, vel quæ ad ſæculum pertinent, contriſtamur.

LI. INTERROG *Quæ ſunt in Domino gaudia, vel quid facientes gaudere debemus?*

RESP. Si qua ſecundum mandatum Domini gerimus, vel in gloria Dei agimus, hoc eſt in Domino gaudium: vel cum pro nomine Domini aliquid patimur & gaudemus; vel aliis rectè agentibus congratulamur.

LII. INTERROG *Quod lugere debemus, vt beatitudinem conſolationis conſequi mereamur?*

RESP. Cum illa interrogatione, in qua expoſuimus, quæ eſt ſecundum Deum triſtitia, etiam iſta interrogatio continetur: id eſt, ſi pro peccatis lugemus, vel ſi eos deflemus, qui per præuaricationem legis Deum inhonorant: vel propter eos, qui periclitantur in peccato. *Quia*

Ezec. 18. *anima quæ peccauerit, ipſa morietur:* ſecundum illum qui dixit: *Et lugeam*

2. Cor. 12. *multos ex his qui ante peccauerunt, & non egerunt pœnitentiam.*

LIII. *Si ex toto ridere non licet?*

INTERROG RESP. Cum Dominus eos qui nunc rident condemnet, manife-

Luc. 6. ſtum eſt, quia nunquam tempus eſt riſus fideli animæ: & maximè cum plurimi ſint, qui per præuaricationem legis Deum non honorent, & in peccatis ſuis moriantur; pro quibus triſtari indeſinenter conuenit & lugere.

LIV. INTERROG *Quæ eſt ſolicitudo ſecularis?*

RESP. Omnis ſolicitudo animi, etiamſi nihil habere videantur illicitum, tamen ſi non ad religionem pertineat & ad virtutem ſecularis eſt.

LV. INTERROG *Vnde accidit nobis importune dormitare? & quomodo hoc poſſumus abijcere?*

RESP. Euenit quidem importune dormitare, cum languidior eſt anima erga Deum, & memoriam Dei; & cum iudiciorum eius eam inceſſit obliuio. Abijcere autem id poſſumus, cum dignam de eo aſſumpſerimus cogitationem, & ad voluntatem eius extendimus deſideria noſtra; ſecun-

Pſal. 131. dum illum qui dixit: *Si dedero ſomnum oculis meis, & palpebris meis dormitationem, & requiem temporibus meis; vſquequo inueniam locum Domino, & tabernaculum Deo Iacob.*

LVI. *Quomodo quis ad gloriam Dei facit omnia?*

INTERROG RESP. Cum omnia propter Deum, vel ex mandato Dei facimus, & in nullo ſectamur hominum laudes, & in omnibus meminimus Domini dicentis: *Luceat lux veſtra coram hominibus, vt videant opera veſtra bona,*

Matt. 5. *& glorificent Patrem veſtrum, qui in cœlis eſt.*

LVII. *Quomodo manducat quis & bibit in gloriam Dei?*

INTERROG RESP. Si in memoria ſemper habeat eum, à quo paſcitur, Deum; & ſi non ſolum anima, verum etiam corpore per ſingula conteſtetur, ſe ei gratias agere, & non ſecurum manducare; ſed quaſi operarium Dei ab ipſo refici, ad hoc, vt ad laborem, vel expletionem ſufficiat mandatorum.

Quomodo faciat dextera, quæ non cognoscat sinistra? LVIII. INTERROG.

RESP. Cum intenta mente, & fixo desiderio placendi Deo, agimus opera Dei, & omni solicitudine constringimur, ne decidamus à via recta, & ab opere legitimo; tunc nullius prorsus extrinsecus, neque membri nostri alicuius percipimus cogitationem, nisi solius Dei, & eius operis quod explemus. Tanquam si artifex faciens vas aliquod, indesinenter & eius meminit, qui opus iniunxit; & vas quod versat in manibus, si recte & fabrè veniat, intuetur.

Quomodo apparebit eis, qui hominibus vult placere? LIX. INTERROG.

RESP. Cum præsentibus quidem iis, qui laudare possunt, agit aliquid operis boni: nullo autem tali præsente, vel etiam iis qui vituperare possunt, adstantibus, segnis & pigrior est in opere. Si enim Domino placere vellet, semper vtique & in omni loco idem esset, atque eadem gereret: adimplens illud quod dictum est: *Per arma iustitiæ, à dextris* 1. Cor. 6. *& à sinistris, per gloriam, & ignobilitatem; per infamiam, & bonam famam; vt seductores, & veraces.*

Quomodo quis effugiet vitium hominibus placendi, vel captandi laudem ab hominibus? LX. INTERROG.

RESP. Si certus sit de præsentia Dei, & fixam habeat solicitudinem Deo placendi; & multo desiderio teneatur earum beatitudinum, quæ à Domino repromissæ sunt. Non enim oportet sub præsentia Dei placere conseruis, ad iniuriam Domini, & ad sui perniciem; non Domino sed conseruorum nutibus intuentem.

Quomodo intelligitur superbus? vel quomodo curatur? LXI. INTERROG.

RESP. Intelligitur quidem ex eo, quoniam ea quæ eminentiora sunt quærit. Curatur autem, si credat sententiæ eius, qui dixit: *Deus* Iac. 4. *superbis resistit.* Illud sanè sciendum est, quod quomodo quis timeat damnationem superbiæ, impossibile est curari hoc vitium, nisi abstrahat se, & secedat ab omnibus occasionibus elationis: sicut impossibile est extingui linguæ alicuius vel gentis loquelam, vel artificium aliquod, nisi quis omni genere se penitus abstrahat, non solum ab agendo, vel loquendo, vel mouendo; sed etiam audiendo eos, qui loquuntur; vel videndo eos, qui agunt id, quod obliuisci cupit. Et hoc obseruandum est de omnibus vitiis.

Quid est humilitas? & quomodo eandem implere possumus? LXII. INTERROG.

RESP. Humilitas quidem est hæc, vt omnes homines æstimemus superiores nobis, secundum definitionem Apostoli. Implere autem id Phil. 2. possumus, si memores fuerimus Domini dicentis: *Discite à me quia mansuetus sum, & humilis corde:* quòd in multis sæpè & ostendit & docuit. Et Mat. 11. credere debemus promittenti: *Quia qui se humiliauerit, exaltabitur.* Deinde, vt indesinenter & absque vlla cessatione in omnibus actibus, & in omni negotio humiliores cæteris inueniri studeamus, & in hoc exercitium nostrum ponamus, Vix enim sic poterimus pristinæ à nobis arrogantiæ abolere memoriam, & affectum humilitatis assumere, sicut etiam in artificiis Luc. 18.

fieri solet. Idemque modus erit etiam in cæteris virtutibus obtinendis, quæ ex mandato Domini nostri Iesu Christi veniunt.

LXIII. INTERROG *Si oportet honorem quærere?*

RESP. Reddere quidem, cui honorem, honorem edocti sumus; requirere autem honorem prohibiti, Domino dicente: *Quomodo potestis credere, gloriam quærentes abinuicem: & gloriam quæ est ab vno Deo, non quæritis?* Itaque requirere ab hominibus gloriam vel honorem, indicium est infidelitatis, & alienos nos esse à pietate Dei, maxime cum & Apostolus dicat: *Si adhuc hominibus placere vellem, Christi seruus non essem.* Si ergo hi, qui ab hominibus gloriam vel honorem sibi oblatum suscipiunt, ita condemnantur: hi qui nec oblatum quidem requirunt, quali iudicio digni sunt?

Rom. 13. Ioan. 5. Gal. 1.

LXIV. INTERROG *Quomodo inuicem obaudire debemus?*

RESP. Sicut serui dominis, secundum quod præcipit Dominus: *Quia qui vult in vobis esse magnus, fiat omnium nouissimus, & omnium seruus.* Quibus addidit, vt magis nos inclinet ad humilitatem: *sicut filius hominis non venit ministrari, sed ministrare.* Sed & illud quod ab Apostolo dictum est: *Per caritatem spiritus seruite inuicem.*

Mat. 20. Gal. 5.

LXV. INTERROG *Vsque ad quem modum obaudire oportet eum, qui placendi Deo implere regulam cupit?*

RESP. Apostolus ostendit, proponens nobis obedientiam Domini: *Qui factus est*, inquit, *obediens vsque ad mortem, mortem autem crucis.* Et prædixit: *Hoc sentite in vobis, quod & in Christo Iesu.*

Phil. 2.

LXVI. INTERROG *Qui piger est erga mandatum, quomodo potest industrius & vigilans effici?*

RESP. Si certus sit, præsentiam Domini Dei vbique esse, & omnia intueri: & comminationem illam, quæ aduersus pigrum prolata est, ante oculos habeat, & spem multæ retributionis Dei, qui repromisit per Paulum Apostolum dicens: *Quia vnusquisque propriam mercedem accipiet secundum suum laborem*: & si qua similia in scripturis sanctis inueniuntur, quæ de labore patientiæ & operum solicitudine ad Dei gloriam referuntur.

Prou. 20. 1. Cor. 3.

LXVII. INTERROG *Si quis non contentus est, quotidie sibi aliquid iniungi de his, quæ pro mandato Dei incidunt; sed artificium vult discere; quali vitio ægrotat? aut si oportet ei acquiescere?*

RESP. Iste talis & præsumptor est, & sibi placens, & infidelis, qui non timet sententiam Domini dicentis: *Estote parati quia hora qua non putatis, filius hominis veniet.* Si enim quotidie expectat quis Dominum, solicitus est & trepidus, quomodo præsentem diem non transeat otiosus, & nihil amplius quærit. Si autem imperatur ei artificium discere, obedientiæ suæ habeat lucrum, & in hoc placeat Deo; & non in eo quod sibi placet, assumat iudicium.

Luc. 12.

LXVIII. INTERROG *Si quis industrius sit & promptus ad implenda mandata; agat autem, non quod ei iniungitur, sed quod ipse vult; quam mercedem habebit?*

Resp. Merces eius illa ipsa est, quod sibi placet. Cum autem Apostolus dicat: *Vnusquisque vestrum proximo suo placeat in bono ad ædificationem.* Et vt amplius inclinaret & constringeret audientes, addidit dicens: *Quia ipse Christus non sibi placuit*: scire debet vnusquisque periculum suum esse in eo, quod vult sibi placere: simul enim inobediens inuenitur. Rom. 15.

Si licet alicui excusare opus quod ei iniungitur & aliud quærere? LXIX. INTERROG.

Resp. Cum definitum sit, mensuram obedientiæ vsque ad mortem esse, qui deuitat hoc quod ei iniungitur, & aliud quærit, primo omnium inobedientiæ reus est, & manifestè ostenditur, qui nondum negauit semetipsum: Deinde multorum malorum caussa efficitur tam sibi quam etiam cæteris: quia aditum contradictionis pluribus aperit, & se ipsum ad contradicendum insuescit: & cum non possunt singuli discernere quod melius est & eligere, potest fieri, si talis est licentia, vt aliquid quod deterius est eligat. Tum deinde etiam suspicionem dabit fratribus, quod passione aliqua, vel ad opus illud quod eligit, astringatur; vel certè erga eos, cum quibus necesse est operari. Itaque omni modo non obedire, multorum malorum caussa est & radix. Si autem ratio est aliqua, qua sibi rectè excusare videatur opus illud quod excusat, exponat hanc ipsam caussam huic qui præest, & relinquat eius iudicio; vt ipse probet, si excusatione dignum est quod allegat.

Si iniunctum fuerit aliquid fratri, & contradixerit; postea autem sua sponte obedierit, quid est? LXX. INTERROG.

Resp. In eo quod contradixit, quasi non obtemperans iudicandus est, & velut cæteros ad simile concitans malum. In quo sciat se illi sententiæ obnoxium, quæ dixit: *Contradictiones suscitat omnis malus: Dominus autem Angelum immisericordem immittet ei.* Cum autem certus sit, quia non homini obtemperat, sed Domino dicenti: *Quia qui audit vos, me audit: & qui spernit vos, me spernit*: si compunctus est recordatione mandati, prius satisfaciat; & ita, si permittitur, quod iniunctum est impleat. Pro. 17. Luc. 10.

Si autem obediens quis murmuret? LXXI. INTERROG.

Resp. Apostolo dicente: *Omnia facite sine murmuratione & hæsitationibus*; alienus sit a fratrum vnitate qui murmurat, & opus eius abijciatur. Manifestum enim est, iste qui talis est, quia infidelitate ægrotat, & certam futuræ spei fiduciam non gerit. Phil. 2.

Si frater fratrem contristauerit, quomodo debet emendari? LXXII. INTERROG.

Resp. Si quidem contristauerit, sicut Apostolus dicit: *Contristati enim estis, vt in nullo detrimentum pateremini ex nobis*; non ille qui contristauit emendari debet, sed ille qui contristatus est; & indicia eius tristitiæ, quæ secundum Deum est, debet ostendere. Si vero indifferenter contristauit, id est, non secundum Deum, memor sit is, qui contristauit, Apostoli dicentis: *Si autem propter escam frater tuus contristatur, iam non* 2. Cor. 7. Rom. 14.

secundum caritatem ambulas. Et cum cognouerit tale delictum esse suum,
Mat. 5. impleat illud quod à Domino dictum est: *Si offers munus tuum ad altare, & recordatus fueris ibi, quia frater tuus habet aliquid aduersus te; relinque ibi munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo; & tunc veniens offeres munus tuum.*

LXXIII. INTERROG. *Quid si non acquiescat vt satisfaciat, quid agendum est?*

RESP. Implere debemus in eo illud, quod à Domino dictum est de eo qui peccauit, & non egit pœnitentiam, cum dixit: *Si autem Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut gentilis & publicanus.* (Mat. 18.)

LXXIV. INTERROG. *Quid si satisfaciente eo qui contristauerit, noluerit reconciliari is qui contristatus est?*

RESP. Manifesta est de hoc Domini sententia, quæ refertur in illa parabola de seruo, qui rogatus est à conseruo suo, & noluit patienter agere: *Et videntes*, inquit, *conserui renunciauerunt Domino suo.* (Mat. 18.) Iratus autem Dominus reuocauit omnem gratiam quam concesserat debiti, & tradidit eum tortoribus, vsquequo redderet omne debitum.

LXXV. INTERROG. *Quomodo quis debet habere eum, qui ad orationem suscitat fratres?*

RESP. Si quis cognoscit damnum, quod de somno patitur, cum neque sui ipsius sensum habet; & intelligit quantum sit lucrum vigiliarum, & præcipuè cum vigilatur ad glorificandum Deum in orationibus; ita debet habere eum, qui ad hoc se inuitat, & suscitat dormientem, tanquam eum, per quem diuina lucra & cælestia dona consequitur; siue is ad orationem, siue ad aliud quodcunque mandatum Dei inuitat & prouocat.

LXXVI. INTERROG. *Quod si contristatur ille qui excitatur, aut etiam si irascetur, quid dignus est?*

RESP. Interim excommunicari debet, & non manducare; si fortè compunctus agnoscat, quantis & qualibus bonis semetipsum insipienter defraudet, & ita conuersus recipiat gratiam; eius in se affectum sumens, qui dixit: *Memor fui Dei, & delectatus sum.* (Psal. 76.) Quod si permanserit in stultitia, non intelligens gratiam, abscindatur tanquam putrefactum membrum à corpore. Scriptum est enim: *Quia expedit vt pereat vnum membrorum tuorum, & non omne corpus tuum mittatur in gehennam.* (Mat. 5.)

LXXVII. INTERROG. *Quid est, Nolite iudicare, vt non iudicemini: nolite condemnare, vt non condemnemini?*

RESP. Cum Dominus aliquando dicat: *Nolite iudicare, vt non iudicemini:* (Matt. 7.) aliquando vero: *Iustum iudicium iudicate* (Ioan. 5.) non vtique omni modo prohibet iudicandi facultatem; sed differentiam iudicij nosse nos docet, vt sciamus in quibus oporteat nos iudicare, & in quibus non. De hoc autem manifestè nobis Apostolus tradidit, dicens de his caussis, quæ in vniuscuiusque arbitrio esse debent: *Tu autem quare iudicas fratrem tuum?* (Rom. 14.) Et iterum: *Non ergo inuicem iudicemus.* In his vero actibus, qui apertè Deo non placent, notat eos qui non iudicant, & ipse suam sententiam prodit per hæc quæ dicit: *Ego quidem sicut absens corpore, præsens autem spiritu,* (1. Cor. 5.)

iam iudicaui tanquam præsens eum, qui hæc operatus est, in nomine Domini nostri Iesu Christi, congregatis vobis & meo spiritu, cum virtute Domini nostri Iesu Christi; tradere huiusmodi hominem satanæ in interitum carnis, vt spiritus saluus fiat in die Domini nostri Iesu Christi. Si quid itaque in nostra potestate vel arbitrio positum & incertum est, non oportet de his iudicare fratrem, secundum hoc quod Apostolus dicit, tanquam de his quæ ignorantur: *Itaque nolite ante tempus quid iudicare, vsquequo veniat Dominus, qui illustrabit occulta tenebrarum, & manifestabit consilia cordium.* Dei autem iudicia vindicare omnimodo necessarium est; ne fortè & nos simili ira absorbeamur, si quid sciamus erga peccantes, & sileamus. Nisi fortè quis eadem faciens, fiduciam non habeat arguendi, neque auctoritatem iudicandi fratrem, Domino dicente: *Eijce primum trabem de oculo tuo, & tunc videbis eijcere festucam de oculo fratris tui.* 1. Cor. 4. Mat. 7.

LXXVIII. INTERROG.

Quomodo intelligitur quis, si zelo Dei moueatur aduersus peccantem fratrem, aut à propria iracundia?

RESP. Si ad omne peccatum fratris patitur illud, quod scriptum est: *Consumpsit me zelus domus tuæ, quoniam obliti sunt verborum tuorum inimici mei.* Manifestus est enim & in hoc Dei zelus. Veruntamen etiam in his oportet prudenter omnia dispensari. Si ergo hunc affectum etiam antea non habuit in animo suo, motus suos sciat magis ex passione, quam ex Deo descendere; & in nullo posse officium pietatis implere. Psal. 68.

LXXIX. INTERROG.

Dicunt quidam, quia impossibile est non irasci hominem.

RESP. Sicut nec possibile est militi in conspectu sui regis irasci. Sed nec sic quidem habebit rationem hoc quod dicitur. Humanus enim vultus eiusdem formæ hominis ad hominem propter vnitatem naturæ, vbi cum sola sit dignitatis eminentia, tamen prohibet passionem; quanto magis Deus, quem certi sumus etiam cordi nostro præsentem, & omnes motus nostros inspicere? Cuius manifestum est quanta sit eminentia, etiam hoc ipso, quod scrutatur corda & renes, & videt motus animæ.

LXXX. INTERROG.

Si oportet ire quocunque, non commonito eo qui præest?

RESP. Cum Dominus dicat: *Non enim veni vt à me faciam quidquam, sed ab illo, qui me misit:* quanto magis vnusquisque nostrum sibi permittere nihil debet? Qui enim sua auctoritate aliquid agit, manifestissimæ superbiæ morbo detinetur: & subiectus est illi sententiæ, quæ dicit: *Quod in hominibus superbum est, abominatio est in conspectu Dei.* Sed in omnibus sua sponte vel auctoritate aliquid agere, culpabile est. Ioan. 5. Luc. 16.

LXXXI. INTERROG.

Si omnino volenti literas discere, vel lectioni vacare, indulgendum est?

RESP. Apostolo dicente: *vt non quæ vultis, ea faciatis;* in omni negotio sua voluntate permittere vnumquemque agere, perniciosum est: sed oportet illud suscipere, quod ab his qui præsunt iniungitur, etiamsi contra voluntatem sit eius, cui iniungitur; secundum Domini exemplum dicentis: *Pater, non mea voluntas, sed tua fiat.* Gal. 5. Luc. 22.

* *Cod. Reg. P. 1.*

LXXXII. *Si licet vnicuique vitare opus, quod grauius videtur?*

INTERROG RESP. Qui fideliter & purè Deum diligit, & certus est de retributione Domini, ne sufficere sibi putat ea quæ iniunguntur; sed semper augmenta operis quærit, & maiora quam iniunguntur desiderat & exoptat, etiamsi supra vires videatur esse quod facit. Nec aliquando securus est, tanquam opere expleto; sed è contrario solicitus est & anxius, tanquam qui nihil dignum præceptis Euangelicis egerit: memor illius Dominici sermonis di-

Luc. 17. centis: *Cum autem feceritis omnia quæcunque præcipio vobis, tunc dicetis; serui inutiles sumus; quod debuimus facere, fecimus.* Sed & imitabimur Apostolum: cui cum mundus esset crucifixus, & ipse mundo, non erubescit

Phil. 3. dicere: *Quia ego meipsum nondum æstimo apprehendere: vnum autem, ea quidem quæ retro sunt obliuiscens, ad ea autem quæ ante me sunt, me extendens, secundum propositum sequor ad palmam supernæ vocationis Dei in Christo Iesu*: Et qui cum haberet potestatem, vt Euangelium annuncians de Euan-

2. Thes. 3. gelio viueret: *Magis in labore & fatigatione*, inquit, *nocte ac die operans vixi. Non quia non habemus potestatem: sed vt nos formam daremus vobis, ad imitandum nos.* Quæ cum ita sint, quis ita stultus est vel infidelis, vt putet se maioribus quam debet oneribus prægrauari, cum in hoc quod mensura poscit, nondum possit implere?

LXXXIII. *Quomodo quis promptus fiat etiam ad pericula propter mandatum*

INTERROG *Domini?*

Phil. 2. RESP. Primo quidem, vt consideret quia & ipse Dominus obediuit

Ioan. 12. Patri pro nobis vsque ad mortem: & certus sit, quia mandatum Domini vita æterna est, sicut scriptum est. Tunc deinde etiam, vt credat Do-

Ioan. 12. mino dicenti: *Quia quicunque voluerit animam suam saluam facere, perdet eam: qui autem perdiderit animam suam propter me, & propter Euangelium, saluam faciet eam.*

LXXXIV. *Cum quali affectu obedire oportet ei, qui nos ad opus mandati*

INTERROG *cohortatur?*

RESP. Eo effectu, quo esuriens paruulus nutrici obedit ad vbera inuitanti: vel quo affectu omnis homo suscipit ab aliquo ea, quæ ad vitam pertinent, immo & si quid amplius; pro eo, quod multo est pre-

Ioan. 12. tiosior futura vita, quam præsens; sicut & Dominus dixit: *Quia mandata mea vita æterna sunt.* Sicut ergo præsens vita constat in cibo panis, ita

Ioan. 4. æterna vita constat in opere mandati: sicut ipse Dominus iterum dicit: *Meus cibus est, vt faciam voluntatem eius, qui me misit, Patris.*

LXXXV. *Quali animo debet esse quis pro hoc ipso, quod dignus habitus est in*

INTERROG *opere Dei inueniri?*

2. Reg. 7. RESP. Eo quo erat ille qui dicebat: *Quis ego sum Domine? aut quæ est domus patris mei? quoniam dilexisti me?* Explens per singula id,

Col. 1. quod scriptum est: *Gratias agentes Deo Patri, qui idoneos nos fecit in partem sortis sanctorum in lumine: qui & liberauit nos de potestate tenebrarum, & transtulit in regnum filij claritatis suæ.*

Quomodo debent hi, qui processerunt in labore operis Dei, instruere vel instituere eos, qui nuper accedunt? LXXXVI. Interrog.

Resp. Si quidem corpore adhuc vegeti sunt per hoc quod impigrè ad cuncta habilitatis officia semetipsos paratos exhibent, ædificant eos, & formam eis vtilem ad omnem profectum præstant. Si vero infirmiores sunt corpore, per hoc quod ostendunt eis, se in omnibus vel actibus, vel motibus, vel etiam ipso vultu, Dei semper habere & cogitare præsentiam. sed & in his, quæ ab Apostolo enumerata sunt, specialibus caritatis affectibus, quibus ait: *Caritas patiens est, & benigna est: non zelatur, non agit perperam, non inflatur, non dehonestatur, non quærit quæ sua sunt, non irritatur, non cogitat malum, non gaudet super iniquitate, congaudet autem veritati: omnia suffert, omnia sperat, omnia patitur: caritas nunquam excidit.* Hæc enim omnia etiam in infirmo corpore impleri possibile est. 1. Cor. 13

Si dicat quis; Volo apud vos parum aliquid temporis facere, vt proficiam ex vobis: si oportet eum suscipi? LXXXVII. Interrog.

Resp. Domino pronuntiante: *Quia venientem ad me non eijciam foras:* & Apostolo nihilominus dicente: *Propter subintroductos autem falsos fratres, qui subintroierunt explorare libertatem nostram, quam habemus in Christo Iesu: quibus nec ad horam cessimus subiectioni; vt veritas Euangelij permaneat apud vos:* concedi quidem ei conuenit ingressum, propter incertos exitus rerum. Interdum enim potest fieri, vt per tempus proficiat, & delectetur sanctitate vitæ, & permaneat in cœptis; sicut & frequenter factum scimus. Sed & vt manifesta fiat veritas institutionum nostrarum, de quibus fortassis homines aliter opinantur. Oportet tamen circa eum cautius agi, & diligentius; vt siue in veritate permaneat, vel proficiat; siue institutionum nostrarum libertas exploretur, probabilis inueniatur & pura. Ita namque & nos Deo placebimus; & ille, aut proficiet, si verax est; aut si simulator est, erubescet. Ioan. 6. Gal. 2.

Si quis supra vires vult abstinere, ita etiam, vt in opere mandatorum impediatur per nimietatem abstinentiæ, si oportet ei concedi? LXXXVIII. Interrog.

Resp. Interrogatio vestra non mihi videtur competenter adhibita. Non enim continentiam in cibis solum esse diximus: nam hæc ab Apostolo Paulo etiam culpabilis inuenitur, si non cum fide & ratione fiat, cum dicit: *Abstinentes se à cibis, quos Deus creauit.* Sed illam diximus esse perfectam continentiam, qua se quis à prioribus suis voluptatibus continet. Quantum autem habeat periculi, qui voluntatem propriam vult facere, & non Domini, certum est ex his, quæ Apostolus dicit: *Facientes voluntatem carnis & cogitationum, eramus natura filij iræ, sicut & cæteri.* 1. Tim. 4. Eph. 2.

Qui satis ieiunat, & in refectione non potest communem cibum cum omnibus sumere; quid magis eligere debet, ieiunare cum fratribus, & cum ipsis reficere; aut propter maiora ieiunia alios cibos requirere? LXXXIX. Interrog.

Resp. Ieiunij mensura non debet ex vniuscuiusque voluntate pendere, sed ex iussu & institutione eorum, qui communiter Deo seruiunt:

ficut & illorum in omnibus vnanimitas & consonantia refertur, qui in Acti-
Act. 4. bus Apostolorum, cor & animam vnam habuisse signantur. Si quis ergo rationabiliter & fideliter ieiunat, etiam virtutem, vt sustinere possit, à Do-
Heb. 10. mino consequitur: *Fidelis enim est, qui repromisit.*

XC. INTERROG. *Quomodo oportet ieiunare, cum necessarium ieiunium iniungitur; si aliquando aliquid quod religio deposcit, explendum est, tanquam ex necessitate, an voluntariè?*

Mat. 5. RESP. Domino dicente: *Beati qui esuriunt & sitiunt iustitiam:* omne quod ad religionem pertinet, nisi ex proposito & deuotione fiat, periculum generat. Debet ergo ieiunio sociari deuotio. Quia autem necessarium sit ieiunium in talibus quibusque caussis, & maximè cum desideramus aliquid impetrare à Domino, etiam sanctus Apostolus docet; qui
2. Cor. 11. inter cæteras suas virtutes addidit etiam hoc, dicens: *Quia in ieiuniis frequenter.*

XC. INTERROG. *Qui non vult ipsis cibis vesci, ex quibus fratres reficiuntur, sed alios requirit, si rectè facit?*

Mat. 6. RESP. Specialiter hoc ipsum, quærere cibum, est contra mandatum Domini, dicentis: *Nolite quærere quid manducetis, vel quid bibatis.* Et vt nos magis attentos faceret ad ea quæ dicebat addidit: *Hæc enim gentes inquirunt.* Sanè debet solicitudo eius esse qui præest, vt impleat illud
Act. 4. quod scriptum est: *Diuidebatur autem vnicuique secundum id quod opus erat.*

XCII. INTERROG. *Qui dicit; quia lædit me hoc, & contristatur, si ei alius cibus non fuerit datus, qualis est?*

2. Mat. 6. RESP. Apparet quia hic non est fixus in spe illa, quam Eleazarus habuit; nec de caritate eius qui præest, & solicitudinem tam sui quam omnium gerit, certus est. Veruntamen absolutè neque de his quæ lædunt, neque de his quæ prosunt, permittitur vnicuique iudicio suo vel voluntate aliquid agere; sed eius qui præest iudicio committendum est, vt vnicuique, prout res vel necessitas expetit, consulat: primo omnium in his, quæ animæ prosunt; tunc deinde secundo loco etiam, vt in corporalibus vsibus secundum Dei voluntatem moderetur.

XCIII. INTERROG. *Si vero etiam quis murmuret propter escam, quæ erga eum sententia seruabitur?*

RESP. Ea quæ circa illos, qui murmurauerunt in deserto. Dicit
1. Cor. 10. enim Apostolus: *Ne murmuraueritis, sicut quidam eorum murmurauerunt, & perierunt ab exterminatore.*

XCIV. INTERROG. *Si oportet eum qui plus laborat, requirere plus aliquid à consuetudine?*

RESP. Si propter retributionem Dei laborem suscipit, non hic requirere debet laboris sui mercedem vel requiem, sed pro his ad promissa Domini festinare: sciens, quia sicut pro laboribus mercedes parauit Dominus, ita etiam pro angustiis consolationes. Veruntamen hi qui præsunt, obseruabunt regulam illam, quæ dicit: *Diuidebatur vnicuique*

prout opus erat. Debent enim vnumquemque præuenire, vt secundum laborem etiam solatia refectionis inueniat. Act. 4.

Quali affectu oportet accipere vel vestimentum, vel calceamentum, qualecunque fuerit? XCV. INTERROG.

RESP. Siquidem breue aut grande est, ad mensuram staturæ suæ hoc iudicare debet, sed cum omni verecundia & mansuetudine. Si vero pro abiectiori & viliori mouetur, aut quia non est nouum, meminerit mandati Domini, dicentis: *Quia dignus est*, non quicunque, sed *operarius mercede sua.* Discutiat seipsum, si dignè operatus est opera Dei, & adimpleuerit omnia, quæcunque præcepta sunt; & tunc non aliud requiret, sed de eo ipso quod ei datur, adhuc erit solicitus, quia super suum meritum accipit. Hoc enim quod de esca dictum est, etiam de omni re, quæ ad vsus corporis pertinet, eadem forma seruari potest. Luc. 10.

Si quis iratus fuerit, nolens accipere aliquid eorum, quæ ad vsum præbentur? XCVI. INTERROG.

RESP. Iste talis dignus est, etiam vt si quærat non accipiat, vsquequo probet is qui præest: & cum viderit vitium animi curatum, tunc etiam quod corporis vsibus necessarium fuerit, præbebit.

Si necesse est omnes conuenire ad horam prandij, eum qui remanet, & post venit, quomodo transigimus? XCVII. INTERROG.

RESP. Si quidem necessitate vel loci vel operis remansit à communi ordine, qui præest probabit, & ignoscet. Si vero cum posset, non satis egit occurrere, fateatur culpam negligentiæ suæ, & maneat sine cibo, vsque ad illam horam, qua conuenitur ad cibum in posterum diem.

Pauperes venientes ad ostium & petentes, quomodo dimittimus? Et si debet vnusquisque porrigere panem, vel quodcunque aliud; aut oportet hoc ad eum qui præest, pertinere? XCVIII. INTERROG.

RESP. Cum Dominus dixerit: *Non est bonum tollere panem filiorum, & mittere canibus: sed & canes manducare de micis, quæ cadunt de mensa puerorum, libenter accipiunt:* is cui dispensatio iniuncta est, cum consideratione debet hoc facere. Si quis autem præter illius voluntatem facere hoc præsumit, tanquam inquietus & indisciplinatus confundatur, vsquequo discat loci sui ordinem custodire; secundum quod Apostolus dixit: *Vnusquisque in quo vocatus est, in eo permaneat.* Mat. 15. 1. Cor. 7.

Si licet vnicuique veterem suam tunicam aut calceamentum dare cui voluerit, misericordiæ caussa propter mandatum? XCIX. INTERROG.

RESP. Dare aliquid mandati gratia, non est omnium, sed eorum quibus istud officium creditum est. Sic ergo ad quem pertinet dispensatio, siue nouum, siue vetus vestimentum ipse det, cui dari debet; & ipse suscipiat, à quo suscipi debet.

Si frater iunior fuerit iussus docere aliquem seniorem secundum ætatem, quomodo debet agere cum illo? C. INTERROG.

RESP. Tanquam ministerium exhibens ad implendum mandatum,

Domini, cum omni reuerentia; timens illam sententiam, quæ dicit: *Maledictus qui facit opera Dei negligenter*: Obseruet autem, ne elatus in iudicium incidat diaboli.

Ier. 48.

CI. INTERROG *Si debent peregrini intrare vsque ad illa loca vbi fratres operantur: vel etiam si alij de eodem Monasterio debent relictis suis locis intrare ad alios?*

RESP. Præter illum cui creditum est requirere operantes: id est, ad quem opus pertinet & dispensatio, si quis inuentus fuerit hoc faciens, tanquam interturbans disciplinam & ordinem fratrum, à communi conuentu excludatur, & omnino etiam à licitis progressibus inhibeatur; & sedens in vno loco, in quo iudicauerit is qui præest, apto ad correptionem & vindictam, nusquam prorsus permittatur abscedere, sed vrgeatur in opus, multo plus quam consuetudo est; & quotidie exigatur, vsquequo discat implere hoc, quod Apostolus dixit: *Vnusquisque in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat.*

1. Cor. 7.

CII. INTERROG *Si oportet eos qui nouerunt artificia, suscipere ab aliquo opus absque scientia vel iussione eius, qui praeest, & operum solicitudinem gerit?*

RESP. Furti reus erit eiusmodi, vel similes eis, qui furibus concurrunt.

CIII. INTERROG *Quomodo debent hi qui operantur, curam gerere ferramentorum, vel vtensilium eorum, de quibus operatur?*

RESP. Primum quidem sicut vasis Dei, vel his quæ iam Deo consecrata sunt, vti debent. Deinde tanquam qui non possint sine ipsis deuotionis & studij sui emolumenta consequi.

CIV. INTERROG *Quid si per negligentiam pereat aliquid ex his; aut per contemptum dissipetur?*

RESP. Is quidem qui contemnit, velut sacrilegus iudicandus est; & qui perdidit per negligentiam, & ipse simile crimen incurrit: pro eo, quod omnia quæ ad vsus seruorum Dei deputata sunt, Deo sine dubio consecrata sunt.

CV. INTERROG *Quid si à seipso commodare voluerit alicui, aut accipere ab alio?*

RESP. Tanquam insolens & temerarius habendus est. Hæc enim eorum qui præsunt, & curam dispensationis gerunt, officia propria sunt.

CVI. INTERROG *Quid si necessitas poscat, vt is qui praeest, requirat ab aliquo eorum vas vel ferramentum, & contradixerit?*

RESP. Qui seipsum & membra sua tradidit in alterius potestatem propter mandatum Domini, quomodo licebit ei de vtensilibus contradicere; huic præcipuè, cui cura commissa est?

CVII. INTERROG *Si is qui circa cellarium, vel coquinam, vel alia huiuscemodi opera occupatus est, non occurrat adesse ordini psallentium vel ad orationem, nihil damni patitur in anima?*

RESP. Vnusquisque in opere suo obseruare debet propriam regulam, sicut membrum in corpore: & damnum habebit, si neglexerit in eo, quod iniunctum est ei, & de communi fratrum vtilitate negligens amplius periclitabitur. Et ideo tota mente & deuotione complere debet

id, quod scriptum est: *Cantantes & psallentes in cordibus vestris Domino.* Si enim corporaliter non occurrat adesse cum cæteris ad orationis locum, in quocunque loco inuentus fuerit, quod deuotionis est expleat. Oportet tamen obseruare, ne fortè possit quis implere in tempore suo quod complendum est, & occurrere: sed dum loqui vult, occasiones nectit tanquam in ministerij opere occupatus. Quod qui facit, & offendiculum cæteris præstat, & ipse negligentis crimen incurrit. Eph. 5.

Quomodo obtinebit quis, vt in oratione sensus eius non vagetur? CVIII. INTERROG.

RESP. Si certus sit assistere se ante oculos Dei. Si enim quis iudicem suum videns vel principem, & loquens cum eo, non sibi credit licitum esse vagari oculis, & aliorsum aspicere, dum ipse loquitur; quanto magis qui accedit ad Dominum, nusquam debet mouere oculum cordis, sed intentus esse in eum, qui scrutatur renes & corda? vt impleat illud quod scriptum est: *Leuantes sanctas manus sine ira & disceptatione.* Psal. 7. 1. Tim 2.

Si possibile est obtinere hominem, vt in omni tempore & loco non vagetur mens sua; vel quomodo id fieri potest? CIX. INTERROG.

RESP. Quia possibile est, ostendit ille qui dixit: *Oculi mei semper ad Dominum.* Et iterum: *Prouidebam Dominum in conspectu meo semper; quia à dextris est mihi vt non commouear.* Quomodo autem possibile sit, prædiximus; id est, si non demus animæ nostræ otium, sed in omni tempore de Deo, & de operibus ac de beneficiis eius, & de donis cogitemus, & hæc cum confessione, & gratiarum actione semper voluamus in mente, sicut scriptum est: *Psallite sapienter.* Psal. 34. Psal. 15. Psal. 46.

Et quid est, psallite sapienter? CX. INTERROG.

RESP. Quod est in omnibus cibis, gustu vnumquemque dignoscere cuius saporis sit, hoc est & in verbis sanctæ scripturæ prudentiæ sensus. *Fauces enim*, inquit, *escas gustabunt, sensus autem verba discernit.* Si quis ergo ita animam suam intendat in singula verba psalmorum, sicut gustus intentus est ad discretionem saporis ciborum, iste est qui compleat hoc quod dicitur: *Psallite sapienter.* Iob. 34.

Qua mensura debet temperare potestatem dispensationis suæ is, cui cellarij cura commissa est? CXI. INTERROG.

RESP. Erga eum quidem qui ei credidit huiuscemodi dispensationem, meminisse debet Domini dicentis: *Non possum ego à me ipso facere quicquam.* Ad cæteros vero solicitè scire debet, quid vnusquisque opus habeat, vt compleat illud quod scriptum est: *Diuidebatur autem vnicuique prout opus erat.* Eadem autem ratio obseruari debet ab omnibus, quibuscunque aliqua ministerij vel dispensationis solicitudo commissa est. Ioan. 5. Act. 4.

Qua sententia obseruabitur erga dispensantem, si aliquid secundum personæ acceptionem, vel per contentionem faciat? CXII. INTERROG.

RESP. Apostolo præcipiente, aliquando quidem: *Ne quid facias secundum fauorem, vel in alteram partem declinando.* Aliquando autem dicente: *Quia si quis videtur contentiosus esse, nos talem consuetudinem non habemus, neque Ecclesia Dei.* Si quis hoc facit, notetur, vsquequo 1. Tim. 5. 1. Cor. 11.

corrigatur. Veruntamen oportet cum summa diligentia & probatione discutere & considerare, ad quam partem vnusquisque aptus sit vel opportunus: & ei iniungi quodcunque illud operis est vel officij; vt neque illi qui iniungunt ex hoc ipso condemnentur, quod non aptum alicui officium iniunxerint, & inueniantur mali dispensatores esse siue animarum, siue mandatorum Dei, neque illi ipsi quibus iniungitur, occasionem peccati ex hoc habere videantur.

CXIII. INTERROG *Si autem neglexerit dare fratri quod opus est?*

RESP. Manifesta est de hoc sententia, ex ipsius Domini verbis, dicentis: *Discedite à me maledicti in ignem æternum, qui præparatus est diabolo & Angelis eius. Esuriui enim, & non dedistis mihi manducare: sitiui, & non dedistis mihi bibere*, & ea quæ sequuntur. *Quia maledictus omnis, qui facit opera Domini negligenter.*

Mat. 25.

Ier. 48.

CXIV. INTERROG *In profectibus mandatorum Dei vna est mensura omnium? An alius amplius, alius minus debet aliquid?*

RESP. Quia non sit vna mensura in omnibus, sed quia alij plus creditur, & alij minus, manifestum est hæc ipsius Domini verbis, nunc quidem dicentis: *Aliud semen cecidit super terram bonam: & hic est, qui audit verba mea & intelligit, & fructum affert; aliud centesimum, aliud sexagesimum, aliud vero trigesimum.* Hoc idem autem etiam in his, qui dispensandam pecuniam susceperunt, inuenitur; cum dicitur, alij quidem data esse quinque talenta, alij duo, alij vnum.

Luc. 8.

Mat. 25.

CXV. INTERROG *Si oportet æqualiter haberi eos qui plus proficiunt, & eos qui minus?*

RESP. Illud obseruandum est in hoc, quod de remissione peccatorum Dominus statuit, dicens: *Remissa sunt ei peccata multa, quoniam dilexit multum.* Cui autem parum remittitur, parum diligit. Et iterum, quod de presbyteris Apostolus statuit, dicens: *Qui bene præsunt presbyteri, duplici honore honorentur, maximè qui laborant in verbo & doctrina.* Hoc in omnibus huiuscemodi caussis obseruandum puto.

Luc. 7.

1. Tim. 5.

CXVI. INTERROG *Quid si contristatur is qui minus honoratur, cum præferri sibi viderit eum, qui in timore Domini præcedit, quomodo eum habebimus?*

RESP. Is qui talis est, certum est quia malignitatis vitio non caret, secundum Euangelij parabolam, in qua dicit Dominus ad eos qui contristati sunt, quia æqualiter cum ipsis honorati sunt alij: *An*, inquit, *oculus tuus malus est, quia bonus sum?* Et manifesta est Domini sententia de his talibus, quæ dicit per Prophetam: *Ad nihilum deductus est in conspectu eius malignus; timentes autem Dominum magnificat.*

Mat. 20.

Psal. 14.

CXVII. INTERROG *Anima post multa peccata & multas vitæ miserias, cum quali timore & qualibus lacrimis debet recedere à peccatis? & cum quali spe & affectu accedere ad Dominum debet?*

RESP. Primo quidem odisse debet illa priorem suam vitam notabilem, & ipsam memoriam eius perhorrescere atque execrari. Scriptum est enim: *Iniquitatem odio habui & abominatus sum; legem autem tuam dilexi.*

Psal. 118.

dilexi. Deinde vt maiorem timorem habeat, maximo vtatur ignis æterni metu & pœnæ perpetuæ. Sed & lacrymarum tempus agnoſcat per pœnitentiam, ſicut Dauid docuit in ſexto pſalmo, purgationem peccatorum fieri poſſe vbertate lacrimarum in ſanguine Chriſti, per potentiam miſericordiæ eius, & per multitudinem miſerationum Dei, qui dixit: *Quia ſi fuerint peccata veſtra ſicut phœnicium, vt niuem dealbabo: ſi autem fuerint ſicut coccus, vt lanam candidam efficiam.* Et poſt hæc recepta virtute & facultate placendi Deo, dicit: *Conuertiſti planctum meum in gaudium; conſcidiſti ſaccum meum, & præcinxiſti me lætitia, vt pſallam te gloria mea.* Et ita accedens ad Dominum pſallat & dicat: *Exaltabo te Domine, quoniam ſuſcepiſti me; & non delectaſti inimicos meos ſuper me.* Iſa. 1. Pſal. 29. Ibid.

CXVIII. INTERROG.

Quoniam ſcriptum eſt: Redemptio animæ viri propriæ diuitiæ eius: nobis quibus non accidit diſpergere pro animæ redemptione diuitias, quid faciemus?

RESP. Si quidem volumus, & non potuimus: memores ſimus reſponſionis Domini ad Petrum, qui cum de hac re eſſet ſolicitus, & diceret: *Ecce nos dimiſimus omnia, & ſecuti ſumus te; quid ergo erit nobis?* Reſpondit ei dicens: *Omnis qui reliquerit domum, aut fratres, aut ſorores, aut patrem, aut matrem, aut vxorem, aut filios, aut agros propter me, & propter Euangelium, centuplum accipiet, & vitam æternam conſequetur:* Quod ſi per negligentiam accidit cuiquam omiſiſſe diuitias, vel nunc adhibeat propenſius ſtudium, vt ex opere manuum largiens, neglectum reſarciat penſum. Quod ſi ne nunc quidem vel tempus nobis ſupereſt, vel virtus ad huiuſcemodi miniſterium, conſolatur nos Apoſtolus dicens: *Non quæro quæ veſtra ſunt, ſed vos.* Mat. 19. 2. Cor. 12.

CXIX. INTERROG.

Si quis audiens ſermonem Domini, dicentis: Quia ſeruus qui cognouit voluntatem Domini ſui, & non fecit ſecundum voluntatem eius, vapulabit multum: qui vero non cognouit, & non facit digna, plagis vapulabit paucis; negligat & diſſimulet ſcire voluntatem Domini, ſi habet aliquid excuſationis? Luc. 12.

RESP. Manifeſtus eſt, qui huiuſcemodi eſt, quia ſimulat ignorantiam, nec vllo genere effugiet peccati ſententiam. *Si enim non veniſſem,* inquit Dominus, *& locutus eis non fuiſſem, peccatum non haberent: nunc vero excuſationem non habent pro peccato ſuo.* Sic ergo ſancta ſcriptura omnibus, & voluntatem Dei denuntiat, vt non inter eos qui ignorant iſte talis iudicetur, ſed cum illis magis, de quibus ſcriptum eſt: *Quia ſicut aſpides ſurdæ obturantes aures ſuas, ne exaudiant vocem incantantium, & curentur medicamento, quod componitur à ſapiente.* Verumtamen is qui præeſt, & verbi Dei miniſterium exhibet, ſi neglexerit Ioan. 15. Pſal. 57.

Ezech. 33. annuntiare vnicuique, & intimare de singulis, velut homicida iudicabitur animarum, secundum scripturas.

CXX. INTERROG. *Si is, qui facit voluntatem alicuius, etiam particeps eius est vel socius?*

Ioan. 8. RESP. Si credimus Domino dicenti: *Quia qui facit peccatum, seruus est peccati:* Et iterum: *Vos ex patre diabolo estis, & desideria patris vestri facere vultis:* scimus, quia non solum socium & participem, sed Dominum sibi ac principem ascribit eum, cuius opus facit. Testatur autem de his & Apostolus, dicens: *An nescitis, quia cui exhibuistis vos seruos ad obediendum, serui estis eius cui obedistis; siue peccati in mortem, siue obedientiæ ad iustitiam?* (Rom. 6.)

CXXI. INTERROG. *Si is qui consentit alterius peccato, etiam ipse peccati reus est?*

RESP. Hæc sententia est manifesta ex verbis Domini, quibus ait ad Pilatum dicens: *Qui tradidit me tibi, maius peccatum habet.* Manifestum namque est ex hoc, quia & Pilatus acquiescens his, qui tradiderunt Dominum, peccatum habeat; licet minus quam illi. Ostenditur autem hoc etiam in eo, quod Adam acquieuit Euæ, vel consensit, quæ acquieuerat serpenti. Nullus enim ex ipsis aut innocens iudicatus est, aut impunitus abscessit. Sed & ipsa Dei indignatio, quæ aduersus eos habita est, hoc ipsum indicat. Cum enim Adam pro excusatione sua obiecisset: *Quia mulier quam dedisti mihi, ipsa mihi dedit, & manducaui. Quia audisti*, inquit Deus, *vocem mulieris tuæ, & manducasti de ligno, de quo præceperam tibi, ne de eo manducares, maledicta terra erit in operibus tuis?* (Ioan. 18. — Gen. 3.)

CXXII. INTERROG. *Si oportet peccantibus fratribus silere & acquiescere?*

RESP. Quia non oportet, manifestum est hæc ipsius Domini præceptis, quibus in veteri quidem testamento dicit: *Argue proximum tuum, & non assumes ex eo peccatum.* In Euangelio autem dicit: *Si peccauerit in te frater tuus, vade & argue eum inter te & ipsum solum. Si audierit te, lucratus es fratrem tuum. Si vero non audierit te, assume adhuc tecum alium vnum, aut duos; vt in ore duorum vel trium testium stet omne verbum. Si autem & ipsos non audierit, dic Ecclesiæ. Si vero nec Ecclesiam audierit, sit tibi sicut gentilis & publicanus.* Quantum autem sit crimen huius peccati, dignoscitur primum quidem ex sententia Domini, quæ dicit: *Qui incredulus filio fuerit, non habebit vitam æternam; sed ira Dei manet in eo.* Tunc deinde ex historiis, quæ vel in veteri, vel in nouo Testamento referuntur. Nam Achor ille cum furatus esset regulam auream, super omnem populum facta est ira Dei. Et quidem populus peccatum, quod commiserat, ignorabat vsquequo manifestatum est, & pertulit cum omni domo sua horrendum illum ac famosissimum interitum. Sed & Heli sacerdos, & quidem cum siluisset peccantibus filiis, qui erant filij pestilentiæ, immo frequenter monens & castigans dixit: *Nolite filij: non bona ego audio de vobis,* & cætera: (Leu. 19. — Mat. 18. — Ioan. 3. — Iosue 7. — 1. Reg. 2.)

qui cum peccatum argueret, & de Dei iudicio commoneret; tamen quoniam non vindicauit, neque digno zelo Dei aduersus eos motus est; in tantum iracundiam Dei prouocauit; vt etiam vniuersus populus pariter cum filiis suis extingueretur, & arca testamenti ab alienigenis raperetur: & ipse insuper omnibus subuersis miseranda morte corrueret. Quod si vel in populum ignorantem de vnius peccato; vel in patrem, qui corripuerat & commonuerat filios pro peccato, tanta Dei iracundia insensa est; quid sperandum est de his, qui cognoscunt aliorum delicta, & reticent, nec qualemcunque adhibent correptionem? Quos vtique conueniret obseruare illud, quod Apostolus ad Corinthios dicit: *Quare non potius luctum habuistis: vt tolleretur è medio vestrum, qui hoc opus fecit?* & reliqua. Vel illud: *Ecce enim hoc ipsum secundum Deum contristari, quantum operatum est in vobis solicitudinem, sed excusationem, sed indignationem, sed timorem, sed desiderium, sed æmulationem, sed vindictam?* Vnde & metuere debent, ne fortè etiam nunc similem veteribus interitum sumant hi, qui similiter negligunt, Immo & tanto grauius, quanto spernere legem Christi perniciosius est, quam legem Moysis. Et his competit illud aptari, quod dixit: *Septies vindicatum est de Cain: de Lamech vero septuagies septies.*

1. Cor. 15.

1. Cor. 7.

Gen. 2.

CX III. INTERROG.

Cur aliquoties animæ, etiamsi non satis agat, sponte tamen quodam genere incidit ei dolor quidam cordis, & compunctio timoris Dei: aliquoties autem tanta securitas & negligentia animam tenet, vt etiamsi cogat se homo, non possit dolorem aliquem vel compunctionem cordis assumere?

RESP. Huiuscemodi quidem compunctio ex Dei dono venit, ad prouocandum desiderium; vt degustans anima dulcedinem huiuscemodi compunctionis vel doloris, prouocetur & incitetur ad imitandum similem gratiam. Ostenditur enim, quia si datur etiam non satis agentibus, quanto magis dabitur & his, qui desiderant, & laborant semper esse in compunctione timoris Dei? & vt sint inexcusabiles, qui per negligentiam istam gratiam perdunt. Quod vero aliquoties compellimus nosmetipsos, & non possumus obtinere, indicatur ex hoc, quod in alio tempore multum neglexímus. Non enim possibile est, vt his qui neque meditationibus, neque institutionibus diuinis seipsum iugiter exercuit, subito veniat ad orationem, & continuo obtineat, quod requirit. Sed ostenditur per hoc, huiuscemodi animam aliis vitiis vel passionibus prægrauari, quorum dominatione ad ea quæ vult habere, non permittitur libertate vti: secundum illud quod & Apostolus tractat, dicens: *Quoniam ego carnalis sum, venundatus sub peccato. Non enim quod volo ago; sed quod odi, hoc facio.* Et rursum: *Nunc autem iam non ego operor illud, sed quod habitat in me peccatum.* Quod & ipsum permittit Deus nobis pro nostra vtilitate prouenire; vt per hæc ipsa, quæ contra

Rom. 8.

voluntatem anima patitur, corrigatur aliquando, & conuertatur ad eum, qui repleat in bonis desiderium eius, & releuet eam ab oneribus suis: & cognoscat tandem semetipsam, ac resipiscat; & intelligat, quod in laqueis diaboli capta detinetur. In quos sua quidem sponte incidit; sed
Rom. 7. iam quasi captiua, non quæ vult agit; sed quod odit, illud facit. Sed si conuertatur ad Dominum, qui liberet eam de corpore mortis huius, statim inueniet misericordiam; si integrè & ex toto corde pœniteat.

CXXIV. INTERROG. *Quomodo quis dignus efficitur, particeps fieri Spiritus sancti?*

Ioan. 14. RESP. Dominus noster Iesus Christus docuit nos, dicens: *Si diligitis me, mandata mea seruate; & ego rogabo Patrem meum, & alium Paraclitum dabit vobis, Spiritum veritatis, quem hic mundus non potest accipere.* Donec ergo non seruamus mandata Domini; nec sumus tales, vt ipse de nobis testimonium ferat, dicens: *Quia vos non estis de hoc mundo*; Spiritus sancti participium habere non possumus.

CXXV. INTERROG. *Qui sunt pauperes spiritu?*

RESP. Domino dicente, aliquando quidem: *Quia verba, quæ ego*
Ioan 6. *locutus sum vobis, spiritus & vita sunt.* Aliquando autem: *Quia Spi-*
Ioan. 16. *ritus sanctus vos docebit omnia, & commonebit vos, quæ dixi vobis. Non enim loquetur à se, sed omnia quæ audit, hæc loquetur.* Isti sunt pauperes spiritu, qui non alia aliqua caussa pauperes sunt, nisi propter do-
Mat. 19. ctrinam Domini, dicentis: *Vade, vende omnia quæ habes, & da pauperibus.* Si autem etiam quis quacunque ex caussa impositam sibi paupertatem secundum voluntatem Domini dispenset, & ferat, sicut ille Laza-
Luc. 6. rus, etiam iste à beatitudine non erit alienus, Domino præcipiente: *Noli-*
Mat. 6. *te esse soliciti quid manducetis, vel quid bibatis, vel quid induamini.*

CXXVI. INTERROG. *Vsque ad quem modum est obseruatio mandati? vel quomodo adimpleri potest?*

RESP. Mandati quidem obseruatio est vsque ad mortem; quia & Dominus obediens est factus vsque ad mortem: adimpleri autem potest per hoc, quod habet vnusquisque desiderium & amorem Dei. Dominus enim cum exclusisset solicitudinem sæculi, coniungit statim pro-
Luc. 12. missionis spem, dicens: *Scit enim pater vester, quibus opus habetis, an-*
2. Cor. 1. *tequam petatis.* Sed & Apostolus dicit: *Quia nos ipsi in nobis ipsis responsum mortis habemus, vt non simus fidentes in nobis, sed in Deo, qui suscitat mortuos.* Secundum propositum ergo nostrum, & animæ præparationem, quotidie morimur, voluntate autem Dei reseruamur. Pro-
2. Cor. 6. pter quod & Apostolus cum omni fiducia dicebat: *Vt morientes, & ecce viuimus.* Iuuat autem huiuscemodi propositum etiam circa mandata Dei, ardentior animus & desiderium insatiabile: quo qui constringitur, non habebit otium nec tempus occupari erga corporales vsus vel actus.

Si ergo neque solicitudinem habere oportet de necessariis vsibus ad vitam; & aliud est præceptum Domini dicentis: Operamini cibum, qui non perit; superfluum est manibus operari? CXXVII. INTERROG. Ioan. 6.

Resp. Ipse Dominus in alio loco præceptum suum explanauit. Nam ibi quidem dixit, non oportere requiri aliquid ad vitam, cum dicit: *Nolite quærere quid manducetis, aut quid bibatis: hæc enim omnia gentes huius mundi requirunt:* & addidit: *Quærite autem regnum Dei, & iustitiam eius.* Et quomodo oporteat quæri, indicauit: cum enim dixisset: *Nolite operari cibum qui perit:* addidit: *Sed eum qui permanet in vitam æternam.* Et quid hoc esset ipse in alio loco ostendit, dicens: *Meus cibus est, vt faciam voluntatem eius, qui misit me, Patris.* Voluntas autem Patris est, esurientibus cibum dare, sitientibus potum; nudos operire, & cætera huiuscemodi. Tum deinde necessarium est & Apostolum imitari, dicentem: *Omnia¦ ostendi vobis, quia oportet nos laborantes suscipere infirmos.* Et cum iterum doceat: *Magis autem laboret vnusquisque, manibus suis operans quod bonum est, vt possit impertire necessitatem patientibus.* Cum ergo hæc ita nobis vel Dominus in Euangelio, vel Apostolus tradat, manifestum est, quia pro nobis ipsis soliciti quidem esse non debemus, neque laborare: sed propter mandatum Domini, & propter necessitatem proximorum soliciti esse debemus, & operari attentius: & maximè quia Dominus in seipsum recipit ea, quæ in seruos eius fecerimus; & regnum cælorum pro huiusmodi promittit obsequiis. Mat. 6. Ioan. 6. Ioan. 4. Act. 20. Eph. 4.

Si quis in corde suo cogitat de cibis, tunc deinde notet seipsum & arguat; si & hic quasi cogitans de talibus iudicandus sit? CXXVIII. INTERROG.

Resp. Siquidem non id temporis est, quo naturaliter requirere cibos famis necessitate commonemur, manifestum est, id esse vagæ mentis indicium, & animæ erga præsentia affectum gerentis, & erga voluntatem Dei desidis & remissæ: proximam tamen habet Dei misericordiam, & pro hoc ipso, quod seipsum arguit & notauit, nota criminis exoluitur; si tamen seruet de cætero cogitationum lapsus, memor Dominici sermonis, quo ait: *Ecce sanus factus es, iam noli peccare, ne quid tibi deterius fiat.* Si autem id temporis sit, quo naturaliter de cibis appetendis commonemur; mens autem in melioribus occupata, inferiora spernit & despicit, non recordatio ciborum notabilis, sed contemptus laudabilis inuenitur. Ioan. 5.

Si licet nocturnam tunicam habere alteram, vel cilicinam, vel aliam quamlibet? CXXIX. INTERROG.

Resp. Cilicij quidem vsus habet proprium tempus, non enim propter vsus corporis, sed propter afflictionem eius inuentum est huiusce modi indumentum, & pro humilitate animæ. Cum autem duas tunicas habere prohibeat sermo diuinus, quomodo potest hoc suscipi, nisi ad eos vsus, quos superius diximus? Mat. 10.

CXXIX. INTERROG. *Si licet ei qui ministrat, maiore voce, id est cum clamore loqui?*

RESP. Vocis mensuram definit audiendi modus. Si ergo breuior fuerit & compressior vox, quam res poscit, propè est vt murmur potius vel susurratio, videatur, quam sermo. Si vero maior sit quam res requirit, cum possit audire ille cui loquitur, iam non erit vox, sed clamor; quod est notabile: nisi fortè grauior sit auditus eius cui loquimur, & necessitas nos cogat ad clamandum. Propterea & de Domino scriptum est: *Quia Iesus clamabat dicens: Si quis credit in me, non credit in me, sed in eum qui me misit.* Clamare enim dicitur pro his, quorum interior auditus surdus & obturatus erat. Ioan. 12.

CXXX. INTERROG. *Si quis die suo, quo ministrat in coquina, laborauerit supra vires, ita vt impediatur, & non possit etiam reliquis diebus exercere opus suum, si oportet imperari ei huiuscemodi officium?*

RESP. Iam supra diximus, quia is cui iniuncta est operum cura, & qui præest, considerantius obseruare debet vniuscuiusque vel vires vel posibilitatem; & provt quis aptus est, ita etiam opus iniungere: ne audiat ipse & id quod scriptum est: *Qui fingit laborem in præcepto.* Ille tamen cui iniungitur, contradicere non debet; quia obedientia vsque ad mortem seruari definita est. Psal. 93.

CXXXI. INTERROG. *Et ille cui lana credita est, quomodo debet habere hanc curam; & quomodo obseruare eas, quæ operantur?*

RESP. Lanam quidem, tanquam opus Dei sibi commissum: sorores autem, vt absque vlla contentione, vel personarum acceptione vnicuique sorori opus apte & competenter iniungat.

CXXXII. INTERROG. *Si quis condemnatus est, vt eulogiam non accipiat, & dicit: Quia si non accepto eulogiam, non manduco; si debemus audire eum?*

RESP. Si quidem tanti modi est culpa, pro qua condemnatus est, vt dignum sit etiam cibo eum vetari, probet ille qui præest. Si autem à sola benedictione aliquis abstentus est, & indulgetur ei cibus; condemnatus autem & inobediens est, etiam in hoc contentiosi notam suscipere debet, & cognoscere, quia per hoc non curat culpam, sed multiplicat delictum.

CXXXIII. INTERROG. *Quali timore, fide, vel affectu percipere debemus corporis & sanguinis Christi gratiam?*

I. Cor. 11. RESP. Timorem quidem docet nos Apostolus: dicens: *Qui manducat & bibit indignè, iudicium sibi manducat & bibit.* Fidem vero
Mat. 26. docet nos sermo Domini, dicens: *Hoc est Corpus meum, quod pro multis datur: hoc facite in meam commemorationem.* Et sermo Ioannis dicen-
Ioan. I. dis: *Quia Verbum caro factum est, & habitauit in nobis, & vidimus gloriam eius, gloriam quasi vnigeniti à Patre, plenum gratiæ & veri-*

tatis. Sed & Apostolus scribens: *Qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo; sed semetipsum exinaniuit, formam serui accipiens, in similitudine hominum factus, & habitu repertus vt homo, humiliauit semetipsum, factus obediens vsque ad mortem, mortem autem crucis.* Cum ergo anima fidem habet his dictis, & considerat magnificentiam gloriæ eius, & admiratur nimietatem humilitatis, quomodo tantus & talis obediens fuit Patri vsque ad mortem pro vita nostra; puto quia prouocari possit ad affectum & dilectionem, & ipsius Dei Patris, qui vnico filio non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit eum: & ad amorem vnigeniti eius eo amplius prouocabitur, qui eum videat mortem turpissimam pro nostra redemptione tolerasse. Sicut & Apostolus de eo dicebat: *Quia caritas Christi constringet nos, iudicantes hoc; quod si vnus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt, & pro omnibus mortuus est; vt qui viuit, iam non sibi viuat, sed ei qui pro ipsis mortuus est, & resurrexit.* Talem ergo affectum vel fidem præparare debet in animo suo is, qui de pane & calice percipit.

Phil. 2. 2. Cor. 5.

CXXXIV. INTERROG.

Quis est bonus thesaurus, & quis est malus?

RESP. Prudentia quidem & sensus qui in Christo est, & virtus animi, quæ ad Dei gloriam pertinet, thesaurus bonus est. Prudentia autem & sensus malitiæ; & in his sapere, quæ Deus fieri non vult, thesaurus est malus: ex quibus proferuntur, secundum Dei vocem, suo quoque tempore vtrique fructus vel boni vel mali, in operibus & verbis. Luc. 6.

CXXXV. INTERROG.

Si bonum est penitus tacere?

RESP. Silentium & taciturnitas tunc bonum est, cum vel ad personas vel ad tempus aptatur, sicut à sacra scriptura edocemur, quæ dicit, aliquando quidem: *Quia qui intelligit, in illo tempore tacebit; quia tempus malum est.* Aliquando autem: *Posui ori meo custodiam, dum consisteret peccator aduersum me. Obmutui & humiliatus sum, & silui à bonis.* Et alibi: *Quod si alij sedenti reuelatum fuerit, prior taceat.* Et iterum: *Mulieres vestræ in Ecclesiis taceant.* Sed & alio tempore his, qui incontinentem linguam habent, dicitur: *Omnis sermo malus de ore vestro non procedat: sed si quis bonus ad ædificationem fidei.* Necessario vero est taciturnitas, vsquequo vitia si qua illa sunt linguæ, vel sermonum temeritas resecetur, & discat opportunè & in tempore vtiliter loqui, vt sicut scriptum est; *Sermo eorum sale conditus sit, vt det gratiam audientibus.*

Amos. 5. Psal. 38. 1. Cor. 14. Eph. 4. Col. 3.

CXXXVI. INTERROG.

Si oportet tempore orationum vel psalmorum loqui aliquem in domo?

RESP. Præter eos qui ministerij solicitudinem gerunt, vel eos, quibus disciplinæ cura commissa est vel dispensationis operum; qui & ipsi tamen considerantius agere debent, vt quantum necessitas exigit, hoc so-

lum loquantur, & hoc ipsum cum quiete & honestate, ne interturbent, aut offendiculum faciant: cæteris cunctis silentium habere conuenit. Si enim Prophetis in Ecclesia docentibus Apostolus dicit: *Quia si* 1. Cor. 14 *alij sedenti reuelatum fuerit, prior taceat:* quanto magis in tempore psalmorum vel orationum tacere & silentium agere cunctis conuenit; nisi quem fortè, vt superius diximus, communis prouidentiæ caussa aliquid proloqui cogit.

CXXXVIII. INTERROG. *Quomodo possumus timere iudicia Dei?*

RESP. Naturaliter expectatio omnis mali timorem incutit. Ita namque bestias etiam timemus & principes, scientes imminere ex eis aliquid, quod ad vitæ exitium pertinet. Si ergo credamus, quia veræ sunt comminationes futuri iudicij Dei, & recordemur terribile illud futuri examinis tribunal, timebimus iudicia Dei.

CXXXIX. INTERROG. *Quomodo lata est porta, & spatiosa via, quæ ducit ad mortem?*

Mat. 7. RESP. Dominus pro multa sua clementia & nominibus & verbis his vtitur, quibus possit nobis in notitiam adducere dogmata veritatis. Sicut ergo ij qui ambulant in via, si à recto itinere declinent, quod certis lineis & manifesto calle concluditur, spatia multa & vaga incedunt; ita ergo & is, qui excesserit de via, quæ ducit ad regnum cælorum, multam latitudinem incurrrit erroris, per quam ad perditionem peruenitur.

CXL. INTERROG. *Quomodo angusta porta, & arcta via est, quæ ducit ad vitam?*

RESP. Et hic similiter angustum & arctum hoc indicat, quia via hæc, id est vita nostra, angustatur & coarctatur in tribulationibus. Constringimur enim ex vtraque parte nos qui iter agimus, ne prorsus in aliud aliquod declinemus. Periculum enim est, in vtramlibet partem declinare: sicut in exigui pontis transitu, vbi ex vtraque parte eum, qui forte declinauerit, conciti vnda fluminis rapit & aufert. Propterea ergo scriptum
Num. 20. est: *Ne declinaueris in dextram neque in sinistram.* Et Dauid ait: *Iuxta*
Psal. 139. *ta semitam scandalum posuerunt mihi.*

CXLI. INTERROG. *Auaritia vsque ad quem modum definitur?*

RESP. Cum transgressus quis fuerit modum legis statutum. Quod designatur, secundum vetus quidem testamentum, in eo, si quis plus se diligat; vel plus in pecunia vel necessariis de se sit solicitus, quam de
Leu. 19. proximo. Scriptum est enim: *Diliges proximum tuum sicut te ipsum.* Secundum Euangelium vero, si quis plus solicitus sit quam de præsen-
Luc. 12. ti die, sui videlicet caussa vel corporis; iste sine dubio audiet: *Stulte, hac nocte repetent abs te animam tuam; & quæ præparasti, cuius erunt?* Quibus addidit Dominus dicens: *Ita erit & is, qui sibi thesaurizat, & non est Domino diues.*

Quid est perperam agere? CXLII. INTERROG.

RESP. Quidquid non propter vsus necessarios, sed vel ornatus caussâ, vel decoris alicuius fit, hoc est perperam agere.

Quis est, qui ab Apostolo dicitur, habitus ordinatus? CXLIII. INTERROG.

RESP. Is qui secundum propositum vniuscuiusque honestus est vsus, vel secundum locum, vel secundum tempus, vel secundum personam. Non idem vsus esse potest in tempore hyemis, & in tempore æstatis: neque idem habitus est operantis & quiescentis; nec militis idem est & priuati, neque viri idem qui mulieris.

Si quis pretiosas vestes abijciat, ipsa autem indumenta viliora quibus vtitur, vel calceamenta, ita compositè vtatur, vt studeat decorem inde aliquem capere; si peccat, aut vitio aliquo id facere putandus est? CXLIV. INTERROG.

RESP. Qui vult per decorem habitus placere hominibus, manifestum est eum huius ipsius vitij ægritudine laborare, id est, hominibus placendi; & certum est mentem eius à Deo longius euagari. Sed & hoc ipsum est vitium, perperam agere, cum indumentis vel calceamentis, non vsus caussa vtitur, sed decoris.

Quid est Raca? CXLV. INTERROG

RESP. Prouincialis, id est, gentilis illius sermo est velut conuitij leuioris, quod domesticis & his, quorum fiduciam quis gerit, dici solet. Mat. 5.

Quid est quod dicit Apostolus: Non efficiamur inanis gloriæ cupidi. Et iterum: Non ad oculum seruientes, quasi hominibus placentes: quis est inanis gloriæ cupidus, & quis est hominibus placens? CXLVI. INTERROG. Gal. 6. Eph. 6.

RESP. Puto quod inanis gloriæ cupidus est, qui propter solam gloriam sæculi; id est, propter eos, qui vident & audiunt de se aliquid, quod vel laudari possit, vel admirari, facit aliquid vel dicit. Hominibus autem placens ille est, qui voluntate alicuius hominis, vt placeat ei, facit aliquid vel dicit; etiamsi indignum sit & iniuriosum hoc ipsum quod facit.

Quid est inquinamentum carnis, & inquinamentum spiritus? Et quomodo ab his emendari possumus? Et quæ est sanctificatio; & quomodo possumus eam obtinere? CXLVII. INTERROG

RESP. Inquinamentum carnis est, commisceri cum his qui illicita & nefanda committunt. Spiritus autem inquinamentum est, cum indifferenter habemus commisceri eis, qui de fide impiè sentiunt. Emundamur autem ab his, cum implemus illud quod Apostolus dicit: *Cum eiusmodi nec cibum sumere*: & quæcunque his similia statuit. Vel certè cum illud patimur in corde nostro, quod ait Dauid: *tristitia tenuit me à peccatoribus derelinquentibus legem tuam.* Vel cum ostenderimus talem 2. Cor. 7. 1. Cor. 5. Psal. 118.

nostram tristitiam, qualem Corinthij ostenderunt, cum obiurgati sunt à
2. Cor. 7. Paulo, cum erga eum qui peccauerat, indiscretè egerunt, cum dicit: *In omnibus exhibuistis vos castos esse negotio.* Sanctificatio autem est, adhærere Deo ex integro, & sine aliqua intermissione in omni tempore solicitum esse, & studium gerere placendi ei. Quoniam quidem neque pollutum aliquid in donis Dei offerri potest, vel sanctificari; neque rursum quod semel oblatum est Deo & sanctificatum, ad communem humani ministerij vsum adduci potest; alioquin & sacrilegum erit & impium.

CXLVIII. INTERROG. *Qui est mundus corde?*

RESP. Qui seipsum non reprehendit, qua vel præuaricatus sit mandatum Dei, vel contempserit, vel neglexerit.

CXLIX. INTERROG. *Quomodo potest aliquis odium habere aduersus peccatum?*

RESP. Si semper ex iis, quæ tristem & infaustum finem habent, odium nascitur hominibus aduersus eos, qui caussa sibi huiuscemodi negotij extiterunt. Si quis ergo certus sit, quantorum & qualium malorum caussa nobis fiunt peccata, sponte & sine vlla comminatione ex intimo affectu odium ei aduersus ea nascitur; sicut ostendit ille qui dicebat: *Iniquitatem odio habui & abominatus sum.* (Psal. 118.)

CL. INTERROG. *Quomodo potest aliquis ex animo & ex affectu facere mandata Domini?*

RESP. Naturaliter delectamur his, quæ bona sunt & prosunt. Si ergo credimus de his, quæ promissa sunt, ex eo ipso quod speramus, inseritur animæ nostræ affectus & desiderium, ad explenda ea, quibus id consequi possimus, quod desideramus. Si quis ergo odio habuerit & execratus fuerit iniquitatem, & emundauerit se ab omni peccato; ex quo, sicut corpus à languore delectationem non habet cibi, ita & anima à peccati morbo non habet desiderium erga mandata Dei. Si recordetur, quia mandatum Dei vita æterna est, & omnibus, qui custodiunt illud, permanet adimpletio promissorum, potest per hæc nasci animæ affectus ille, de quo Dauid dixit: *Iudicia Dei vera, iustificata in semetipsa, & desiderabilia supra aurum, & lapidem pretiosum nimis; & dulciora super mel & fauum. Nam & seruus tuus custodit ea; in custodiendo illa retributio multa.* (Ioan. 12. Psal. 18.)

CLI. INTERROG. *Quæ est mensura in caritate Dei?*

RESP. Vt supra vires semper quis extendat animam suam ad voluntatem Dei, prospiciens & desiderans ea, quæ ad gloriam Dei pertinent.

CLII. INTERROG. *Quomodo quis obtineat, vt possit in se habere caritatem Dei?*

RESP. Si grati & fideles existamus erga beneficia eius: quod etiam in mutis animalibus fieri videmus. Nam & canes interdum diligunt eos, qui sibi cibum præbent. Sed & Esaias Propheta hoc docet, cum arguit ingratam gentem, & dicit in persona Domini: *Filios genui, & exaltaui: ipsi autem me spreuerunt. Agnouit bos possessorem suum, & asinus præsepium Domini sui: Israel vero me non cognouit, & po-* (Esa. 1.)

pulus meus me non intellexit. Sicut enim boui & asino, pro eo beneficio quo pascitur, dilectio spontanea nascitur erga pastorem; ita etiam nos, si gratanter & fideliter beneficia Dei suscipiamus, sine dubio diligimus beneficiorum præbitorem Deum; & absque vlla doctrinâ, naturali quodam instinctu, in eius concitamur affectum, si tamen sanitas animæ præsto sit.

Quæ sunt indicia, esse in nobis caritatem Dei? CLIII. INTERROG.

RESP. Quæ Dominus docuit, dicens: *Si diligitis me, mandata mea seruate.* Ioan. 14.

Quid est, seipsum diligere? vel quomodo vitium suum cognoscit, qui seipsum diligit? CLIV. INTERROG.

RESP. Multa abusiuè dicuntur, sicut & illud: *Qui amat animam suam, perdet eam: & qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam seruabit eam.* Ioan. 12. Philautus ergo græcè dicitur, qui seipsum diligit. Intelligi autem potest is, qui talis est, hoc modo: si ea quæ facit, pro semetipso facit; etiamsi videantur secundum mandatum Dei esse, quæ facit. Qui enim pro sua requie patitur aliquid deesse necessitati vel vsibus fratris, siue eorum quæ ad animam necessaria sunt, siue quæ ad corpus, manifestè Philautus, id est, seipsum diligens deprehenditur: cuius vitij finis, interitus est.

Quomodo apparet qui diligit fratrem secundum mandatum Domini; & quomodo arguitur qui non diligit? CLV. INTERROG.

RESP. Caritatis duo ista præcipua signa sunt, cum contristamur & grauiter ferimus in iis, in quibus læditur ille quem diligimus: & cum vel satis agimus, vt fiant; vel gaudemus, si prouenerint aliqua, in quibus vtilitas vel profectus est eius qui diligitur. Beatus ergo est, qui luget super eum qui delinquit, cuius videt vitæ imminere periculum: & gaudet pro eo qui proficit, & lucrum suum deputat profectum proximi sui. Mat. 5. Contestatur autem hoc ipsum Apostolus Paulus, dicens: *Si patitur vnum membrum, compatiuntur omnia membra:* 1. Cor. 12. quod vtique secundum rationem caritatis Christi dicebat: *& si glorificatur vnum membrum, congaudent omnia membra.* Qui autem talem non habet affectum erga fratrem, certum est, quod non secundum caritatem Dei diligit proximum suum. Qui autem non diligit, in eo arguitur, quod Ioannes ait: *Qui non diligit, manet in morte.* Et iterum: *Qui habuerit substantiam huius mundi, & viderit fratrem suum necessitatem pati, & clauserit viscera sua ab eo, quomodo caritas Dei manet in illo?* 1. Ioan. 3. Ibid.

Qui sunt inimici, quos diligere iubemur? & quomodo diligimus inimicos nostros; præstantes ei beneficia tantummodo, aut etiam affectum eis exhibentes? & si hoc possibile est fieri? CLVI. INTERROG.

RESP. Inimici proprium est, lædere & insidiari: & ideo omnis qui quomodocunque lædit aliquem, inimicus dicitur; maximè autem hi

qui peccant. Isti enim quod in se est, lædunt diuersis modis, & insidiantur vel his qui vident, vel his qui simul viuunt. Et quoniam ex corpore & anima constat homo, secundum animam quidem diligamus, arguentes; & commonentes, & omni modo ad conuersionem eos prouocantes. Secundum corpus vero præstemus eis beneficia & misericordiam; & si indigent, victum: quoniam nemo dubitat, quin caritas in affectu sit. Quod autem possibile sit, docuit Dominus, per caritatem

Phil. 2. Dei Patris, & per suam obedientiam, vsque ad mortem: quam vtique pro inimicis adhuc & impiis nobis sustinuit, sicut & Apostolus testatur,

Rom. 5. dicens: *Commendat autem Deus suam caritatem in nobis, quia cum adhuc peccatores essemus, Christus pro nobis mortuus est.* Sed & nos ad hoc

Eph. 5. ipsum cohortatur, dicens: *Estote ergo imitatores Dei, sicut filij carissimi; & ambulate in dilectione, sicut & Christus dilexit nos, & semetipsum tradidit pro nobis hostiam & oblationem Deo.* Nunquam autem præciperet hoc iustus & clemens Dominus, nisi vtique etiam possibilitatem nobis donasset. Inesse enim hoc naturæ nostræ ostenditur, cum etiam bestiis vel animalibus erga eos, qui sibi beneficij aliquid præstiterunt, inest naturalis affectus. Quis autem tantum beneficij amicis præstat, quantum inimicus? cum nobis caussa beatitudinis efficiatur illius,

Mat. 5. de qua dicit Dominus: *Beati estis cum persequentur vos & exprobrabunt, & dicent omne malum aduersus vos, mentientes propter me; gaudete & exultate, quia merces multa est in cælis.*

CLVII. INTERROG. Psal. 4. Eph. 4. *Quid est quod dicit Apostolus: Irascimini & nolite peccare: Et sol non occidat super iracundiam vestram: cum in aliis dixerit: Omnis amaritudo, vel ira, vel indignatio auferatur à vobis?*

Resp. Arbitror in hoc loco Apostolum secundum imitationem

Mat. 5. Domini hæc locutum: sicut enim in Euangelio Dominus dicebat: Audistis quia dictum est antiquis illud vel illud; & ipse addebat dicens; Ego autem dico vobis hoc vel hoc: Ita etiam Apostolus, cum prius meminis-

Eph. 4. set antiquitatis, per hoc quod dicitur: *Irascimini & nolite peccare*: paulo post addidit quod ex se erat, & quod nobis conueniret; dicens: *Omnis amaritudo, & ira, & indignatio, & clamor auferatur à vobis.*

CLVIII. INTERROG. *Quid est, Date locum iræ?*

Rom. 12. Mat. 5. Mat. 10. Resp. Non resistere malo, secundum quod scriptum est: sed & ei qui te percusserit in dexteram maxillam, præbere & alteram, & implere ea omnia quæ sequuntur: vel illud: *Cum persecuti vos fuerint in vna ciuitate, fugite in alteram.*

CLIX. INTERROG. *Quæ est differentia amaritudinis, & furoris, & iræ, & clamoris, & irritationis?*

Resp. Furoris quidem & iræ differentiam puto in animo constare & motu: quia qui irascitur, intra animum suum adhuc vitium voluit;

ſicut ex hoc ipſo iudicatur, quod dicit: *Iraſcimini & nolite peccare:* Qui Pſal. 4.
vero furit, amplius aliquid per motum gerit. *Furor enim*, inquit, *eis ſe-* Pſal. 57.
cundum ſimilitudinem ſerpentis. Vehementius vero furorem concitare, irritatio nominatur. Amaritudo autem illa eſt, cum malitia in corde etiam arte quadam componitur & armatur. Clamor quoque eſt, cum quis ira vel furore permotus, per vocis indignationes, aut in blaſphemiam, aut in maledictionem rapitur.

Quis eſt, qui à Domino beatificatur pacificus? CLX.

RESP. Qui Chriſti adiutor eſt, ſecundum quod dicit Apoſtolus: INTERROG.
Pro Chriſto legatione fungimur, tanquam Deo exhortante per nos, ob- 2. Cor. 5.
ſecramus pro Chriſto, reconciliamini Deo. Et iterum: *Iuſtificati ex fi-* Rom. 5.
de pacem habeamus ad Deum. Illa enim alia pax repudiata eſt à Chriſto, dicente: *Pacem meam do vobis, non ſicut hic mundus dat, etiam* Ioan. 14.
ego do vobis.

Quomodo conuerti quis poteſt, & fieri ſicut infans? CLXI.

RESP. Ipſa lectio Euangelij docet nos omnem cauſſam; in qua hoc INTERROG.
oſtenditur; vti ne arrogantiam requiramus vel elationem: ſed æqualita- Mat. 18.
tem naturæ cognoſcamus; & exæquemus nos eis, qui videntur inferiores. Hoc enim eſt propriè infantium, æquales eſſe his, quibus non nobilitate ſed ætate iunguntur; donec proceſſu temporis & monitorum nequitia, elationis inficiantur venenis.

Quid eſt, prudentem eſſe ſicut ſerpentem, & ſimplicem ſicut columbam? CLXII. INTERROG.

RESP. Prudens quidem vt ſerpens eſt, qui cum circumſpectè & Mat. 10.
conſideratè quæ ſint poſſibilia, & quæ honeſta vel vtilia peruidens, doctrinam ſuam diſpenſat, & aptat ea arte, qua ſuaderi auditores ad obedientiam poſſint. Simplex autem vt columba eſt, qui nec in cor prorſus recipit cogitationem vlciſcendi in eos, qui lædunt; ſed permanet in benefaciendo, ſecundum quod Apoſtolus dicit: *Vos autem nolite deficere be-* 2. Theſ. 3.
nefacientes. Dominus ad prædicationem mittens diſcipulos, hæc eis præcipiebat: vbi ſine dubio opus erat ſapientia, ad ſuadendum eis qui docebantur; & patientia aduerſus eos, qui inſidiabantur. Vt ſicut ſibi ſer- Gen. 3.
pens per prudentiam intellexit, quam perſonam ad perſuadendum aggredi deberet; eam ſilicet, quæ fragilior videbatur ad perſuadendum; quo eam à Deo abſtractam peccato ſociaret: ita & nos perſonam, & mores, & tempus conſiderare & eligere debemus, & omnimodo ita ordinare ſermones noſtros in iudicio, vt poſſimus abſtrahere homines à peccato, & ſociare Deo.

Quomodo debemus ſuſcipere regnum Dei ſicut infans? CLXIII.

RESP. Si tales fuerimus ad doctrinam Domini, qualis eſt infans in INTERROG.
diſcendo: qui neque contradicit doctoribus, neque rationes & verba componit, aduerſus eos reſiſtens; ſed fideliter ſuſcipit quod docetur, & cum metu obtemperat & acquieſcit.

CLXIV. INTERROG *Domino dicente: Qui ſe exaltat, humiliabitur, & Apoſtolo præcipiente:*
Luc. 18. *Nolite ſuperbum ſapere. Et alibi: Arrogantes, ſuperbi, inflati. Et*
Rom. 11. *iterum: Caritas non inflatur: quis eſt elatus? & quis eſt iactans vel arro-*
2. Tim. 3. *gans? quis vero ſuperbus? & quis inflatus vel tumens?*
1. Cor. 13.

RESP. Elatus eſt, qui ſeipſum effert pro his, quæ forte rectè vel pro-
Luc. 18. ſperè geſta ſunt, & pro hoc magnus ſibi videtur & elatus; ſecundum illum Phariſæum, qui & ipſe inflatus dici poteſt. Sicut & Apoſtolus Corinthios
1. Cor. 4. arguit, quibus dicit *Et vos inflati eſtis.* Iactans autem vel arrogans eſt ille, qui non acquieſcit his, quæ à prioribus vel maioribus ſtatuta ſunt,
Phil. 2. pro vtilitate communi; nec acquieſcit verbis Apoſtoli dicentis: *Vt eadem ſentiatis, & vnum ſapiatis;* ſed propriam quandam vitam iuſtitiæ ac ſanctitatis inquirit. Superbus eſt, qui etiam nihil vſquam in ſe virtutis ac rectorum geſtorum habens, elatus eſt & erectus, & videri vult ſe plus eſſe quam eſt. Similis autem eſſe huic poteſt etiam is, qui inflatus dicitur
Col. 2. vel tumens; ſecundum hoc quod Apoſtolus dicit: *Sed inflatus eſt, nihil ſciens.*

CLXV. INTERROG *Quid eſt, Caritas non dehoneſtatur?*

RESP. Sicut quis dicat, de ſtatu honeſtatis ſuæ non deducitur. Eſt enim propria quædam honeſtas caritatis, & habitus eius atque ornatus: ille ſine dubio, quem per ſingulas caritatis virtutes enunciauit Apoſtolus:
1. Cor. 13. quæ ſingulæ honeſtates quædam eius ſunt & ornatus.

CLXVI. INTERROG *Scriptura dicente: Nolite gloriari neque loqui alta, & Apoſtolo confi-*
1. Reg. 2. *tente: Quia quæ loquor, non ſecundum Deum loquor; ſed ſicut in*
2. Cor. 11. *inſipientia, in hac ſubſtantia gloriandi. Et rurſum: Factus ſum inſi-*
2. Cor. 12. *piens gloriando. Et iterum ipſo dicente: Quia qui gloriatur, in Do-*
1. Cor. 1. *mino glorietur: quæ eſt gloriatio in Domino? & quæ eſt culpabi-*
2. Cor. 10. *lis gloriatio?*

RESP. Apoſtoli quidem manifeſtum eſt propoſitum, quod aduerſus vitia loquebatur. Non enim vt ſeipſum commendaret, hæc dicebat; ſed vt quorundam inſolentiam & arrogantiam retunderet. Gloriatio ergo in Domino eſt, cum quis ea quæ rectè gerit, non ſibi, ſed
Phil. 4. Domino aſcribit, dicens: *Omnia poſſum, ſed in eo qui me confortat Chriſtus.* Culpabilis autem gloriatio eſt, & duplici ratione dignoſcitur:
Pſal. 9. vel ſecundum hoc quod dicit: *Quoniam laudabitur peccator in deſideriis*
Pſal. 51. *animæ ſuæ.* Et: *Quid gloriaris in malitia, qui potens es in iniquitate?*
Mat. 6. Vel ſecundum illud, cum faciunt aliquid boni operis; *vt videantur ab hominibus:* & per hoc ipſum, quod volunt laudari, gloriantur in his quæ fecerunt. Sed huiuſcemodi homines etiam ſacrilegi deſignantur, cum gratiam, quæ à Deo donata eſt, propriam faciunt; & gloriam quæ debetur Deo, in ſemetipſos conuertere conantur.

Qualem intellectum, vel prudentiam à Deo petere debemus? vel quomodo eam possumus promereri? CLXVII. INTERROG

RESP. Intellectus quidem quis sit, ab ipso Domino per Prophetam didicimus, dicentem: *Non glorietur fortis in fortitudine sua; neque glorietur diues in diuitiis suis; sed in hoc glorietur, qui gloriatur, in intelligendo & cognoscendo Dominum.* Et iterum per Apostolum sic dicit: *Sed intelligentes, quæ sit voluntas Domini.* Qui rursus ait: *Prudentia carnis mors est, prudentia autem spiritus, vita est & pax.* Possumus autem hoc modo promereri, si faciamus illud quod scriptum est: *Vacate & cognoscite, quoniam ego Dominus sum:* & si credimus omne verbum Dei verum esse: *Si enim*, inquit, *non credideritis, neque intelligetis.* Ier. 9. Eph. 5. Rom. 8. Psal. 45. Esa. 7.

Si Dominus dat sapientiam, & à facie eius scientia & intellectus est; Et si alij quidem per Spiritum datur sermo sapientiæ, alij sermo scientiæ; quomodo increpat Dominus discipulos suos dicens: Quia adhuc & vos insensati estis, & non intelligitis? & Apostolus culpat Galatas insensatos? CLXVIII. INTERROG. Prou. II. 1. Cor. 12. Mat. 15. Gal. 3.

RESP. Si quis scit bonitatem Domini, volentis omnes homines saluos fieri, & agnitionem verbi veritatis venire; & studium Spiritus sancti didicit, qui vnicuique diuidit gratiam Dei; iste cognoscit tarditatem intellectus non ex culpa eius descendere, qui dona distribuit; sed eorum, qui desidia & infidelitate sua id suscipere non merentur. Et ideo rectè culpatur insipiens vel insensatus, qui velut sole orto claudit oculos suos, ne videat, sed in tenebris ambulet. 1. Tim. 2.

Si ab aliquo quid beneficij consequimur, quomodo poterimus & Domino dignè & integrè gratias agere, & ei qui beneficium præstitit? Quali mensura vti debemus in vtroque? CLXIX. INTERROG

RESP. Si Deum auctorem & consummatorem omnium bonorum esse credamus; eum vero per quem boni aliquid consecuti sumus: vt ministrum Dei gratiæ & muneris agnoscamus.

Quid est dignum vel sanctum, Græci ὅσιον dicunt? & quid est iustum? CLXX. INTERROG

RESP. Ὅσιον quidem, id est, sanctum vel dignum esse arbitror hoc, quod decet, & debetur ab inferioribus deferri superioribus, secundum hanc ipsam rationem, qua eminentiores videntur. Iustum autem hoc, quod operis pro merito vnicuique tribuitur. Et in illo quidem alio, optimorum quorumque indicatur obsequium: in hoc vero, tam boni quam mali retributio designatur.

Quomodo dat quis sanctum canibus, & mittit margaritas ante porcos? aut quomodo accidit illud quod additur: Ne forte conculcent aut pedibus, & conuersi disrumpant vos? CLXXI. INTERROG. Mat. 7.

RESP. Manifestè nobis tradidit Apostolus ex his, quæ aduersus Iudæos dicit: *Quia qui in lege gloriaris per præuaricationem legis Deum* Rom. 2.

inhonoras. Iniuriam ergo hanc quam per præuaricationem legis verbo Dei inferre dicuntur hi, de quibus sermo est, prohibet hic & abdicat Dominus. Et quia euenit, vt etiam infideles & non credentes, cum vident nos præuaricari mandata, contemptum habeant religionis & doctrinæ Domini; & ex ipsis his arguunt nos, quæ scripta sunt in lege nostra; & velut rumpant nos, & afficiant exprobrantes & confundentes, tanquam legis propriæ transgressores.

CLXXII. INTERROG. *Quomodo Dominus aliquando quidem prohibet portari sacculum vel peram in via: aliquando autem dicebat: Sed nunc qui habet sacculum, tollat similiter & peram: & qui non habet gladium, vendat vestimentum suum, & emat gladium?*

Luc. 10. Luc. 22.

Luc. 22. Esa. 53. RESP. Hoc explanat ipse Dominus dicens: *Quia oportet adhuc compleri in me quod dictum est; quia cum iniquis deputatus est*, Denique posteaquam completa est prophetia, de gladio ait ad Petrum: *Conuerte*
Mat. 26. *gladium in locum suum. Omnes enim qui gladium accipiunt, in gladio peribunt*. Ita vt non videatur præceptum esse, quod dicitur: *Nunc qui habet sacculum, tollat similiter & peram: Et qui non habet gladium, vendat vestimentum suum, & emat gladium*: sed prophetia prædicentis Domini, quia futurum erat, vt Apostoli obliti gratiæ Domini & legis eius, assumerent gladium. Quod autem videtur quasi imperatiuo modo dici propositio hæc verbi futura, in scripturis propheticis satis frequenter
Psal. 108. inuenitur: sicut est & illud: *Fiant filij eius orphani, & diabolus stet à dextris eius*; & multa alia similia.

CLXXIII. INTERROG. *Quid est, Panem substantiuum da nobis hodie; quod in oratione dicere iubemur?*

RESP. Cum operantes manibus memores simus Domini dicentis:
Luc. 12. *Nolite soliciti esse animæ vestræ, quid manducetis, aut quid bibatis.*
Eph. 4. Et Apostoli præcipientis: *Operamini, vt habeatis vnde præstare possitis necessitatem patienti*, Id est, cum non ad proprios vsus, sed pro manda-
Luc. 10. to Domini operamur: *Quoniam dignus est operarius mercede sua*: tunc substantiuum panem, id est, qui vitam quotidianam substantiæ nostræ conferat, à Deo poscimus, & non à nobis ipsis præsumimus; sed vt necessitati in quantum sufficit, satisfiat, & agnoscamus eum, qui sufficientiam præstat.

CLXXIV. INTERROG. *Si omni volenti accedere ad sorores, oportet indulgere: an certis quibusque & personis, & temporibus? vel quomodo videndæ sunt sorores?*

RESP. De his superius diximus iam sufficienter, quia nec ad virum vir accedere vtcunque & sine causa ex arbitrio suo vel potestate debet, sed cum omni obseruatione, probante eo qui præest; id est, vt vel prosit quis ei quem videt, vel proficiat ex eo. Quanto magis erga mulieres id obseruare conuenit maiore cautela? Si quis ergo meminerit Domini dicentis;

centis: *Quia de omni sermone otioso reddes rationem in die iudicij*; timebit in omni negotio hanc sententiam. Acquiescendum est enim & sancto Apostolo dicenti; *Siue manducetis, siue bibatis, siue aliud quid faciatis, omnia in gloriam Dei facite.* Et iterum: *Omnia ad ædificationem fiant.* Nihil ergo vel otiosè vel inutiliter agendum est: sed certus quis, & certo tempore, & certo in loco, & certis personis vel apparere, vel loqui debet: vt excludatur omnis nefanda suspicio, & seruemus sine offensione esse apud omnes, & ad ædificationem fidei vnicuique apparere. Certè solum ad solam accedere, nulla religionis ratio permittit. Melius est enim esse duo quam vnus: simul enim & fidelius & tutius res geritur. *Væ enim vni; quia si ceciderit, non est alius qui erigat eum.* Mat. 12. 1. Cor. 14. Eccl. 4.

Si quid habet aliquod vitium, quod corrigere non potest; & frequenter notatus in peius proficit; si eum expedit intermitti? CLXXV. INTERROG.

RESP. Et de hoc alibi iam diximus, quia oportet peccantes corripere patienter, secundum eum quem supra ostendimus modum à Domino positum. Quod si non sufficit ei ad emendationem, sicut illi Corinthio, obiurgatio hæc quæ fit à pluribus; sicut gentilis de reliquo & publicanus haberi debet, qui eiusmodi est. Quia ei parcere, quem Dominus condemnauit, nulli tutum est: maximè cum Dominus dicat: *Quia expedit vnicuique vt vnum oculum, aut vnam manum, vel vnum pedem perdat, & ita intret in regnum:* quam dum parcit vni ex his membris, totum corpus mittatur in gehennam ignis, vbi est fletus & stridor dentium. Sed & Apostolus de his ipsis testatur, dicens: *Quia modicum fermentum totam massam corrumpit.* Mat. 18. 2. Cor. 2. Mat. 18. Gal. 5.

Si quis contristetur, quia ei non permittitur facere illud, quod non potest apte & recte facere; si debemus ei permittere? CLXXVI. INTERROG.

RESP. Et de his iam dictum est in multis, quia propria voluntate nulli quidquam facere permittendum est, sed iudicio & probatione, vel multorum, vel eorum qui præsunt. Qui autem non obtemperat his, sententiam præsumptoris & contradicentis excipiat.

Quomodo debent fortiores fratres infirmitates infirmorum portare? CLXXVII. INTERROG.

RESP. Portare, est tollere & curare, secundum quod scriptum est: *Ipse infirmitates nostras tulit, & ægritudines nostras portauit.* Non quia in semetipso susceperit infirmitates, sed quia abstulit eas ab his, in quibus erant & curauit eos. Ita ergo & hic pœnitentia interueniente curabuntur infirmiores, ex constantia & integritate fortiorum: qui dicuntur portare, id est, exportare & auferre infirmitates eorum, qui inualidi sunt. Esa. 53.

Quid est; Inuicem onera vestra portate? & quam legem Christi adimplebimus hoc facientes? CLXXVIII. INTERROG. Gal. 6.

RESP. Idem est, quod in superioribus explanauimus. Grauia enim sunt onera peccati, quæ trahunt animam in profundum inferni: quæ à nobis inuicem auferimus & portamus, id est, exportamus, ad conuersionem prouocantes eos qui peccant. Portare autem pro auferre & exportare, consuetudo est etiam ritu prouincialium dici, sicut & ego sæpè au-

Luc. 5. dixisse me memini. Legem autem Christi replere, illius qui dixit: *Non veni vocare iustos, sed peccatores in pœnitentiam.*

CLXXIX. INTERROG. *Domino docente nos, orandum esse, vt ne intremus in tentationem; si oportet orare ne accidant nobis dolores corporales: vel si inciderimus in eos, quomodo oportet ferre?*

Mat. 26. RESP. Non discreuit tentationum qualitatem, sed generaliter præcepit orandum esse, ne intremus in tentationem. Si vero inciderimus, vt det nobis exitum euadendi; & vt sustinere possimus, à Domino posci oportet, vt possimus implere quod est dictum: *Quia qui permanserit in finem, hic saluus erit.* Mat. 10.

CLXXX INTERROG. *Quis est aduersarius noster? & quomodo ei consentire debemus in via?*

Mat. 5. RESP. Hic specialiter Dominus eum, qui auferre quid à nobis conatur, aduersarium nominauit. Consentimus autem ei, si seruemus præceptum Domini dicentis: *Si quis autem voluerit tecum iudicio contendere, & auferre tunicam tuam, dimitte ei & pallium.* Quod & in omnibus fideliter obseruari oportet. Mat. 5.

CLXXXI. INTERROG. *Si bonum est, statuere ad certum tempus, verbi causa, abstinere se à tali vel tali cibo siue potu?*

Ioan. 6. RESP. Domino dicente: *Non vt faciam voluntatem meam, sed voluntatem eius qui me misit:* omnis huiuscemodi definitio incongrua est. Quod sciens Dauid, dicebat: *Iuraui, & statui custodire iudicia iustitiæ tuæ:* & non meæ voluntatis. Et iterum Dominus: *Non mea voluntas, sed tua fiat:* Psal. 118. Luc. 22.

CLXXXII. INTERROG. *Si quis voluntate peccauerit, condemnatur? an etiam ille, qui per ignorantiam extra veritatem aliquid fuerit locutus?*

RESP. Iudicium Dei etiam in his, qui per ignorantiam peccant, manifestum est, cum dicit: *Quia qui nescit, & non fecerit, digna plagis vapulabit paucis.* Vbique tamen dignè gesta pœnitentia veniæ spem præsumat. Luc. 12.

CLXXXIII. INTERROG. *Si quis cogitauerit tantum facere aliquid, & non fecerit, si & ipse mendax iudicandus est?*

RESP. Si secundum mandatum est, quod cogitauit facere, non vt mendax, sed vt contemptor à Domino condemnatur.

CLXXXIV. INTERROG. *Si quis præuentus fuerit, vt definiat aliquid agere eorum quæ non placent Deo; quid oportet magis irritum reuocare, quod malè fuerat definitum; an timore eo, ne mendax sit, implere peccatum?*

1. Cor. 3. RESP. Cum dicat Apostolus: *Non quod ex nobis ipsis idonei simus cogitare aliquid, quasi ex nobis.* Et Dominus nihilominus: *Quia non possum ego à meipso facere quicquam.* Et rursum: *Verba quæ ego loquor vobis, à me ipso non loquor.* Et in alio quoque loco: *Descendi de cælo, non vt faciam voluntatem meam, sed voluntatem eius qui me misit Patris:* pœnitentiam debet agere primo, qui ita aliquid temerè definijt, quodcunque illud fuerit quod definitum est. Quia ne ipsa quidem bona propria auctoritate & definitione facere oportet: multo autem magis ea, quæ non placent Deo, statuere non licet. Quia autem oportet & in irritum reuocare, quæcunque Ioan. 5. Ioan. 14. Ioan. 6.

ex præsumptione contra mandatum Domini statuantur, manifestè ostenditur in Apostolo Petro; qui temerè quidem statuerat, & dixerat: *Non lauabis pedes meos in æternum.* Audiens autem à Domino definitam sententiam: *Quia si non lauero te, non habebis partem mecum:* statim mutauit definitionem suam, & ait: *Domine, non tantum pedes, sed & manus, & caput.* Ioan. 13.

Si is cui commissa est dispensatio eorum quæ Domino offeruntur, necessitatem habet implere quod dicit mandatum: Omni petenti te da: & eum qui vult abs te mutuum sumere, non auertas. CLXXXV. INTERROG.

RESP. Hoc quod dictum est: *Omni petenti te da:* Et, *volentem mutuari abs te, non auertas;* quasi tentationis habet locum, sicut ex consequentibus demonstratur. Propter malos enim præceptum est, non principaliter, sed quasi quod in necessitate fieri debeat. Principale enim præceptum Domini est: *Vende omnia tua bona, & da pauperibus.* Et iterum: *Vendite bona vestra, & date eleemosynam.* Quod ergo alijs delegatum est vel deputatum, in alios transferre, non est absque discrimine, Domino dicente: *Quia non sum missus, nisi ad oues perditas domus Israel. Et quia non est bonum tollere panem filiorum, & mittere canibus:* sed & abs te ipso iudicare debes, quod iustum est. Luc. 6. Mat. 5. Mat. 19. Luc. 12. Mat. 15.

Quod si frater nihil habens proprium, petatur ab aliquo hoc ipsum quo vestitus est; quid debet facere, maximè si nudus sit ille qui petit? CLXXXVI. INTERROG.

RESP. Siue nudus, siue malus, id est, siue veram necessitatem patiatur, siue fallit, vel si quid aliud est, semel dictum est, quia dare vel accipere non est omnium, sed illius solius, cui commissum est istud officium. Qui vtique cum omni prouidentia & cautela huiuscemodi dispensationem debet implere, vt possit vnusquisque in quo vocatus est, permanere.

Quomodo potest quis sine caritate tantam fidem habere, vt montes transferat, aut substantiam suam pauperibus diuidat, & corpus suum tradere vt ardeat? CLXXXVII. INTERROG. 1. Cor. 13.

RESP. Si memores simus Domini dicentis: *Faciunt enim omnia, vt videantur ab hominibus.* Sed & illud, quod respondit illis dicentibus: *Domine, nonne in tuo nomine dæmonia eiecimus? & in tuo nomine virtutes multas fecimus?* cum ait ad eos: *Nescio vos vnde sitis:* non quia mentiti sunt, sed quia Dei gratia abusi sunt ad proprias voluntates: quod vtique alienum est à caritate Dei. Si ergo horum meminimus, facile quæ dicta sunt aduertimus. Quia autem gratiam Dei vel donum accipiunt etiam indigni, non est nouum aut mirum. Deus enim in tempore hoc benignitatis & patientiæ suæ, etiam *solem suum oriri facit super bonos & malos.* Interdum autem etiam ad profectum eorum, qui adhuc infideles sunt, vt gloria eius multiplicetur; secundum quod & Apostolus dicit: *Quia quidam per inuidiam & contentionem; quidam autem propter bonam voluntatem Christum annuntiant:* & addidit dicens: Mat. 23. Mat. 7. Mat. 5. Phil. 1.

Veruntamen omni modo siue occasione, siue veritate Christus annuntietur, in hoc ego gaudeo.

CLXXXVIII. INTERROG *Quis est qui abscondere dicitur talentum, & propterea condemnatur?*

Mat. 25. RESP. Qui quamcumque gratiam Dei detinet, & assumit in suis vsibus, & non ad aliorum vtilitatem, iste tanquam occultati talenti crimine condemnetur.

CLXXXIX. INTERROG *Quid est immunditia, & quid est impudicitia?*

RESP. Immunditiam quidem lex ostendit. Hoc enim nomine vsa est super his, qui inuiti per naturalem necessitatem patiebantur ea, quæ homines pati consueuerunt. Impudicitia vero mihi videtur esse, cum quis naturalem libidinis motum impudentius & inuerecundius concitat & irritat.

CXC. INTERROG *Quid est proprium furoris? & quid est proprium indignationis iustæ? & quomodo aliquoties quasi ab indignatione incipientes inueniuntur decidere in furorem?*

RESP. Furoris quidem proprium est, concitatio animæ mala meditantis aduersus eum, qui se concitat & irritat. Indignationis vero iustæ proprium est, peccantem corripere eo affectu vel proposito, quo auertimur à peccatis; & quod displicet nobis, quod non rectè gestum est. Quod autem interdum à bono incipiens anima decidit in malum, nihil mirum est. Multa enim inuenies huiuscemodi, propter quod meminisse oportet sacræ scripturæ, dicentis: *Iuxta semitam scandalum posuerunt mihi.* Et iterum: *Nisi enim quis legitimè certauerit, non coronabitur.* Et ideo in omnibus obseruanda est rerum mensura, & tempus, & ordo; quia ex aliqua horum caussa accidit, vt id quod videtur bonum, inueniatur malum.

Psal. 138. 2. Tim. 2.

CXCI. INTERROG *Ex quibus fructibus probari debet is, qui ex affectu arguit fratrem peccantem?*

RESP. Primo omnium ex eo quod præcipuum est, si cum misericordia redarguit, & est in eo illud quod dixit Apostolus: *Quia si patitur vnum membrum, compatiuntur omnia membra.* Vel illud: *Quis scandalizatur, & ego non vror?* Tum deinde, si in omni peccato similiter affligitur & contristatur, & erga omnes qui peccant, vel si in se delinquat aliquis, vel in alium, similiter contristatur & luget. Et si arguens obseruat illam regulam, quam Dominus posuit, id est, vt inter semetipsum solum, vel alio vno, vel duobus adhibitis. Super omnia autem, si obseruat quod dixit Apostolus: *cum omni patientia.*

1. Cor. 12. Mat. 18. 2. Tim. 3.

CXCII. INTERROG *Si oportet eos, qui ingrediuntur ad fratres, statim artificia discere?*

RESP. Qui præsunt, probent; vt quem sociari voluerint corpori congregationis, artibus erudiant diuersis, secundum modum & qualitatem propriæ ætatis & conditionis: Vt verbi gratia: si ad meditanda vel

agenda ſpiritualia minus inueniatur idoneus, alterius negotij ſolicitetur occupationibus, ne torpentem otio atque vacantem ſatanas, expoſitum quodammodo ſuis telis occupet. Dicit enim Apoſtolus: *Qui non laborat, non manducet.* Et Salomon: *Otioſitas inimica eſt animæ.* 2. Theſ. 3.

Si quis non deſiderio corrigendi fratres arguat eum qui delinquit, ſed ſui vitij explendi gratia; quomodo oportet hunc corrigi, ſi poſt multam communicationem in eiſdem permaneat? CXCIII. INTERROG.

RESP. Iſte velut ſuis commodis proſpiciens, & primatus deſiderans, notetur; & emendationis ei modus ex inſtitutionum diſcipulis intimetur. Quod ſi permanſerit in obſtinatione, manifeſta eſt ſententia eorum, qui non pœnitent pro delicto.

Qualibus correptionibus vti oportet inter fratres, ad emendationem eorum qui delinquunt? CXCIV. INTERROG.

RESP. Hoc ſit in iudicio poſitum eorum, qui præſunt, vel quanto tempore, vel quali modo corripi debeant: quia & ætas, & eruditio multam haberi facit differentiam pœnitentiæ.

Si in omni peccato, ſiue ſecundum cognitiones, ſiue ſecundum verbum, ſiue ſecundum actum: ſatanam in cauſſa eſſe conuenit dici? CXCV. INTERROG.

RESP. Generaliter arbitror, quod ſatanas ipſe per ſeipſum cauſſa peccati exiſtere nulli poteſt: ſed motibus animæ noſtræ, ſiue naturalibus, ſiue etiam ex vitio conceptis abutitur ad voluntatem malitiæ ſuæ; & de noſtris nos motibus, ſi fortè non vigilemus, trahit in hoc quod ipſi gratum eſt, id eſt, in peccatum. Naturalibus ego motibus noſtris abutitur: ſicut illud quod in Domino facere conatus eſt, cum eum ſenſiſſet eſurire, ait ad eum: *Si Filius es Dei, dic vt lapides iſti panes fiant.* Motibus autem ex vitio conquiſitis abutitur, ſicut fecit in Iuda: quem quoniam cupidum vidit & auaritiæ morbo ægrotantem, abuſus hoc vitio eius, vſque ad proditionis eum, ob triginta argentorum lucrum, pertraxit ruinam. Quia autem mala ex nobis ipſis oriuntur, manifeſtè oſtendit Dominus dicens: *Quia de corde procedunt cogitationes malæ*, & reliqua. Hoc autem accidit iis, qui per negligentiam inculta & ſqualentia naturalium in ſe bonorum ſemina derelinquunt: dicente Salomone: *Quia ſicut agricultura, ita vir inſipiens; & ſicut vinea, ita homo cui deeſt prudentia: & ſi relinquas eam, fiet deſerta, & aſcendent in ea ſpinæ, & erit derelicta.* Huic ergo animæ, quæ ex huiuſmodi negligentia ſqualuerit, & in deſertum venerit, conſequens eſt ſuſcipere illam ſententiam, quæ dicit: *Spinæ & tribuli oriuntur in te:* & pati illud quod ſcriptum eſt: *Expectaui vt faceret vuas; fecit autem ſpinas*, de qua dixerat: *Plantaui vineam Soreth.* Et tunc merito dicetur ad eam illud, quod per Ieremiam prædictum eſt à Domino, dicente:

Mat. 4. Luc. 22. Mat. 15. Prou. 24. Gen. 3. Iſa. 5.

Ier. 2. *Ego te plantaui vineam fructiferam, totam veracem, quomodo conuersa es in amaritudinem vineæ alienæ?*

CXCVI. INTERROG. *Si quis relinquens fiscalia debita, intret ad fratres, & parentes eius pro ipso exigantur, & tribulentur; si non affert hoc culpam aliquam, vel his qui eum susceperunt, vel illi ipsi qui ita egerit?*

RESP. Dominus noster Iesus Christus his qui interrogauerunt se: Matt. 22. *Si licet dari censum Cæsari, aut non*; ait: *Ostendite mihi denarium, cuius habet imaginem & subscriptionem?* Cum autem dixissent quia Cæsaris; Respondit dicens: *Reddite ergo quæ Cæsaris sunt, Cæsari; & quæ Dei sunt, Deo.* Ex hoc ergo manifestè docemur, quia hi obnoxij sunt tributis Cæsaris, apud quos inuenitur Cæsaris census & imago. Si quid ergo tale etiam iste veniens ad fratres secum detulit, obnoxius est ad exoluendum debitum. Si vero omnibus derelictis in manibus propinquorum abscessit, nullus vel ipsi, vel fratribus scrupulus debet existere.

CXCVII. INTERROG. *Si oportet eum qui præest, extra eam quæ sororibus præest, loqui aliquid, quod ad ædificationem fidei pertineat, virginibus?*

RESP. Et quomodo seruabitur præceptum illud Apostoli dicentis: 1. Cor. 14. *Omnia vestra honestè & secundum ordinem fiant?*

CXCVIII. INTERROG. *Si conuenit eum qui præest, cum ea quæ sororibus præest frequenter loqui; & maximè, si aliquid de fratribus pro hoc læduntur?*

1. Cor. 10. 2. Cor. 9. RESP. Apostolo dicente: *Vt quid enim libertas mea iudicatur ab alia conscientia?* bonum est imitari eum dicentem: *Quia non sum vsus potestate mea, ne offendiculum aliquod darem Euangelio Christi.* Et quantum fieri potest, & rarius videndæ sunt, & breuior est sermocinatio instituenda.

CXCIX. INTERROG. *Si oportet, cum aliqua soror confitetur quodcunque delictum suum presbytero, etiam matrem Monasterij adesse?*

RESP. Honestius mihi videtur esse & religiosius, vt per seniorem matrem presbyter, si quid illud sibi videtur, statuat; & modum, vel tempus pœnitentiæ imponat ad emendationem eius, quæ corrigi desiderat à peccato. Non est enim honestatis, vt arbitror, aut ordinis, vt aliquis sine testimonio matris illius quæ præest, vel cum paucis, vel cum pluribus statuat aliquid, vel loquatur.

CC. INTERROG. *Si oportet gesta turpia vel obscœna confitentem inuerecundius pronunciare omnibus, aut certis quibusque, & quibus illis?*

RESP. Confessio peccatorum hanc habet rationem, quam habet vulnus aliquod corporis vel passio, quæ medico demonstranda est. Sicut ergo non omnibus quis vitia vel vulnera corporis sui reuelat, nec quibuslibet, sed his tantummodo, qui summæ peritiæ testimonium habent, & curæ ac medelæ disciplinam; ita & confessio peccatorum fieri

debet apud eos tantummodo, qui curare hæc præualent ac emendare, secundum quod scriptum est: *Vos qui fortiores estis, infirmitates infirmorum portate:* hoc est, exportate & auferte per curationem. Gal. 6.

Si ignorante matre seniore presbyter aliquid fieri præcipiat sororibus, rectè videbitur indignari senior mater, cum ipsa nescierit? CCI. INTERROG.

RESP. Et valdè: alioquin ianitori præcipit frustra vt vigilet; si alius in domo vult quodlibet disponere. Sic & Aaron cum absente & ignorante Moyse in populo quippiam præsumit, conflato idolo, tam super se, quam super reliquum populum inducit graue peccatum. Ab hoc idololatriæ reatu Paulus Corinthiis, prouisum esse voluit, quibus pro corrigendo eo, qui patris vxorem violauerat, licet corpore absens scribit: *Congregatis vobis & meo spiritu, cum virtute Domini nostri Iesu Christi.* Timotheo etiam quamuis præposito omnibus, de vtendo modico vino præcipit. Quædam ordinantur à diuersis personis, disponente seniore, qui habere possunt congregationem: quædam vero nullatenus, nisi præsente seniore, & præcipuè in conuentu sororum. Siquidem discipuli, qui etiam potentia virtutis Dei multa signa operabantur, à quodam spiritum immundum eijcere non possunt, nisi prius magister hunc ad se allatum reddidit sanum. Ne vero persona potens disponere per se quid præsumat in congregatione, absque eo ad quem cura pertinet animarum, hinc colligitur; quoniam rarius sanitates contulit Dominus à maiore persona rogatus, vt reguli filio, & seruo Centurionis; quam fortè his, qui liberi ab imperio alieno suo viuebant arbitrio, vt docet mulier illa peccatrix, quæ per se currit ad medicum salutis. Exo. 32. 1. Cor. 5. Mat. 17.

Si potest impedire propositum sancti hominis satanas, quia scriptum est: Ego quidem Paulus semel & bis venire volui ad vos & impediuit nos satanas? CCII. INTERROG. 1. Thes. 2.

RESP. Eorum quæ in Domino geruntur, quædam quidem solo proposito & iudicio animæ efficiuntur, quædam etiam per corpus adimplentur; id est, vel labore, vel patientia corporis. Quæcunque ergo in animæ proposito consistunt, hæc impedire nullo modo potest satanas: ea vero quæ etiam ministerio corporis adimplentur, frequenter, permissu tamen Dei, impediri possunt, ad probationem eius qui impeditur: vt appareat, si à bono proposito nequaquam per huiusmodi impedimenta mutatur. Sicut hi qui super petram seminati dicuntur; quod ad præsens quidem audientes verbum cum gaudio susceperunt, facta autem tribulatione vel persecutione, continuo recesserunt. Vel certè si permanserint in bonis, maioribus præmiis digni sunt, quasi qui in certamine vicerint: sicut & ipse Apostolus, cum frequenter proposuisset Romam proficisci, & prohibitum se esse fatetur, tamen non cessauit à proposito, vsquequo quod proposuerat expleret. Sed per patientiam sustinuit, sicut sanctus Iob, qui tanta à diabolo passus est; cogente se loqui aliquid impium aduersus Deum, & in nullo penitus, nec in sermone quidem regulam pietatis excessit, quo Luc. 18. Rom. 1.

Iob. 1. minus ea ſentiret de Deo quæ pia erant. Sicut ſcriptum eſt de eo: *Quia in his omnibus nihil peccauit Iob labiis ſuis in conſpectu Domini; nec dedit inſipientiam Deo.*

CCIII. *Quomodo fit aliquis in præſenti ſæculo ſtultus?*

INTERROG. RESP. Si timeat ſententiam Domini dicentis. *Væ qui prudentes*
Iſa. 5. *ſunt apud ſeipſos, & in conſpectu ſuo ſapientes.* Et imitetur eum qui
Pſal. 72. dixit: *Sicut iumentum factus ſum apud te.* Et omnem arrogantiam prudentiæ abijciens, non prius credat ſenſibus ſuis ineſſe aliquid boni, quam mandato Domini illuminetur; vt intelligat, quid eſt quod placeat Deo, ſiue in opere, ſiue in verbo, ſiue in cogitatione; ſecundum quod & Apoſto-
2. Cor. 3. lus dixit: *Confidentiam autem talem habemus in Chriſto ad Deum: non quia à nobis ipſis idonei ſumus cogitare aliquid, quaſi ex nobis; ſed ſufficientia noſtra ex Deo eſt.*

Explicit Regula S. Baſilij Epiſcopi.